

МІНРЕГІОН УКРАЇНИ

ТОВ “УКРНПЦІВІЛЬБУД”

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ
ПЛАНІВ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ ТА ІНШИХ ВИДІВ
МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ
(перша редакція)**

Київ - 2021

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ	4
Перелік скорочень	5
ВСТУП	6
1. Процедури розроблення містобудівної документації на місцевому рівні	9
2. Підготовка та прийняття рішення про розроблення містобудівної документації на місцевому рівні	12
2.1 Процедури прийняття рішення на розроблення комплексного плану	12
2.2 Рішення про розроблення генерального плану населеного пункту	23
2.3 Рішення про розроблення детального плану території	26
3. Рекомендації щодо збирання вихідних даних	30
3.1 Вимоги до картографічної основи	30
3.2 Джерела вихідної інформації для розроблення комплексного плану	35
3.3 Вихідні дані для розроблення генерального плану населеного пункту	42
3.4 Вихідні дані для розроблення детального плану території	43
4. Формування завдання	43
4.1 Особливості формування завдання на розроблення комплексного плану. Методологія проведення громадських обговорень з формування завдання на розроблення комплексних планів. Типова форма Завдання на розроблення комплексного плану	43
4.2 Процедури формування завдання на розроблення генерального плану населеного пункту	55
4.3 Завдання на розроблення детального плану території	57
5. Підготовка тендерної документації для розроблення містобудівної документації на місцевому рівні (кваліфікаційні вимоги)	59
6. Рекомендації з узгодження містобудівної документації різних рівнів, в тому числі врахування проєктних рішень раніше затвердженої містобудівної документації	63
7. Приклади запровадження успішних практик розроблення ефективних рішень з просторового планування територіальних громад та населених пунктів	66
8. Комунікування процесу розроблення комплексних планів, інших видів містобудівної документації на місцевому рівні	121
9. Рекомендації з проведення стратегічної екологічної оцінки	124
9.1 Значення екологічних оцінок для громади	124
9.2 Законодавче підґрунтя для реалізації процедури СЕО в Україні	125
9.3 Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та заява про СЕО	127
9.4 Підготовка Звіту про СЕО: підходи	129
9.5 Забезпечення взаємодії та залучення зацікавлених сторін.	149

10. Особливі вимоги до процедури розроблення комплексних планів для територіальних громад, які отримали субвенцію в рамках реалізації Програми прискорення приватних інвестицій у сільське господарство **151**

11. Застосування геоінформаційних технологій та формування електронного документа **151**

ДОДАТКИ **166**

Додаток 1 166

Додаток 2 199

Додаток 3 206

Додаток 4 208

Додаток 5 217

БІБЛІОГРАФІЯ **225**

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

ТОВ «УКРНПЦІВІЛЬБУД»

Богачова Н.С., інженер-землевпорядник
 Бутко М.С., архітектор 2-ї категорії
 Діденко В.М., інженер-землевпорядник
 Дубова К.М., архітектор 1-ї категорії
 Дударенко М.В., начальник архітектурно-планувального відділу №3
 Кобзар О.В., провідний інженер
 Ковтун А.В., провідний науковий співробітник, кандидат географічних наук
 Краснолуцька О.В., головний інженер проекту
 Криштоп Т.В., заступник директора з наукової роботи та просторового планування, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник
 Лисюк Г.Г., провідний архітектор
 Пельовіна Ю.В., провідний еколог
 Поліщук Г.В., архітектор 2-ї категорії
 Сахацька В.Ф., начальник інженерного відділу
 Ханенко О.І., заступник директора з питань містобудування
 Чижевська Л.О., начальник архітектурно-планувального відділу №2, кандидат архітектури
 Чижевський О.П., директор, кандидат архітектури, заслужений архітектор України
 Шаманський С.Й., головний науковий співробітник, доктор технічних наук
 Штемберг О.О., інженер з комп'ютерних систем
 Яременко Л.С., головний архітектор проекту

Інституту географії Національної академії наук України

Голубцов О.Г., старший науковий співробітник відділу ландшафтознавства, кандидат географічних наук
 Лісовський С.А., заступник директора з наукової роботи, завідувач відділу суспільної географії доктор географічних наук, старший науковий співробітник
 Маруняк Є.О., директор, завідувач сектору збалансованого розвитку та екологічної оцінки член-кореспондент Національної академії наук України, доктор географічних наук
 Фаріон Ю.М., молодший науковий співробітник відділу ландшафтознавства
 Чехній В.М., виконувач обов'язків завідувача відділу ландшафтознавства, кандидат географічних наук

Перелік скорочень

АТУ - Адміністративно-територіальний устрій

ГІС- геоінформаційна система

ДЗК - Державний земельний кадастр

ДПТ - Детальний план території

ЗУ - Закон України

ІАОП - Історико-архітектурний опорний план

ІПЗТ - Інженерна підготовка та захист території

КМУ - Кабінет Міністрів України

КП (Комплексний план) - комплексний план просторового розвитку території територіальної громади

МД (містобудівна документація) - містобудівна документація на місцевому рівні

ОМС - орган місцевого самоврядування

СЕО - Стратегічна екологічна оцінка

ТГ - Територіальна громада

SWOT - Strengths Weaknesses Opportunities Threats (сильні сторони, слабкі сторони, можливості, загрози)

ВСТУП

В минулому 2020 році українське містобудування відсвяткувало своє 90-річчя. Як зазначено в Законі України “Про основи містобудування” [5], містобудування (містобудівна діяльність) - це цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян **по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища**, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури.

Абсолютно ідентичною є мета реформи із децентралізації, визначена Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Реформа місцевого самоврядування спрямована **на створення та підтримку сприятливого життєвого середовища**, забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності, надання населенню органами місцевого самоврядування високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг на відповідних територіях, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Саме тому успіх реформи, зміцнення інституційної та економічної спроможності територіальних громад, покращення рівня життя їх мешканців базується на застосуванні основоположних засад та практичних прийомів містобудівної діяльності.

Фундаментальний крок в цьому напрямку був зроблений Верховною Радою України шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» [], який набув чинності 24.07.2021 р. Якщо раніше від появи наміру будівництва на своїй території потрібного об'єкта до початку його проєктування громаді потрібно було пройти багаторічний шлях розроблення, погодження та затвердження 4 видів містобудівної документації та 6 видів документації із землеустрою, то тепер в переважній кількості випадків достатньо розробити новий вид містобудівної документації - комплексний план просторового розвитку території територіальної громади (рис.1). І тільки в окремих випадках необхідно розробляти генеральний план населеного пункту та детальні плани територій. Це значно спрощує та пришвидшує реалізацію таких намірів.

**Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо планування використання земель»
(№ 711 IX, набрав чинності 24.07.2021)**

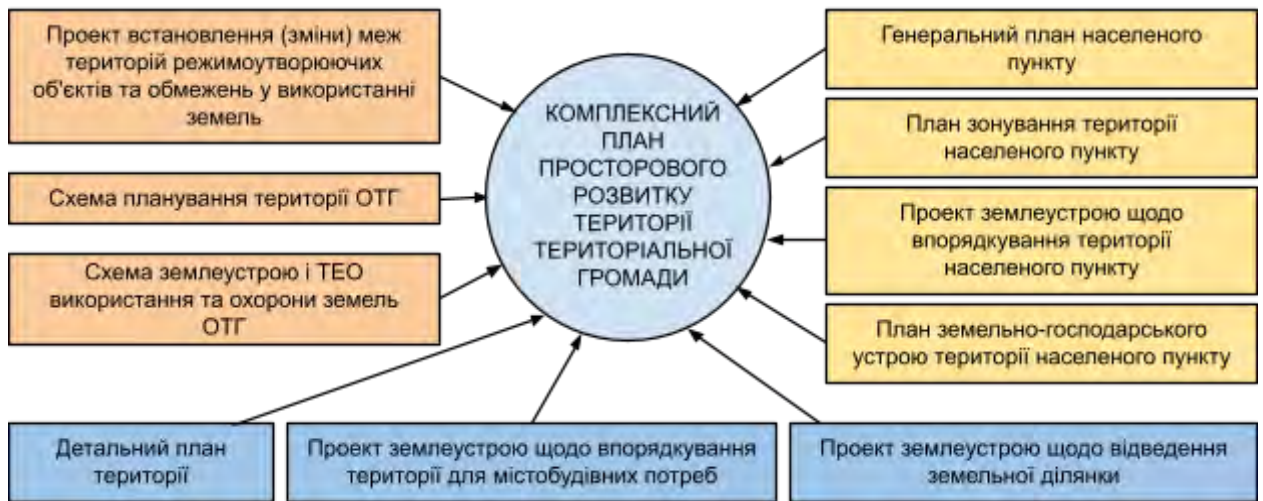

Рис. 1

Основні норми цього Закону формувались з 2014 року, відколи й почалась реформа із децентралізації. Протягом цих років у вигляді пілотних проєктів розроблялись нові види документації: схема планування території громади, єдина документація із землеустрою щодо управління земельними ресурсами на території громади для більш ніж 50 територіальних громад в різних областях України. Окремі роботи фінансувались з місцевих бюджетів територіальних громад. Проте переважна більшість здійснювалась за підтримки проєктів міжнародної технічної допомоги. Серед них можна назвати Вестмінстерську фундацію за демократію, GIZ GmbH, Міжнародний фонд «Відродження», Програму ООН із відновлення та розбудови миру (Компонент II «Міське самоврядування та реформа децентралізації влади в Україні»). Найбільш вагомий внесок зробили Проєкт USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку» («Агросільрозвиток») та Програма USAID DOBRE. Особливої уваги заслуговує Проєкт USAID AGRO, який в 2021 році здійснив пілотне впровадження вимог Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель" [6] у Роганській та Пісочинській територіальних громадах Харківського району Харківської області.

Узагальнення результатів цих пілотних проєктів і лягло в основу ідеї створення комплексного плану як одночасно містобудівної документації на місцевому рівні та землевпорядної документації.

Для впровадження цього Закону прийнято низку підзаконних актів, зокрема:

1. «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації» (від 01.09.2021 № 926) [39].
2. «Про затвердження класифікації обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватися комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, детальним планом території» (від 02.06.2021 № 654)[41]
3. «Про затвердження Положення про визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території» (від 09.06.2021 № 632)[40].
4. «Про затвердження Класифікатора видів цільового призначення земельних ділянок, видів функціонального призначення територій та співвідношення між ними, а також

правила його застосування» (від 17.10.2012 № 1051 в редакції постанови від 28.07.2021 № 821) [42].

5. «Про порядок проведення експертизи комплексного плану просторового розвитку громади та генерального плану міста» (від 25.05.2011 № 548 в редакції постанови від 01.09.2021 № 952)[38]
6. «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад» (від 28.07.2021 № 853)[47]

Аналізу практичного застосування цих нормативно-правових актів в практичну діяльність територіальних громад, уповноважених органів містобудування та архітектури всіх рівнів, розробників містобудівної документації на місцевому рівні, заінтересованих сторін та громадськості присвячені ці Методичні рекомендації.

Приклади містобудівної документації, наведені в Методичних рекомендаціях, були розроблені на замовлення органів місцевого самоврядування, а також в рамках проєктів USAID AGRO та USAID DOBRE, які стали можливі завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю компаній «Кімонікс Інтернешнл Інк» та Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів.

1. Процедури розроблення містобудівної документації на місцевому рівні

Відповідно до Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації [39] ці роботи виконуються в 3 етапи (рис.1).

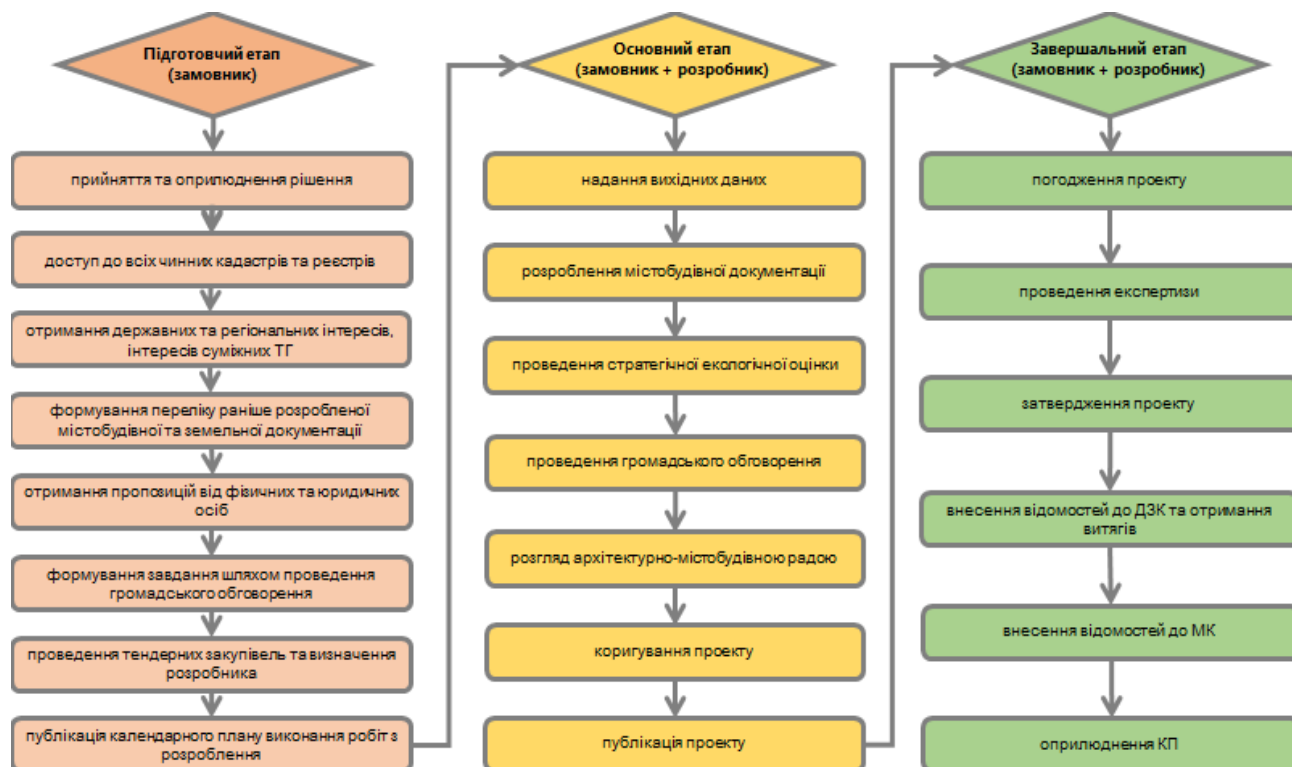

Рис.1.1 Організаційні етапи розроблення МД

Рішення про **розроблення містобудівної документації** на місцевому рівні та про затвердження цієї документації приймає сільська, селищна, міська рада.

Як видно з рис.1.1, значне навантаження та велику відповідальність покладено на замовника містобудівної документації, який організовує її розроблення, внесення змін до неї та подання на розгляд відповідної сільської, селищної, міської ради, незалежно від визначених відповідно до закону джерел фінансування.

Замовником містобудівної документації на місцевому рівні є виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації. У разі, коли на територію не розповсюджуються повноваження жодної сільської, селищної чи міської ради, прийняття рішень та виконання функцій замовника з розроблення детального плану території здійснює райдержадміністрація, а в разі відсутності адміністративного району - Рада міністрів Автономної Республіки Крим або відповідна облдержадміністрація.

Відповідно до чинного законодавства замовник має приймати участь на всіх етапах розроблення містобудівної документації. На підготовчому етапі він самостійно виконує всі завдання. Під час основного та завершального етапів замовник тісно співпрацює з розробником під час проведення громадського обговорення проекту містобудівної документації, його розгляду архітектурно-містобудівною радою, проходження експертизи, опрацювання зауважень та пропозицій щодо коригування проекту та індикаторів його реалізації (за необхідності).

Ця робота потребує професійних знань і навичок. Тому бажано, щоб функції замовника виконував уповноважений орган містобудування та архітектури, створення якого в територіальних громадах передбачено Законом України “Про архітектурну діяльність” [7].

Процедури погодження містобудівної та землевпорядної частин містобудівної документації різняться. Засідання архітектурно-містобудівної ради грає роль “єдиного вікна” при розгляді, в основному, містобудівної частини. Що стосується землевпорядної частини, то процедура її погодження є більш складною. Вона здійснюється розробником на завершальному етапі відповідно до вимог Земельного кодексу України [1]. Порядок розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації [39] у підпункті 2 п. 44 визначив, що розробник погоджує проект містобудівної документації щодо:

а) земельних ділянок комунальної власності, для формування яких в складі містобудівної документації розроблено планувальні рішення детальних планів або детальні плани території;

б) земельних ділянок, які були сформовані до 2004 року, але відомості про які досі не внесені до Державного земельного кадастру;

в) реєстрації обмежень у використанні земель.

Для пунктів а та б, приведених вище, з метою подальшої реєстрації земельних ділянок у Державному земельному кадастрі необхідно розробити та погодити наступні матеріали:

- відомості про обчислення площі земельної ділянки;
- кадастровий план земельної ділянки;
- матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість);
- перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- акт приймання-передачі межових знаків на зберігання;
- акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель (за наявності).

Пункт а стосується сформованих в складі містобудівної документації земельних ділянок, на яких розміщені або планується розмістити за рахунок коштів державного або місцевого бюджету:

- об’єкти соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров’я, культури, житлово-комунального господарства), які планується будувати за кошти державного або місцевого бюджету;

- об’єкти, передбачені Генеральною схемою планування території України та/або схемою планування області;

- об’єкти, для розміщення яких може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності (при умові, що розташування таких об’єктів передбачено комплексним планом, генеральним планом, детальним планом).

Крім даного переліку, у завданні на проєктування замовником можуть бути визначені й інші об’єкти, щодо яких необхідно буде здійснити формування земельних ділянок

Щодо таких земельних ділянок погодження здійснюється в порядку, встановленому Земельним кодексом України для погодження проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок.

Матеріали щодо земельних ділянок, сформованих до 2004 року, але відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру, необхідно погодити з їх власниками, а якщо такі земельні ділянки перебувають у користуванні, — також підлягають погодженню із землекористувачами.

Також на завершальному етапі розробник подає документи, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 [36], державному кадастровому реєстратору для **внесення відомостей** про об’єкти Державного земельного кадастру,

передбачені містобудівною документацією, *до Державного земельного кадастру* і отримання відповідних витягів. Відомості про об'єкти Державного земельного кадастру вносяться на підставі XML-файлів, які розробляються окремо на кожен об'єкт Державного земельного кадастру.

Особливу увагу замовникам містобудівної документації потрібно звернути на *процедуру проходження експертизи*. Ця процедура виконується на завершальному етапі. Замовник повинен визначити експертну організацію з урахуванням положень, встановлених Законом України “Про публічні закупівлі” [11] та подати їй проект комплексного плану та генерального плану міста (або зміни до них) для проведення експертизи в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. № 548 [38]. Всі інші види містобудівної документації подаються на експертизу за рішенням замовника. Проте, враховуючи, що одночасно з їх затвердженням генеральні плани селищ, сіл включаються до складу комплексного плану, а детальні плани територій стають невід’ємними складовими генерального плану населеного пункту та/або комплексного плану, замовникам цих видів містобудівної документації рекомендується також подавати їх на експертизу.

Наступним кроком є передача замовником проекту містобудівної документації на *затвердження* місцевій раді. Комплексний план та генеральний план розглядаються і затверджуються сільською, селищною, міською радою протягом трьох місяців з дня його подання, детальний план території - протягом 30 днів з дня його подання. Однак розроблення містобудівної документації вважається завершеним і документація вважається чинною не раніше моменту внесення відповідних даних до містобудівного кадастру та Державного земельного кадастру. Таке внесення має відбутись протягом п'яти робочих днів з дня затвердження містобудівної документації.

Рішення про затвердження комплексного плану має певні особливості. До складу проекту рішення повинні увійти відомості про:

- генеральні плани населених пунктів та детальні плани території (розроблені в межах території громади та затверджені до прийняття комплексного плану), які узгоджуються з положеннями комплексного плану та включено до нього;
- генеральні плани населених пунктів та детальні плани території (розроблені в межах території громади та затверджені до прийняття комплексного плану), які визнано такими, що не відповідають положенням комплексного плану і втрачають чинність з моменту набрання чинності комплексним планом;
- назви населених пунктів щодо яких у складі комплексного плану розроблено генеральні плани або планувальні рішення генеральних планів та які набирають чинності одночасно з комплексним планом;
- опис меж територій в межах території громади, детальні плани або планувальні рішення детальних планів яких увійшли до складу комплексного плану та набирають чинності одночасно з комплексним планом;
- назви населених пунктів щодо яких визначено необхідність розроблення генеральних планів (обов'язково до даного пункту потрібно включити населені пункти, внесені до Списку історичних населених місць України, якщо генеральні плани цих населених пунктів не відповідають вимогам законодавства та/або не узгоджуються з планувальними рішеннями комплексного плану);
- строк дії обмежень у використанні земель, обтяжень речових прав на земельні ділянки.

В кожному з видів містобудівної документації можуть бути визначені території, в межі яких входять земельні ділянки, необхідні для розміщення об'єктів, щодо яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності. Перелік таких обмежень є достатньо суттєвим і наведений в статті 147 Земельного кодексу України [1]. Відомості про такі межі вносяться до

Державного земельного кадастру та до Реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень в порядку, визначеному законами України “Про Державний земельний кадастр” [8] та “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень” [9]. Підставою для внесення є рішення сільської, селищної, міської ради про затвердження відповідної містобудівної документації. В цьому ж рішенні має бути вказаний строк дії цих обмежень у використанні земель, обтяжень речових прав на земельні ділянки. Він не може перевищувати 10 років.

Порядок розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації [39] визначив дії замовника та розробника проекту містобудівної документації у разі його **незатвердження**:

- замовник
 - забезпечує утворення погоджувальної комісії, яка складається із депутатів сільської, селищної, міської ради та членів робочої групи, і яка формує протокол з переліком зауважень та пропозицій, що передається замовнику;
 - на підставі протоколу погоджувальної комісії готує рішення про коригування проекту містобудівної документації та додаток до завдання з переліком зауважень та пропозицій, які передає розробнику;
- розробник здійснює за рішенням замовника на підставі додатку до завдання відповідне коригування проекту містобудівної документації.

Якщо таке коригування потребує суттєвих змін до проекту містобудівної документації (зміна меж та функцій функціональних зон, переліку проектних рішень, положень стратегії просторового розвитку території або інші зміни за обґрунтуванням замовника), проект містобудівної документації підлягає доопрацюванню та повторно проходить завершальний етап розроблення проекту.

2. Підготовка та прийняття рішення про розроблення містобудівної документації на місцевому рівні

Процес розроблення містобудівної документації на місцевому рівні починається з прийняття рішення відповідною сільською, селищною, міською радою. Це рішення обов’язково публікується на веб-сайті місцевої ради, що забезпечує відкритість та прозорість намірів. Для того щоб скласти таке рішення, необхідно попередньо провести підготовку та аналіз, розуміти потребу в розробленні містобудівної документації. Кожен вид містобудівної документації на місцевому рівні має свої особливості щодо змісту рішення про розроблення містобудівної документації та процедур підготовчого етапу.

2.1 Процедури прийняття рішення на розроблення комплексного плану

Відповідно до Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затвердженим Постановою КМУ № 926 від 01.09.2021 р. [39] підставою для прийняття рішення про розроблення комплексного плану є відсутність комплексного плану. Виключенням є випадок, коли територія громади включає лише територію населеного пункту, що в свою чергу, є підставою для прийняття рішення про розроблення генерального плану даного населеного пункту чи оновлення вже затвердженого генерального плану у відповідності до вимог ЗУ № 711 [6].

Обов’язкові пункти, які є невід’ємною складовою рішення про розроблення комплексного плану:

- строки проведення підготовчих процедур (календарний план) для розроблення комплексного плану (Рис. 2.1.2);

- вимоги до персонального складу робочої групи та строки прийняття заявок на участь у даній робочій групі;
- пропозиції щодо переліку та значень індикаторів розвитку територіальної громади (Рис. 2.1.3);
- прогнозовані наслідки розроблення комплексного плану (2.1.4).

Пункти, що є обов'язковим (наведені вище), рекомендується формувати у вигляді додатків до такого рішення. Приклади таких додатків наведено на Рис. 2.1.2, 2.1.3 та 2.1.4.

Календарний план підготовчих процедур розроблення комплексного плану дає чітке розуміння строків початку та завершення проведення обов'язкових кроків підготовчого етапу, передбачених в законодавстві для формування завдання на розроблення комплексного плану та оголошення тендеру на розробку комплексного плану, визначення розробника, що є важливим не лише для органу місцевого самоврядування (у випадку можливості отримання субвенції з державного бюджету), а й для розуміння і залучення громадськості.

У складі робочої групи частка членів від ОМС та виконавчих органів місцевої ради не повинна перевищувати половину складу робочої групи плюс одна особа. Тобто при максимально можливій кількості членів робочої групи (яка складає 21 особу) від ОМС та виконавчих органів місцевої ради може бути не більше 11 осіб та, відповідно, 10 осіб від громадськості. При цьому відсоток представників громадськості у складі членів робочої групи може бути збільшено.

До складу робочої групи від громадськості входять мешканці та мешканки, представники та представниці громадських організацій, бізнесу, державних та комунальних підприємств установ та організацій, органів самоорганізації населення та інші заінтересовані особи, що не є депутатами та депутатками місцевої ради та не обіймають посаду в виконавчому органі місцевої ради. Тому в рішенні про розроблення комплексного плану зазначаються вимоги до персонального складу робочої групи та строки коли кожний охочий та кожна охоча можуть подати свої кандидатури. Строк прийняття заявок на участь у робочій групі законодавчо визначений, як не менше ніж 10 робочих днів з моменту публікації рішення про розроблення комплексного плану на веб-сайті місцевої ради, але на розсуд ОМС цей строк може бути збільшений.

Формуючи пропозиції щодо переліку та значень індикаторів, варто пам'ятати, що перелік індикаторів та їх значення, наведені у рішенні, не є вичерпними. Це, такий собі, драфт (чернетка), який в подальшому буде уточнено та змінено у відповідності до зібраних пропозицій від громадськості та напрацювань робочої групи. Також цей перелік підлягає обговоренню під час проведення стратегічної сесії. Остаточний перелік індикаторів та їх значень включається до завдання на розроблення комплексного плану, що в подальшому забезпечує його врахування безпосередньо при розробленні комплексного плану. Дані індикатори мають стати своєрідними маяками, досягнення яких буде показником ефективності проєктних рішень комплексного плану.

Формування проєкту рішення є значним кроком до усвідомлення важливості та ролі комплексного плану для подальшого розвитку громади. В зв'язку з цим проєкт рішення про розроблення комплексного плану разом з додатками (у разі коли обов'язкові пункти наведені у додатках, а не в самому рішенні) оприлюднюється на веб-сайті сільської, селищної, міської ради мінімум за 20 робочих днів до розгляду та голосування за це рішення депутатами та депутатками відповідної ради.

Така прозорість та відкритість у прийнятті рішень органу місцевого самоврядування з часом стане запорукою підвищення довіри та громадської активності з боку мешканців та мешканок громади, що обов'язково позитивно вплине на збалансований розвиток.

УКРАЇНА
XXXXXX СІЛЬСЬКА/СЕЛИЩНА/МІСЬКА РАДА
XXXXXX РАЙОНУ XXXXXX ОБЛАСТІ
РІШЕННЯ
 XX сесії XX скликання

«__» _____ 20__ року

№ _____

**Про розроблення комплексного плану
 просторового розвитку території XXXXXX
 сільської/селищної/міської територіальної
 громади**

Керуючись ст.ст. 16, 16¹, 20, 21 Закону України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності», ст. 17 Закону України від 16.11.1992 № 2780-XII «Про основи містобудування», Законом України від 20.03.2018 № 2354-XIII «Про стратегічну екологічну оцінку», Постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 №555 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні», п.5 Постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 №853 «Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету на розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад», керуючись Постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 №926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації», п. 42 частини 1 ст. 26 Закону України від 21.05.1997 № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні», враховуючи рекомендації постійної комісії з питань XXXXXX та земельної погоджувальної комісії, сільська/селищна/міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Розробити комплексний план просторового розвитку території XXXXXX сільської/селищної/міської територіальної громади (далі – Комплексний план).
2. Замовником розроблення Комплексного плану визначити XXXXXX (далі – Замовник).
3. Замовнику Комплексного плану:
 - 3.1. підготувати процедури розроблення Комплексного плану провести у відповідності до календарного плану (Додаток 1);
 - 3.2. забезпечити дотримання визначених Постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 №926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації» вимог до персонального складу робочої групи з формування завдання на розроблення Комплексного плану та строків приймання заявок на участь у робочій групі :

- частка членів, що представляють сільську/селищну/міську раду та виконавчий орган місцевої ради, не повинна перевищувати половину складу робочої групи плюс одна особа;

- повинно бути забезпечено участь у робочій групі принаймні одного представника від кожного з населених пунктів, розташованих на території територіальної громади, який не є співробітником виконавчого органу;

- допускається представлення одним членом робочої групи інтересів кількох суміжних населених пунктів територіальної громади;

- строк приймання заявок на участь у робочій групі складає не менше як 10 робочих днів з дня публікації даного рішення на веб-сайті сільської/селищної/міської ради;

3.3. включити в завдання на розроблення Комплексного плану та забезпечити врахування при розробленні Комплексного плану пропозицій щодо переліку та значень індикаторів (Додаток 2);

3.4. оприлюднити прогнозовані наслідки розроблення Комплексного плану (Додаток 3);

3.5. здійснювати контроль за розробленням Комплексного плану;

3.6. забезпечити проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення Комплексного плану;

3.7. забезпечити здійснення стратегічної екологічної оцінки Комплексного плану;

3.7. Забезпечити розгляд проєкту Комплексного плану архітектурно-містобудівною радою при Департаменті регіонального розвитку XXXXX обласної державної адміністрації/Автономної Республіки Крим;

3.8. обрати експертну організацію у відповідності до Закону України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі»; забезпечити подання проєкту Комплексного плану експертній організації для проведення експертизи;

3.10. розроблений та погоджений у порядку визначеному чинним законодавством України проєкт Комплексного плану подати на затвердження XXXXX сільській/селищній/міській раді.

4. Контроль за виконанням даного рішення покласти на постійну комісію сільської/селищної/міської ради з питань XXXXX.

Сільський/селищний/міський голова

XXXXX

Рис. 2.1.1. Типова форма рішення про розроблення комплексного плану

Додаток № 1 до рішення № _____

від «___» _____ 20__ року

Календарний план підготовчих процедур для розроблення Комплексного плану

№ з/п	Назва підготовчої процедури розроблення Комплексного плану	Дата початку	Строк проведення (робочі дні)	Дата закінчення
1	2	3	4	5
1	Прийняття рішення про розроблення комплексного плану. Початок збору вихідних даних для проектування			
2	Інформування громадськості про прийняття рішення на розроблення комплексного плану просторового розвитку території XXXXX сільської/селищної/міської територіальної громади та про початок процедури формування робочої групи. Отримання заяв від мешканців громади на включення до персонального складу робочої групи			
3	Інформування громадськості про початок внесення пропозицій фізичними та юридичними особами щодо розроблення комплексного плану просторового розвитку території XXXXX сільської/селищної/міської територіальної громади. Отримання пропозицій до комплексного плану від фізичних та юридичних осіб			
4	Формування та затвердження робочої групи			
5	Напрацювання робочої групи: - визначення переліку основних заінтересованих сторін у розвитку територіальної громади (на першому засіданні робочої групи); - визначення робочою групою тематичних напрямів громадського обговорення за напрямами відповідно до складу та змісту комплексного плану; - обговорення загальних пріоритетів розвитку територіальної громади; - опрацювання пропозицій фізичних та юридичних осіб щодо розроблення комплексного плану; - здійснення відбору учасників стратегічної сесії			
6	Інформування на веб-сайті міської ради мешканців територіальної громади та визначених заінтересованих сторін у розвитку територіальної громади про дату проведення стратегічної сесії та порядок відбору її учасників			

7	Розміщення на веб-сайті міської ради інформації щодо отриманих пропозицій до комплексного плану від фізичних та юридичних осіб із дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних» та забезпеченням можливості коментування користувачами веб-сайту. Коментування користувачами веб-сайту отриманих пропозицій. Інформування на веб-сайті міської ради мешканців територіальної громади та визначених заінтересованих сторін у розвитку територіальної громади про час та місце проведення стратегічної сесії			
8	Проведення стратегічної сесії			
9	Узагальнення робочою групою напрацювань стратегічної сесії та коментарів до них у вигляді протоколу стратегічної сесії та розміщення його на веб-сайті міської ради із забезпеченням можливості коментування користувачами веб-сайту. Коментування напрацювань користувачами веб-сайту напрацювань стратегічної сесії			
10	Підготовка проекту завдання на розроблення комплексного плану на основі протоколу стратегічної сесії			
11	Схвалення робочою групою проекту завдання на розроблення комплексного плану не менш як двома третинами голосів від свого затвердженого складу та затвердження замовником, публікація завдання на веб-сайті міської ради			
12	Визначення джерел фінансування комплексного плану			
13	Проведення тендерних закупівель щодо розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації			
14	Визначення розробника з урахуванням положень, встановлених Законом України «Про публічні закупівлі»			
15	Публікація на веб-сайті календарного плану виконання робіт з розроблення комплексного плану відповідно до укладеного договору на розроблення комплексного плану			

Рис. 2.1.2. Приклад Додатку 1 до рішення про розроблення Комплексного плану

Додаток № 2 до рішення № _____

від «___» _____ 20__ року

**Пропозиції щодо переліку та значень індикаторів розвитку
території XXXXX сільської/селищної/міської територіальної громади**

№з/п	Показник	Одиниці виміру	Стартовий рік (20__рік)	Бажане значення
1. Виробничий сектор (промисловість, сільське господарство)				
1.1	Збудовані та реконструйовані виробничі та складські будівлі	м ²		Збільшення
1.2	Промислові території, що не використовуються	га		Зменшення
1.3	Кількість робочих місць	од.		Збільшення
1.4	Підтримка підприємництва	га/од.		Збільшення площі виробничих територій/ Зростання кількості підприємств
1.5	Забезпеченість інженерно-транспортною інфраструктурою майданчиків green field («чисте поле») та brown field («занедбані промислові об'єкти») для залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій	%		100
2. Охорона історичного середовища та туризм				
2.1	Кількість пам'яток з визначеними охоронними зонами	об'єктів		Визначити пам'ятки, на які потрібно розробити проекти охоронних зон
2.2	Наявні природно-заповідні території	га		Розширення ПЗФ відповідно до наукових обґрунтувань
2.3	Кількість туристів	осіб на добу		
2.4	Створення туристичних маршрутів для пішого та велосипедного туризму	кількість маршрутів		3
3. Громадські простори				
3.1	Наявні якісні громадські простори для короткочасного відпочинку населення	га		Збільшення кількості громадських просторів
4. Мобільність та транспорт				
4.1	Наявність транспортного сполучення усіх населених пунктів з адміністративним центром громади	%		100
4.2	Наявність транспортного сполучення усіх	%		100

	населених пунктів громади з м. XXXXX			
4.3	Кількість аварійно небезпечних ділянок	одиниці		Зменшення
4.4	Протяжність велосипедних доріжок	км		Створення
5. Екологія				
5.1	Показники якості повітря в контрольних точках	%(відсоток точок від загальної кількості досліджуваних, що перевищують допустимі показники)		Визначити точки шкідливих викидів
5.2	Площа зелених зон загального користування (парки/сквери/ліси)	га		Збільшення
5.3	Площа водойм, доступних для мешканців	га		Збільшення
5.4	Кількість проб води у відкритих водоймах, яка не відповідає вимогам стандартам	%(відсоток точок від загальної кількості досліджуваних, що перевищують допустимі показники)		
6. Інженерна інфраструктура				
6.1	Кількість аварій на мережах:	аварій/км		Зменшення
	– водопостачання			
	– водовідведення			
	– теплопостачання			
6.2	Кількість проб води, яка не відповідає вимогам стандартам	%		Зменшення
6.3	Забезпеченість населених пунктів централізованим каналізуванням	%		100
7. Соціальна інфраструктура				
7.1	Кількість дітей в черзі до ЗДО	діти		зменшення до 0
7.2	Середня наповнюваність класів у комунальних школах	учні		24 учні
7.3	Частка дітей, охоплених гуртками позашкільної освіти, що функціонують при освітніх закладах	%		збільшення
7.4	Охоплення населення зкладами сімейної медицини	%		100%

Рис. 2.1.3. Приклад Додатку 2 до рішення про розроблення Комплексного плану

Додаток № 3 до рішення № _____

від « ____ » _____ 20__ року

Прогнозовані наслідки розроблення комплексного плану просторового розвитку території XXXXX сільської/селищної/міської територіальної громади		
правові	економічні	для природного навколишнього середовища (у тому числі для здоров'я населення)
взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування та забудови територій	підвищення інвестиційної привабливості території громади	збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій та об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень
обґрунтування розподілу земельних ділянок за цільовим призначенням	визначення найбільш ефективного використання територій	визначення територій для короточасного відпочинку населення
формування земельних ділянок для розміщення об'єктів соціальної сфери, а також тих, які відображають державні та регіональні інтереси внесення	підвищення соціальних стандартів	забезпечення санітарного благополуччя населення та навколишнього середовища шляхом визначення санітарно-захисних зон навколо режимуютьовуючих об'єктів
спрощення дозвільних процедур	збільшення надходжень в місцевий бюджет за рахунок виявлення: - незареєстрованих земельних ділянок; - земельних ділянок, які використовуються не за цільовим призначенням	встановлення обмежень навколо режимуютьовуючих об'єктів з метою забезпечення відповідного цільового використання територій
встановлення правового режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності	збільшення вартості землі та іншої нерухомості завдяки реалізації проектних рішень щодо зміни функціонального призначення територій, розвитку інженерно-транспортної інфраструктури	встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду з метою додержання вимог щодо охорони даних територій та об'єктів під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності

визначення й раціональне розташування функціональних зон	збільшення нормативної грошової оцінки земель, в тому числі за рахунок проектних пропозицій щодо поліпшень у землю та зміни функціонального призначення територій	встановлення прибережних захисних смуг з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності
узгодження функціонального призначення територій та цільового призначення земельних ділянок	збільшення надходжень в місцевий бюджет від земельного податку та податку на нерухомість	100 % забезпечення централізованим каналізуванням
обмеження прав на земельні ділянки приватної власності необхідних для розміщення об'єктів, щодо яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності	створення додаткових робочих місць	впровадження роздільного збору ТПВ
здійснення контролю у сфері містобудування та землеустрою	стимулювання економічної активності та створення умов для розвитку бізнесу	
прозорість і відкритість системи управління земельними та іншими природними ресурсами	визначення переліку земель (територій) для продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них на земельних торгах	
внесення до Державного земельного кадастру відомостей про: – межі функціональних зон; – обмеження у використанні земель, які будуть встановлені комплексним планом (відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 654 від 2 червня 2021 року);	визначення переліку земель (територій) для продажу або передачі у користування земельних ділянок державної, комунальної власності без проведення земельних торгів	

– земельні ділянки, сформовані до 2004 року, але відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру; – земельні ділянки для розміщення об'єктів соціальної сфери, а також тих, які відображають державні та регіональні інтереси; – відомості про межі територій, до складу яких входять земельні ділянки, необхідні для розміщення об'єктів, щодо яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності		
визначення переліку земель (територій) для безоплатної передачі у приватну власність земельних ділянок державної та комунальної власності		
визначення переліку земельних ділянок для передачі у комунальну власність		

Рис. 2.1.4. Приклад Додатку 3 до рішення про розроблення Комплексного плану

2.2 Рішення про розроблення генерального плану населеного пункту

Рішення про розроблення генерального плану населеного пункту приймається в одному з двох випадків:

- якщо необхідність розроблення генерального плану цього населеного пункту встановлена рішенням про затвердження комплексного плану;
- якщо територія територіальної громади включає лише територію одного населеного пункту, на який відсутній генеральний план.

На населені пункти внесені до Списку історичних населених місць України обов'язково розробляється генеральний план невід'ємною складовою якого є історико-архітектурний опорний план.

Обов'язкові пункти, які є невід'ємною складовою рішення про розроблення генерального плану:

- строки проведення підготовчих процедур (календарний план) для розроблення генерального плану (Рис. 2.2.2);
- пропозиції щодо переліку та значень індикаторів розвитку населеного пункту (Рис. 2.2.3);
- прогнозовані наслідки розроблення генерального плану (Рис.2.1.4).

Типову форму рішення про розроблення генерального плану приведено на Рис.2.2.1. Пункти, що є обов'язковим, наведені вище, рекомендується формувати у вигляді додатків до такого рішення. Форми таких додатків наведено на Рис. 2.2.2, 2.2.3 та 2.1.4.

Календарний план підготовчих процедур розроблення генерального плану визначає строки кроків підготовчого етапу, передбачених в законодавстві для формування проекту завдання на розроблення генерального плану та оголошення тендеру на розробку генерального плану для визначення розробника.

Рішення про внесення змін до генерального плану приймається за результатами містобудівного моніторингу або за результатами моніторингу наслідків виконання містобудівної документації відповідно до Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку” [1]. Такі зміни можуть вноситися не частіше ніж один раз на рік. Необхідність та параметри внесення змін обґрунтовуються відповідним уповноваженим органом містобудування та архітектури.

Ще однією підставою для внесення змін в генеральний план є виникнення державної необхідності. В цьому випадку рішення про внесення змін до генерального плану населеного пункту приймається за ініціативою Кабінету Міністрів України і лише за умови, що рішення Кабінету Міністрів України передбачає забезпечення фінансування розроблення зазначених змін.

Рішенням про розроблення генерального плану визначається джерело фінансування: місцевий бюджет, кошти міжнародної технічної та/або фінансової допомоги, у тому числі у вигляді грантів.

Джерелом фінансування внесення змін в генеральний план може бути й державний бюджет (у випадку внесення змін за ініціативою Кабінету Міністрів України).

В рішенні про розроблення генерального плану для міських населених пунктів зазначається проведення експертизи містобудівної документації відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 №922-VII.

Замовник оприлюднює прийняте рішення шляхом розміщення у засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті місцевої ради.

УКРАЇНА
XXXXXX сільська/селищна/міська рада
XXXXXX району XXXXXX області
Р І Ш Е Н Н Я

XXXXXX сесії
від __.__.20__ року

XX скликання
№ XXXXXX

**Про розроблення містобудівної документації
«Генеральний план населеного пункту XXXXXX»**

Керуючись ст. ст.17, 18, 19, 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», ст. 17 Закону України від 16.11.1992 №2780-ХІІ «Про основи містобудування», Законом України від 20.03.2018 №2354-ХІІІ «Про стратегічну екологічну оцінку», Постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 №555 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні», п.5 Постанови Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 №926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації», п.42 частини 1 ст. 26 Закону України від 21.05.1997 №280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні», враховуючі рекомендації постійних комісій з питань бюджету та комунальної власності, економічного розвитку, транспорту і зв'язку та земельної погоджувальної, сільська/селищна/міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Розробити містобудівну документацію «Генеральний план XXXXXX».
2. Замовником розроблення «Генеральний план XXXXXX» визначити виконавчий орган сільської/селищної/міської ради.
3. Підготовчі процедури розроблення «Генеральний план XXXXXX» провести у відповідності до календарного плану (Додаток 1).
4. Провести тендерні закупівлі щодо розроблення/оновлення/внесення змін до містобудівної документації «Генеральний план XXXXXX».
5. Визначати у встановленому законодавством порядку розробника містобудівну документацію «Генеральний план XXXXXX».
6. Оприлюднити прийняте рішення про початок розроблення містобудівної документації «Генеральний план XXXXXX» шляхом розміщення прийнятого рішення через засоби масової інформації та на офіційному веб-сайті сільської/селищної/міської ради.
7. Включити в завдання на розроблення «Генеральний план XXXXXX» та забезпечити врахування при розробленні генерального плану пропозиції щодо переліку та значень індикаторів.
8. Забезпечити замовником/розробником збір вихідних даних для розроблення містобудівної документації «Генеральний план XXXXXX».
9. Фінансування робіт з розроблення містобудівної документації «Генеральний план XXXXXX» здійснювати _____.
10. Включити в завдання на розроблення «Генеральний план XXXXXX» та забезпечити врахування при розробленні генерального плану пропозицій щодо переліку та значень індикаторів (Додаток 2).
11. Оприлюднити прогнозовані наслідки розроблення «Генеральний план XXXXXX» (Додаток 3).
12. Забезпечити проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів.
13. Забезпечити розгляд матеріалів містобудівної документації «Генеральний план XXXXXX» архітектурно-містобудівною радою відповідного рівня.
14. Забезпечити проведення експертизи містобудівної документації «Генеральний план XXXXXX» відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 №922-VII (для міських населених пунктів).
15. Затвердити містобудівну документацію «Генеральний план XXXXXX» на сесії сільської/селищної/міської ради.
16. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію сільської/селищної/міської ради з питань містобудування, будівництва, земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища (Іванов І.І.) та комісію з питань планування, фінансів, бюджету та соціально-економічного розвитку (Іванов І.І.).

Сільський/селищний/міський голова

Іванов І.І.

Рис. 2.2.1. Типова форма рішення про розроблення генерального плану населеного пункту

Додаток №1 до рішення №_____

Від «_»_____ 20__ року

Календарний план підготовчих процедур для розробки «Генерального плану XXXXX»

№ з/п	Назва підготовчої процедури розроблення Генерального плану	Дата початку	Строк проведення (робочі дні)	Дата закінчення
1	2	3	4	5
1	Прийняття рішення про розроблення генерального плану Початок збору вихідних даних для проектування			
2	Інформування громадськості про прийняття рішення на розроблення «Генерального плану XXXXX»			
3	Інформування громадськості про початок внесення пропозицій фізичними та юридичними особами щодо розроблення «Генерального плану XXXXX». Отримання пропозицій до генерального плану від фізичних та юридичних осіб.			
4	Розміщення на веб-сайті сільської, селищної і міської ради та веб-сайті замовника інформації щодо отриманих пропозицій до комплексного плану, генерального плану населеного пункту від фізичних та юридичних осіб із дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних» та забезпеченням можливості коментування користувачами веб-сайтів.			
5	Визначення джерел фінансування генерального плану			
6	Проведення тендерних закупівель щодо розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації			
7	Визначення розробника з урахуванням положень, встановлених Законом України «Про публічні закупівлі»			
8	Публікація на веб-сайті календарного плану виконаних робіт з розроблення генерального плану відповідно до укладеного договору на розроблення генерального плану			

Рис. 2.2.2. Приклад Додатку 1 до рішення про розроблення Генерального плану

Додаток №2 до рішення № _____

від «__» _____ 20__ року

**Пропозиції щодо переліку та значень індикаторів розвитку
«Генеральний план XXXXX»**

№ з/п	Показник	Одиниці виміру	Стартовий рік (20__ рік)	Бажане значення
1. Житловий сектор				
1.1	Збільшення території садибної житлової забудови	га		15
1.2	Збільшення території багатоквартирної житлової забудови	га		1
2. Громадський простір				
2.1	Наявні якісні громадські простори для короточасного відпочинку населення	га		Збільшити кількість громадських просторів
3. Мобільність та транспорт				
3.1	Наявність зупинок громадського транспорту	одиниць		Збільшити
3.2	Наявність велосипедних доріжок	%		100
4. Інженерна інфраструктура				
4.1	Забезпечення населеного пункту централізованим водопостачанням	%		100
4.2	Забезпечення населеного пункту централізованим водовідведенням	%		100
4.3	Запровадження заходів з енергоефективності у громадських будівлях	%		100
5. Соціальна інфраструктура				
5.1	Заклад дошкільної освіти	місць		120
5.2	Заклад громадського харчування	місць		50
5.3	Пожежне депо	пожежна автомашина		1

Рис. 2.2.3. Приклад Додатку 2 до рішення про розроблення Генерального плану

2.3 Рішення про розроблення детального плану території

Підставами для прийняття рішення щодо розроблення або внесення змін до детального плану території є:

- визначення необхідності розроблення детального плану території у комплексному плані, генеральному плані населеного пункту;
- реалізація затверджених відповідною сільською, селищною, міською радою програм розроблення містобудівної документації;
- звернення Кабінету Міністрів України, обласної, районної держадміністрації щодо виникнення державної необхідності розміщення об'єктів державного, регіонального значення;

- виникнення необхідності розміщення об'єктів, що забезпечують громадські інтереси;
- необхідність узгодження положень раніше затверджених детальних планів територій з комплексним планом, генеральним планом населеного пункту, дія яких поширюється на територію, на яку поширюється дія детального плану території;
- необхідність вирішення екологічних та інженерних питань;
- необхідність реалізації інвестиційних програм і проектів;
- результати містобудівного моніторингу виконання детального плану території, які містять пропозиції щодо внесення змін до відповідного детального плану території;
- необхідність формування нових земельних ділянок.

Обов'язкові пункти, які є невід'ємною складовою рішення про розроблення детального плану території:

- строки проведення підготовчих процедур (календарний план) для розроблення детального плану території (Рис. 2.3.2);
- пропозиції щодо переліку та значень індикаторів розвитку (Рис. 2.3.3);
- прогнозовані наслідки розроблення детального плану території (Рис.2.1.4).

Рішенням про розроблення детального плану території може визначається джерело фінансування: місцевий бюджет, кошти міжнародної технічної та/або фінансової допомоги, у тому числі у вигляді грантів.

Також джерелом фінансування детального плану території щодо земельної ділянки (групи земельних ділянок), яка перебуває у власності або користуванні фізичних чи юридичних осіб або на якій розташована будівля, споруда, що перебуває у приватній власності, може здійснюватися за рахунок коштів землевласника, землекористувача або власника будівлі, споруди

Замовник забезпечує оприлюднення даного рішення шляхом розміщення у засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті своєї ради.

XXXXXX сільська/селищна/міська рада

XXXXXX району XXXXXX області

Р І Ш Е Н Н Я

XXXXXX сесії XX скликання

від __. __.20__ року

№ XXXXXX

**Про надання дозволу на розроблення
детального плану території**

Керуючись ст. ст.17, 18, 19, 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», ст. 17 Закону України від 16.11.1992 №2780-ХІІ «Про основи містобудування», Законом України від 20.03.2018 №2354-ХІІІ «Про стратегічну екологічну оцінку», Постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 №555 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні», п.5 Постанови Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 №926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації», п.42 частини 1 ст. 26 Закону України від 21.05.1997 №280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні», враховуючі рекомендації постійних комісій з питань бюджету та комунальної власності, економічного розвитку, транспорту і зв'язку та земельної погоджувальної, сільська/селищна/міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Надати дозвіл XXXXXX на розроблення детального плану території XXXXXX, за адресою XXXXXX, для XXXXXX, відповідно до державних будівельних норм, стандартів і правил.
2. Замовником розроблення містобудівної документації «Детальний план території XXXXXX» визначити _____.
3. Підготовчі процедури розроблення «Детальний план території XXXXXX» провести у відповідності до календарного плану (Додаток 1).
4. Оприлюднити прийняте рішення про початок розроблення містобудівної документації «Детальний план території XXXXXX» шляхом розміщення прийнятого рішення через засоби масової інформації та на офіційному веб-сайті сільської/селищної/міської ради.
5. Фінансування робіт з розроблення містобудівної документації «Детальний план території XXXXXX» здійснювати _____.
6. Визначити перелік та значення індикаторів розвитку містобудівної документації «Детальний план території XXXXXX» (Додаток 2).
7. Оприлюднити прогнозовані наслідки розроблення «Детальний план території XXXXXX» (Додаток 3).
8. Забезпечити проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів відповідно до ст.21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».
9. Забезпечити розгляд матеріалів містобудівної документації «Детальний план території XXXXXX» архітектурно-містобудівною радою відповідного рівня.
10. Затвердити містобудівну документацію «Детальний план території XXXXXX» на сесії сільської/селищної/ міської ради.
11. Контроль за виконанням даного рішення покласти на постійну комісію з питань містобудування, будівництва земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища.

Сільський/селищний/міський голова

Іванов І.І.

Рис. 2.3.1. Типова форма рішення про розроблення детального плану території

Додаток №1 до рішення № _____

Від «__» _____ 20__ року

**Календарний план підготовчих процедур для розробки
«Детального плану території XXXXX»**

№ з/п	Назва підготовчої процедури розроблення Детального плану території	Дата початку	Строк проведення (робочі дні)	Дата закінчення
1	2	3	4	5
1	Прийняття рішення про розроблення детального плану території			
2	Інформування громадськості про прийняття рішення на розроблення «Детального плану території XXXXX»			
3	Визначення джерел фінансування детального плану території			
4	Проведення тендерних закупівель щодо розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації			
5	Визначення розробника з урахуванням положень, встановлених Законом України «Про публічні закупівлі»			
6	Публікація на веб-сайті календарного плану виконаних робіт з розроблення детального плану території відповідно до укладеного договору на розроблення детального плану території			

Рис. 2.3.2. Приклад Додатку 1 до рішення про розроблення Детального плану території

Додаток №2 до рішення № _____

від «__» _____ 20__ року

**Пропозиції щодо переліку та значень індикаторів розвитку
«Детального плану території XXXXX»**

№ з/п	Показник	Одиниці виміру	Стартовий рік (20__ рік)	Бажане значення
1. Житловий сектор				
1.1	Територія	га		1
1.2	Кількість квартир	квартир		120
1.3	Населення	осіб		360
2. Громадський простір				
2.1	Наявні якісні громадські простори для короткочасного відпочинку населення	га		Збільшити кількість громадських просторів
3. Мобільність та транспорт				
3.1	Кількість парковочних місць	місць		27
4. Інженерна інфраструктура				
4.1	Водопостачання	м³/добу		Збільшити
4.2	Водовідведення	м³/добу		Збільшити
4.3	Газопостачання	млн. м³/рік		Збільшити
4.4	Електропостачання	кВт		Збільшити
4.4	Теплопостачання	МВт		Збільшити
4.5	Запровадження заходів з енергоефективності у громадських будівлях	%		100
5. Соціальна інфраструктура				
5.1	Заклад дошкільної освіти	місць		26
5.2	ЗОШ I ступеня	учнів		43
5.3	Магазин прод. та пром. товарів	м2		73,8

Рис. 2.3.3. Приклад Додатку 2 до рішення про розроблення Детального плану території

3. Рекомендації щодо збирання вихідних даних

Відповідно до п. 40 Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затвердженим Постановою КМУ № 926 від 01.09.2021 р. [39] центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні Київська та Севастопольська міські держадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, а також підприємства, установи та організації, що належать до сфери їх управління, **зобов'язані надавати вихідні дані для розроблення містобудівної документації** відповідно до запиту виконавчого органу сільської, селищної, міської ради в обсязі, необхідному для забезпечення розроблення електронного документа містобудівної документації відповідно до наявних у відповідних органах та установах даних.

3.1 Вимоги до картографічної основи

Найважливішою складовою вихідних даних є картографічна основа. Картографічна основа може розроблятися в складі містобудівної документації на місцевому рівні або замовник може замовити її за окремим договором.

За формою та змістом вона має відповідати вимогам законів України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» [15], «Про регулювання містобудівної діяльності» [16] та іншим нормативно-правовим актам.

Відповідно до Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» [15] в редакції Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури приєднання до електричних мереж” [10] роботи із топографо-геодезичного і картографічного забезпечення містобудівної діяльності належать до топографо-геодезичних і картографічних робіт спеціального призначення і полягають у створенні геодезичних та картографічних матеріалів і даних для планування території, проектування, будівництва і реконструкції об’єктів капітального будівництва, створення інженерної та транспортної інфраструктури, а також проведення необхідних для цього інженерних вишукувань.

Особливо треба звернути увагу на зміни, внесені в [15] Законом [10], відповідно до яких роботи із топографо-геодезичного і картографічного забезпечення містобудівної діяльності не потребують отримання замовниками та/або виконавцями таких робіт дозволу органів виконавчої влади та/або місцевого самоврядування на їх проведення, а матеріали, складені за результатами виконання таких робіт не підлягають погодженню органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, затверджуються замовниками таких робіт та включаються до складу геопросторових даних містобудівного кадастру.

Це накладає підвищену відповідальність на замовників та виконавців цих робіт з метою дотримання як вимог законодавства, так і технологічних вимог, пов’язаних із необхідністю застосування ГІС-технологій при розробленні містобудівної документації.

Законодавчі вимоги полягають в тому, що містобудівна документація розробляється на актуалізованій картографічній основі у цифровій формі в державній системі координат. Геопросторові дані виробляються, оновлюються, обробляються, зберігаються та постачаються в Державній геодезичній референційній системі координат УСК-2000 та Балтійській системі висот 1977 року. При цьому планування території територіальної громади здійснюється на картографічній основі М 1:10 000, генеральні плани та планувальні рішення генеральних планів населених пунктів - на картографічній основі М 1:2 000, детальні плани та планувальні рішення детальних планів територій - на картографічній основі 1:500 - 1:1000. При створенні картографічної основи М 1:10 000 до території знімання рекомендується додавати буферну зону шириною 250 метрів, а для М 1:2000 – 50 метрів.

Територію знімання для розроблення детального плану території визначає Замовник в додатку до завдання.

Об'єктний склад та атрибутивна інформація картографічної основи повинні відповідати Класифікаторам інформації, яка відображається на топографічних планах та топографічних картах відповідних масштабів та технічному завданню на створення відповідної картографічної основи. Додаткові вимоги, які мають бути відображені в технічному завданні, обґрунтовуються тим, що містобудівна документація розробляється у формі електронного документу, який містить базові і тематичні геопросторові дані. Поняття базових та тематичних геопросторових даних введено Законом України № 554-IX «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» [28]. Базові геопросторові дані - це загальнодоступні геопросторові дані, що складають уніфіковану цифрову координатно-просторову основу для виробництва, інтеграції та провадження іншої діяльності з різними геопросторовими даними. Базові геопросторові дані становлять уніфіковану єдину топографічну основу для забезпечення інтероперабельності геопросторових даних, їх інтеграції та міжвідомчої інформаційної взаємодії. До базових геопросторових даних Закон відносить відомості про:

- системи відліку координат і висот;
- державний кордон України;
- територіальні громади, в тому числі межі їх територій;
- населені пункти, в тому числі їх межі та вулично-дорожню мережу;
- гідрографічні об'єкти та гідротехнічні споруди (водні об'єкти (внутрішні морські води та територіальне море, річки, струмки, озера, водосховища, ставки, канали, водоносні горизонти), болота, басейни водозбірні, гідрографічне та водогосподарське районування, водогосподарські системи, акваторії морських портів (портова акваторія), гідротехнічні споруди морських портів);
- будівлі (житлові та нежитлові), споруди (транспортні споруди, трубопроводи, інженерні комунікації, лінії електропередачі та зв'язку, комплексні промислові споруди, інші інженерні споруди);
- автомобільні дороги;
- залізниці;
- аеропорти, морські та річкові порти;
- земний покрив (земельні угіддя: сільськогосподарські угіддя; землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом; ліси та інші лісовкриті землі; води; землі під житловою забудовою; землі під громадською забудовою; землі, що використовуються для транспорту; землі, що використовуються для технічної інфраструктури; землі під промисловою забудовою; землі, зайняті поточним будівництвом та відведені під будівництво; землі під сільськогосподарськими та іншими господарськими будівлями і дворами; землі, що використовуються для відпочинку та оздоровлення; землі під об'єктами та спорудами спеціального призначення);
- ґрунти (генетичні типи ґрунтів, агровиробничі групи ґрунтів, природно-сільськогосподарське районування, материнські породи, стратиграфічні підрозділи, генетичні типи четвертинних відкладень, гранулометричний склад, кам'янистість, еродованість, середній кут нахилу, потенційна вологоємність);
- земельні ділянки;
- реєстри вулиць та адреси об'єктів (опис місцезнаходження нерухомого майна та інших об'єктів адресації відповідно до поштового індексу, найменування елементів планувальної структури населених пунктів, елементів вулично-дорожньої мережі, а також цифрового та/або буквено-цифрового позначення об'єкта адресації, що дає можливість його ідентифікувати);

- географічні назви (власні назви географічних об'єктів: орографічних, гідрографічних, адміністративно-територіальних, соціально-економічних, природно-заповідних та інших);
- цифрову модель рельєфу (позначки висот земної поверхні, батиметрична поверхня, берегові лінії водойм);
- ортофотоплани (фотографічні плани місцевості на точній геодезичній основі, отримані шляхом аерофотозйомки або космічної зйомки з подальшим перетворенням знімків з центральної проекції в ортогональну за допомогою методу ортотрансформування).

Базові геопросторові дані не повинні містити відомості, що становлять державну таємницю, та іншу інформацію, доступ до якої обмежений відповідно до закону (інформацію з обмеженим доступом).

Розроблення містобудівної документації починається з визначення території проектування. Для комплексного плану це межа території територіальної громади, для генерального плану - межа населеного пункту, для детального плану - планувальна одиниця, функціональна зона чи земельна ділянка. Особливо гострим на сьогодні є питання встановлення меж територіальної громади. Процедура встановлення цих меж регламентує стаття 186 Земельного кодексу України [1], згідно з якою територіальна громада повинна замовити розроблення проєкту землеустрою щодо встановлення меж своєї території. Цей проєкт погоджується сільськими, селищними, міськими радами суміжних територіальних громад і затверджується відповідною сільською, селищною, міською радою, що представляє інтереси територіальної громади, межі території якої встановлюються. У разі відмови сільської, селищної, міської ради у погодженні проєкту землеустрою спір вирішується у судовому порядку.

Тому на картографічній основі обов'язково має бути відображена відповідна межа території проектування та суміжних територій.

Базові геопросторові дані забезпечують виробництво та використання тематичних геопросторових даних. Тематичними геопросторовими даними є усі види геопросторових даних, що створюються на основі базових геопросторових даних або як самостійні набори даних. До них належать, зокрема, відомості про інші об'єкти (крім базових), які відображають сучасний стан використання території громади і необхідні для розроблення містобудівної документації, а також проєктні рішення.

Відомостями про інші об'єкти (крім базових), які відображають сучасний стан використання території громади, є тематичні геопросторові дані про:

- кадастрові зони та квартали;
- транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний, а також міський електротранспорт, у тому числі метрополітен), промисловий залізничний транспорт, відомчий транспорт, трубопровідний транспорт, шляхи сполучення загального користування, а також пов'язана з ними інфраструктура, вузли взаємодії різних видів транспорту);
- природоохоронні території та об'єкти (території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО);
- геологію (геологічна будова надр, геоструктурне районування);
- статистичні одиниці (просторові одиниці та їх кодування для поширення або використання статистичної інформації);
- типи землекористування (функціональні зони; категорії земель за цільовим призначенням; види цільового призначення земель та земельних ділянок);

- результати моніторингу навколишнього природного середовища, результати спостережень і вимірювання стану довкілля та інші параметри екосистем;
- безпеку життєдіяльності людини (санітарно-епідеміологічну ситуацію, ризики поширення інфекційних захворювань, вплив екологічного стану довкілля на здоров'я населення);
- місцезнаходження органів державної влади та органів місцевого самоврядування, служб, закладів, підприємств, установ та організацій, відповідальних за об'єкти інженерної інфраструктури та житлово-комунального господарства (водовідведення і каналізації, управління відходами, енерго- і водопостачання), центрів надання адміністративних послуг, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального обслуговування;
- виробничі, логістичні об'єкти, водозабірні споруди, споруди гірничодобувної промисловості, складські об'єкти;
- споруди сільського господарства та аквакультури (сільськогосподарські споруди, у тому числі меліоративні системи, теплиці, оранжереї, господарські двори та споруди);
- розподіл населення, демографію (постійне населення за статтю та віком, чисельність наявного населення, природний рух населення, народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя, соціальні індикатори рівня життя населення);
- територіальні зони, зони регулювання, обмеження у використанні земель та облікові одиниці: території, щодо яких здійснюються особливе регулювання та/або звітування на міжнародному, загальноєвропейському, національному, регіональному та місцевому рівнях; об'єкти поводження з відходами; обмеження у використанні земель (охоронні зони, зони санітарної охорони, санітарно-захисні зони, зони особливого використання земель, водоохоронні зони, прибережні захисні смуги, пляжні зони, смуги відведення, зони особливого режиму забудови, зони радіоактивного забруднення, зони надзвичайних екологічних ситуацій, спеціальні сировинні зони для виробництва сільськогосподарської продукції);
- зони природного ризику: зони надзвичайної екологічної ситуації, деградовані землі (земельні ділянки, поверхня яких порушена внаслідок землетрусу, зсувів, карстоутворення, повеней, добування корисних копалин);
- атмосферні умови: атмосферне повітря, у тому числі атмосферні опади, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зони та агломерації для моніторингу атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря;
- метеорологічні географічні характеристики (погодні умови та їх вимірювання, опади, температура, вміст водяної пари, швидкість і напрям вітру);
- біогеографічні регіони (природно-сільськогосподарське, еколого-економічне, протиерозійне та інші види районування);
- природні оселища (біотопи): ділянки суші чи водного простору природного або напівприродного походження, що визначаються за географічними, абіотичними та біотичними особливостями;
- географічний розподіл поширеності видів тварин і рослин;
- енергетичні ресурси: нафтогазопрояви, нафтогазоперспективні площі, структури, параметричні, пошукові, розвідувальні та експлуатаційні нафтові і газові свердловини, об'єкти альтернативної енергетики (гідроенергетичні, біоенергетичні, сонячні, вітрові енергетичні ресурси);
- мінеральні ресурси (родовища корисних копалин, гірські породи, руди, мінерали, підземні води, відпрацьовані родовища загальнопоширених корисних копалин, прояви загальнопоширених корисних копалин, шліхові ореоли, точки і зони мінералізації, окремі мінералогічні знахідки з високим вмістом цінних компонентів, геохімічні, геофізичні аномалії);

- об'єкти всесвітньої спадщини, їх території та буферні зони, об'єкти культурної спадщини, їх території та зони охорони пам'яток культурної спадщини, історичні ареали населених місць, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї.

Таким чином, картографічна основа для розроблення містобудівної документації повинна складатись з базових та тематичних наборів геопросторових даних про сучасний стан використання території громади і бути цифровою моделлю цієї місцевості, актуальною на дату її виготовлення.

Орган місцевого самоврядування, який замовляє, отримує та/або володіє геопросторовими даними, відповідно до Закону «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» [28] є держателем геопросторових даних і несе відповідальність за їх актуальність, достовірність, повноту, обґрунтованість, точність, відкритість, інтегровуваність. Він повинен забезпечити безоплатний доступ користувачів до цих даних через свій геопортал (а в разі його відсутності – через геопортал іншого держателя геопорталу відповідно до його галузевого або територіального охоплення) та офіційний веб-сайт національної інфраструктури геопросторових даних. Орган місцевого самоврядування має право обмежити доступ до геопросторових даних згідно із Законом України "Про доступ до публічної інформації" [28].

Постанова КМУ від 26 травня 2021 р. № 532 «Про затвердження Порядку функціонування національної інфраструктури геопросторових даних» [37] визначає, що орган місцевого самоврядування забезпечує створення, оновлення, оброблення, зберігання та доступ користувачів до деталізованих наборів базових геопросторових даних про геопросторові об'єкти місцевого рівня на території громади у масштабах 1:2 000 та 1:500 і до тематичних геопросторових даних про геопросторові об'єкти, які розташовані на цій території. Створення, оновлення, оброблення та візуалізацію наборів базових геопросторових даних про геопросторові об'єкти загальнодержавного значення у масштабах 1:10 000 та 1:50 000, а також доступ до них за допомогою сервісів національного геопорталу повинен забезпечувати Держгеокадастр. Проте оскільки на сьогоднішній момент на національному геопорталі відсутні набори базових геопросторових даних у масштабі 1:10 000 (який має використовуватись для розроблення комплексного плану), територіальна громада може самостійно замовити відповідно до Закону «Про публічні закупівлі» [11] створення такої картографічної основи з урахуванням всіх вищенаведених вимог. Зазначені вимоги повинні бути відображені в технічному завданні на створення картографічної основи відповідних масштабів. Набори базових геопросторових даних повинні створюватись з детальністю, точністю та просторовим розрізненням, які відповідають аналогічним характеристикам цифрових топографічних карт і планів.

До обов'язкових атрибутів об'єктів базових геопросторових даних належать:

- ідентифікатори геопросторових об'єктів;
- координати геопросторових об'єктів;
- географічні назви та адреси (за наявності) геопросторових об'єктів;

- опис топологічних відношень геопросторових об'єктів. Ідентифікатори геопросторових об'єктів включають географічні ідентифікатори, визначені відповідно до національного стандарту ДСТУ ISO 19112:2017 (ISO 19112:2003, IDT) "Географічна інформація. Просторова прив'язка за географічними ідентифікаторами" та забезпечують інтеграцію базових і тематичних даних з розширеними характеристиками геопросторових об'єктів від держателів тематичних геопросторових даних. Це є мінімальний набір атрибутів, визначений постановою КМУ № 532 [37]. Проте для розроблення містобудівної документації необхідно розширити перелік атрибутів.

Протягом десяти робочих днів з дня створення (вироблення) геопросторових даних картографічної основи орган місцевого самоврядування повинен розмістити мінімальний набір елементів метаданих про такі геопросторові дані (відомості про геопросторові дані

та/або сервіси, що надають можливість їх пошуку та використання) за допомогою сервісів національного геопорталу. Самі геопросторові дані, крім даних, віднесених до інформації з обмеженим доступом, оприлюднюються на національному геопорталі на підставі спільного рішення (угоди про співпрацю) про інформаційну взаємодію з Держгеокадастром або заяви до Держгеокадастру про оприлюднення геопросторових даних та метаданих на національному геопорталі.

Технологічні вимоги впливають із законодавчої норми щодо застосування ГІС-технологій при розробленні містобудівної документації. Картографічна основа може виготовлятися з використанням ліцензованих програмних продуктів Digital, MapInfo, ArcInfo, Intergraph, AutoCad, GlobalGIS. Але при цьому виготовлена карта має бути конвертована у формат даних .dmf.

Особливі вимоги до набору геопросторових даних: об'єктний склад та перелік атрибутивних даних картографічної основи має відповідати структурі бази геоданих містобудівної документації на місцевому рівні (див. розділ 7). Принциповим є збереження відповідності кожного атрибуту класу просторових об'єктів коду значення атрибуту, назви атрибуту та типу атрибутивних даних. Це забезпечить уніфікацію, інтероперабельність та сумісність наборів геопросторових даних картографічної основи та бази геоданих містобудівної документації. Оптимальним буде передбачити в технічному завданні, що розробник картографічної основи сам наповнює відповідні складові цієї бази даних.

Для застосування при розробленні містобудівної документації аналітичних можливостей сучасних інструментальних геоінформаційних систем необхідно, зокрема, щоб на картографічній основі побудова мережі автомобільних доріг відбувалась у вигляді графу. Застосування даного інструменту створить можливості аналізу та візуалізації проєктних рішень щодо формування спроможних мереж надання первинної медичної допомоги, визначення доцільності та оптимальності розміщення пожежно-рятувальних підрозділів та інше.

Всі вищенаведені вимоги замовник картографічної основи повинен викласти в технічному завданні на її створення.

3.2 Джерела вихідної інформації для розроблення комплексного плану

Вихідні дані визначаються відповідно до Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затвердженим Постановою КМУ № 926 від 01.09.2021 р. [39] та ДБН «Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні» [69].

Після прийняття рішення про розроблення комплексного плану та згідно з календарним планом підготовчих процедур, який зазначений в цьому рішенні, замовник починає процес збору вихідних даних. Перелік зібраних даних зазначається в завданні на розроблення комплексного плану. Після проведення тендерних процедур та визначення розробника формується остаточний склад, джерела та формат необхідних вихідних даних для розроблення комплексного плану.

В залежності від того, хто володіє інформацією, вихідні дані поділяються на:

- 1) дані, розпорядником яких є громада (наявні стратегічні документи та містобудівна документація місцевого рівня, населення, дані про об'єкти та мережі соціальної та комунальної інфраструктури);
- 2) дані, розпорядником яких є держава (доступи до кадастрів та реєстрів, державні та регіональні інтереси);
- 3) дані, розпорядником яких є приватні підприємства (дані про виробничі підприємства).

Державними розпорядниками інформації є: Управління містобудування та архітектури обладміністрації, Головне управління Держгеокадастру України в області, Управління

культури і туризму обласної державної адміністрації, Департамент екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації, Головне управління Держпродспоживслужби, Обласне управління лісового та мисливського господарства, Басейнові управління державного агентства водних ресурсів України, Державна служба геології та надр, ДСНС, Державне підприємство НЕК «Укренерго», Служба автомобільних доріг, Служби аеропортів, Укрзалізниця.

Приватними розпорядниками інформації є: АТ «Укртрансгаз», АТ «Укртранснафта», Енергопостачальне підприємство в області, Газопостачальне підприємство в області, ПАТ Укртелеком

В залежності від змісту вихідних даних вони поділяються на:

- 1) дані про ресурси (земельні, водні, лісові тощо, що надають інформацію про показники сучасного стану);
- 2) дані з документів стратегічного планування та вже затвердженої містобудівної документації (що відображають перспективи розвитку).

Особливим видом вихідних даних для розроблення комплексного плану є концепція інтегрованого розвитку, яка відображає аналіз існуючого стану та бажання, потенціали, перспективи, наміри розвитку території територіальної громади, ґрунтуючись на просторовому аналізі та на залученості і балансуванні інтересів всіх заінтересованих сторін. Склад та зміст концепції інтегрованого розвитку визначено в наказі Міністерства розвитку громад та територій України «Про затвердження Порядку формування концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади» [55].

Замовник забезпечує розробнику доступ до:

- ❖ кадастрів, реєстрів та інформаційних систем (доступ повинен бути наданий протягом 10 робочих днів після надходження відповідного запиту);
- ❖ матеріалів щодо державних та регіональних інтересів, інтересів суміжних територіальних громад;
- ❖ пропозицій до розроблення, наданих фізичними та юридичними особами;
- ❖ результатів містобудівного моніторингу;
- ❖ відомостей (геопросторові дані розташування та характеристики відповідних об'єктів) про:
 - об'єкти Державного земельного кадастру;
 - об'єкти нерухомого майна (крім земельних ділянок);
 - речові права на нерухоме майно (включаючи земельні ділянки);
 - обмеження у використанні земель;
 - об'єкти лісового фонду;
 - території та об'єкти природно-заповідного фонду та інші території екомережі;
 - об'єкти Смарагдової мережі;
 - об'єкти водного фонду та водно-болотні угіддя;
 - мінерально-сировинні ресурси;
 - об'єкти всесвітньої спадщини, їх території та буферні зони; пам'ятки культурної спадщини, у тому числі археологічні, їх території та зони охорони; межі та правові режими використання історичних ареалів населених місць; історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території та їх зони охорони; охоронювані археологічні території, музеї;
 - населення;
 - об'єкти виробничого комплексу;
 - об'єкти невиробничого комплексу (науково-дослідні та проектні організації, заклади освіти);
 - об'єкти соціальної сфери;
 - об'єкти цивільного захисту;

- об'єкти інженерної інфраструктури (водопостачання, водовідведення, тепlopостачання, систем передачі/розподілу електричної енергії та розподілу газу;
- об'єкти телефонізації, трубопровідного транспорту);
- об'єкти дорожньо-транспортної інфраструктури (залізничні та автомобільні дороги, мостові споруди, підприємства та парк автотранспорту, об'єкти автосервісу, міжселенні транспортні маршрути, авто- та залізничні станції, авто-, залізничні, річкові, морські вокзали, об'єкти повітряного транспорту);
- об'єкти природної і техногенної небезпеки, розташовані на території територіальної громади та суміжних адміністративно-територіальних утворень;
- природно-кліматичні умови;
- стан навколишнього природного середовища (земель, ґрунтів, водного та повітряного простору, інших компонентів довкілля);
- ризик виникнення на території надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;
- розміщення на території територіальної громади об'єктів, визначених Генеральною схемою планування території України, Державною стратегією регіонального розвитку України, Стратегією сталого розвитку України;
- положення концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади;
- положення затвердженої містобудівної документації регіонального та місцевого рівня, що стосуються використання території територіальної громади;
- стратегічні та оперативні цілі, визначені регіональною стратегією розвитку, що поширюються на територію територіальної громади, стратегічними документами щодо розвитку територіальної громади;
- прогнози та програми економічного і соціального розвитку, галузей економіки, прийняті на державному, обласному, районному та місцевому рівні, що поширюються на територію територіальної громади;
- стратегії, програми та плани у сфері охорони навколишнього природного середовища і сталого використання земель, ґрунтів, вод, лісів та інших природних ресурсів, формування екомережі;
- плани управління річковими басейнами;
- положення схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць та проектів землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів, проектів землеустрою щодо впорядкування територій для містобудівних потреб, планів земельно-господарського устрою, проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів у межах території територіальної громади, затверджені до прийняття комплексного плану.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» [29], розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати у формі відкритих даних усю публічну інформацію, яка перебуває в їх володінні та стосується конкретного набору даних.

Постановою КМУ № 835 від 21.10.2015 року “Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних” визначено перелік наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, а також визначено, хто саме має ці дані оприлюднювати.

На сьогодні у відкритому доступі на веб-сайтах і геопорталах відповідних розпорядників даних можна отримати таку інформацію.

1. <https://atu.decentralization.gov.ua/#karta> - карта територіальних громад в .pdf форматі, а також межі областей, межі нових районів та межі територіальних громад

2. Фонд державного майна
<https://nais.gov.ua/files/general/2020/07/14/20200714160459-77.pdf> - на сайті є доступ до державного реєстру речових прав на нерухоме майно, форми договорів.

3. <https://nsdi.gov.ua> - Національна інфраструктура геопросторових даних. За цим посиланням є інструкція щодо роботи із сайтом та вебінари <https://nsdi.gov.ua/dopomoga>

4. <https://data.gov.ua> - портал відкритих даних, який містить набори даних та їх розпорядників

5. Матеріали лісовпорядкування є на сайті Українського державного проектного лісовпорядного виробничого об'єднання ВО "УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ" <http://www.lisproekt.gov.ua/plani-lisonasadzhen> . Карту можна знайти за посиланням <https://lk.ukrforest.com/map/general>

6. Публічна кадастрова карта України - <https://map.land.gov.ua>. Тут є такі інформаційні шари: Шар АТУ, Шар „Ліси“, Шар «Природно-заповідний фонд», Шар „Смарагдова мережа“, Розділ „Кадастр корисних копалин“: Шари „Родовища“, „Нафтогазові свердловини“, „Спецдозволи (геонадра)“

Шар “Кадастровий поділ” - містить інформацію про кадастровий поділ України (межі індексних кадастрових карт (лінії зеленого кольору) та земельні ділянки (полігони голубого кольору). Шар містить відомості Державного земельного кадастру щодо земельних ділянок та індексно кадастрових карт. Тут можна отримати інформацію щодо цільового призначення території, категорії земель, виду використання, форми власності, відомості про грошову оцінку (за наявності), суб'єктів прав власності на земельну ділянку та суб'єктів речового права на земельну ділянку.

Шар «Незареєстровані території» містить картограму територій за межами населених пунктів, інформація про які не внесена до автоматизованої системи Державного земельного кадастру. Площа незареєстрованих земель розрахована в розрізі місцевих рад. Шар носить інформаційний характер.

Шар «Архівні ділянки» відображає контури земельних ділянок, які набули статусу архівних. Шар носить інформативний характер.

Шар «Обмеження у використанні земель» відображає межі обмеження у використанні земель, встановлені законом, які внесено до Державного земельного кадастру. Шар містить відомості Державного земельного кадастру щодо обмежень у використанні земель.

Шар «Розпорядження с/г землями» відображає (підсвічує синім або зеленим кольорами) земельні ділянки, на які видано наміри (накази про надання дозволу на розробку документації із землеустрою) та накази про надання земельної ділянки у власність (накази про затвердження документації із землеустрою та надання земельної ділянки у власність). Шар не містить відомостей Державного земельного кадастру і носить інформативний характер.

Шар «Державний нагляд за землями» відображає контури земельних ділянок, по яких згідно з Річним планом здійснення заходів державного нагляду (контролю) Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру на відповідний рік здійснюються заходи державного нагляду (контролю). Має інформативний характер.

7. Надра. Державна служба геології та надр України ДНВП "ГЕОІНФОРМ УКРАЇНИ" > Інтерактивні карти спецдозволів на користування надрами

<https://geoinf.kiev.ua/interaktivni-karti-specdozvoliv/>

8. Державний реєстр нерухомих пам'яток України (Реєстр пам'яток місцевого значення, Реєстр пам'яток національного значення)
http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=244910406

9. Генеральна схема планування території України розташована на сайті розробника – Інститут ДІПРОМІСТО <http://dipromisto.gov.ua/index.php?categoryid=67>

Портал ArcGIS розташований на сайті <https://www.arcgis.com/apps/Cascade/index.html?appid=cd7d85c90c7444a195b89cb33a520616>

На геопорталі розміщено 3 найбільш важливі для отримання державних інтересів схеми Генеральної схеми планування території України:

- Планувальна структура та види переважного використання території;
- Системи транспорту;
- Територіальна організація національної екологічної мережі.

10. Відкрите просторове планування (PMAP) Карта пошуку містобудівної документації <https://pmap.minregion.gov.ua>

11. Дані НГО <https://zemliak.com/zemlya/382-karta-ngo-s-g-zemli-v-ukrajini-2021> на цьому сайті значення нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарських угідь відповідно до загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення. Національна НГО набула чинності з 1 січня 2019 року.

12. <https://pzf.mepr.gov.ua/reestri> Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду. На даному сайті можна знайти за назвою об'єкт природно-заповідного фонду та отримати інформацію про нього. А також на загальній карті подивитися чи наявні на території об'єкти природно-заповідного фонду. На сьогодні сайт знаходиться в тестовому режимі і ще наповнюється інформацією.

Проте з відкритих джерел немає можливості взяти всю інформацію, необхідну для розроблення містобудівної документації. В цьому випадку замовник збирає такі дані шляхом направлення розпорядникам інформації письмових запитів та заповнення анкет (Додаток 1).

Наприклад, для розроблення розділу «Транспортна мобільність та інфраструктура» розробнику необхідно отримати вихідні дані, які розділяються на дві групи:

- характеристика мобільності по структурі і кількісним показникам;
- характеристика об'єктів, які забезпечують різні види мобільності: транспортної, пішохідної, велосипедної, інш., здійснюють забезпечення вантажних перевезень, руху спеціалізованого транспорту.

Кількісні характеристики мобільності включають такі показники: кореспонденції між окремими елементами територіальної громади (транспортними районами) за окремими цілями – робота, побутові, відпочинок тощо; пасажиропотоки на окремих маршрутах громадського транспорту; машинопотоки на мережі автодоріг загального користування і вуличній мережі населених пунктів. Означені показники мають бути приведені до середньої доби року.

Такі дані готуються замовником. Методи їх збирання мають базуватись на вибіркових опитуваннях. Приклади методики опитувань мешканців щодо мобільності наведені в [71, 80, 81]. Також можуть бути використані дані мобільних операторів. Результатом оброблення даних буде набір матриць кореспонденцій щодо пересувань на громадському та індивідуальному транспорті, на велосипедах, пішки з різними цілями – робота (навчання), побутові, відпочинок тощо.

Пасажиропотоки визначаються шляхом візуальних обстежень на окремих маршрутах різних видів транспорту по перегонах і встановлюється їх нерівномірність за днями тижня, годинами доби.

Машинопотоки визначаються за даними відповідних служб або обліком інтенсивності руху. Різні інтернет-ресурси, навігатори можуть відстежувати інтенсивності руху транспорту, а також формувати кореспонденції між обраними транспортними районами (наприклад, Tomtom).

Кількість автомототранспорту і характеристика його використання визначається у складі опитувань, а після 2022 року, коли має бути відновлена система обов'язкового технічного огляду автомототранспорту – за його результатами у тому числі.

Важливою складовою вихідних даних для розроблення розділу «Транспортна мобільність та інфраструктура» є державні та регіональні плани розвитку всіх видів транспортної інфраструктури, які мають надати Міністерство інфраструктури, відповідні центральні та обласні служби. Для резервування територій в комплексному плані необхідно знати відомчі плани розвитку автодоріг, залізниць, аеропортів тощо. Однак інфраструктурні об'єкти міжнародного, державного, регіонального значення (як лінійні мережі, так і споруди), які зазначені в наданих державних та регіональних інтересах, здебільшого можуть бути передбачені на невизначену перспективу і не мають чітких геопросторових характеристик. І хоча ці об'єкти повинні бути враховані в комплексному плані, але містобудівною документацією вищого рівня вони представлені або декларативно без графічного додатку, або з графічною інтерпретацією в масштабі 1:100 000-1:1 000 000. Такими об'єктами можуть бути проєктні ділянки автодоріг і залізниць за напрямками міжнародних транспортних коридорів, аеропорти, морські і річкові порти, обхідні автодорожні напрямки навколо найкрупніших і крупних міст, залізничні лінії в обхід залізничних вузлів, мости з підходами через великі річки, лінії електропередач, магістральні газогони, продуктопроводи тощо.

Таким чином на сьогодні замовник комплексного плану неспроможний надати розробнику якісні вихідні дані щодо зазначених вище об'єктів. Тому при отриманні державних та регіональних інтересів замовнику необхідно вимагати від надавача цих інтересів не тільки їх перелік, але й графічне відображення напрямків трас і контурів територій об'єктів, які згадуються в документі щодо державних та регіональних інтересів, в масштабі 1:10 000 із зазначенням розмірів коридору (зони), в яких може уточнюватись проходження (розміщення) трас і об'єктів з метою резервування території для них у складі комплексного плану. Органи, які надають державні та регіональні інтереси, не вправі відмовляти замовникам в отриманні наведених вище даних і при необхідності повинні розробляти їх не за рахунок коштів територіальної громади.

Дуже важливою складовою вихідних даних для розроблення комплексного плану є відомості про перспективи розвитку інженерної інфраструктури. До них належать траси проходження існуючих магістральних та розподільчих мереж інженерного забезпечення території, трубопровідного транспорту та телекомунікацій, їх технічні характеристики, розміри санітарно-захисних та охоронних зон. У випадку наявності перспективних проєктів, а також державних, регіональних чи місцевих програм модернізації та розвитку мереж та споруд інженерного забезпечення, трубопровідного транспорту та телекомунікацій їх перспективні траси проходження, технічні характеристики, розміри санітарно-захисних та охоронних зон також є вихідними даними для проектування. Замовник, отримавши попередньо від власника (балансоутримувача) існуючих, раніше запроектованих чи передбачених державними, регіональними, місцевими програмами модернізації та розвитку мереж і споруд інженерного забезпечення, трубопровідного транспорту та телекомунікацій, магістральних чи розподільчих мереж, а також об'єктів на мережах, повинен надати проєктувальнику інформацію про них. Інформація повинна включати траси проходження мереж з координатною прив'язкою до місцевості, місця розташування споруд на мережах також мають бути з координатною прив'язкою до місцевості. Крім того, інформація повинна включати відомості про санітарно-захисні та охоронні зони (у випадку їх наявності) від мереж і споруд. Ці відомості можуть надаватися у вигляді розміру (відстані чи радіуса) або у вигляді меж території з координатною прив'язкою до місцевості.

Якщо місця проходження проєктних мереж чи розташування проєктних споруд остаточно не визначені, то вихідними даними мають бути: для мереж – коридор, в межах якого передбачається проходження мережі так, щоб у межах коридору гарантовано розміщувалась мережа разом з її санітарно-захисною та охоронною зоною; для споруд – пляма, в межах якої передбачається розміщення споруди так, щоб у межах плями гарантовано розміщувалась споруда разом з її санітарно-захисною та охоронною зоною.

Повнота та якість наданих вихідних даних щодо земельних ресурсів громади є гарантією того, що детально опрацьована інформація сучасного використання земель ляже в основу запропонованих землепорядних заходів, які, в свою чергу, стануть для органу місцевого самоврядування інструкцією по збалансованому та раціональному управлінню земельними ресурсами громади. Більшість інформації про земельні ресурси знаходиться в Державному земельному кадастрі та Державному фонді документації із землеустрою. Саме у даних розпорядників можна отримати запитувану інформацію щодо:

- державної/адміністративної статистичної звітності з кількісного обліку земель у розгорнутій формі (за відсутності звітності за формами 2-зем, 6-зем станом на 2016 рік);
- файлів обміну інформацією про результати робіт із землеустрою у форматі IN4/XML;
- проектів землеустрою, якими були сформовані території місцевих рад, що об'єднались у громаду;
- проектів землеустрою, якими були встановлені або змінені межі населених пунктів;
- проектів землеустрою щодо виділення в натурі (на місцевості) земельних часток (паїв);
- проектів роздержавлення земель КСП;
- проектів поділу земель колективної власності на паї (для видачі сертифікатів на право на земельні частки (паї));
- сільськогосподарських підприємств, яким було видано державні акти на право колективної власності на землю (із зазначенням початкової назви підприємства, інформації щодо його реорганізації та ліквідації, копії державних актів на право колективної власності на землю);
- копії державних актів, що посвідчують право на землю (приватної власності, постійного користування);
- документацій із землеустрою, якими було встановлено межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;
- матеріалів інвентаризації державних сільськогосподарських земель та інших земель територіальної громади (за наявності).

Деякі дані з приведеного вище переліку можуть бути наявними й у громади. Чим більшою частиною даних володіє громада – тим швидшим і простішим є процес збору вихідної інформації. Також у громади необхідно запросити наступні матеріали:

- копії технічних документацій із землеустрою з нормативної грошової оцінки земель населених пунктів;
- копії рішень органів влади, яким затверджено встановлення (зміну) меж населених пунктів та території місцевих рад, що об'єднались у громаду;
- перелік відумерлої спадщини;
- перелік невитребуваних земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) за рахунок земельних часток (паїв);
- перелік безхазяйного нерухомого майна;
- інформація про об'єкти нерухомості, в тому числі земельні ділянки, що перебувають на балансі сільради чи її виконавчого комітету;
- перелік чинних договорів оренди земельних ділянок, укладених органом місцевого самоврядування територіальної громади;
- копії чинних договорів оренди земельних ділянок, укладених органом місцевого самоврядування територіальної громади, відомості про які відсутні у Державному земельному кадастрі;
- інформація про земельні ділянки, виділені в натурі (на місцевості) за рахунок земельних часток паїв, які обробляються одноосібно фізичними особами, із зазначенням кадастрового номеру земельної ділянки або за його відсутності номеру ділянки на

матеріалах паювання, прізвища, ім'я та по батькові власника земельної ділянки, її цільове призначення, склад угідь та площу;

- копії протоколів зборів членів сільськогосподарських підприємств (яким було видано державні акти на право колективної власності на землю) щодо вирішення долі несільськогосподарських угідь (болота, ліси тощо), які входили в межі території даних підприємств;
- пропозиції щодо продажу земельних ділянок комунальної власності або прав на них на земельних торгах;
- інформація та графічні матеріали з відображенням земельних ділянок, що використовуються для городництва;
- копії схем розташування земельних ділянок, детальних планів території або проектів організації території садових товариств;
- інформацію щодо кількості звернень про надання у власність чи користування земельних ділянок та про результати їх розгляду за період останніх 5 років (із зазначенням категорій земель, площі, місця розташування).

Інформацію, особливо картографічні матеріали, бажано отримати у електронному вигляді. У випадку якщо у держателя паперових даних відсутня можливість здійснити сканування картографічних матеріалів великого формату, такі матеріали можуть бути надані у тимчасове користування для копіювання (відповідно до накладної).

3.3 Вихідні дані для розроблення генерального плану населеного пункту

Першим етапом при розробленні генерального плану є отримання координат меж населеного пункту, як проектних, так і існуючих, в яких буде розроблятися генеральний план.

Замовник має надати розробнику інші вихідні дані, необхідні для розроблення генерального плану. Якщо замовник не може забезпечити розробника такими відомостями, він доручає розробнику самому зібрати ці дані та додатково оплачує таку роботу.

Перелік вихідних даних визначається відповідно до Постанови № 926 від 01.09.2021 р. [39] та ДБН «Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні» [69].

Основним джерелом вихідних даних є комплексний план. Проте, якщо між його розробленням та початком роботи над генеральним планом пройшло багато часу, вихідні дані треба оновити.

Замовник передає розробнику генерального плану наступні вихідні дані:

- рішення про розроблення генерального плану;
- завдання на розроблення;
- доступ до кадастрів, реєстрів та інформаційних систем в обсязі, необхідному для розроблення генерального плану (в першу чергу дані Державного земельного кадастру, матеріали Державного фонду документації із землеустрою);
- довідки для розроблення генерального плану населеного пункту шляхом передачі відповідних матеріалів у цифровому вигляді (рекомендовані форми анкет для збирання вихідних даних представлені в Додатку 2);
- матеріали щодо державних та регіональних інтересів, інтересів суміжних територіальних громад, пропозицій до розроблення або внесення змін до генерального плану, наданих фізичними та юридичними особами;
- надання всіх наявних результатів містобудівного моніторингу виконання затвердженої містобудівної документації на місцевому рівні;
- при розробленні генеральних планів населених пунктів, внесених до Списку історичних населених місць України, здійснюється розроблення

Історико-архітектурного опорного плану, вихідні дані надаються замовником відповідно до ДБН Б.2.2-3:2012 [62] ;

- перелік чинної містобудівної документації, в тому числі визначення проектних рішень детальних планів, що передбачається не враховувати у разі розроблення та затвердження проекту генерального плану, із зазначенням необхідності внесення змін у такі детальні плани;
- положення та рішення документів державного планування територіальної громади.

Після отримання всіх вихідних даних, зокрема й картографічної основи для розроблення генерального плану, розробник здійснює камеральні (аналіз отриманої від замовника інформації) та польові (обстеження та фотофіксація території) роботи. Відбувається спілкування з головою територіальної громади, іншими зацікавленими особами.

3.4 Вихідні дані для розроблення detailного плану території

Вихідні дані визначаються відповідно до постанови КМУ № 926 від 01.09.2021 р. [39] та ДБН «Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні» [69].

Для розроблення detailного плану території замовник надає розробнику такі вихідні дані:

- рішення про розроблення detailного плану;
- лист замовлення (у випадку, якщо розробник обирався не за процедурою торгів);
- завдання на розроблення із графічним матеріалом, який відображає територію проєктування (Додаток 3);
- матеріали комплексного плану, генерального плану населеного пункту (за наявності і в разі розроблення detailного плану території в межах населеного пункту), detailного плану (в разі внесення змін до нього), іншої містобудівної документації стосовно відповідної території;
- матеріали існуючих інженерно-геологічних вишукувань;
- витяг із бази даних Державного земельного кадастру - кадастровий план з переліком земель, наданих у власність чи користування, а також тих, щодо яких готуються проєкти рішень;
- матеріали анкетного обстеження підприємств, установ, організацій;
- картографічні матеріали з відображенням територій зі складними інженерними умовами (підвищеної сейсмічності, підтоплення, затоплення, зсувів, просідань поверхні внаслідок гірничих виробок тощо).

Ці вихідні дані доповнюються результатами натурних обстежень, які виконує розробник (рекомендовані форми анкет для збирання вихідних даних представлені в Додатку 3).

4. Формування завдання

4.1 Особливості формування завдання на розроблення комплексного плану. Методологія проведення громадських обговорень з формування завдання на розроблення комплексних планів. Типова форма Завдання на розроблення комплексного плану

Відповідно до Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затвердженим Постановою КМУ № 926 від 01.09.2021 р [39] формування завдання на розроблення комплексного плану відбувається на підготовчому етапі.

У випадку, коли у громади відсутня затверджена концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади, формування завдання на розроблення комплексного плану відбувається шляхом проведення громадського обговорення.

Виконання заходів, пов'язаних із формування завдання, здійснює виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації (замовник розроблення комплексних планів). Для організації проведення громадського обговорення з формування завдання, збору та аналізу вихідних даних, проведення додаткового аналізу та попередніх досліджень замовник може залучати інші організації та установи на договірних засадах.

Завдання на розроблення комплексного плану схвалюється шляхом голосування не менше як двома третинами голосів робочої групи. Після цього, уповноважений представник робочої групи на титульній сторінці погоджує завдання, а керівник виконавчого органу, на який покладено виконання функцій замовника, затверджує його. Обов'язково необхідно вказати дату погодження та затвердження завдання.

У завданні на розроблення комплексного плану обов'язковими є наступні складові:

- вид документації (комплексний план);
- підстава для проєктування (дата та номер прийняття рішення про розроблення комплексного плану);
- назва території розроблення комплексного плану (необхідно вказати назву територіальної громади та код відповідно до Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад);
- замовник розроблення комплексного плану (виконавчий орган сільської, селищної і міської ради, Київська, Севастопольська міські держадміністрації);
- строк розроблення комплексного плану з урахуванням тривалості проходження всіх необхідних етапів;
- роки реалізації короткострокового, середньострокового періодів та довгострокової перспективи;
- перелік наявних вихідних даних для розроблення комплексного плану, що надаються замовником (перелік вихідних даних формується відповідно до частини 8 статті 16-1 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [16] та наводиться в Додатку до завдання)
- концепція інтегрованого розвитку території ТГ (зазначається дата та номер рішення сільської, селищної, міської ради про затвердження концепції інтегрованого розвитку території ТГ), за її відсутності – протокол Стратегічної сесії громадського обговорення з формування завдання на розроблення комплексного плану (наводиться в Додатку);
- перелік населених пунктів, щодо яких передбачається розроблення (внесення змін до) планувальних рішень генеральних планів;
- опис меж території розроблення планувальних рішень детальних планів, на яких передбачається розміщення об'єктів соціальної сфери (освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства), об'єктів, що передбачені Генеральною схемою планування території України та схемою планування області, об'єктів, для розміщення яких (відповідно до рішень комплексного плану) необхідно здійснити примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності, а також інших передбачених замовником об'єктів;
- перелік проектних рішень, які необхідно передбачити під час розроблення комплексного плану, які не повинні суперечити положенням концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади (*побажанням громади*);
- перелік індикаторів розвитку (*вимірювані дані щодо перспективного стану розвитку територіальної громади, яких передбачається досягти в результаті реалізації проектних рішень комплексного плану*);

- перелік додаткових текстових та графічних матеріалів (із зазначенням масштабу), додаткові вимоги до змісту окремих текстових чи графічних матеріалів (за наявності);
- правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію після передачі її замовнику (визначається чинним законодавством та умовами договору);
- формат електронного документа (відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 р. № 632 [40]);

Також рекомендується додавати у завдання на складання комплексного плану інформацію щодо:

кількості примірників графічних та текстових матеріалів, що передаються замовнику в результаті розроблення комплексного плану; *(рекомендована кількість 7 примірників: 4 для проходження процедури СЕО, 1 - для громадського обговорення, 1 - для розгляду архітектурно-містобудівною радою, 1 - після проходження експертизи містобудівної документації);*

- площу території розроблення комплексного плану (в кв. км);
- вимоги до програмного забезпечення, яке використовується при розробленні комплексного плану, в тому числі геоінформаційних систем та технологій (за наявності).

Типову форму завдання на розроблення комплексного плану приведено на Рис.4.1.1.

ПОГОДЖЕНО

(посада уповноваженого представника
робочої групи з формування завдання)

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

" ____ " _____ 20 _ р.
М.П.

ЗАТВЕРДЖЕНО

(посада керівника виконавчого органу
місцевої ради, Київської, Севастополь-
ської міської державної адміністрації)

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

" ____ " _____ 20 _ р.
М.П.

ЗАВДАННЯ

на розроблення комплексного плану просторового розвитку території

XXXXX територіальної громади XXXXX району XXXXX області

Пор. №	Найменування	Зміст
1	Вид містобудівної документації	
2	Підстава для проектування	
3	Назва території розроблення комплексного плану	
4	Площа території розроблення комплексного плану	
5	Замовник розроблення комплексного плану	
6	Строк розроблення комплексного плану з урахуванням тривалості проходження всіх необхідних етапів	
7	Роки реалізації короткострокового, середньострокового періодів та довгострокової перспективи	
8	Перелік наявних вихідних даних для розроблення комплексного плану, що надаються замовником	
9	Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади, а у разі її відсутності — матеріали громадських обговорень з формування завдання на розроблення комплексного плану	
10	Перелік населених пунктів, щодо яких передбачається розроблення (внесення змін до) планувальних рішень генеральних планів	
11	Перелік планувальних рішень детальних планів території та опис меж території розроблення, на яких передбачається розміщення	
12	Перелік проектних рішень, які необхідно передбачити під час розроблення комплексного плану, які не повинні суперечити положенням концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади	
13	Перелік індикаторів розвитку	
14	Перелік додаткових текстових та графічних матеріалів (із зазначенням масштабу), додаткові вимоги до змісту	

	окремих текстових чи графічних матеріалів	
15	Кількості примірників графічних та текстових матеріалів, що передаються замовнику в результаті розроблення комплексного плану	
16	Вимоги до програмного забезпечення, яке використовується при розробленні комплексного плану, в тому числі геоінформаційних систем та технологій	
17	Правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію після передачі її замовнику	
18	Формат електронного документа	

Головний архітектор проекту

_____ (підпис)

М.П.

Сертифікований інженер-землепорядник

_____ (підпис)

М.П.

Рис. 4.1.1. Типова форма завдання на розроблення комплексного плану

За відсутності затвердженої концепції інтегрованого розвитку, відповідно до Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 926 від 1 вересня 2021 р. [39], при формуванні завдання необхідно здійснити всі передбачені заходи підготовчого етапу комплексного плану із врахуванням часових вимог та обмежень (Рис. 4.1.2)

Оскільки важливою складовою при формуванні завдання є перелік наявних вихідних даних для розроблення комплексного плану, збір вихідних даних необхідно розпочинати одразу після прийняття рішення про розроблення комплексного плану. В тому числі необхідно завчасно надіслати запити для визначення державних та регіональних інтересів, інтересів суміжних територіальних громад із дотриманням усіх передбачених в [39] вимог.

Також важливим етапом розроблення завдання на розроблення комплексного плану є визначення переліку планувальних рішень детальних планів територій, на яких передбачається розміщення об'єктів соціальної інфраструктури, об'єктів, що передбачені Генеральною схемою планування території України та схемою планування області, об'єктів, для розташування яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності, а також інших передбачених замовником об'єктів. Після розроблення планувальних рішень детальних планів для визначених щодо вищевказаного переліку територій у складі комплексного плану здійснюється формування земельних ділянок та внесення відомостей про земельну ділянку до Державного земельного кадастру. Рекомендується включати до цього переліку об'єкти, реалізацію яких можливо здійснити у короткостроковий період. Тому при визначенні переліку таких територій необхідно провести додатковий аналіз щодо правомірності та економічної можливості реалізації запланованих рішень.

При формуванні завдання на розроблення комплексного плану необхідно також визначити індикатори - показники розвитку території, досягнення яких є метою реалізації проектних рішень комплексного плану. Індикатори визначаються шляхом аналізу наявних документів стратегічного планування державного, регіонального та місцевого рівнів

(стратегій, програм, планів, проектів тощо), містобудівної документації вищого рівня щодо території територіальної громади, концепції інтегрованого розвитку територіальної громади, пропозицій щодо переліку та значень індикаторів, які зазначено у рішенні про розроблення комплексного плану.

Рис. 4.1.2 Основні заходи підготовчого етапу розроблення комплексного плану

У випадку наявності затвердженої концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади підготовка завдання на розроблення комплексного плану вже не потребує проведення громадських обговорень з формування завдання, оскільки дана процедура здійснюється на етапі розроблення концепції. Проте, обов'язковими заходами при підготовці завдання для розроблення комплексного плану для обох випадків є наступні:

- прийняття та оприлюднення рішення про розроблення комплексного плану (вимоги щодо строків і особливості процедури наведено в Таблиці 4.1.1(п.1));
- інформування громадськості про початок розроблення комплексного плану та внесення пропозицій до нього фізичними та юридичними особами; публікація пропозицій. (порядок та строки внесення пропозицій приведено в Таблиці 4.1.1 (п.2));
- отримання замовником доступу до всіх чинних кадастрів та реєстрів;
- отримання замовником відомостей щодо державних та регіональних інтересів, інтересів суміжних територіальних громад для їх врахування під час розроблення комплексного плану (із дотриманням строків та процедури їх отримання згідно підпункту 5 пункту 42 [39]);
- формування замовником переліку раніше розробленої містобудівної документації для відповідної території, а також матеріалів затверджених раніше історико-архітектурних опорних планів;
- формування замовником переліку документів державного планування (концепцій, стратегій, проектів, програм, інших документів щодо сучасного стану та планів розвитку відповідних територій), визначення переліку передбачених зазначеними документами планувальних рішень, які повинні бути враховані в комплексному плані;

- складання замовником переліку раніше розробленої документації із землеустрою та інших робіт та досліджень на території проектування, затверджених до прийняття рішення про розроблення комплексного плану (необхідно зазначити рік розроблення, розробника, місцезнаходження матеріалів);
- формування замовником переліку виданих містобудівних умов та обмежень, будівельних паспортів, заявок на отримання земельних ділянок, наявних інвестиційних проектів
- формування переліку вихідних даних для розроблення комплексного плану та збір необхідної вихідної інформації.

На Рис. 4.1.2 відображено повний цикл підготовчого етапу розроблення комплексного плану для випадку відсутності у ТГ затвердженої концепції інтегрованого розвитку території ТГ. Основні процедури з формування завдання на розроблення комплексного плану (заходи 1-4 Рис. 4.1.2) більш детально приведено у Табл. 4.1.1.

Основні процедури з формування завдання на розроблення комплексного плану*

Таблиця 4.1.1

№ з/п	Назва процедури	Вимоги щодо строків проведення	Особливості процедури
1	Прийняття та оприлюднення рішення про розроблення комплексного плану. Початок збору вихідних даних для проектування	Прийом заявок на участь у робочій групі – не менше як 10 робочих днів з дня публікації даного рішення на офіційному веб-сайті місцевої ради	У рішенні зазначаються: - строки проведення підготовчих процедур розроблення комплексного плану (<i>календарний план із визначеними датами та строками</i>); - вимоги до персонального складу робочої групи (<i>частка представників місцевої ради та виконавчого органу відповідної місцевої ради, не має перевищувати половину складу робочої групи плюс одна особа; у робочій групі має бути принаймні один представник від кожного з населених пунктів ТГ, який не є співробітником виконавчого органу; допускається представлення одним членом робочої групи інтересів кількох суміжних сіл та селищ ТГ; у складі робочої групи має бути не менш як 5 осіб і не більш як 21 особа, з непарною кількістю членів</i>); - строки приймання заявок на участь у робочій групі; - пропозиції щодо переліку та значень індикаторів розвитку території, досягнення яких є метою реалізації проектних рішень комплексного плану; - прогнозовані правові, економічні наслідки та наслідки для природного навколишнього середовища (у тому числі для здоров'я населення)

			Оприлюднення замовником рішення та підстав для його прийняття, здійснюється через місцеві засоби масової інформації, на веб-сайті замовника.
2	Інформування громадськості про початок розроблення комплексного плану та внесення пропозицій до нього фізичними та юридичними особами. Публікація пропозицій	Інформування - не менше як 15 робочих днів від дати публікації відповідного повідомлення	В повідомленні, яке розміщується у засобах масової інформації, на веб-сайті місцевої ради, веб-сайті замовника необхідно вказати визначені замовником порядок та строки внесення пропозицій до комплексного плану фізичними та юридичними особами: - початок реєстрації пропозицій - на наступний робочий день після дати публікації відповідного повідомлення; - строк реєстрації пропозицій - не менш як протягом 15 робочих днів від дати публікації відповідного повідомлення; - останній день реєстрації пропозицій - не пізніше ніж за 5 робочих днів до проведення громадських обговорень з формування завдання на розроблення комплексного плану (стратегічної сесії).
3	Інформування громадськості щодо проведення громадських обговорень з формування завдання. Формування та затвердження робочої групи	-	Інформування громадськості здійснюється шляхом розміщення повідомлення на веб-сайті місцевої ради та веб-сайті замовника. Повідомлення має також містити інформацію щодо вимог до персонального складу Робочої групи та порядку подання кандидатур до неї, визначену у рішенні на розроблення комплексного плану
Формування завдання на розроблення комплексного плану			
4	Напрацювання робочої групи	-	Напрацювання робочої групи включають: визначення переліку основних заінтересованих сторін у розвитку територіальної громади; визначення робочою групою тематичних напрямів громадського обговорення; визначення загальних пріоритетів розвитку територіальної громади (у

			разі відсутності документів стратегічного планування); опрацювання пропозицій фізичних та юридичних осіб щодо розроблення комплексного плану; здійснення відбору учасників стратегічної сесії.
5	Інформування мешканців територіальної громади та визначених заінтересованих сторін щодо дати проведення стратегічної сесії та порядку відбору її учасників.	Інформування - не пізніше ніж за 15 робочих днів до визначеної дати проведення стратегічної сесії	Повідомленні розміщується на веб-сайті місцевої ради та веб-сайті замовника . Відбір відбувається відповідно до переліку основних заінтересованих сторін, із забезпеченням пропорційного представництва місцевих депутатів, співробітником виконавчого органу, старостатів, ключових стейкхолдерів громади; Серед учасників стратегічної сесії має бути не більше ніж третина членів робочої групи.
6	Інформування мешканців та визначених заінтересованих сторін про час та місце проведення стратегічної сесії	Не пізніше ніж за 5 робочих днів до визначеної дати проведення стратегічної сесії	Повідомленні розміщується на веб-сайті місцевої ради та веб-сайті замовника
7	Проведення стратегічної сесії	-	Стратегічна сесія проводиться із забезпеченням: - перевірки відповідності осіб вимогам до учасників стратегічної сесії, організації засідання, підготовки протоколу та забезпечення онлайн-трансляції та/або відеофіксації на веб-сайті місцевої ради та веб-сайті замовника, з можливістю коментування; - інформування замовником про визначений порядок та календарний план підготовчих процедур для розроблення комплексного плану, перелік документів довгострокового планування, що планується використати при розробленні комплексного плану, про результати аналізу отриманих пропозицій до комплексного плану, наданих

			фізичними та юридичними особами; - обговорення у групах за визначеними тематичними напрямками (кожний учасник стратегічної сесії має бути задіяний не менше ніж у третині груп за тематичними напрямками); - інформування представником робочої групи щодо подальших кроків з формування завдання на розроблення комплексного плану, в тому числі щодо строків публікації напрацювань стратегічної сесії
8	Узагальнення робочою групою напрацювань стратегічної сесії, коментарів до них та розміщення цих матеріалів на веб-сайті замовника із можливістю коментування користувачами веб-сайту	Забезпечення можливості коментування - не менше ніж 10 робочих днів	Напрацювання стратегічної сесії оформляються у вигляді протоколу стратегічної сесії
9	Підготовка проекту завдання на розроблення комплексного плану на основі протоколу стратегічної сесії	-	Здійснюється замовником разом з робочою групою
10	Схвалення робочою групою проекту завдання та затвердження замовником.	-	Схвалення відбувається не менше ніж двома третинами голосів членів робочої групи від свого затвердженого складу
11	Публікація завдання на розроблення комплексного плану	-	Публікація завдання здійснюється на веб-сайті місцевої ради та веб-сайті замовника

* за відсутності затвердженої концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади.

Для оптимізації підготовчого етапу деякі процедури з формування завдання на розроблення комплексного плану можуть бути суміщені у часі. Максимально можливий короткий строк від прийняття рішення щодо розроблення комплексного плану до затвердження та публікації завдання на розроблення комплексного плану, із дотриманням вимог [], складає майже два календарні місяці (Рис. 4.1.3).

Для підвищення ефективності проведення усіх передбачених [39] процедур щодо формування завдання необхідно врахувати наступне:

- прийняття та оприлюднення рішення щодо розроблення комплексного плану, формування та подання відповідних запитів для отримання вихідних даних, інформування громадськості про початок розроблення комплексного плану та внесення пропозицій до нього фізичними та юридичними особами, а також інформування громадськості щодо проведення громадських обговорень з формування завдання може проводитись одночасно (із врахуванням передбачених для кожної процедури строків її проведення) (пункти 1-3 Таблиці 4.1.1);
- після затвердження персонального складу робочої групи з формування завдання на розроблення комплексного плану та визначення на першому засіданні робочої групи переліку основних заінтересованих сторін у розвитку територіальної громади необхідно одразу проінформувати мешканців громади та визначених заінтересованих сторін щодо дати проведення стратегічної сесії та порядку відбору її учасників (пункт 5 Таблиці 4.1.1) (при визначенні дати необхідно врахувати положення наступного пункту);
- одразу після закінчення строку щодо збору пропозицій фізичних та юридичних осіб необхідно забезпечити їх розміщення на веб-сайті місцевої ради з можливістю коментування;
- паралельно, не пізніше як за 5 робочих днів до дати проведення стратегічної сесії, необхідно опублікувати повідомлення щодо інформування мешканців та визначених заінтересованих сторін про час та місце проведення стратегічної сесії (пункт 6 Таблиці 4.1.1);
- після проведення стратегічної сесії (пункт 7 Таблиці 4.1.1) та узагальнення робочою групою усіх її напрацювань необхідно одразу розмістити протокол стратегічної сесії на веб-сайті замовника (пункт 8 Таблиці 4.1.1).

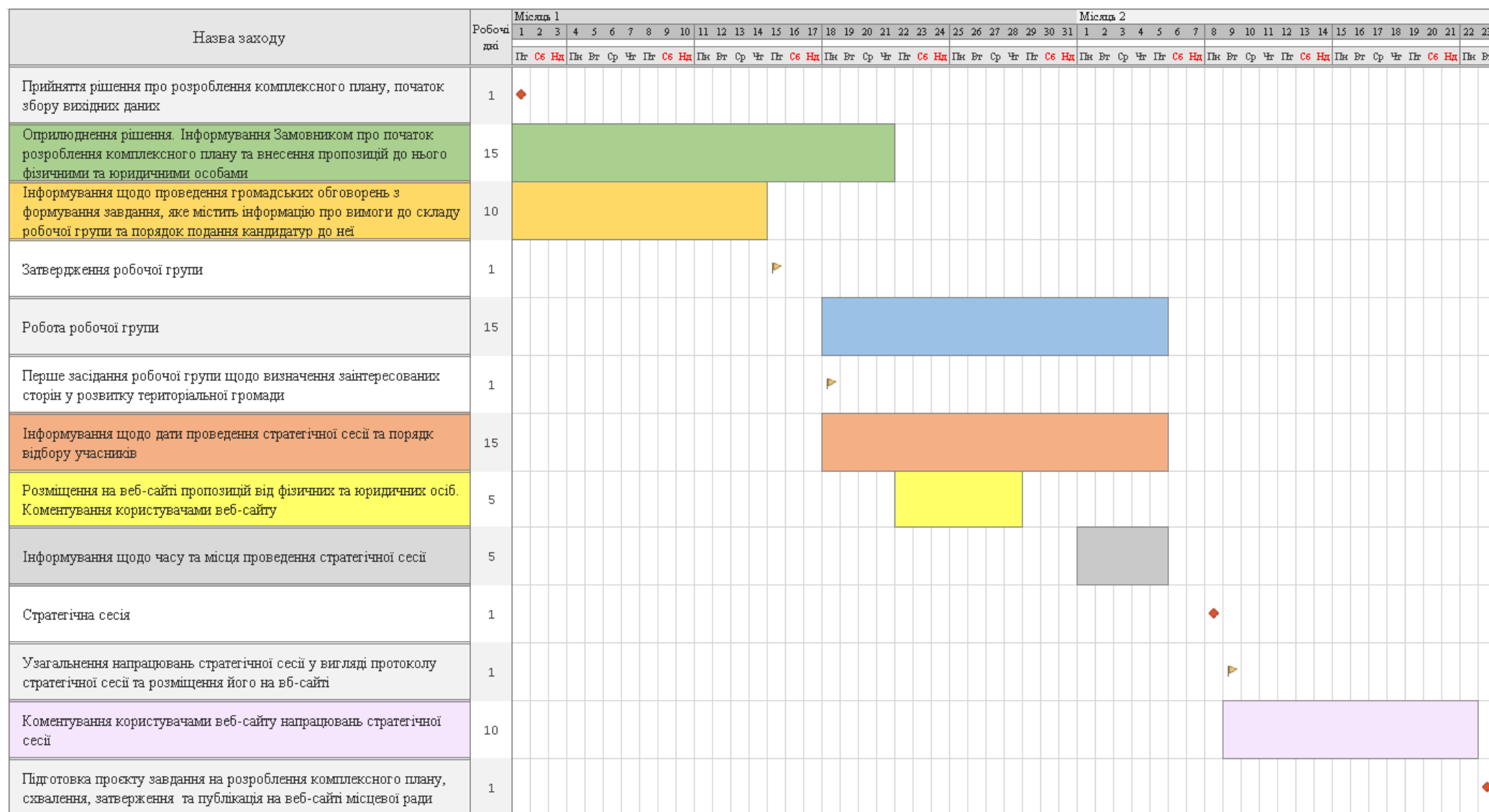

Рис. 4.1.3 Основні процедури з формування завдання на розроблення комплексного плану

4.2 Процедури формування завдання на розроблення генерального плану населеного пункту

Проект завдання на розроблення генерального плану населеного пункту, остаточно складається та затверджується замовником за погодженням із розробником на стадії підписання договору. Його форма повинна відповідати вимогам постанови КМУ № 926 від 1 вересня 2021 року [39] та містити такі відомості:

1. Вид містобудівної документації (генеральний план території);
2. Підстава для проєктування (рішення про розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації, під час внесення змін - результати містобудівного моніторингу);
3. Замовник розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації;
4. Строк розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації, а також роки реалізації короткострокового, середньострокового періодів та довгострокової перспективи з урахуванням тривалості всіх погоджувальних процедур;
5. Назва території розроблення містобудівної документації - назва та код Класифікатора об'єктів адміністративно-територіального устрою України і Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад територіальної громади населеного пункту;
6. Перелік наявних вихідних даних (вихідні дані надаються розробнику після укладення договору відповідно до акта приймання-передачі);
7. Для генеральних планів населених пунктів, що віднесені до Списку історичних населених місць України, - завдання на розроблення (внесення змін до) історико-архітектурного опорного плану населеного пункту, оформлене відповідно до державних будівельних норм та інших норм законодавства;
8. Перелік планувальних рішень детальних планів територій, на яких передбачається розміщення:
 - за рахунок державного або місцевого бюджету - об'єктів соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства); об'єктів, передбачених Генеральною схемою планування території України та схемою планування області; об'єктів, для розташування яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності (якщо розташування таких об'єктів передбачено комплексним планом);
 - інших об'єктів, визначених замовником у завданні;
9. Перелік проєктних рішень, які необхідно передбачити під час розроблення містобудівної документації, які не повинні суперечити положенням комплексного плану;
10. Перелік додаткових текстових та графічних матеріалів або додаткові вимоги до змісту текстових чи графічних матеріалів, передбачені замовником;
11. Правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію після передачі її замовнику;
12. Формат електронних документів містобудівної документації з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 632 "Про визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території"[40].

Типову форму завдання на розроблення генерального плану населеного пункту наведено на рис. 4.2.1.

ПОГОДЖЕНО

(Посада керівника організації-виконавця)

_____ (ім'я, прізвище)
 _____ (Підпис)

"__" ____ 20__ р.
 М.П.

ЗАТВЕРДЖЕНО

(посада керівника виконавчого органу місцевої ради, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації)

_____ (ім'я, прізвище)
 _____ (Підпис)

"__" ____ 20__ р.
 М.П.

ЗАВДАННЯ**на розроблення генерального плану населеного пункту**

Пор. №	Найменування	Зміст
1.	Підстава для проєктування	
2.	Замовник (розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації)	
3.	Строк (розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації)	
4.	Ріки реалізації проєкту, з урахуванням тривалості всіх погоджувальних процедур	
5.	Назва території розроблення містобудівної документації	
6.	Перелік наявних вихідних даних	
7.	Перелік планувальних рішень детальних планів території, на яких передбачається розміщення	
8.	Перелік проєктних рішень, які необхідно передбачити під час розроблення містобудівної документації, які не повинні суперечити положенням комплексного плану	
9.	Перелік додаткових текстових та графічних матеріалів	
10.	Додаткові вимоги до змісту текстових чи графічних матеріалів	
11.	Правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію після передачі її замовнику	
12.	Формат електронних документів містобудівної документації	

Головний архітектор проєкту

_____ (підпис)

М.П.

Рис. 4.2.1. Типова форма завдання на розроблення генерального плану населеного пункту

4.3 Завдання на розроблення детального плану території

Проект завдання на розроблення детального плану території остаточно складається та затверджується замовником за погодженням із розробником на стадії підписання договору. Його форма повинна відповідати вимогам постанови КМУ № 926 від 1 вересня 2021 року [...] та містити такі відомості:

1. Вид містобудівної документації (детальний план території);
2. Підстава для проєктування (рішення про розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації, під час внесення змін - результати містобудівного моніторингу);
3. Замовник розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації (виконавчий орган сільської, селищної і міської ради, Київська та Севастопольська міські держадміністрації є замовником розроблення містобудівної документації на місцевому рівні, незалежно від визначених відповідно до закону джерел фінансування. У разі коли на територію не розповсюджуються повноваження жодної сільської, селищної чи міської ради, прийняття рішень та виконання функцій замовника з розроблення детального плану території здійснює райдержадміністрація, а в разі відсутності адміністративного району - Рада міністрів Автономної Республіки Крим або відповідна облдержадміністрація);
4. Строк розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації, а також роки реалізації короткострокового, середньострокового періодів та довгострокової перспективи з урахуванням тривалості всіх погоджувальних процедур;
5. Назва території розроблення містобудівної документації - опис території відповідно до містобудівної документації або з використанням назв ключових поіменованих об'єктів;
6. Опис меж території розроблення містобудівної документації;
7. Перелік наявних вихідних даних (вихідні дані надаються розробнику після укладення договору відповідно до акта приймання-передачі);
8. Перелік проєктних рішень, які необхідно передбачити під час розроблення містобудівної документації, які не повинні суперечити положенням комплексного плану та генерального плану населеного пункту;
9. Перелік додаткових текстових та графічних матеріалів або додаткові вимоги до змісту текстових чи графічних матеріалів, передбачені замовником, зокрема за окремим фінансуванням, які обґрунтовують та ілюструють пропозиції щодо планування території: історико-архітектурний опорний план, межі історичних ареалів і зон охорони пам'яток, схеми планування адміністративного району міста, оцінки ландшафту та розміщення заповідних територій, окремі фрагменти плану території громадського центру у крупнішому масштабі, перспектив, панорам забудови та розгортки забудови вулиць, площ, ескізний макет, схема архітектурної композиції забудови тощо.;
10. Правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію після передачі її замовнику;
11. Формат електронних документів містобудівної документації з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 632 "Про визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території"[...].

Додатком до завдання має бути графічний матеріал (викопіювання з комплексного плану або генерального плану), на якому відображено територію детального планування.

Типову форму завдання на розроблення детального плану території наведено на рис. 4.3.1.

ПОГОДЖЕНО (Посада керівника організації-виконавця) _____ (ім'я, прізвище) _____ (Підпис) " " 20 _ р. М.П.	ЗАТВЕРДЖЕНО (посада керівника виконавчого органу місцевої ради, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації) _____ (ім'я, прізвище) _____ (Підпис) " " 20 _ р. М.П.	
ЗАВДАННЯ на розроблення детального плану території		
Пор. №	Найменування	Зміст
1.	Підстава для проєктування	
2.	Замовник (розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації)	
3.	Строк (розроблення, оновлення, внесення змін до містобудівної документації)	
4.	Роки реалізації проєкту, з урахуванням тривалості всіх погоджувальних процедур	
5.	Назва території розроблення містобудівної документації	
6.	Опис меж території розроблення містобудівної документації	
7.	Перелік наявних вихідних даних	
8.	Перелік проєктних рішень, які необхідно передбачити під час розроблення містобудівної документації, які не повинні суперечити положенням комплексного плану та генерального плану населеного пункту	
9.	Перелік додаткових текстових та графічних матеріалів	
10.	Додаткові вимоги до змісту текстових та графічних матеріалів	
11.	Правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію після передачі її замовнику	
12.	Формат електронних документів містобудівної документації	
Головний архітектор проєкту _____ (підпис) М.П.		

Рис. 4.3.1. Типова форма завдання на розроблення детального плану території

5. Підготовка тендерної документації для розроблення містобудівної документації на місцевому рівні (кваліфікаційні вимоги)

Вибір виконавців робіт із розроблення містобудівної документації та створення картографічної основи для виконання цих робіт має відбуватись відповідно до вимог Закону України “Про публічні закупівлі” [11].

У складі тендерної документації замовник повинен надати проєкт договору. Рекомендована форма договору наведена в Додатку 4.

На жаль відповідно до цього Закону питома вага цінового критерію не може бути нижчою ніж 70 відсотків. Тому дуже важливо відповідально сформулювати кваліфікаційні вимоги для забезпечення якісного розроблення містобудівної документації.

Рекомендується наступний перелік таких кваліфікаційних вимог (табл. 5.1).

Перелік документів та інформації для підтвердження відповідності Учасника кваліфікаційним критеріям, визначеним у статті 16 Закону “Про публічні закупівлі” *

Таблиця 5.1

№ п/п	Кваліфікаційні критерії	Документи та інформація, які підтверджують відповідність Учасника кваліфікаційним критеріям*
1.	Наявність обладнання, матеріально-технічної бази та технологій	1.1. Довідка у довільній формі про наявність обладнання, матеріально-технічної бази та технологій, необхідних для надання послуг, визначених у технічних вимогах, із зазначенням найменування, серійного номера, марки (моделі), кількості та правової підстави володіння / користування. Обов’язково у довідці вказати наявність: - ліцензійного програмного забезпечення, необхідного для виконання робіт зі цифрової обробки матеріалів аерофотозйомки, створення цифрових топографічних карт та планів, ортофотопланів і складання технічної документації із землеустрою; - ліцензованого програмного забезпечення, необхідного для надання послуг, що забезпечує виконання робіт із застосуванням геоінформаційних технологій на базі програмного комплексу ArcGIS або еквівалент, для розміщення містобудівної документації в містобудівному кадастрі _____ області; - персональних комп’ютерів; - принтерів; - сканерів; - пристроїв для широкоформатного друку; - не менше 1 спеціалізованого або спеціально обладнаного повітряного судна для виконання аерофотознімальних робіт, зареєстроване в державному реєстрі цивільних повітряних суден України, з дійсним на кінцеву дату подання тендерних пропозицій сертифікатом льотної придатності;

		- наявність не менше 1 цифрової аерофотокамери з фокусною відстанню об'єктиву 70-350 мм (згідно вимог ГКНТА-2.04-02-98, таблиця 14), що буде використовуватись для надання послуг, передбачених технічним завданням; - наявність не менше двох двочастотних GNSS-приймачів геодезичного призначення, що будуть використовуватись під час надання послуг, передбачених технічним завданням; - наявність цифрових фотограмметричних станцій (ЦФС) (або комп'ютери обладнані стереомоніторами), або еквівалент. Для підтвердження наявності ліцензованого програмного забезпечення Учасник в складі тендерної пропозиції повинен надати договір або сертифікат (ліцензію) на програмне забезпечення та/або видаткові накладні на придбання /або свідоцтво про реєстрацію авторського права на зазначене програмне забезпечення, якщо учасник є його власником (автором). 1.2. Номер і дата сертифіката або звіту про калібрування цифрової аерофотокамери. 1.3. Копії документів, які підтверджують проведення останньої перевірки відповідно до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» двочастотних GNSS-приймачів, вказаних у довідці, згідно пункту 1.1 цього розділу ТД. 1.4. Копії документів (наприклад: інвентаризаційна відомість, та/або договір оренди, та/або договір лізингу, та/або накладна на поставку, та/або ліцензійний договір, та/або розрахункові документи, які засвідчують факт придбання обладнання, та/або гарантійні листи постачальників (орендодавців тощо), та/або інші документи), які підтверджують наявність в учасника у власності або залучених обладнання та матеріально-технічної бази, вказаних у довідці, згідно пункту 1.1 цього розділу ТД. 1.4.1. В разі залучення Учасником для виконання аерофотознімальних робіт у рамках виконання закупівлі субпідрядника/співвиконавця, необхідно в складі пропозиції надати гарантійний лист від субпідрядника/співвиконавця - виконавця аерофотознімальних робіт щодо згоди, в разі перемоги Учасника, виконати аерофотознімальні роботи по цьому предмету закупівлі. (Гарантійний лист повинен містити інформацію щодо повітряного судна, яким буде виконуватись аерофотознімання, типу цифрової аерофотокамери, фокусної відстані об'єктиву). 1.4.2. Учасник повинен надати підтвердження щодо права займатися авіаційною діяльністю (комерційна авіація, відповідно до Повітряного кодексу України) безпосередньо Учасником або субпідрядником/співвиконавцем (в разі його залучення). На підтвердження надається оригінал або
--	--	---

		засвідчена Учасником копія, виданих експлуатанту повітряного судна: - дійсного на кінцеву дату подання тендерних пропозицій сертифікату експлуатанта, виданого Державіаслужбою України; - експлуатаційних специфікацій до сертифікату експлуатанта, в якій зазначено відповідне повітряне судно, що підтверджує право займатися авіаційною діяльністю; - дійсного реєстраційного посвідчення повітряного судна; - сертифікату льотної придатності та сертифікату перегляду льотної придатності виданого Державіаслужбою України дійсного на кінцеву дату подання тендерних пропозицій. 1.4.3. Учасник або субпідрядник/співвиконавець (виконавець аерофотознімальних робіт) повинен надати підтвердження щодо права роботи з матеріалами, які зазначені в п. 1.11.2 Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженого наказом Служби безпеки України 23.12.2020 № 383, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 січня 2021 р. за № 52/35674. На підтвердження надається: - спеціальний дозвіл, виданий Учаснику Службою безпеки України на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, що є дійсним на момент подання тендерних пропозицій.
2.	Наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід*	2.1. Довідка у довільній формі про наявність в учасника працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід, зазначивши у такій довідці, ПІБ, посаду, досвід роботи, спеціальність (спеціалізація), кваліфікація згідно з дипломом. Учасник обов'язково повинен підтвердити наявність у нього наступних фахівців: - сертифікований(і) архітектор(и) з розроблення містобудівної документації, який(і) виконував(ли) функції головного архітектора проєктів із розроблення схем планування територій громад, комплексних планів просторового планування територій територіальних громад; - сертифікований(і) експерт(ти) з розроблення містобудівної документації, відповідальний за якість результатів містобудівних робіт; - сертифікований(і) інженер(и)-землевпорядник(и); - дипломований(і) еколог(и); - дипломований(і) фахівець(ці) з геоінформаційних систем і технологій; - сертифікований (і) інженер(и)-геодезист(и), відповідальний за якість результатів топографо-геодезичних і картографічних робіт; - дипломований(і) фахівець(ці) за спеціальністю в галузі геодезії; - дипломований(і) фахівець(ці) за спеціальністю в галузі картографії;

		- фахівці зі ступенем кандидата/доктора технічних наук/архітектури/географічних наук (для проведення наукових досліджень щодо перспективного розвитку території громади та напрацювання наукових пропозицій щодо застосування новітніх технологій інженерно-транспортного забезпечення); - фахівці, що мають сертифікати про проходження навчання із застосування програмних продуктів, які реалізують ГІС-технології. 2.2. Для підтвердження відповідності вказаних у довідці працівників кваліфікаційним критеріям Учасник повинен надати копії сертифікатів архітектора, інженера-землевпорядника, інженера-геодезиста, експерта містобудівної документації; копію диплома про вищу освіту еколога, фахівців з геоінформаційних систем і технологій, геодезії, картографії, копії дипломів про науковий ступінь відповідних фахівців. 2.3. Освітньо-професійна підготовка працівників, яких планується залучити до створення картографічної основи містобудівної документації, повинна відповідати вимогам статей 5 та 51 Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність». 2.4. Копії наказів про прийняття на роботу /або трудовий договір, контракт, які підтверджують перебування зазначених у довідці працівників у трудових відносинах з Учасником (субпідрядником/співвиконавцем).
3.	Наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів)	3.1. На підтвердження досвіду виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів) Учасник повинен надати: 3.1.1. довідку в довільній формі з інформацією про виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів), вказавши у такій довідці номер та дату аналогічного (их) договору(рів), предмет договору (ів), найменування замовника (ів). Аналогічними вважаються договори: а) розроблення схем планування територій громад; б) генеральних планів населених пунктів; в) створення (оновлення) цифрових топографічних карт масштабу 1:10 000; г) топографічних (інженерно-топографічних) планів масштабу 1:2000. 3.1.2. не менше ніж по 1 копії договорів на розроблення кожного виду містобудівної документації, на створення картографічних основ масштабу 1:10 000 та 1:2 000, зазначених у довідці, у повному обсязі (з усіма укладеними додатковими угодами, додатками та специфікаціями до договору), та акти здачі-прийняття наданих послуг за таким договором.

		3.1.3. посилання на сайт(и) органу(ів) місцевого самоврядування, геопортал(и), де розміщені результати містобудівних робіт, виконаних Учасником або його фахівцями. 3.1.4 копія акту приймання-передачі матеріалів до ДНВП «Картографія» на яке покладення функцій з ведення Державного картографо-геодезичного фонду України з Додатком «Перелік матеріалів, які передаються до Держкартгеофонду ДНВП «Картографія», послуг (робіт) за наданими копіями договорів, відповідно до Постанови Кабінету Міністру України «Про затвердження Положення про порядок надходження, зберігання, використання та обліку матеріалів Державного картографо-геодезичного фонду України» від 22.07.1999 року №1344.
--	--	---

*Під час закупівлі робіт/послуг учасник може залучити потужності інших суб'єктів господарювання як субпідрядників/ співвиконавців. У такому разі Учасник надає довідку з інформацією про повне найменування, місцезнаходження, код ЄДРПОУ та ПІБ керівника щодо кожного суб'єкта господарювання, якого учасник планує залучати до виконання робіт чи послуг як субпідрядника/співвиконавця у обсязі не менше ніж 20 відсотків від вартості договору про закупівлю. У разі залучення спроможностей субпідрядника, Учасник повинен надати у складі тендерної пропозиції довідки та документи, передбачені пунктами 1-3 цього додатку, видані субпідрядником для підтвердження його відповідності тому чи іншому кваліфікаційному критерію.

Жовтим кольором виділені вимоги до виконавця робіт із створення картографічної основи для розроблення містобудівної документації. У випадку, якщо буде відбуватись закупівля лише робіт (послуг) із розроблення містобудівної документації, ці пункти необхідно вилучити.

6. Рекомендації з узгодження містобудівної документації різних рівнів, в тому числі врахування проєктних рішень раніше затвердженої містобудівної документації

Узгодження проєктних рішень раніше затвердженої містобудівної документації відбувається “зверху вниз”, “знизу вверх” та “по горизонталі”.

В першому випадку враховуються рішення містобудівної документації державного та регіонального рівнів (Генеральна схема планування території України, схеми планування окремих частин території України, схеми планування областей та районів). На сьогодні ці рішення описуються у паперовому листі, який на запит територіальної громади надає обласна державна адміністрація, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, Мінрегіон (для розроблення комплексних планів територіальних громад із центрами в обласних центрах, для розроблення генеральних планів населених пунктів м. Києва та Севастополя, обласних центрів). Враховуючи сучасні тенденції цифровізації всіх процесів на послуг, потрібно перейти на автоматизоване отримання державних та регіональних інтересів із відкритих даних, які зобов'язані оприлюднювати їх розпорядники із геоприв'язкою. Приклад врахування державних інтересів у комплексному плані наведено на рис. 6.1

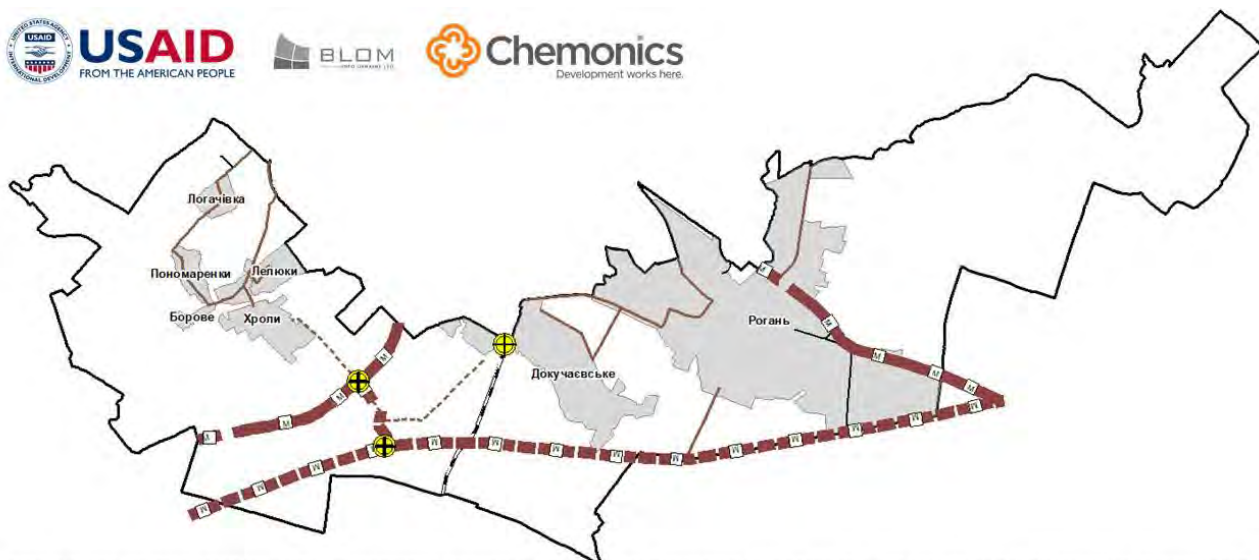
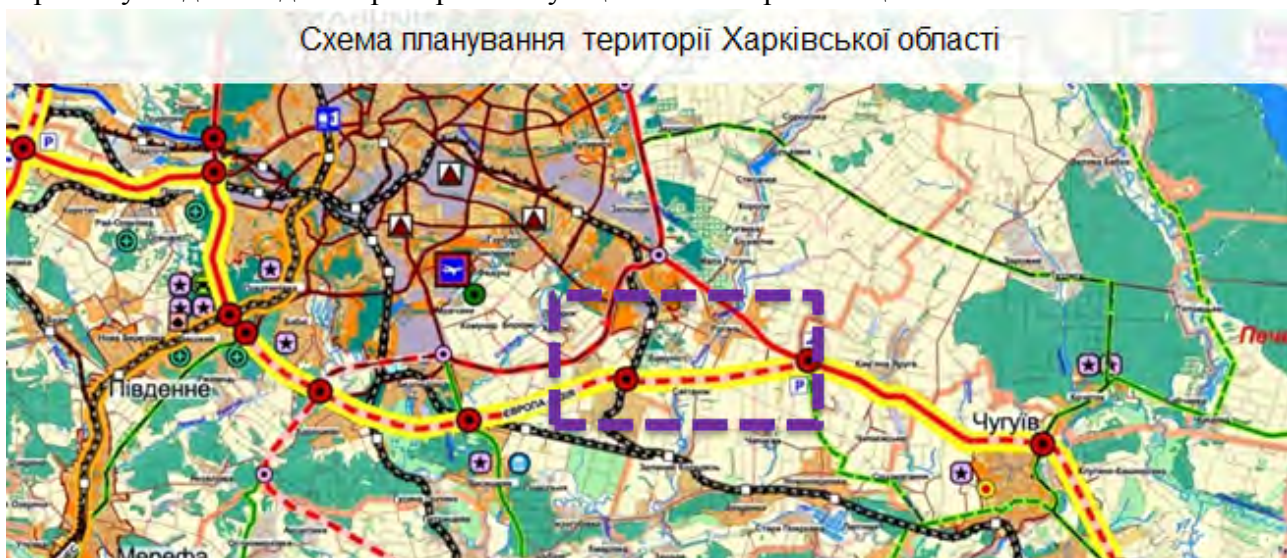
Врахуванням за принципом “зверху вниз” можна вважати й врахування проєктних рішень комплексного плану при подальшому розробленні генеральних планів та детальних планів територій.

Узгодження “знизу вверх” передбачає врахування:

- в комплексному плані - проєктних рішень генеральних планів населених пунктів і детальних планів територій, затверджених до та після затвердження комплексного плану;
- в генеральному плані - проєктних рішень детальних планів територій, розташованих в проєктних межах цього населеного пункту і затверджених до та після затвердження генерального плану.

Крім того, як зазначено в розділі 3, проєктні рішення містобудівної документації державного та регіонального рівнів розробляються в значно дрібнішому масштабі, ніж містобудівна документація на місцевому рівні, і тому відображаються досить умовно. Зважаючи на це, містобудівна документація на місцевому рівні повинна уточнювати розміщення об'єктів, які відображають державні та регіональні інтереси, і давати пропозиції по внесенню змін в містобудівну документацію державного та регіонального рівнів.

Узгодження “по горизонталі” передбачає врахування проєктних рішень містобудівної документації місцевого рівня, розробленої для територій суміжних територіальних громад. Це дозволить врахувати їх інтереси, виявити спільні потреби у використанні територій і буде сприяти укладанню договорів про міжмуніципальне співробітництво.

Ця схема стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (AF RP), яка виконується компанією Chemonics International. Думка авторів не обов'язково є офіційною точкою зору USAID чи Уряду США.

Рис. 6.1. Узгодження проходження міжнародного транспортного коридору Європа - Азія (державні інтереси) по території Роганівської ТГ.

При оцінці проєктних рішень раніше розробленого генерального плану щодо відповідності проєктним рішенням комплексного плану, який розробляється, в першу чергу треба звернути увагу на:

1. Відповідність проєктних рішень генерального плану проєктним рішенням комплексного плану з врахуванням ролі цього населеного пункту в системі розселення територіальної громади (з врахуванням вимог Додатку Е.2 ДБН Б.2.2-12:2019 [64]).

2. Відповідність проєктних рішень генерального плану містобудівній документації вищого рівня (Генеральна схема планування території України, схеми планування територій області, району).

3. Врахування кадастрового поділу земельних ділянок при формуванні вулично-дорожньої мережі.

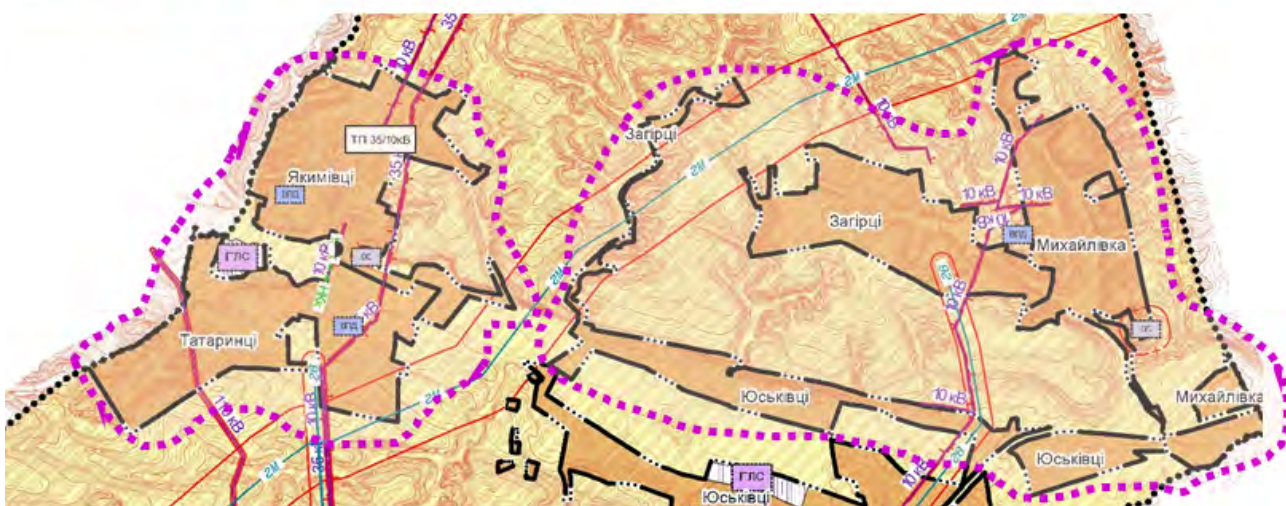
4. Відповідність розмірів санітарно-захисних зон нормативним (ДСП №173 від 19.06.1996 р.).

5. Наявність зелених насаджень спеціального призначення вздовж транспортних магістралей і вулиць; на ділянках санітарно-захисних зон навколо промислових підприємств і виробничих об'єктів; кладовищ і крематоріїв, ліній електропередачі високої напруги; на ділянках лісомеліоративних, водоохоронних, вітрозахисних, протиерозійних зон.

6. Забезпеченість населення об'єктами культурно-побутового обслуговування відповідно до вимог Додатка Е.1 ДБН Б.2.2-12:2019 [64]. Адміністративний центр громади має забезпечувати більш розширений спектр культурно-побутового обслуговування для населених пунктів, які знаходяться на території територіальної громади.

7. Відповідність потужності споруд водопостачання та водовідведення розрахунковим потужностям з врахуванням демографічного прогнозу, проєктних пропозицій щодо розвитку соціальної сфери, виробничого та рекреаційного потенціалу.

8. Можливість проєктування одного об'єкту водопостачання, водовідведення, кладовища тощо для обслуговування групи населених пунктів з метою раціонального використання території із відповідним уточненням місця розташування та потужності такого об'єкту.

Ця схема стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГ РО), яка виконується компанією Chemonics International. Думка авторів не обов'язково є офіційною точкою зору USAID чи Уряду США.

Рис. 6.1 Раціональне використання території очисних споруд групами населених пунктів Лановецької ТГ Тернопільської області.

9. Наявність генерального плану у вигляді геоінформаційних даних із заповненою необхідною атрибутивною інформацією відповідно до вимог наказу Мінрегіону.

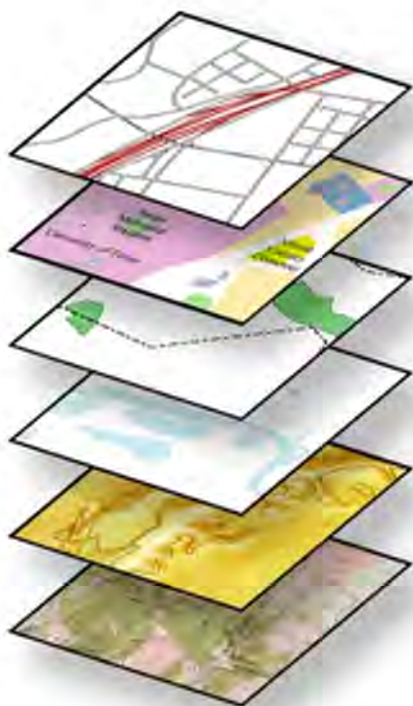
Якщо в складі генерального плану було розроблено план зонування, необхідно перевірити його відповідність вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 р. № 821 [42].

7. Приклади запровадження успішних практик розроблення ефективних рішень з просторового планування територіальних громад та населених пунктів

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади - одночасно містобудівна документація на місцевому рівні та документація із землеустрою, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрямки формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Головна мета комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади - обґрунтувати майбутні потреби та визначити переважні напрямки використання її території з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, визначити території, що мають особливу цінність, встановити передбачені законодавством обмеження на їх планування, забудову та інше використання.

До складу комплексного плану включаються:

- **планувальні рішення щодо перспективного використання всієї території територіальної громади;**
- **межі функціональних зон всієї території територіальної громади з вимогами до забудови та ландшафтної організації таких зон;**
- **генеральний план населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади**
- **генеральні плани населених пунктів та детальні плани території, затверджені до прийняття комплексного плану, які визнані такими, що відповідають вимогам законодавства та узгоджуються з планувальними рішеннями комплексного плану, і підлягають включенню до нього;**
- **планувальні рішення генеральних планів інших населених пунктів та детальних планів територій в обсязі, визначеному Кабінетом Міністрів України (в т.ч. формування земельних ділянок з подальшим внесенням відомостей про них до ДЗК);**
- **генеральні плани населених пунктів (з планами зонування територій), необхідність розроблення яких встановлена рішенням про затвердження комплексного плану;**
- **історико-архітектурні опорні плани історичних ареалів населених пунктів, включених до Списку історичних населених місць України (межі історичних ареалів населених пунктів та зони охорони пам'яток культурної спадщини вносяться до ДЗК);**
- **детальні плани території**

Рис. 7.1

Одним із прикладів успішного розроблення ефективних рішень з просторового планування є розроблення комплексного плану Роганської територіальної громади Харківського району Харківської області.

Комплексний план просторового розвитку території Роганської територіальної громади Харківського району Харківської області було розроблено в складі робіт з пілотного впровадження вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель», в рамках Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО) – п'ятирічного проекту (2019-2024 рр.), що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) і реалізується компанією «Кімонікс Інтернешнл Інк».

Першим етапом є визначення сучасного використання земель територіальної громади, яке передбачає аналіз за формами власності в розрізі категорій та видів цільового призначення земель, угідь і земельних ділянок, в тому числі наданих у власність чи користування та не наданих у власність чи користування, з виявленням земельних ділянок, що використовуються без зареєстрованого речового права на них, а також земель запасу, резерву та загального користування, не сформованих в земельні ділянки (Рис. 7.2, 7.3, 7.4). Крім того, виявляються всі режимоутворюючі об'єкти та обмеження від них.

На базі сформованих даних щодо сучасного використання земель можна визначити існуюче функціональне використання території громади та сформулювати «План існуючого використання території», доповнивши додатковими даними, що відображають території та об'єкти громадського обслуговування населення, дорожньої мережі та транспортної інфраструктури, інженерних мереж і споруд та ін.; а також встановивши передбачені законодавством планувальні обмеження. Інформація щодо існуючого використання території дозволяє проаналізувати територію громади, визначити проблеми та намітити шляхи її подальшого територіального розвитку (Рис. 7.5).

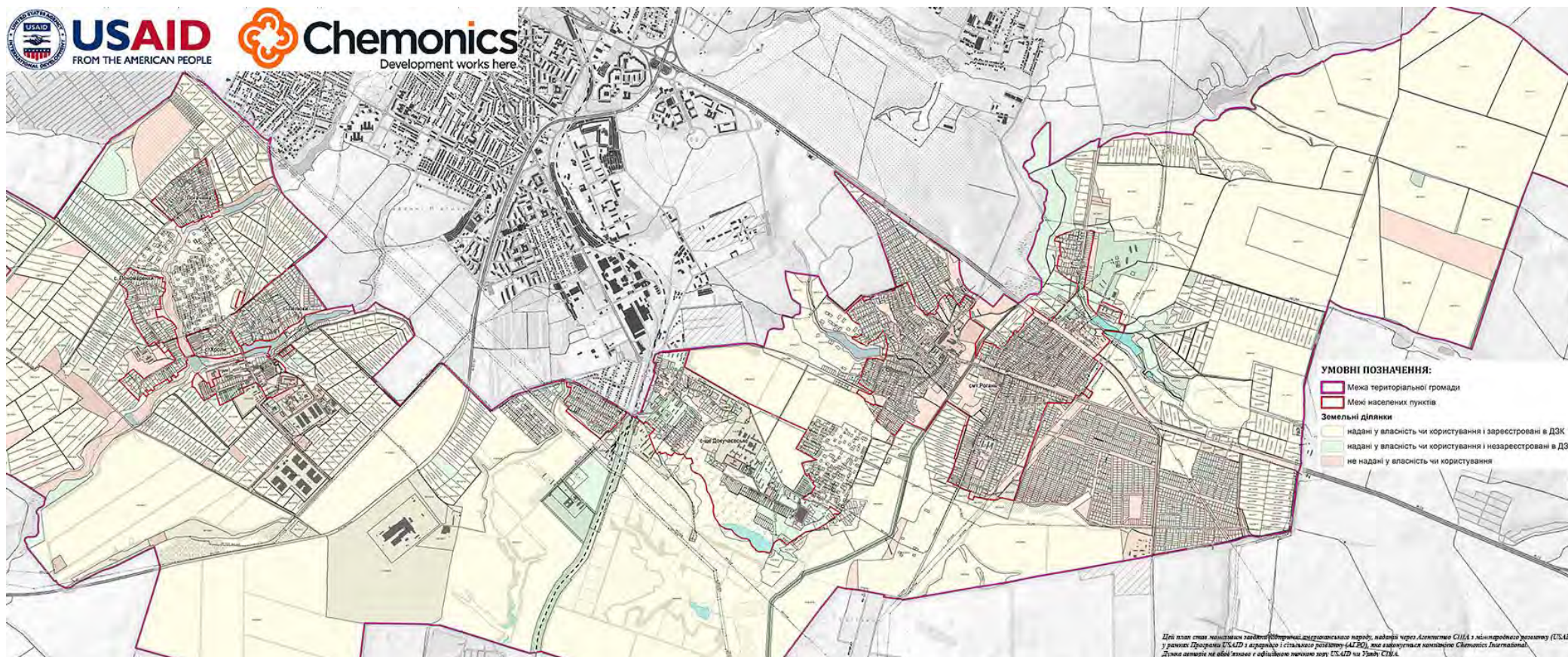

Рис. 7.2. Фрагмент Збірного плану земельних ділянок, наданих та не наданих у власність чи користування Роганської ТГ Харківської області

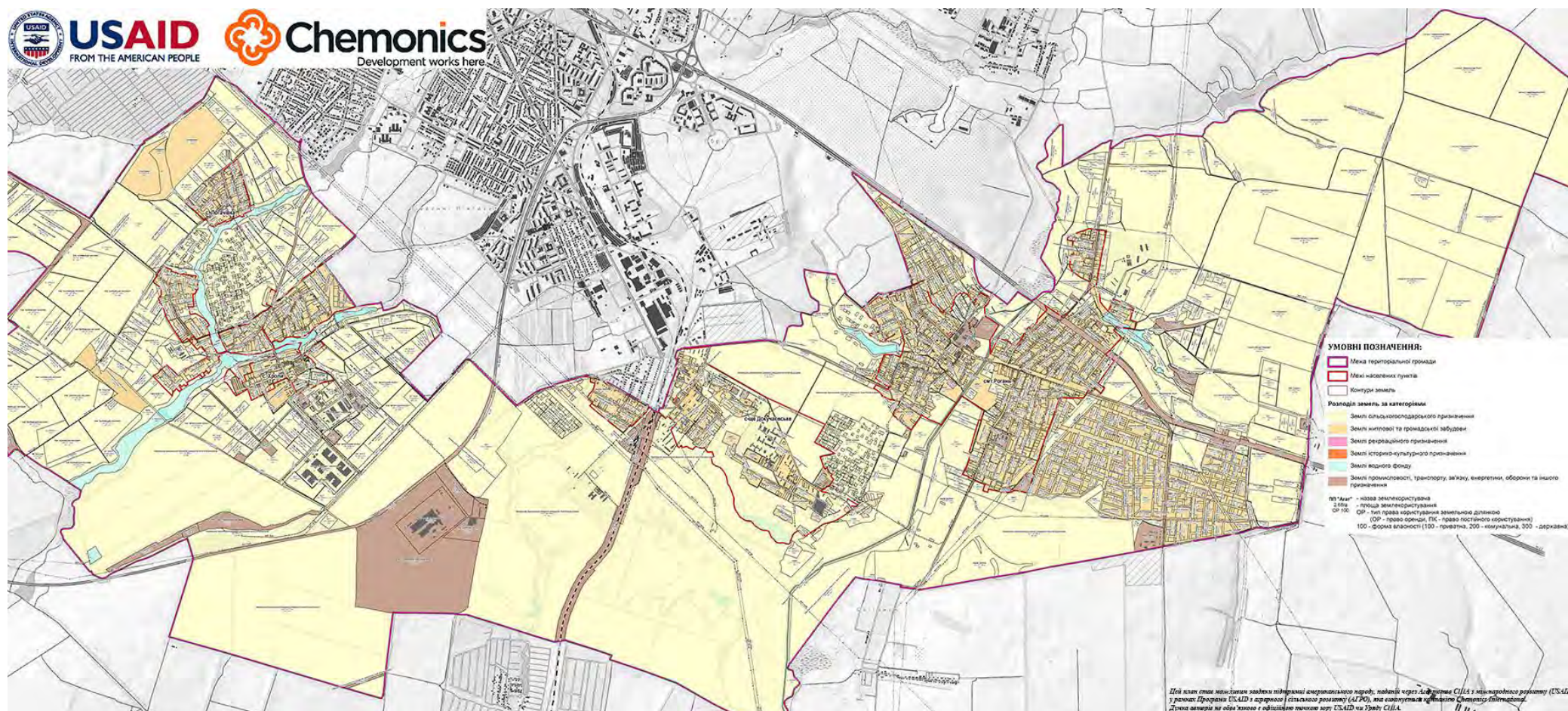

Рис. 7.3. Фрагмент Плану розподілу земель за категоріями, власниками і користувачами (форма власності, вид речового права) Роганської ТГ Харківської області

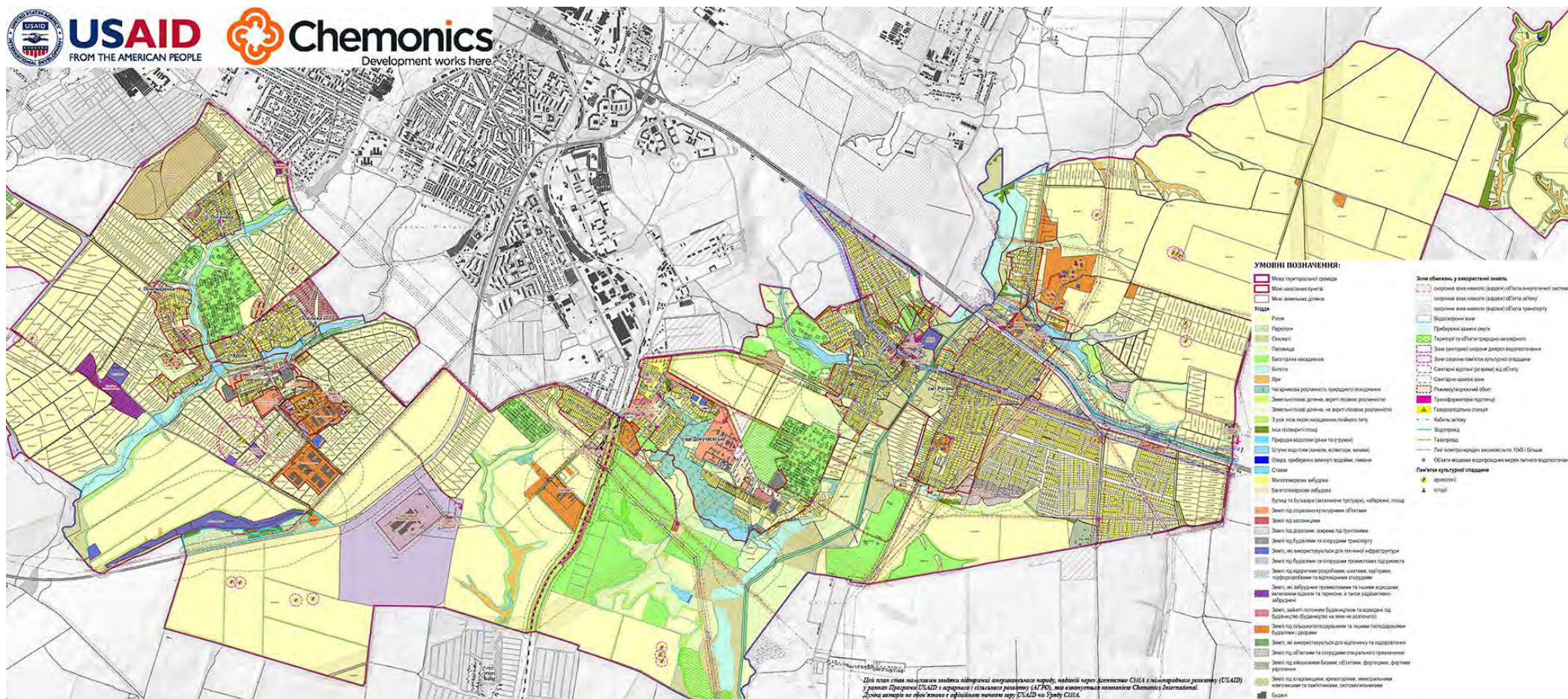

Рис. 7.4. Фрагмент Плану розподілу земель за угіддями з відображенням наявних обмежень (обтяжень) Роганської ТГ Харківської області

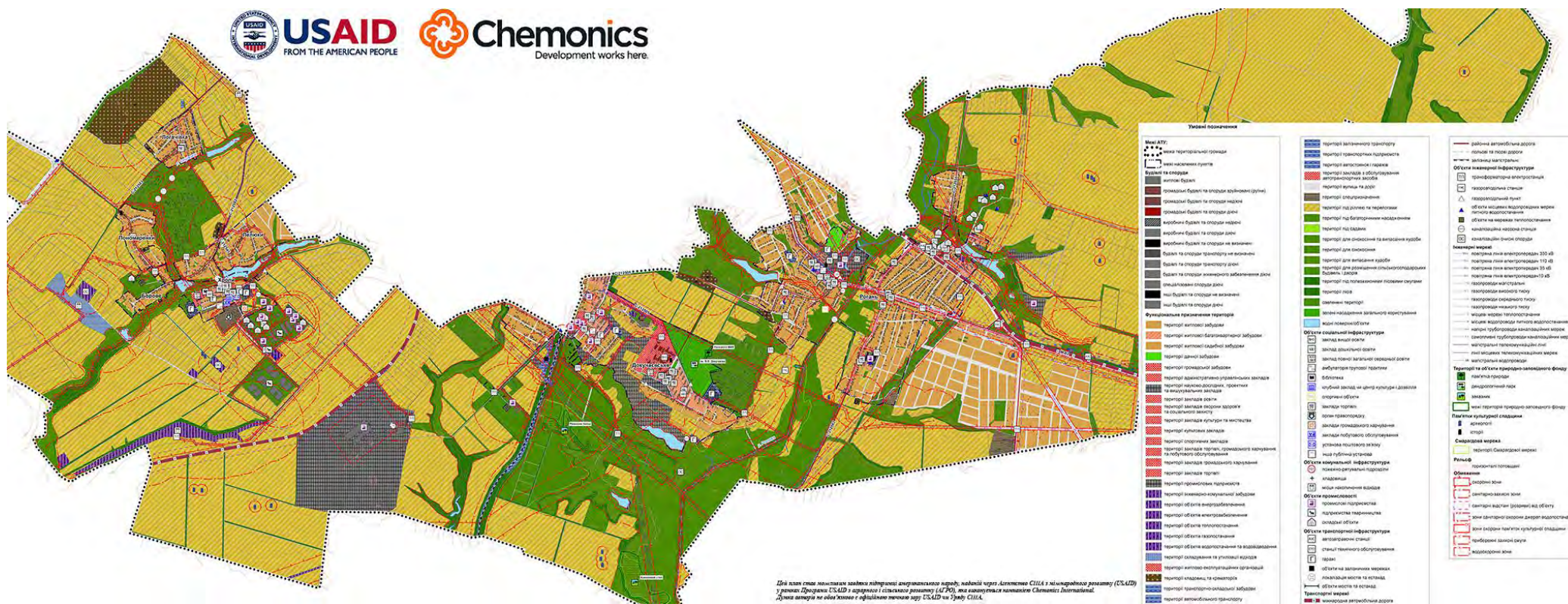

Рис. 7.5. Фрагмент Плану існуючого використання території Роганської ТГ Харківської області, суміщений зі Схемою існуючих планувальних обмежень

Запропоновані проєктні рішення комплексного плану щодо подальшого розвитку території громади відображаються на «Проєктному плані» (Рис.7.6). Проєктний план встановлює проєктні планувальні обмеження та має відображати планувальні рішення щодо функціонального призначення території, формування систем громадського обслуговування, організації інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки та благоустрою, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток археології.

На основі розроблених проєктних рішень формуються “Землевпорядні заходи перспективного використання земель” (Рис.7.7), які містять інформацію щодо:

- перспективного розподілу земель за категоріями, видами цільового призначення земель, власниками і користувачами (форма власності, вид речового права), угоддями з урахуванням наявних обмежень (обтяжень);
- земель (територій) загального користування;
- переліку земельних ділянок для передачі у комунальну власність;
- переліку земель (територій) для безоплатної передачі у власність земельних ділянок державної та комунальної власності;
- переліку земель (територій) для продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них на земельних торгах;
- переліку земель (територій) для продажу або передачі у користування земельних ділянок державної, комунальної власності без проведення земельних торгів;
- переліку територій, необхідних для розміщення об'єктів, щодо яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності; відомості про межі таких територій вносяться до Державного земельного кадастру на підставі електронних документів окремо на кожен об'єкт Державного земельного кадастру.

“Формування земельних ділянок” (Рис.7.8) — містить інформацію щодо земельних ділянок, сформованих за результатами розроблення планувальних рішень детального плану території.

Формування земельних ділянок є обов'язковим, крім випадків, коли такі земельні ділянки вже сформовані, якщо на зазначених земельних ділянках розташовані або передбачається спорудження: за кошти державного або місцевого бюджету — об'єктів соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства); об'єктів, передбачених Генеральною схемою планування території України та/або схемою планування області; об'єктів, для розміщення яких відповідно до Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності; інших об'єктів, визначених замовником у завданні на проектування.

Відомості про земельні ділянки, які є сформованими, підлягають внесенню до Державного земельного кадастру.

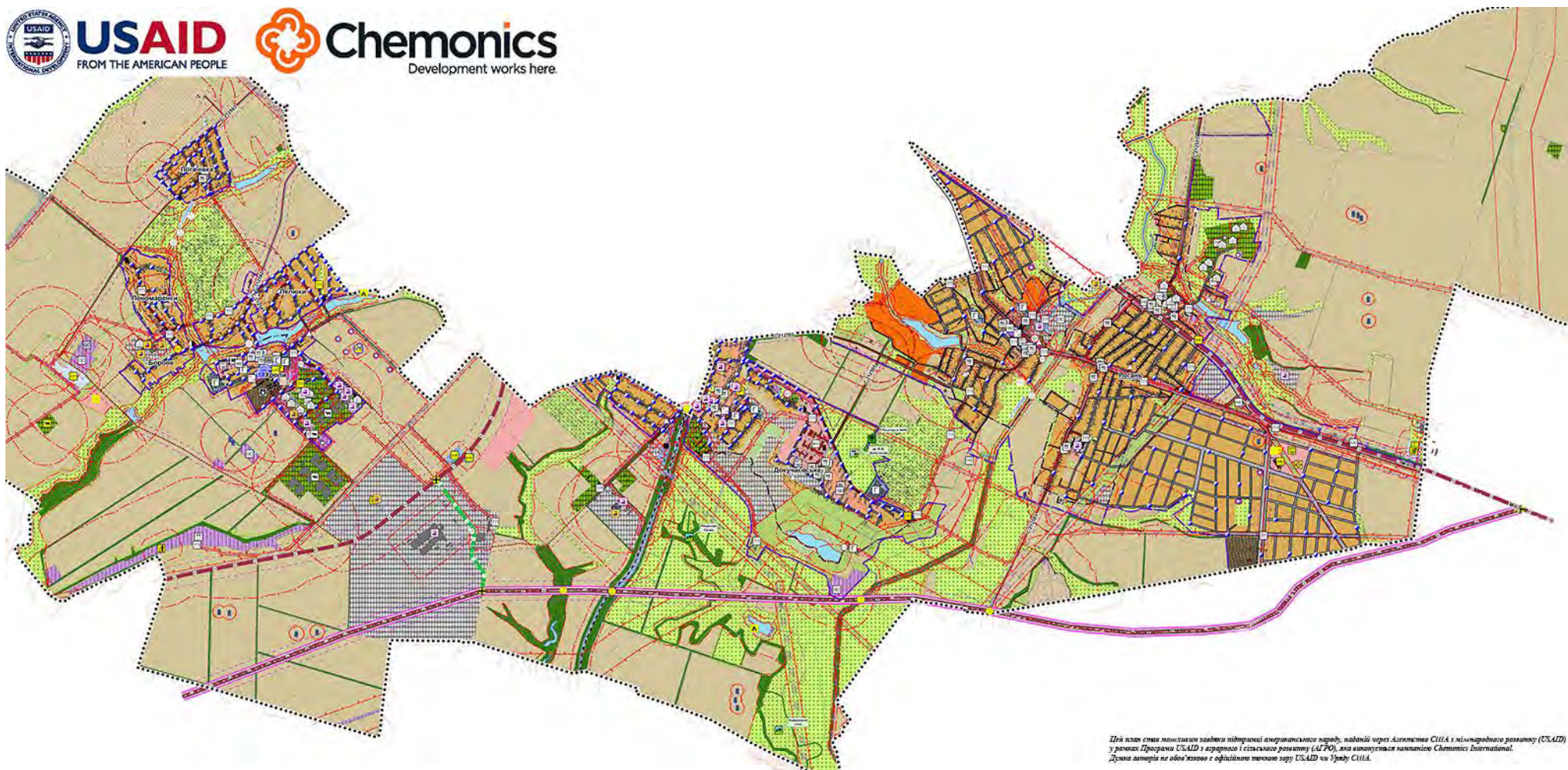

Рис. 7.6. Фрагмент Проєктного плану території Роганської ТГ Харківської області, суміщений зі Схемою проєктних планувальних обмежень

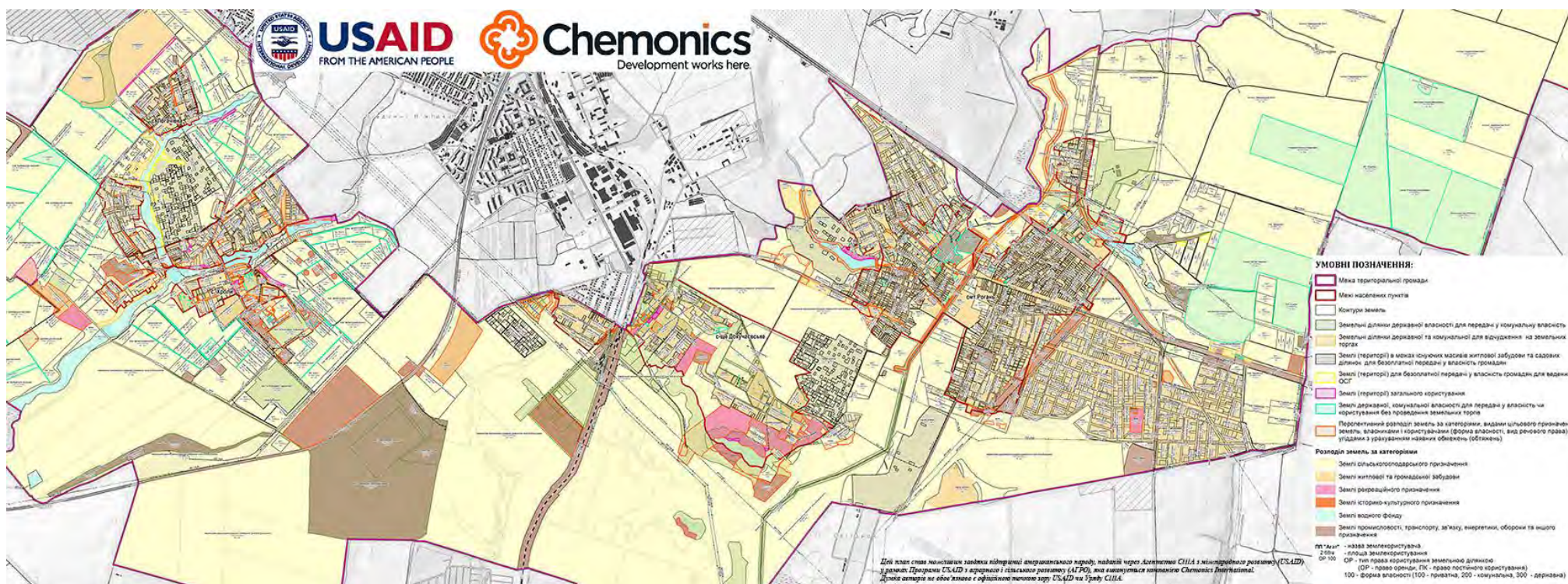

Рис. 7.7. Фрагмент Схеми землевпорядних заходів перспективного використання земель Роганської ТГ Харківської області

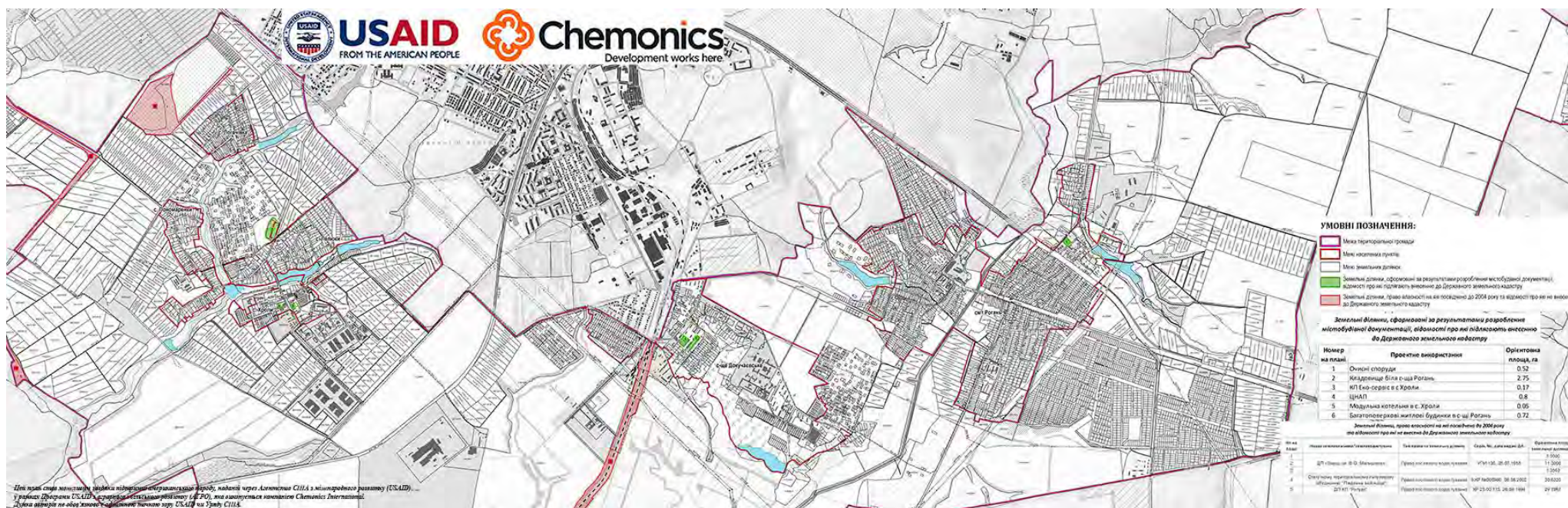

Рис. 7.8. Фрагмент Схеми земельних ділянок, сформованих за результатами розроблення планувальних рішень детального плану території, відомості про які підлягають внесенню до Державного земельного кадастру та Схеми земельних ділянок, право на які посвідчено до 2004 року та відомості про які будуть внесені до Державного земельного кадастру Роганської ТГ Харківської області

Важливою складовою комплексного плану є План реалізації містобудівної документації (Рис.7.9) — містить інформацію щодо послідовності реалізації проектних рішень містобудівної документації, врахування положень затвердженої містобудівної документації, проектних та вишукувальних робіт, стратегій, програм, планів, проектів та інших документів державного планування, затверджених сільською, селищною і міською радою; включає такі підрозділи:

- 1) перелік проектних рішень містобудівної документації — містить інформацію щодо проектних рішень містобудівної документації за кожним тематичним розділом із зазначенням послідовності реалізації проектних рішень містобудівної документації, визначеної на підставі прогнозу впливу проектних рішень на індикатори містобудівної документації;
- 2) перелік містобудівної документації територіальної громади — містить інформацію щодо:

- генеральних планів населених пунктів та детальних планів території у межах території територіальної громади, затверджених до прийняття комплексного плану, які визнані такими, що відповідають вимогам законодавства, узгоджуються з проектними рішеннями комплексного плану і підлягають включенню до нього;
- опису меж територій у межах території територіальної громади, детальні плани яких розроблені у складі комплексного плану та наберуть чинності одночасно з комплексним планом (для комплексних планів);
- населених пунктів, необхідність розроблення генеральних планів яких буде встановлена рішенням про затвердження комплексного плану (до цього переліку в обов'язковому порядку входять населені пункти, що внесені до Списку історичних населених місць України, але генеральні плани яких не відповідають вимогам законодавства та/або не узгоджуються з проектними рішеннями комплексного плану);
- переліку населених пунктів, стосовно яких розроблено планувальні рішення генерального плану населеного пункту у складі комплексного плану;
- опису меж територій у межах території територіальної громади, для яких передбачається розроблення детальних планів територій;

3) перелік відповідності містобудівної документації — містить інформацію щодо відповідності містобудівної документації, затвердженої до набрання чинності Законом України від 17 червня 2020 р. № 711-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель” [6].

4) перелік врахованих положень наявних документів стратегічного планування — містить інформацію щодо врахування положень документів стратегічного планування (стратегічних документів щодо розвитку територіальної громади, програм, планів, проектів тощо) та/або пропозиції з обґрунтуванням щодо внесення змін до відповідних документів (за потреби);

5) перелік врахованих положень історико-архітектурних опорних планів — містить інформацію щодо врахування положень історико-архітектурних опорних планів, затверджених до набрання чинності Законом України від 17 червня 2020 р. № 711-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель” [6].

6) перелік врахованих матеріалів — містить інформацію щодо врахування матеріалів щодо проектних рішень генеральних планів забудови комплексних об'єктів містобудування, схем руху транспорту та пішоходів, благоустрою, положень історико-архітектурного опорного плану, звітів про стратегічну екологічну оцінку тощо.

№ з/п	Назва проєктного рішення комплексного плану	Тематичний підрозділ/ тематичні підрозділи із визначенням основного	Зміст проєктного рішення (обґрунтування)	Основні проєктні показники та впливи на індикатори (в межах тематичних підрозділів розділу, до якого належить основний тематичний підрозділ)	Очікувані впливи на показники та індикатори (в межах тематичних підрозділів інших розділів)	Орієнтовні строки реалізації			* Умови щодо послідовності реалізації (якщо реалізація рішення можлива лише у разі реалізації іншого проєктного рішення, досягнення проєктних показників, інше)
						протягом першого етапу (рік)	у розрахунковий період	у позарозрахунковий період	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	ЗДО на 110 місць (В межах смтРогань)	Розділ «Обслуговування населення», підрозділ «Просторова організація системи освіти»	- для покращення надання освітньо-виховних послуг і вдосконалення мережі закладів освіти та виховання громади; - на виконання вимог ДБН Б.2.2-12:2019.	Не впливає на досягнення індикаторів, визначених завданням.	- збільшення потужності інженерного забезпечення території; - збільшення інтенсивності руху автотранспорту; - збільшення обсягів утворення ТПВ; - збільшення закладів освіти; - збільшення кількості робочих місць. Впливає на показники розділів: №5, №8, №9, №10.	•			1. Перенесення мереж газопостачання та водопостачання за межі проєктування ДПТ.
2.	Створення індустриального парку (На південь від с. Хроли)	Розділ «Забудова територій та господарська діяльність», підрозділ «Розміщення ділових центрів та інноваційних об'єктів».	Формування інвестиційно –привабливих територій з метою забезпечення економічного розвитку громади та підвищення конкурентоспроможності, створення нових робочих місць, збільшення надходжень до всіх рівнів бюджету, розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури.	Забезпечує досягнення визначеного завданням індикатора № 4. Площа запроєктованої території становить 45,04 га.	- збільшення потужності інженерного забезпечення території; - збільшення кількості робочих місць - збільшення інтенсивності руху автотранспорту - збільшення обсягів утворення промислових відходів ТПВ. Впливає на показники наступних розділів: №5, №8, №9, №10.		•		1. Впорядкування вулично - дорожньої мережі. 2. Розбудова систем інженерного забезпечення території.
3.	Кемпінг (На схід від с. Лелюки)	Розділ «Обслуговування населення», підрозділ «Просторова організація системи	Забезпечення розвитку туристичної та рекреаційної інфраструктури відповідно до завдань Стратегії розвитку Роганської ТГ на 2017-	Ємність кемпінгу становить 50 місць, що частково забезпечує досягнення визначених завданням індикаторів № 1, №2.	- збільшення потужності інженерного забезпечення території; - збільшення інтенсивності руху автотранспорту; - збільшення обсягів утворення ТПВ.			•	1. Розбудова систем інженерного забезпечення території. 2. Благоустрій прибережної захисної смуги.

		туристичних та оздоровчо-рекреаційних об'єктів».	2025 рр.		Впливає на показники наступних розділів: №5, №8, №9, №10.				
4.	Кладовище (з ДПТ) (На південь від смт Рогань)	Розділ «Обслуговування населення», підрозділ «Просторова організація системи адміністративних, комунальних та інших соціальних послуг».	- формування територій місць поховання для потреб громади; - на виконання вимог ДБН Б.2.2-12:2019.	Забезпечує досягнення визначеного завданням індикатора № 5. Площа запроєктованої території становить 16 га.	Не впливає на показники та індикатори в межах тематичних підрозділів інших розділів.	•			Розбудова систем інженерного забезпечення території.
5.	Будівництво ділянки міжнародної автодороги державного значення за напрямком міжнародного транспортного коридору «Європа-Азія» в південній частині приміської зони м. Харкова.	Розділ «Транспортна мобільність та інфраструктура», підрозділ «Дорожньо-транспортна інфраструктура».	Забезпечення міжнародних транспортних зв'язків на державному рівні.	Не впливає на досягнення індикаторів, визначених завданням.	В разі реалізації зросте вартість землі всієї територіальної громади, оскільки вона потрапляє в зону впливу міжнародного транспортного коридору. Впливає на показники розділів: №5, №6, №7, №9, №10.	•	•	•	На першочерговий період передбачені передпроектні проробки щодо напрямку траси і резервування території. Здійснюється замовником - службою автомобільних доріг Харківської області за планами розвитку автодоріг державного значення.
6.	Прокладання мереж водопостачання	Розділ «Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації», підрозділ «Водопостачання та водовідведення».	Для забезпечення водопостачання.	Не впливає на досягнення індикаторів, визначених завданням.	- збільшення кількості робочих місць. Впливає на показники розділів: №5, №6, №7, №10.	•			1. Впорядкування вулично-дорожньої мережі. 2. Розбудова систем інженерного забезпечення території.

**Примітка: Всі заходи потребують розроблення детальних планів територій та відповідної проектної документації.*

Рис. 7.9. Реалізація проектних рішень на підставі прогнозу їх впливу на індикатори розвитку території Роганської ТГ Харківської області

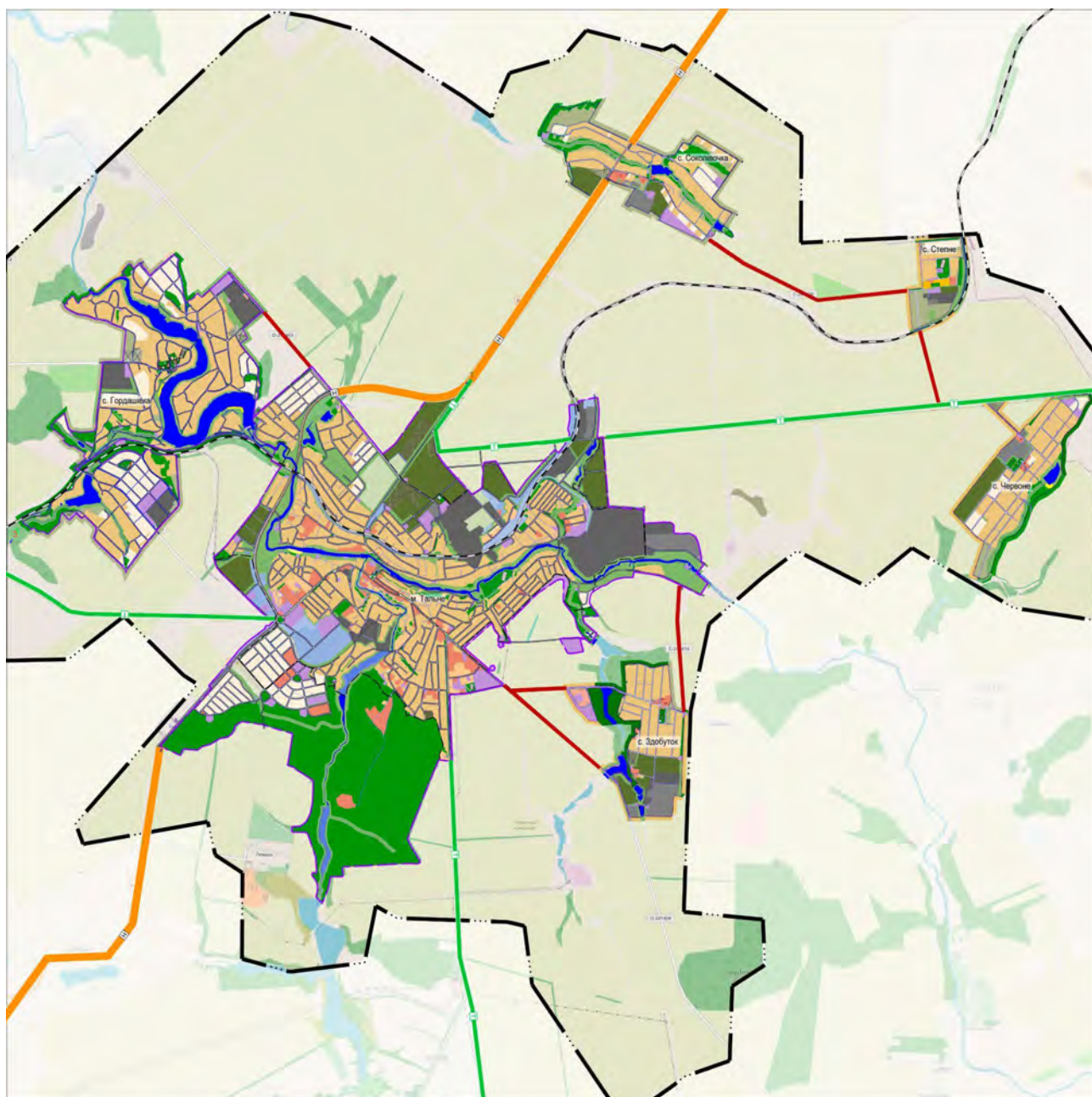

Рис. 7.10. Інтеграція генеральних планів населених пунктів в комплексний план просторового розвитку на прикладі Тальнівської ТГ Черкаської області

Комплексна робота по розробці **генеральних планів населених пунктів** в межах Тальнівської територіальної громади Черкаської області дала змогу інтегрувати проєкт з урахуванням сучасних законодавчих вимог, відповідно до постанови КМУ від 01.09.2021 р. № 926 [39], а саме розроблення Комплексного плану просторового розвитку території Тальнівської територіальної громади. Важливим було обґрунтувати майбутні потреби та переважні напрямки використання території громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, визначивши території, що мають особливу цінність, встановивши при цьому передбачені законодавством обмеження на їх планування, забудову та інше використання. Ця документація є інструментом розумного управління для органів місцевого самоврядування та сприяти діджиталізації у сфері містобудування. Завдяки застосуванню

геопросторових даних з'являється можливість оперативно приймати рішення щодо забезпечення життєдіяльності громади в будь-якій сфері: освіті, медицині, інженерно-транспортній, санітарно-епідемічному благополуччі, пожежній безпеці тощо.

Реалізація інтегрованого плану просторового розвитку на основі раніше розробленої містобудівної документації: історико-архітектурного опорного плану міста Тальне та генеральних планів міста Тальне, сіл Червоне, Соколівочка, Гордашівка, Здобуток, Тарасівка та Степне надасть змогу в мінімальні строки доповнити проєкт землепорядною документацією, що в свою чергу надасть змогу раціонально використовувати територіальні ресурси і тим самим заохотити надходження інвестицій. У проєкті розроблено функціональне зонування території, встановлено обмеження, як існуючі, так і проєктні. Розглянуто та проаналізовано усі вектори розвитку: від агротуризму до промислових потужностей у різних сферах діяльності. Враховані об'єми ресурсів у сфері обслуговування та забезпеченість інженерною інфраструктурою відповідно до демографічного потенціалу, виявлені сильні сторони по розбудові території громади.

В результаті було отримано «продукт», який сприяє підвищенню економічної спроможності громади та є «інструментом управління територією» в глобальному геоінформаційному просторі.

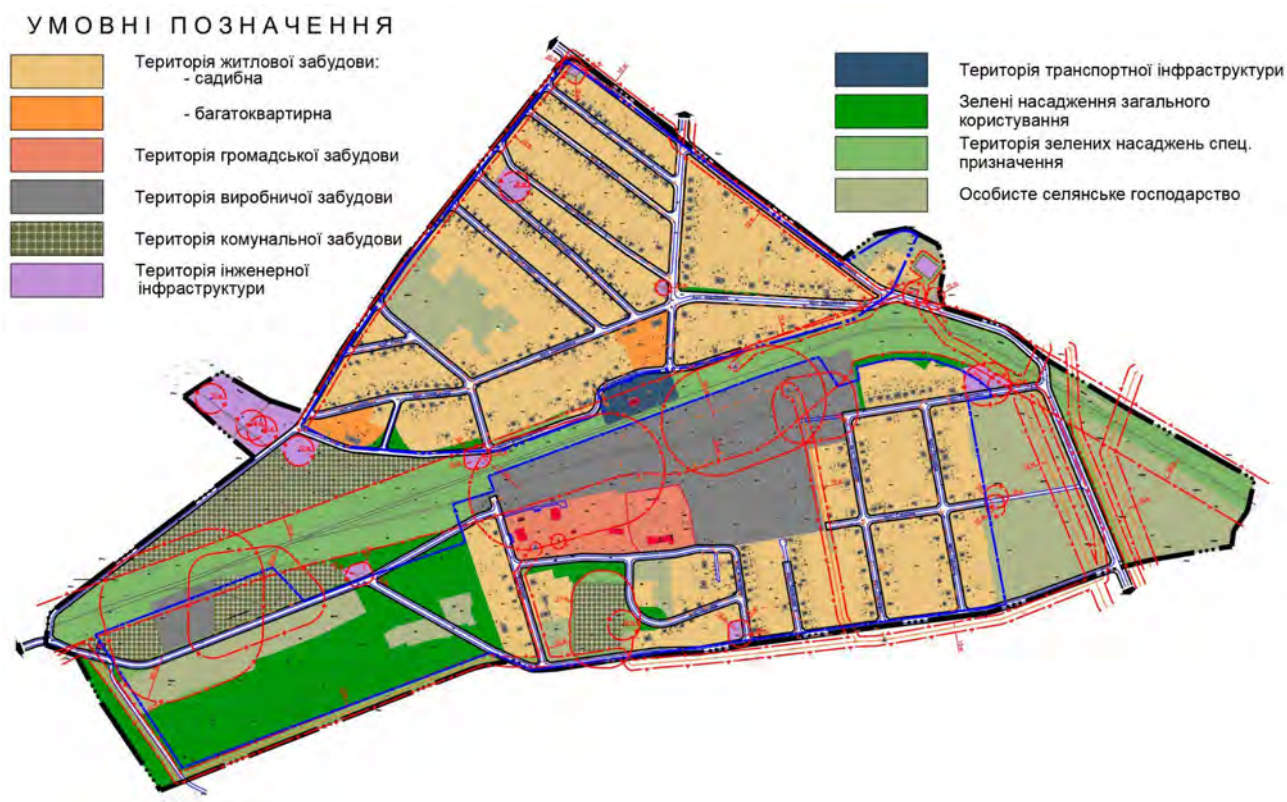

Рис. 7.11. Генеральний план селища Ємилівка Кіровоградської області

Генеральний план селища Ємилівка Кіровоградської області (рис. 7.11) розроблено з метою отримання умов та обмежень для розвитку існуючого підприємства ВАТ "Ємилівське хлібоприймальне підприємство", яке забезпечує роботою населення цього селища та оточуючих сіл. Генеральним планом для покращення функціонування підприємства передбачено впорядкування вулично-дорожньої мережі, розвиток інженерної інфраструктури (систем водопостачання, водовідведення та електропостачання), передбачені заходи з охорони навколишнього природного середовища.

Також для покращення життєвого середовища генеральним планом передбачено формування системи громадського обслуговування населення, а саме: закладів освіти, здоров'я, торгівлі, культури, спорту та дозвілля.

Рис. 7.12. Детальний план території за межами населеного пункту по вул. Промисловій в смт Побузьке Голованівського району Кіровоградської області для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування сміттесортувальної лінії

Детальний план території (рис. 7.12) розроблено з метою визначення планувальної організації та функціонального призначення, просторової композиції та параметрів забудови території, призначеної для розміщення сміттесортувальної лінії в смт Побузьке Побузької територіальної громади. У складі першочергових робіт для реалізації цієї документації було передбачено:

- розроблення проєктної документації на будівництво;
- влаштування дощової каналізації закритого типу;
- розроблення та погодження проєкту землеустрою щодо зміни цільового призначення земельної ділянки у встановленому законодавством порядку;
- визначення меж зони санітарної охорони та її окремих поясів і санітарно-захисних смуг;

- розроблення плану заходів щодо поліпшення санітарного стану території зони санітарної охорони та санітарно-захисних смуг з метою приведення їх санітарного стану до нормативного, а також попередження подальшого забруднення;
- облаштування дорожньо-транспортної мережі;
- облаштування інженерної інфраструктури.

З метою забезпечення захисту території від небезпечних природних процесів та уникнення повторного прояву аварійно-небезпечних ситуацій на території громади в складі містобудівної документації розробляється розділ **“Інженерна підготовка та захист території (ІПЗТ)”**. До складу цього розділу входить аналітична частина, а саме аналіз інженерно-будівельних умов (рис. 7.13), розповсюдження факторів, що впливають чи можуть вплинути на прояв та розповсюдження небезпечних процесів (рис. 7.14) та перспективні пропозиції (рис. 7.15). Прояв небезпечних та потенційно небезпечних процесів виявляється шляхом аналізу топографічної основи та наданих вихідних даних.

Дуже актуально виявилась ця складова містобудівної документації для Ланчинської територіальної громади Івано-Франківської області.

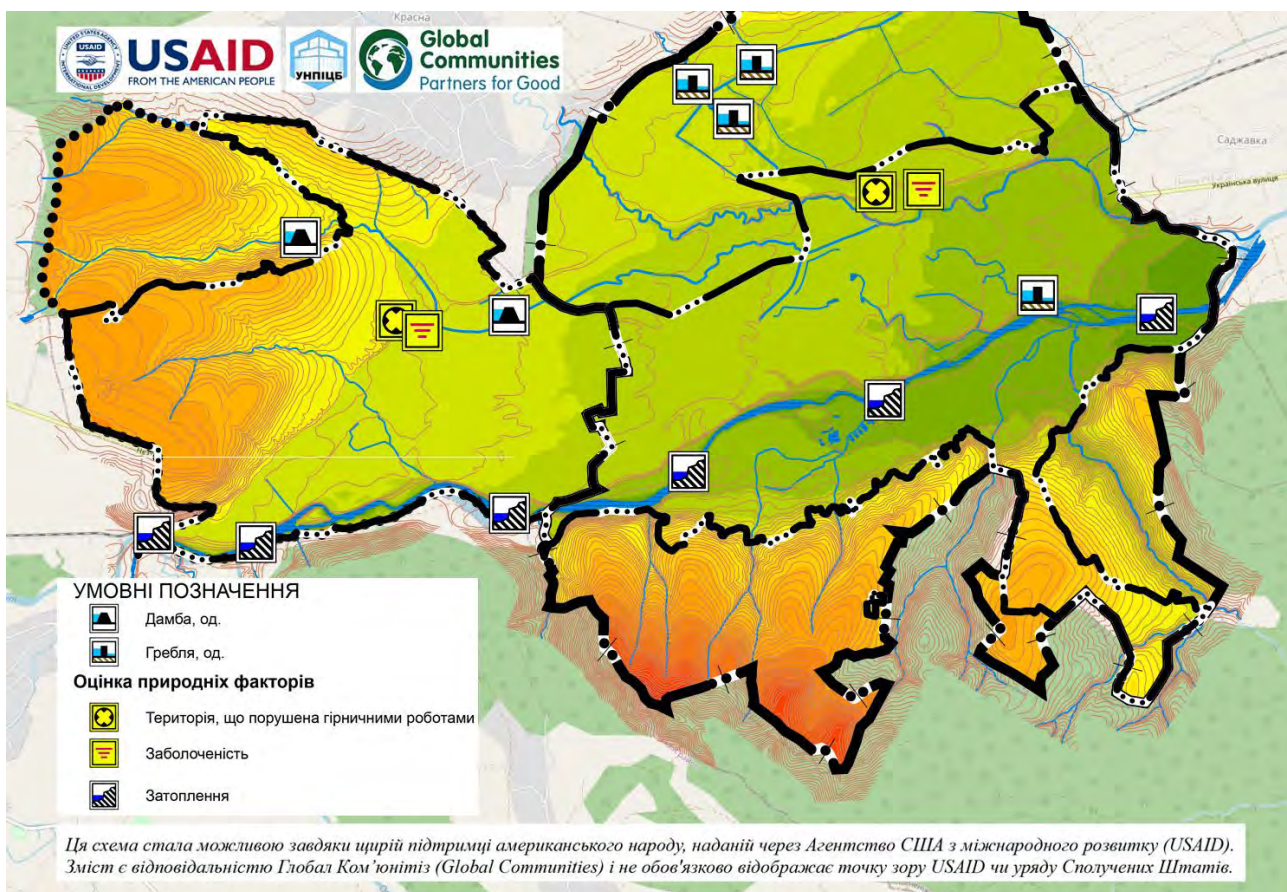

Рис. 7.13. Фрагмент інженерно - будівельної оцінки території Схеми планування території Ланчинської територіальної громади Івано-Франківської області

Потенційне затоплення територій спостерігається в південній частині громади (поряд та в межах смт. Ланчин та с.Добротів), за рахунок проходження високих рівнів р.Прут в осінньо-весняний період. Для територій, що розташовані в північній та західній частині, ці процеси практично не мають розвитку.

Активними факторами, що впливає на прояв процесу затоплення територій в громаді є:

- атмосферні опади;
- замулення водних об'єктів;
- зменшення пропускної спроможності водотоків за рахунок захаращення русел.

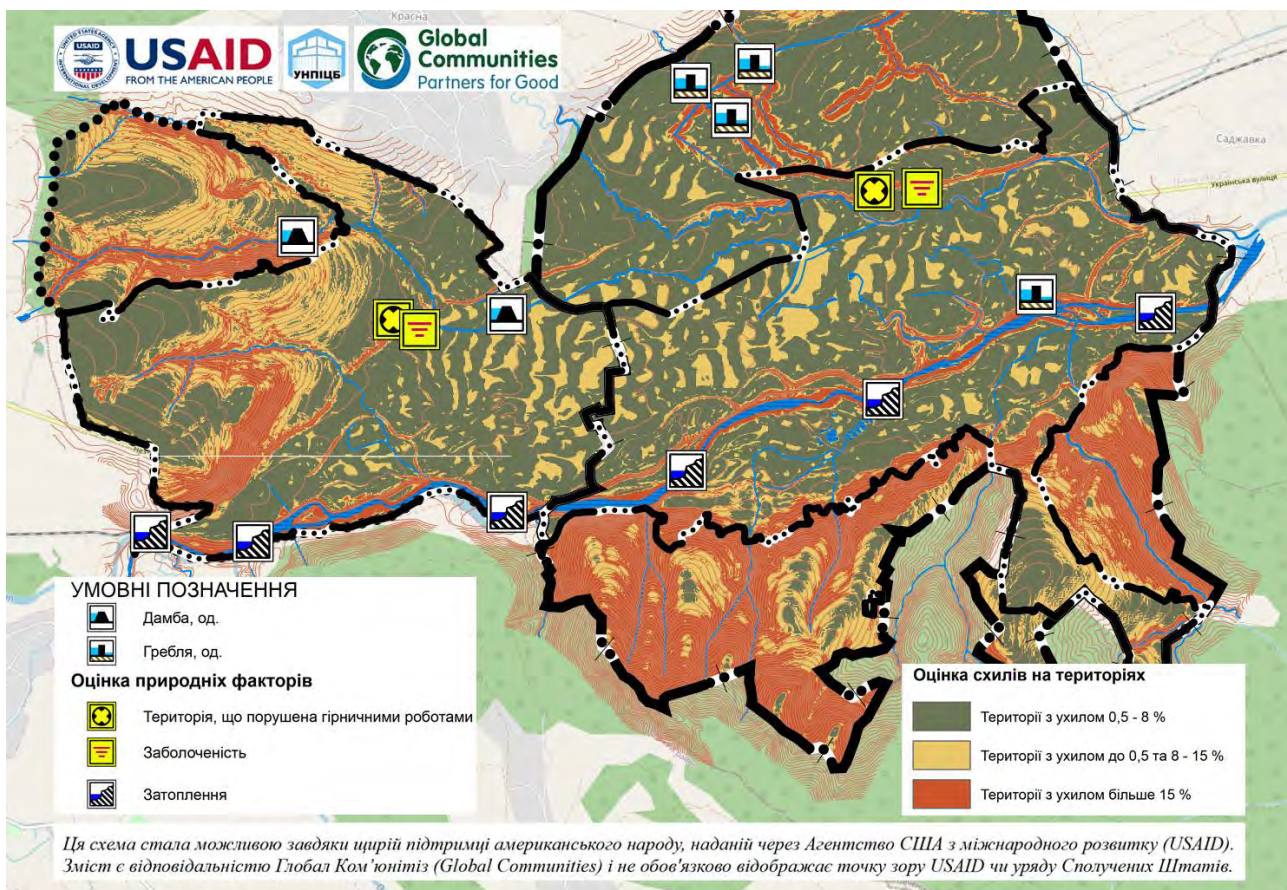

Рис. 7.14. Фрагмент розповсюдження факторів природної та техногенної небезпеки Схеми планування території Ланчинської територіальної громади Івано-Франківської області

Дані фактори прояву несприятливих природних умов значною мірою впливають на використання існуючих територій та перспективне освоєння нових територій за рахунок масштабів прояву процесів та нанесення значних економічних збитків громаді. Шляхом виконання інженерно-будівельної оцінки території територіальної громади було визначено сприятливі, малосприятливі та несприятливі території для існуючого використання та нового будівництва.

Для малосприятливих територій визначено комплекс загальних та спеціальних заходів інженерної підготовки та захисту території при використанні існуючих територій та на етапі підготовчих робіт при освоєнні перспективних територій.

Виконання заходів інженерної підготовки територій забезпечить:

- загальну стійкість об'єктів і територій при основному та аварійному сполученні навантажень;
- збереження існуючого рельєфу;
- нормативні санітарно-гігієнічні, соціальні, рекреаційні умови території, що захищається;
- надійне функціонування об'єктів, що розміщені на цих територіях;
- збереження природних ландшафтів, заповідних зон, об'єктів природної та культурної спадщини, зон відпочинку тощо;
- охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання земель і природних ресурсів, об'єктів, що захищаються;
- виконання будівельних робіт при застосуванні заходів з інженерного захисту повинно бути безаварійним і має виключати виникнення небезпечних нових і (або) активізацію діючих геологічних процесів на прилеглих територіях.

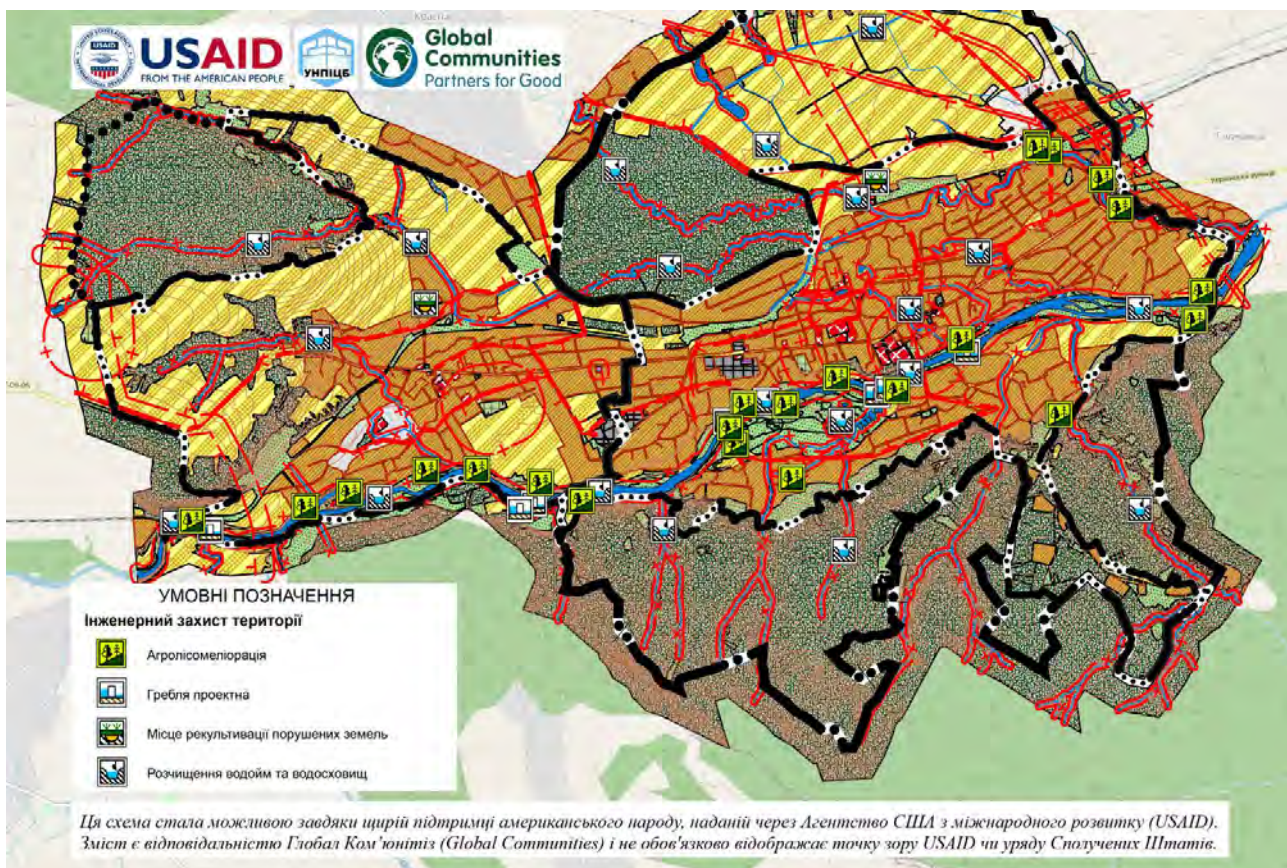

Рис. 7.15. Фрагмент інженерної підготовки та захисту території від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру Схеми планування території Ланчинської територіальної громади Івано-Франківської області

Серед основних загальних та спеціальних заходів ІПЗТ:

- пропозиції, щодо покращення стану водогосподарського комплексу та захисту від потенційного затоплення територій;
- пропозиції, щодо проведення агролісомеліорації;
- пропозиції, щодо підготовки заболочених територій;
- пропозиції, щодо підготовки територій порушені гірничими роботами.

Серед пропозицій, щодо покращення стану водогосподарського комплексу та захисту від потенційного затоплення територій пропонується:

- регулювання рівня поверхневих вод водойм та водотоків;
- розчищення від заростання та замулення;
- вирубкування чагарників;
- благоустрою прибережних територій (в межах санітарно-захисних смуг);
- влаштування водопропускної греблі.

В межах громади на розрахунковий період передбачається влаштування 7 водопропускних гребель по р.Прут. Також необхідно передбачити проведення поточних та планових ремонтних робіт гідротехнічних споруд.

Берегоукріплення водойм та водотоків у межах громади представлені у вигляді благоустрою прибережних територій, що включає влаштування укосів берегів та їхнього озеленення. При інженерному захисті берегів р.Прут в межах громади можливе застосування укисних споруд з покриттям:

- із гнучких підстилок і сітчастих блоків заповнених каменем (габійні конструкції);
- із синтетичних матеріалів (геотекстиля).

На прибережних ділянках передбачається влаштування зелених насаджень спеціального призначення. Благоустрій водних об'єктів призведе до покращення санітарно-гігієнічного стану прибережних територій.

Потрібно проводити постійний контроль та нагляд за станом водних об'єктів, поліпшуючи їх екологічний стан.

Виконуючи вище перераховані заходи, можна уникнути прояву та активізації процесу підтоплення та створити сприятливі умови для перспективного розвитку населених пунктів на території громади.

Для покращення природного стану територій, виражених ухилами більше 150 %, потрібно використовувати агролісомеліорацію. Заходи повинні забезпечити: зниження площинного змиву ґрунтів; стабілізацію схилів; зниження активного розмивання тальвегів, а в окремих випадках і ліквідування процесу яроутворення, стійкість схилів (укосів) при освоєнні та захист від ерозії ґрунтів та перероблення берегів.

Заходи агролісомеліорації включають:

- вітрозахисні, снігозатримувальні і водопоглинальні лісонасадження на відкритих територіях, що прилягають до схилів;
- декоративно-захисні посадки дерев і чагарників;
- берегозахисні деревно-чагарникові насадження по берегах рік та навколо водойм;
- посів багаторічних трав або обдернування.

Посів багаторічних трав без інших допоміжних засобів захисту допускається на схилах (укосах) крутістю до 35°. Посадка дерев допускається на схилах (укосах) крутизою до 15°.

На основі аналізу факторів, які активізують процес заболочування, прийнято комплекс загальних та спеціальних заходів ІПЗТ:

- відведення дощових і сніготалих вод;
- влаштування ґрунтових подушок з подальшим ущільненням;
- часткова чи повна заміна заболочених та заторфованих ґрунтів;
- агролісомеліорація.

Розробка кар'єрів є одним з видів діяльності, який призводить до порушення земель. У зв'язку з цим, рішення по рекультивації ділянки входять до складу проекту розробки родовища або виконується окремим проектом рекультивації кар'єру.

Комплекс заходів з рекультивації територій, що порушені гірничими роботами:

- вертикальне планування територій;
- повне чи часткове засипання ґрунтом несанкціоновано зритих територій;
- агролісомеліорація.

При проектуванні інженерного захисту територій, будівель і споруд необхідно в подальшому виконувати більш детальні дослідження фізико-механічних властивостей основних та підстилаючих порід, що формують різні генетичні типи ґрунтів. З метою запобігання та стабілізації процесів рекомендується виконувати інженерно-геологічні вишукування, що забезпечить доцільність застосування комплексу спеціальних та загальних заходів ІПЗТ.

Застосування спеціальних заходів ІПЗТ залежить від типу та масштабів прояву процесу. Відповідно, конкретне місце розташування інженерних споруд, розрахунок стійкості та тип конструкцій захисних споруд вирішуються на подальших стадіях проектування («Проект» та «Робоча документація»).

Наявність у Ланчинської територіальної громади цієї містобудівної документації і, зокрема, розділу «Інженерна підготовка та захист території» дозволило їй отримати грошову підтримку Швейцарської Конфедерації в ліквідації наслідків минулорічного паводку, в тому числі виявлення ризиків зон затоплення під час паводків на притоках річки Прут.

Формування мережі освітніх закладів

Основним напрямком розвитку та стратегічним завданням навчально-виховної галузі є приведення мережі закладів освіти та виховання громади відповідно до демографічної та соціально-економічної ситуації в регіоні, підвищення якості та доступності надання освітніх послуг.

На виконання Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р), одним з основних положень якої є «створення необхідних умов для навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку безпосередньо за місцем їх проживання, зокрема у сільській місцевості».

Нормативна забезпеченість закладами шкільної і дошкільної освіти визначається на підставі вимог ДБН Б.2.2-12:2019 [64], Додаток Е.1. Площа земельних ділянок під розміщення закладів шкільної і дошкільної освіти визначається відповідно до ДБН Б.2.2-12:2019 [64], Додаток Е.4. Формування мережі освітніх закладів розглянемо на прикладі Прибужанівської ТГ Миколаївської області (рис.7.16.)

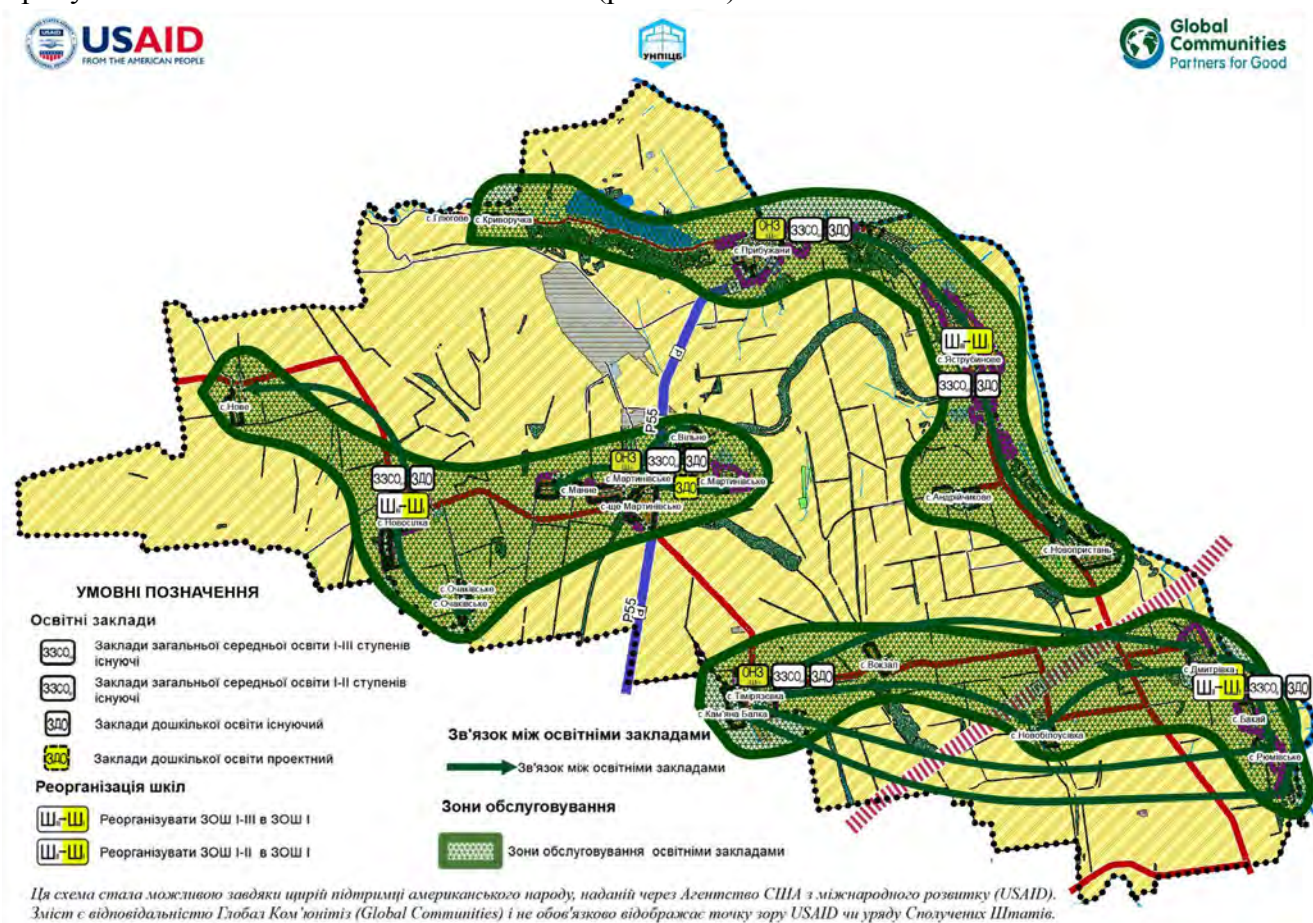

Рис. 7.16. Схема формування мережі освітніх закладів Прибужанівської територіальної громади Миколаївської області

Для покращення надання освітньо-виховних послуг і вдосконалення мережі закладів освіти та виховання Прибужанівської громади пропонується:

1. Присвоїти ЗЗСО I-III ст. у с. Прибужани, с-ще Мартинівське, с-ще Тімірязівка статус ОНЗ («опорного навчального закладу») для чого присвоїти статус «філії ОНЗ» ЗЗСО у с. Яструбинове, с. Дмитрівка та с. Новосілка.

2. Враховуючи низьку наповнюваність ЗЗСО у с. Дмитрівка (на даний час – 56 учнів або 28% від загальної місткості школи) і у зв'язку з цим економічну недоцільність її функціонування в якості навчального закладу I-II ст., на перспективу можливе

перепрофілювання його у ЗЗСО І ст., з присвоєнням йому статус «філії ОНЗ», з організованим підвезенням учнів середніх і старших класів цього села до ОНЗ –ЗЗСО І-ІІІ ст. у с-ще Тімірязівка, що дасть змогу покращити наповнюваність останньої. Відстань між цими селами складає 15-17 км, що займає не більше 25-30 хв. у дорозі (при нинішній якості покриття автодороги).

У вивільнених приміщеннях школи с. Дмитрівка можна передбачити позашкільний навчальний заклад.

3. Враховуючи низьку наповнюваність ЗЗСО у с. Яструбинове (на даний час – 133 учнів або 28% від загальної місткості школи) і у зв'язку з цим економічну недоцільність її функціонування в якості навчального закладу І-ІІ ст., на перспективу можливе перепрофілювання його у ЗЗСО І ст., з присвоєнням йому статус «філії ОНЗ», з організованим підвезенням учнів середніх і старших класів цього села до ОНЗ - ЗЗСО І-ІІІ ст. у с. Прибужани, що дасть змогу покращити наповнюваність останньої. Відстань між цими селами складає 3-4 км, що займає не більше 10-15 хв. у дорозі (при нинішній якості покриття автодороги).

У вивільнених приміщеннях школи с. Яструбинове можна передбачити позашкільний навчальний заклад.

4. Враховуючи низьку наповнюваність ЗЗСО у с. Новосілка (на даний час – 48 учнів або 18% від загальної місткості школи) і у зв'язку з цим економічну недоцільність її функціонування в якості навчального закладу І-ІІІ ст., на перспективу можливе перепрофілювання його у ЗЗСО І ст., з присвоєнням йому статус «філії ОНЗ», з організованим підвезенням учнів середніх і старших класів цього села до ОНЗ - ЗЗСО І-ІІІ ст. у с-ще Мартинівське, що дасть змогу покращити наповнюваність останньої. Відстань між цими селами складає 3-4 км, що займає не більше 10-15 хв. у дорозі (при нинішній якості покриття автодороги).

У вивільнених приміщеннях школи с. Новосілка можна передбачити позашкільний навчальний заклад.

5. Придбання трьох додаткових «шкільних автобусів» для підвезення дітей середніх і старших класів до ОНЗ у с. Прибужани, с-ще Мартинівське, с-ще Тімірязівка.

6. Передбачається розміщення нового закладу дошкільної освіти в с. Дмитрівське (55 місць).

Формування мережі первинної медичної допомоги

Міністерство охорони здоров'я разом з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства розробили та затвердили Порядок формування спроможних мереж надання первинної медичної допомоги (Наказ від 06.02.2018 р. № 178/24). Цей Порядок включає також нові терміни та визначення територій доступності та типів закладів охорони здоров'я первинної медичної допомоги.

Разом із Законом «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» створене законодавче підґрунтя для прийняття планів розбудови мережі закладів первинної медичної допомоги у сільській місцевості. Це забезпечить в перспективі надання якісної, комплексної, безперервної і орієнтованої на пацієнта ПМД відповідно до соціально-демографічних характеристик населення, особливостей його розселення на відповідній території планування.

Для створення умов для надання якісної первинної допомоги та покращення рівня медичних послуг населенню Новопраської ТГ (рис.7.17), втілення в життя основних положень,

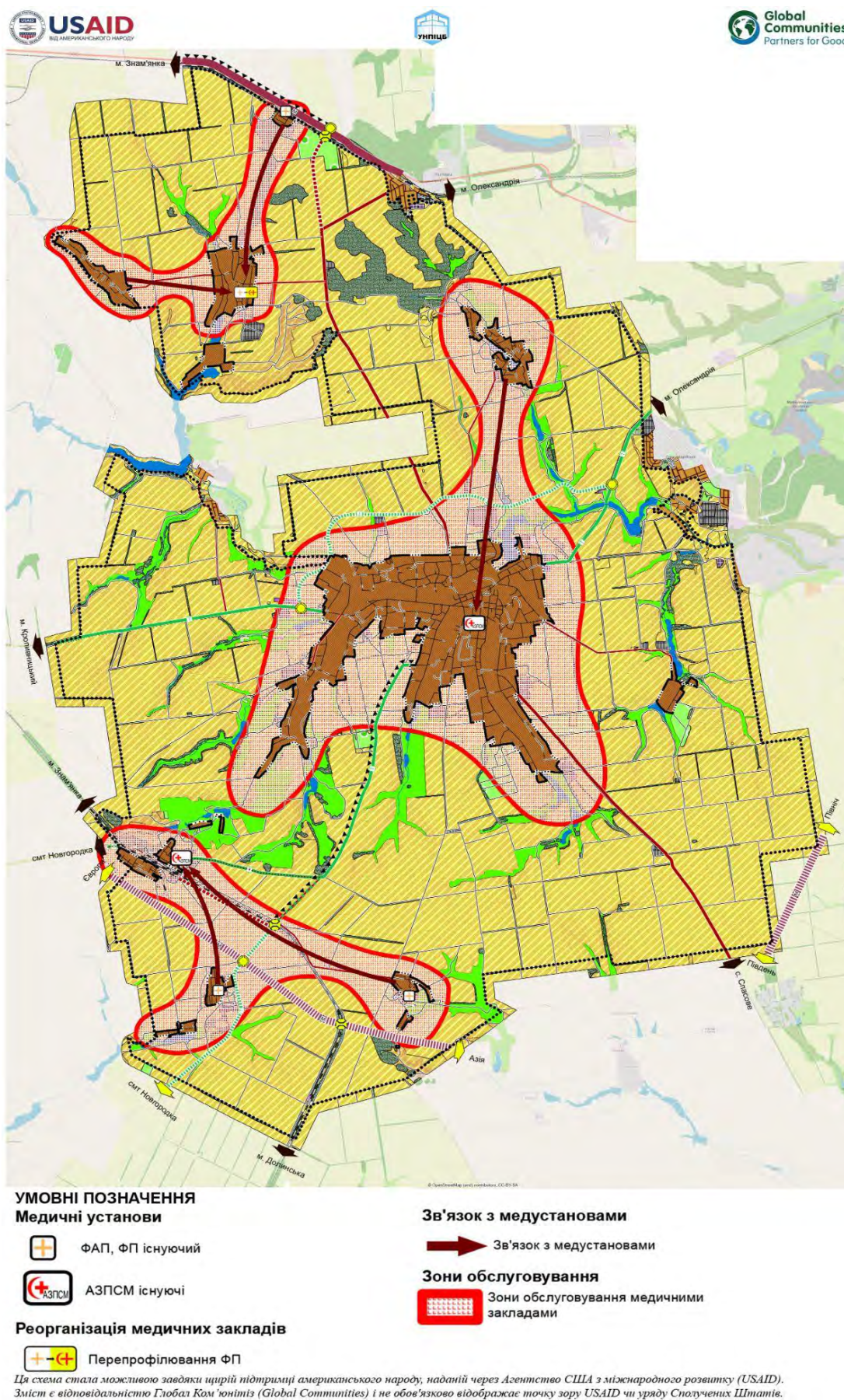

Рис. 7.17. Схема формування первинної медичної допомоги Новопрязької територіальної громади Кіровоградської області

засад і вимог Державної програми з відбудови інфраструктури сільської медицини, Закону України «Про організацію та гарантії надання первинної медико-санітарної допомоги населенню в сільській місцевості», а також настанови Президента України про те, «щоб мешканці кожного села України мали змогу отримувати медичну допомогу за місцем проживання», на території Новопраської територіальної громади пропонується:

1. Новопраську амбулаторію загальної практики сімейної медицини перевести в амбулаторію групової практики «АГ» у смт Нова Прага (ТД - центральна першого порядку), проєктні межі якої будуть охоплювати територію смт Нова Прага та буде обслуговувати села Лозуватка та Григорівка;
2. Шарівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини перевести в амбулаторію моно-практики «АМ» у с. Шарівка (ТД - периферійна другого порядку), проєктні межі якої будуть охоплювати територію с. Шарівка та буде обслуговувати села Гайове, Квітневе та Олександрополе-Пашенкове.
3. ФАП у с. Пантазіївка реконструювати та перевести в амбулаторію моно-практики «АМ» у с. Пантазіївка (ТД - периферійна другого порядку), проєктні межі якої будуть охоплювати територію с. Пантазіївка та буде обслуговувати села Троянка та Веселка.
4. Створити станцію (пункт) постійного базування невідкладної медичної допомоги при Новопраській амбулаторії у смт Нова Прага (додатково 2 авто);
5. Зберегти, реконструювати, технічно укріпити (термомодернізація) та перевести в пункти здоров'я приміщення ФАПів у селах Веселка, Квітневе та Гайове (у разі незадовільного технічного стану приміщень на даний час – будівництво нового за всіма сучасними вимогами).

Короткочасний відпочинок

При проведенні рекреаційного районування планованої території, виділенні рекреаційних зон враховується природна складова. Вибір територій для виділення таких територіальних одиниць зумовлений пейзажними та ландшафтними особливостями, які повинні характеризуватися мальовничістю та естетичним різноманіттям. Найбільш привабливими є долини річок, їх схили, тераси, береги водойм, ліси, об'єкти природно-заповідного фонду.

Розрахунок потреби населення в місцях короткочасного відпочинку (пляжі, лісопарки, ліси, колективні сади та дачі) згідно існуючих методичних матеріалів приймається диференційовано в залежності від розмірів населених пунктів та їх господарського профілю. Питома вага потенційних короткочасно відпочиваючих в літній день «пік» для великих міст складе 30 % від чисельності його населення, для середніх міст - 20 %, для малих міст і селищ міського типу - 15 % та для сіл - 7 %.

Нижче наведено приклад розрахунку потреби населення громади у короткочасному відпочинку (Рис. 7.18).

Потреба населення у короткочасному відпочинку на розрахунковий період

Таблиця 7.18

Перспективне населення, тис.осіб			Потреби населення у короткочасному відпочинку (для перспективної кількості), тис.місць		
1	2	3	4	5	6
Всього	міське	сільське	Всього	міське	сільське
41,4	30,1	11,3	5,3	4,5	0,8

Для розрахунку потреби перспективного населення у короткочасному відпочинку потрібно врахувати перспективну кількість міського та сільського населення громади і використати відповідні коефіцієнти для кожної категорії населення. Припустимо, що 30,1 тис. осіб міського населення проживають у селищі міського типу, тоді розрахунок здійснюється наступним чином:

$$\text{для селищ міського типу: } 30100 \text{ осіб} \times 15\% = 4515 \text{ осіб}$$

$$\text{для сіл: } 11300 \text{ осіб} \times 7\% = 791 \text{ осіб}$$

Для визначення загальної кількості перспективного населення, що потребує короткочасного відпочинку в межах громади, сумуємо отримані показники:

$$4515 \text{ осіб} + 791 \text{ осіб} = 5306 \text{ осіб}$$

Отже, 5,3 тис.осіб необхідно забезпечити місцями короткочасного відпочинку.

Розрахунок потреби в територіях для організації зон короткочасного відпочинку здійснюється з урахуванням норми території на одного відпочиваючого 500-1000 м² (ДБН Б.2.2-12:2019, п.8.4.2. [64]), у тому числі площа території, яка інтенсивно використовується для активних видів відпочинку, - не менше 100 м² на 1 відвідувача.

$$5300 \text{ осіб} \times 500 \text{ м}^2 = 265 \text{ га}$$

Відтак, загальна потреба у територіях короткочасного відпочинку для населення громади становитиме не менше 265 га, з них територій для активних видів відпочинку – 53 га для населення.

Приклад автоматизованого вибору територій для розміщення місць короткочасного відпочинку наведено в розділі 7.

Тривалий відпочинок

На підставі оцінки лікувального, оздоровчого, рекреаційного ресурсного потенціалу виділяються відповідні зони. Їх основні параметри визначаються, виходячи з порогових значень рекреаційної ємності території та відповідних ресурсів (мінеральних вод, лікувальних грязей тощо).

Розрахунок ємності рекреаційно-оздоровчих закладів проводиться в залежності від площі території, відведеної для тривалого відпочинку, на підставі показників ДБН

Б.2.2-12:2019 (Додаток Е.4) [64] і відображається в таблиці, рекомендована форма якої наведена в табл. 7.19.

Ємність рекреаційно-оздоровчих закладів

Таблиця 7.19

Тип рекреаційно-оздоровчих закладів	Площа земельної ділянки, га	Розмір земельної ділянки на 1 місце, м ²	Місткість закладу, осіб

В організації відпочинку особлива роль належить лісам та водним об'єктам. Більшість рекреаційних закладів розміщують безпосередньо серед лісів, на берегах водойм або поблизу них завдяки мікрокліматичному комфорту, мальовничому ландшафту берегів, можливості займатися різноманітними видами спорту.

З метою використання потенціалу водних об'єктів шляхом обладнання відповідних територій для тривалого відпочинку необхідне вивчення берегових смуг водойм, аналіз наявних пляжів, їх санітарно-гігієнічний стан, а також забезпечення транспортної доступності та можливості облаштування інженерної інфраструктури.

Розміщення стаціонарних рекреаційних об'єктів на прибережних територіях водойм можливе тільки після розроблення проєктів та винесення в натуру меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг.

Гарним прикладом розроблення власної концепції розвитку інфраструктури відпочинку та оздоровлення є Коблівська територіальна громада Миколаївської області, яка отримала ці проєктні пропозиції у складі схеми планування території, виконаної ТОВ «УКРНПЦІВІЛЬБУД» у 2019 році (Рис. 7.20).

охорони від межі території пам'ятки. До визначення розмірів зон охорони у встановленому Законом порядку вони становлять:

- у межах населених пунктів - 100 метрів від межі території пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території;
- за межами населених пунктів - 300 метрів від межі території пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території.

Вищевказані обмеження набувають чинності з 28 квітня 2022 року.

До 28 квітня 2022 року діють обмеження, встановлені ДБН Б.2.2-12:2019 (п. 13.1.4) [64], а саме: у разі відсутності розроблених та затверджених в установленому порядку зон охорони окремих пам'яток культурної спадщини (архітектури та містобудування), найменшим віддаленням межі охоронної зони від пам'ятки слід вважати 50 метрів.

Поводження з відходами

Стратегія поведінки із твердими побутовими відходами в населених пунктах повинна базуватись на «Схемах санітарного очищення населених пунктів».

Річна норма утворення твердих побутових відходів для населення громади (зважаючи на демографічний прогноз) розраховується відповідно до п.11.2.1 ДБН Б.2.2-12:2019 [64] і відображається в таблиці, рекомендована форма якої наведена в табл. 7.21.

Розрахункові обсяги утворення ТПВ

Таблиця 7.21

№	Населений пункт	Перспективне населення, тис. осіб (розрахунковий період)	Нормативний обсяг утворення ТПВ, тис. т /рік

Планування об'єктів поводження з твердими побутовими відходами здійснюється відповідно до розрахованого щорічного обсягу відходів. Розміри земельних ділянок об'єктів визначаються відповідно до ДБН Б.2.2-12:2019 (п.11.2.1) [64].

Варіанти розміщення на своїй території сміттєперевантажувальних чи сміттєсортувальних станцій, сміттєпереробних підприємств, полігонів для захоронення залишкових ТПВ вирішуються органом місцевого самоврядування (ст.21 Закону України "Про відходи"), враховуючи систему управління відходами в регіоні, визначену Регіональним планом управління відходами (тобто з урахуванням регіональних інтересів).

Транспортна мобільність та інфраструктура

В Україні процес імплементації Європейських стандартів відбувається і в сфері транспорту. Розроблено ряд аналітичних документів і настанов щодо мобільності, у тому числі територіальних громад, а також плани сталої транспортної мобільності для окремих територій [71]. У постанові КМУ № 926 [39] здійснено кроки щодо розширення показників, які характеризують систему транспорту в містобудівній документації на місцевому рівні. Вперше введено термін «мобільність», з'явилися вимоги щодо необхідності характеристики маятникової міграції, міжселенних транспортних потоків, пасажиропотоків, забезпечення транспортними засобами мешканців і інтенсивності їх використання.

Крім того, зміни в підході до розроблення розділу транспорт в містобудівній документації на місцевому рівні обумовлені такими чинниками:

- поява сучасних методів збору інформації стосовно мобільності мешканців на території громади (як транспортної так і пішохідної);
- зростання рівнів автомобілізації, зміни тенденцій використання індивідуального і громадського транспорту;
- зростання інтенсивності руху транспорту на мережі автомобільних доріг загального користування а також на вуличній мережі населених пунктів;
- зростаюча невідповідність пасажиропотоків і провізної здатності існуючих мереж громадського пасажирського транспорту, пропускної здатності існуючих елементів вулично-дорожньої мережі і машинопотоків, що склались;
- необхідність обґрунтування в містобудівній документації резервування території для транспортної інфраструктури на розрахункові періоди;
- обмеженість даних щодо транспорту у містобудівній документації вищого рівня, врахування сталої мобільності на вищих рівнях містобудівної документації.

Цікавим прикладом розроблення планувальних рішень щодо транспортної мобільності та інфраструктури є рішення комплексного плану Роганської ТГ Харківської області (Рис. 7.23).

Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації

Для збалансованого розвитку територіальної громади важливим є розвиток на її території сучасної інженерної інфраструктури. Він неможливий без належного забезпечення водопостачанням, водовідведенням, електропостачанням, газопостачанням тощо. Розроблення обґрунтованої концепції розвитку кожного виду інженерного забезпечення є невід'ємною складовою створення схеми планування території. Без такої концепції важко говорити про оптимальне планування діяльності, забезпечення енергоефективності, охорони навколишнього середовища тощо.

Одним з найбільш проблемних напрямів функціонування інженерної інфраструктури на сьогодні є водопостачання та водовідведення. Переважна більшість сільського населення України не забезпечена централізованим водопостачанням. Лише 30% сільських населених пунктів мають централізовані водопроводи, але й вони часто охоплюють лише невелику частину мешканців (і навіть ця частина мешканців не завжди отримує послугу водопостачання цілодобово). Якість води в децентралізованих джерелах (в основному це шахтні колодязі) не відповідає нормативним вимогам. Ще гірша ситуація з каналізуванням. Відсоток сільського населення України, що охоплений централізованим каналізуванням, не перевищує 5%. До того ж діючі централізовані системи не завжди мають належні очисні споруди.

Останнім часом нормативна база в Україні щодо забезпеченості водовідведенням стає жорсткішою. Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» вимагає, щоб в населених пунктах та їх агломераціях, популяційний еквівалент яких становить 2 тисячі і більше, впровадження централізованого водовідведення є обов'язковим. Популяційний еквівалент – це забруднення стічної води органічними речовинами, які підлягають біологічному розкладенню, з п'ятиденним біохімічним споживанням кисню (БСК₅), що становить 60 грамів кисню на людину на добу. Він визначається органами місцевого самоврядування відповідно до Порядку визначення популяційного еквівалента населеного пункту, затвердженого Наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 14.01. 2019 р. № 6.

Більше того, якщо цей еквівалент становить 10 тисяч і більше, перед скиданням стічні води підлягають повному біологічному очищенню, а також додатковому очищенню від сполук фосфору та азоту. Потрапляючи у водойми, ці сполуки спричиняють їх евтрофікацію.

При неможливості, економічній недоцільності або якщо будівництво системи централізованого водовідведення матиме негативний вплив на навколишнє природне середовище, Закон зобов'язує використовувати індивідуальні або інші відповідні системи, які забезпечують такий самий рівень захисту довкілля.

У випадку реалізації концепції централізованого каналізування для регулювання роботи цієї системи органи місцевого самоврядування мають прийняти місцеві правила приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення. Якщо такі правила не прийняті, то населений пункт мусить керуватись Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12. 2017 р. № 316 [54].

Позитивним прикладом розроблення власної концепції водовідведення є Коблівська територіальна громада, яка отримала ці проектні пропозиції у складі схеми планування території, виконаної ТОВ «УКРНПІЦІВІЛЬБУД» у 2019 році (рис. 7.24).

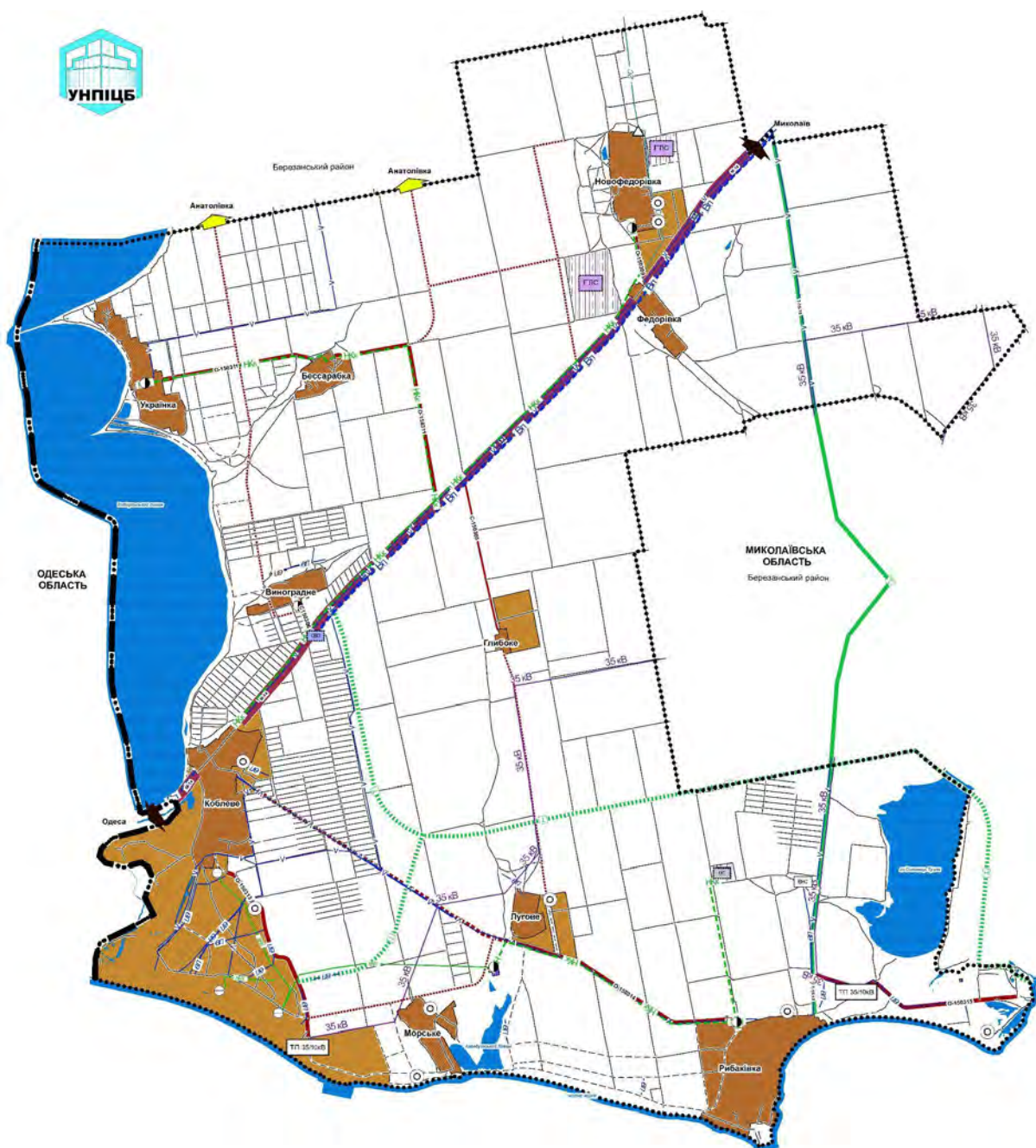

Рис. 7.24. Схема інженерних мереж та споруд Коблівської громади

Незважаючи на невелику кількість населення окремих сіл, системи централізованого водопостачання діють в 9 з 10 поселень громади. Але система централізованого каналізування діє лише у с. Кobleво. Відведенні стічні вод направляються для очищення на каналізаційні очисні споруди, але технічний стан останніх незадовільний (відсоток зношення обладнання складає 99%). Окремі об'єкти каналізовані на відкриті поля фільтрації, які також знаходяться в незадовільному стані і від експлуатації яких рекомендовано відмовлятися. Населення решти сіл користується дворовими вбиральнями та переважно вигрібними ямами. На сьогодні відведення стічних вод у вигріб при наявності введеного у будинок водопроводу заборонено відповідно до ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди» [66]. Таким чином, важко говорити про екологічність функціонування водопровідно-каналізаційного господарства громади. Більша частина каналізаційних стоків відводиться у вигрібні ями, що зазвичай є не герметичними, і стічна вода, фільтруючи у ґрунт, потрапляє у водоносні горизонти. Інша частина стічних вод, що надходить у мережу централізованого каналізування, перед скиданням належним чином не очищується.

Концепцією водовідведення у схемі планування території Коблівської громади пропонується повне забезпечення централізованою системою каналізування усіх населених пунктів, включно з житловими будинками, об'єктами соціальної сфери та промисловості.

Передбачено також будівництво нових групових каналізаційних очисних споруд в районі с. Рибаківка з влаштуванням системи транспортування стічних вод від населених пунктів до очисних споруд за допомогою напірних каналізаційних колекторів.

На проектних очисних спорудах передбачено використання установок механічного, а також повного біологічного очищення. При цьому враховано, що продуктивність очисних споруд має відповідати продуктивності систем водопостачання для забезпечення очищенням усіх каналізаційних стоків, які утворюються. Оскільки водовідведення споживачів громади є суттєво нерівномірним, що пов'язано з сезонністю роботи рекреаційно-оздоровчих та туристичних закладів, очисні споруди передбачається виконувати за блочним принципом. Проектним рішенням пропонується можливість виведення з експлуатації частини очисних блоків і їх консервація у сезон малих об'ємів водовідведення (коли рекреаційно-оздоровчі та туристичні заклади не працюють) і розконсервація та введення їх в експлуатацію в сезон великих об'ємів водовідведення (коли ці заклади починають працювати). Така схема дозволяє забезпечити стабільну роботу очисних блоків з оптимальною продуктивністю та стабільним ступенем очищення. У результаті досягається економія електроенергії, зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, зменшення ризиків загибелі чи зниження експлуатаційної якості робочої мікрофлори в установках повного біологічного очищення.

Для транспортування стічних вод до очисних споруд передбачено будівництво каналізаційних насосних станцій в районі сіл Рибаківка, Виноградне, Українка та Новофедорівка. Також запропоновано реконструкцію існуючої каналізаційної насосної станції у селі Коблево. Від насосних станцій передбачено систему напірних каналізаційних колекторів до очисних споруд. Для підвищення надійності колектори передбачено прокладати у дві нитки трубопроводів.

На промислових об'єктах, які скидають в господарсько-побутову каналізацію стічні води з підвищеним вмістом шкідливих речовин, передбачено облаштування локальних очисних споруд попереднього очищення для забезпечення допустимої концентрації забруднень у стоках перед скиданням в централізовану мережу. Передбачено виведення з експлуатації усіх очисних споруд, виконаних у вигляді відкритих полів фільтрації з подальшою рекультивацією території та використанням її на інші потреби.

Запропоновано поступове виведення з експлуатації вигрібних ям і забезпечення можливості приєднання до централізованої каналізаційної мережі. В населених пунктах або їх частинах, де приєднання споживачів до централізованої системи каналізування є недоцільним чи неможливим, передбачено влаштування локальних очисних споруд, що мають бути розташовані на присадибних ділянках. Очисні споруди передбачається виконувати за окремими проектами та комплектувати септиками, або установками глибокого біологічного очищення і фільтруючими колодязями, чи полями підземної фільтрації (при умові достатньої глибини залягання ґрунтових вод та достатньої фільтрувальної здатності ґрунтів на ділянці). При цьому санітарно-захисну зону від септиків запропоновано приймати 5 м, від фільтруючих колодязів – 8 м, від полів підземної фільтрації – 15 м.

На багатьох очисних спорудах, особливо великої продуктивності, виникає проблема утилізації очищених стоків, а також осадів, що утворюються під час очищення. Скидання у відкриті водойми дозволяється лише за умови дотримання вимог Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 р. № 465. Разом з тим східні райони країни потерпають від нестачі води в сільському господарстві, зокрема для зрошування. В концепції запропоновано передбачити доочищення стічних вод з їх знезараженням та подальше використання для зрошування сільськогосподарських культур на території громади у відповідний сезон.

Реалізація цього рішення повинна бути погоджена та моніторитися органами санітарного нагляду.

Оскільки стічні води завжди мають температуру, вищу від температури води у відкритих водоймах, через наявність в них стоків гарячої води, запропоновано передбачати можливість відбирання надлишкової низькопотенційної теплої енергії стічних вод за допомогою установок типу «тепловий насос» для зменшення теплового забруднення водойм у холодний період року при їх скиданні та отримання додаткових енергетичних ресурсів.

Осади, що утворюються, також можуть розглядатися як цінна сировина для енергетики та сільського господарства. Для забезпечення безпечної їх утилізації запропоновано передбачати стабілізацію цього осаду за допомогою установок типу «метантенк» з отриманням біогазу. Стабілізований осад запропоновано використовувати як добриво. Реалізація цього рішення також повинна бути погоджена з органами санітарного нагляду.

Збільшення продуктивності очисних споруд запропоновано здійснювати за рахунок впровадження новітніх технологій по очищенню, доочищенню та знезараженню стічних вод. Після чого пропонується передбачити можливість використання глибокоочищених стічних вод (за умови наявності споживачів) в системах повторного технічного водопостачання промислових підприємств (за умови наявності позитивного висновку місцевих органів санітарного нагляду).

Відповідно до статті 13 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» [32] затвердження та реалізація місцевих програм у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення, у тому числі реалізація рішень, запропонованих у концепції, відноситься до компетенції органів місцевого самоврядування. Разом з тим, вибір конкретних технологій та методів, необхідних для реалізації запропонованої концепції, необхідно здійснювати на підставі техніко-економічного обґрунтування.

Ландшафтний план

В процесі гармонізації українського законодавства з європейським в Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” [4] було внесено вимогу щодо розроблення в складі комплексного плану розділу “Ландшафтне планування”.

Ландшафтне планування – це просторове планування навколишнього середовища, що спрямоване на вивчення мультифункціональності ландшафтів, засновком якого є збалансоване природокористування. [99] Паралельно використовуються різні терміни – природоохоронне планування, планування навколишнього середовища, екологічне (еколого орієнтоване) планування, ландшафтний дизайн, геодизайн. [111] Має тісний зв'язок із ландшафтною архітектурою.

Спільним є розуміння, що ландшафтне планування – це галузеве еколого орієнтоване планування, мета якого – визначення та наукове обґрунтування рекомендацій з охорони, догляду або поліпшення стану ландшафтів, що має сприяти здійсненню природоохоронних цілей у цілому, а саме: збереження біорізноманіття та ландшафтного різноманіття; збереження здатності природних екосистем до функціонування і саморегуляції; збереження різноманітності, своєрідності і краси природи і ландшафту. [100] За суттю, це – галузеве еколого-орієнтоване планування, мета якого – визначення та наукове обґрунтування рекомендацій з охорони, догляду або поліпшення стану ландшафтів, що має сприяти здійсненню природоохоронних цілей у цілому. Такими цілями є тривале збереження біологічного різноманіття; здатності природних екосистем до функціонування і саморегуляції; різноманітності, своєрідності і краси природи і ландшафту. [100] Ландшафтне планування спрямоване на дослідження стану та наслідків природокористування на території планування і на пошук шляхів вирішення конфліктів між користувачами і втратою природних властивостей ландшафтів внаслідок впливу людини (рис.7.25). Ландшафтне планування покликане узгодити інтереси зацікавлених сторін суспільства (громадськості і місцевого

самоврядування, землекористувачів, інвесторів) для досягнення збалансованого природокористування згідно законодавчих вимог у галузі охорони природи та з урахуванням особливостей природних умов на території планування.

Ландшафтне планування у сучасному природокористуванні та управлінні територіями, що ґрунтується на принципах збалансованого розвитку, виконує ряд взаємопов'язаних функцій [101]:

- інформаційну – організація і надання інформації про природу і ландшафт;
- оцінювальну – оцінювання і аналіз ландшафтів для визначення і обґрунтування еколого орієнтованого і відповідного природним умовам використання територій;
- координаційну – узгодження і координація напрямків використання території через ідентифікацію конфліктів і ризиків;
- концептуалізації – розроблення концепції природоохоронних цілей і заходів як інструмента запобігання конфліктам і ризикам, підтримки збалансованого і ощадливого використання території і природних ресурсів;
- тестувальну – результати ландшафтного планування є значимим внеском у нормативні процедури розроблення стратегій розвитку регіонів, просторового планування

Рис.7.25. Основні питання і завдання ЛП (за [102], [99])

Рис. 7.26. Робочі етапи ландшафтного планування та послідовність їх виконання

Територіальні рамки ландшафтно-планувальних робіт окреслюються адміністративними межами, що пов'язано із спрямованістю на управлінську діяльність. Тому об'єкт дослідження ландшафтного планування - ландшафти різного типологічного і класифікаційного рівня, підходів до конфігурації у межах певного адміністративно-територіального утворення. Геоінформаційні системи є технологічною платформою, яка забезпечує цілісність етапів ландшафтного планування, забезпечує виконання аналіз та оцінювання ландшафтів, розробку планувальних рішень, візуалізацію.

Оцінка стану довкілля, природних умов і ресурсів

Загальні принципи оцінювання стану довкілля, природних умов і ресурсів у ландшафтному плануванні. Оцінювальний етап у ландшафтному плануванні (в тому числі при розробці ландшафтного плану територіальної громади) передбачає визначення важливості та чутливості компонентів природного середовища (клімату та приземної атмосфери, поверхневих та підземних вод, ґрунтів, видів і біотопів, ландшафтів) стосовно основних цілей використання території планування, які визначені на початку розроблення ландшафтного плану.

Під категорією значення розуміється ступінь відповідності реального стану певного компонента природного середовища «еталонів» уявлень про необхідний стан цього компонента. Вказаний «еталон» визначається, виходячи з основної цілі (чи основних цілей) використання відповідного компонента природного середовища на території планування. Наприклад, дуже часто основною ціллю використання для компонента «Види і біотопи» визначається збереження існуючого біорізноманіття. Відповідно до цієї цілі, «еталонним» станом видів і біотопів на території планування є високий рівень біорізноманіття.

Рівень відповідності реального стану компонента природного середовища його «еталонному стану» визначається на основі набору критеріїв, які враховують специфіку об'єкта оцінювання та цільову функцію його використання. Оцінювання рівня відповідності, як правило, здійснюється за трирівневою шкалою: високе значення, середнє значення, низьке значення, хоча в окремих випадках кількість градацій у цій шкалі може бути більшою. Високе значення компонента природного середовища на певній території означає найбільшу відповідність його реального стану визначеному «еталонному стану», а низьке значення - найменшу.

Для різних компонентів природного середовища в ході ландшафтного планування, як правило, визначаються різні основні цілі використання. Наприклад, для видів і біотопів - збереження біорізноманіття, для ґрунтів - захист від водної та вітрової ерозії, а для підземних та поверхневих вод - захист від забруднення шкідливими речовинами. Разом з тим в окремих працях з ландшафтного планування застосовується інший підхід: визначаються одна чи кілька основних цілей, стосовно яких оцінюються всі компоненти природного середовища.

Під категорією чутливість розуміється здатність компонента природного середовища змінювати свої властивості під впливом господарської діяльності людини або інших чинників. Іншими словами, чутливість природного компонента можна розуміти як його стійкість, здатність до збереження існуючого стану під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників. Як і у випадку з категорією значення, при визначенні чутливості природного компонента необхідно враховувати пріоритетну цільову функцію його використання, яка визначена на початку розроблення ландшафтного плану. Наприклад, для компонента «Види та біотопи» можна оцінювати його чутливість до лісових пожеж, для ґрунтів - чутливість до водної чи вітрової ерозії, для поверхневих та підземних вод - чутливість до забруднення шкідливими речовинами. Оцінювання чутливості і значення компонентів природного середовища безвідносно до певної цільової функції (чинника впливу) не має сенсу.

Як і при оцінюванні значення природних компонентів, при оцінюванні їхньої чутливості, як правило, використовується трирівнева шкала: висока чутливість, середня чутливість, низька чутливість. Висока чутливість природного компонента означає низьку його стійкість до зміни теперішнього стану і більшу ймовірність виникнення того явища чи процесу, стосовно якого проводиться оцінювання. Наприклад, висока чутливість ґрунтів на певній території до водної ерозії означає, що теперішній стан цього природного компонента малостійкий для розвитку процесів водної ерозії й достатньо незначного впливу для прояву вказаних процесів.

У ході робіт з ландшафтного планування для кожного компонента природного середовища створюється, як мінімум, одна карта з оцінкою значення компонента і одна карта з оцінкою чутливості компонента. Досить часто, у випадку наявності кількох основних цілей планування, для певного компонента природного середовища створюються кілька карт оцінки значення і чутливості. В такому випадку, як правило, створюються також інтегральні оцінювальні карти, в яких об'єднуються оцінки значення і чутливості компонента природного середовища стосовно різних цілей планування.

Вихідними матеріалами для проведення оцінювання значення і чутливості компонентів природного середовища є інвентаризаційні карти та інші дані, отримані в ході інвентаризаційного етапу розробки ландшафтного плану. Для різних територій та різних компонентів природного середовища забезпеченість інвентаризаційними даними може значно відрізнятись. Відповідно, не завжди для оцінювання значення і чутливості природних компонентів може бути наявна вся бажана інформація. Разом з тим відсутність певної інвентаризаційної інформації не означає неможливості проведення оцінювання природних компонентів. У кожному окремому випадку оцінювання значення і чутливості природних компонентів має відбуватися на основі наявних даних.

У випадку наявності для території громади, для якої розробляється ландшафтний план, документів ландшафтного планування вищого просторового рівня (ландшафтної програми області, рамкового ландшафтного плану району тощо), вказані документи повинні враховуватися при розробці ландшафтного плану громади. Наприклад, якщо для певної території проведено оцінювання компонентів природи в рамках розроблення рамкового ландшафтного плану адміністративного району, результати оцінювання компонентів природи в такому рамковому ландшафтному плані мають враховуватися на оцінювальному етапі при розробленні ландшафтного плану для відповідної громади.

Результати оцінювання компонентів природного середовища є основою для розроблення часткових та інтегральних цілей і заходів для території планування.

Оцінювання компонента «Клімат і приземна атмосфера». Компонент «Клімат і приземна атмосфера» має важливе значення для багатьох видів діяльності людини. Тому в ході ландшафтного планування, як правило, виділяються кілька цільових функцій цього природного компонента, стосовно яких доцільно оцінювати його значення:

- оцінювання медико-кліматичних умов (значення клімату для умов проживання та здоров'я людини);
- оцінювання значення клімату для сільського господарства;
- оцінювання значення клімату для рекреації;
- оцінювання значення клімату для сонячної енергетики та вітроенергетики.

Основною проблемою, яка виникає при оцінюванні клімату в ході розробки ландшафтних планів громад, є недостатність вихідних даних для проведення оцінювання. Для більшості територій базовим джерелом кліматичної інформації є дані регулярних спостережень на метеостанціях. Проте щільність таких станцій занадто мала, щоб отримувати достатньо детальну кліматичну характеристику досліджуваної території навіть на рівні областей (не кажучи вже про рівень територіальних громад). Для забезпечення необхідної детальності кліматичної інформації потрібно проводити додаткові мезо- та мікрокліматичні дослідження або ж роботи з кліматичного моделювання, що є окремими складними завданнями, які навряд чи можна виконати в рамках ландшафтно-планувальних робіт.

У зв'язку з цим, у ландшафтному плануванні просторова детальність оцінки компонента «Клімат і приземна атмосфера» є не такою великою, як детальність оцінки інших природних компонентів. Проте навіть наявні дані дають необхідне уявлення про значення кліматичних умов для певного виду діяльності людини і дають змогу на їхній основі робити подальші висновки при розробленні цілей та заходів планування.

У ході ландшафтного планування, крім оцінки власне кліматичних умов на досліджуваній території, можуть також оцінюватися інші природні компоненти з точки зору їх значення для формування оптимальних кліматичних умов чи стану атмосферного повітря. Прикладом таких оцінок є визначення кліматичних буферних зон. Під кліматичними буферними зонами розуміються території навколо населених пунктів (в першу чергу - міст), в межах яких формуються повітряні маси, які заміщують забруднене повітря, що формується безпосередньо в межах населених пунктів. Виділяють два види кліматичних буферних зон: зони формування свіжого повітря (переважно лісові масиви навколо населених пунктів) та зони формування холодного повітря (безлісі відкриті простори навколо населених пунктів). При такому підході до складання карт оцінки компонента «Клімат і приземна атмосфера» проблема нестачі вихідних даних не така гостра, а отримані карти мають більшу просторову деталізацію.

Ще одним напрямком оцінювання, яке пов'язане з кліматом, є оцінювання територій досліджуваної громади з точки зору їх значення для зменшення викидів парникових газів. При такому оцінюванні всі території в межах громади поділяються на території з позитивним і негативним балансом викидів і поглинання парникових газів. Можливий також детальніший поділ таких територій в залежності від інтенсивності виділення чи поглинання парникових газів у їх межах.

Двома основними видами оцінювання чутливості, які виконуються в рамках оцінювання компонента «Клімат і приземна атмосфера», є оцінювання чутливості територій до забруднення повітря та оцінювання чутливості територій до негативних наслідків змін клімату. Виконання першого виду оцінювання ускладнене тим, що для нього потрібна специфічна кліматична інформація (наприклад, детальна інформація про швидкість та повторюваність напрямів вітру, повторюваність інверсій та ін.), для отримання якої часто необхідні спеціальні додаткові дослідження. Тому виконання такого оцінювання не завжди можливе.

Оцінювання чутливості території до негативних наслідків змін клімату менш «вимогливе» до вихідної інформації, оскільки загальні тенденції очікуваних кліматичних змін можна визначити в цілому для всієї території планування, без додаткової деталізації. До таких тенденцій (в залежності від конкретної території дослідження) можуть належати: зростання середньої річної температури повітря, зростання посушливості клімату, зростання повторюваності несприятливих погодних умов і явищ тощо.

Виходячи з очікуваних змін клімату, визначаються основні можливі негативні наслідки таких змін та ареали, в яких вони можуть проявлятися. Прикладами можливих негативних наслідків змін клімату можуть бути:

- зменшення біорізноманіття внаслідок суттєвої зміни умов існування багатьох видів рослин і тварин та їх угруповань;
- погіршення умов існування багатьох видів біоти в малих водоймах та на мілководних ділянках великих водойм внаслідок їх перегрівання в літній період;
- збільшення небезпеки виникнення лісових пожеж, збільшення ймовірності висихання ділянок лісу внаслідок ураження їх хворобами і шкідниками;
- погіршення умов вирощування багатьох сільськогосподарських культур внаслідок зростання посушливості клімату, повторюваності екстремальних погодних явищ, збільшення вразливості рослин до шкідників та хвороб; разом з тим для певних сільськогосподарських культур прогнозовані зміни клімату можуть мати позитивні наслідки;
- зростання небезпеки вимерзання плодових культур внаслідок збільшення повторюваності екстремальних температур взимку, а також пізніх заморозків навесні;
- нестача питної води в окремих населених пунктах чи їх частинах через зниження рівня ґрунтових вод та зменшення запасів підземних вод;
- погіршення медико-кліматичних умов проживання населення внаслідок зростання повторюваності екстремальних погодних умов, зокрема зростання повторюваності періодів з високою температурою повітря влітку.

Оцінювання компонента «Поверхневі та підземні води». Основна цільова функція компонента «Поверхневі та підземні води» в ландшафтному плануванні в умовах України - стабільне забезпечення населення та господарства питною й технічною водою. Відповідно, на оцінювальному етапі ландшафтного планування різних рівнів найчастіше проводиться оцінка значення поверхневих і підземних вод для водопостачання. Серед наявних характеристик підземних вод для оцінювання їх значення для водопостачання доцільно використовувати показники мінералізації вод та усталеного рівня залягання водоносного горизонту. Чим нижчий рівень мінералізації підземних вод і чим вищий усталений рівень їх залягання, тим вище оцінюється їх значення для водопостачання.

При оцінюванні значення поверхневих вод для водопостачання доцільно брати за основу показники обсягів поверхневого стоку (і місцевого, і транзитного) та показники якості поверхневих вод. При визначенні якості поверхневих вод можна застосовувати різні методики. Зокрема, в Ландшафтній програмі Черкаської області якість поверхневих вод характеризувалася за трьома групами показників: сольового складу, еколого-санітарних показників та специфічних показників токсичної дії.

Виходячи з вище вказаної основної цільової функції поверхневих і підземних вод (водопостачання населення і господарства), основним видом оцінки чутливості поверхневих і підземних вод є оцінка їх чутливості до забруднення.

Під чутливістю підземних вод до хімічного забруднення (природною захищеністю підземних вод) розуміється сукупність геологічних і гідрогеологічних умов, які перешкоджають проникненню забруднюючих речовин у водоносні горизонти. До таких умов відноситься глибина залягання підземних вод, літологічний склад порід зони аерації, потужність і водопроникність водотривких і слабопроникних порід, що залягають у покрівлі водоносного горизонту, співвідношення рівнів ґрунтових і міжпластових вод.

Ступінь чутливості водоносних горизонтів підземних вод визначається потужністю водоупору, що їх перекриває. Міжпластовим водам дається низька оцінка чутливості до впливу забруднювачів, якщо потужність водоупору перевищує 10 м, а також при потужності водоупору від 3 до 10 м, але при наявності у відкладах над місцевим водоупором суглинків потужністю понад 30 м або глин і суглинків потужністю не менше 1,5 м і 15,0 м відповідно.

Середню чутливість до хімічного забруднення міжпластові води мають при потужності місцевого водоупору від 3 м до 10 м, а також при його потужності від 1,5 м до 3,0 м за умови наявності у відкладах над місцевим водоупором шару суглинків потужністю понад 30 м або глин і суглинків потужністю понад 1,5 м і 15,0 м відповідно. При менших значеннях потужностей місцевого водоупору й наявності слабопроникних відкладів над водоупором міжпластові води оцінюються як високочутливі до забруднення.

Низька чутливість вод не означає, що на даній території підземні води є захищеними при необмеженому надходженні забруднюючих речовин, які фільтруються, а лише вказує на більшу природну захищеність вод порівняно з іншими територіями, що мають менш сприятливі для захисту вод умови.

Критерії оцінювання значення вод та їх чутливості можуть значно змінюватися в залежності від спрямованості конкретного дослідження. Так, для цілей збереження і підтримки чистоти водних об'єктів та забезпечення належних запасів та якості підземних вод значення вод може оцінюватися за наступними критеріями: ступінь природності, екологічний стан, біотична функція (для поверхневих вод); здатність до водозатримання та регуляції (поверхневі води), якість води (поверхневі води), біотична функція місцевості (підземні води), наявність водоохоронних територій тощо. Критеріями визначення чутливості вод можуть бути: ступінь забудови, наявність небезпечних господарських об'єктів, водонакопичувальна та регулююча функція підземних вод, безпека забруднення і ступінь захисту та ін.

Оцінювання компонента «Грунти».

Оцінювання чутливості ґрунтів. При оцінюванні чутливості ґрунтів перш за все важливо визначити, які негативні процеси та антропогенні навантаження властиві для досліджуваної території. Відповідно до переліку шкідливих впливів, приймається рішення про ті види оцінювання, які слід виконати. Поширеними основними проблемами, що пов'язані із використанням ґрунтів, є прояви процесів водної та вітрової ерозії, забруднення ґрунтів хімічними елементами (важкі метали, пестициди тощо), радіоактивне забруднення ґрунтів внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Однією з найбільших проблем для землеробства в Україні є ерозійні процеси. Виявлення територій з високою чутливістю до деструктивного впливу ерозії важливе для запобігання конфліктам, пов'язаним з деградацією земель внаслідок активізації ерозійних процесів, та планування подальшого використання земель. Йдеться визначення потенційної ерозійної небезпеки - можливості реалізації ерозійного руйнування земель при гіпотетичному суцільному використанні території під рілля. [87]

Критеріями визначення ступеню чутливості ґрунтів до вітрової ерозії є:

- *тип ґрунтів та їх характеристики:* гранулометричний склад та вміст гумусу; умови зволоження та оглеєність ґрунту;
- *сучасний рослинний покрив і структура природокористування.* Ґрунт зазнає розвіювання у тому випадку, якщо він не закріплений або слабо закріплений рослинністю. Стосовно агроландшафтів, то залежно від техніки ведення польових робіт, режиму опадів і температур протягом року можливе виникнення дефляційно небезпечних періодів, головним чином навесні;
- *кліматичні умови:* головну роль у розвитку вітрової ерозії відіграють вітровий режим (швидкість вітру і повторюваність сильних вітрів) та гідротермічний режим. Зазнавати дефляції може тільки сухий ґрунт, чому сприяє недостатня кількість атмосферних

опадів, режим випаровуваності. Важливе значення для розвитку вітрової ерозії має також періодичність випадання опадів та їхній розподіл по території.

Оцінка потенційної небезпеки вітрової ерозії (чутливості до вітрової ерозії) здійснюється за трирівневою шкалою: висока, середня, низька. Ділянки з високим ступенем чутливості - території, де спостерігається поєднання сприятливих факторів для розвитку дефляції - легкий гранулометричний склад ґрунту (піщаний, глинисто-піщаний), низький вміст гумусу (<2%), сухі місцеположення (відсутні оглеєні горизонти у профілі), відсутність сталого рослинного покриву. Для гідроморфних ґрунтів (болотних, лучних, торфових неосушених тощо) чутливість до вітрової ерозії визначається як «низька».

Критеріями для визначення ступеню чутливості ґрунтів до розвитку водної ерозії є:

- фізико-хімічні властивості ґрунтів, в першу чергу - гранулометричний склад та ґрунтоутворюючих порід; а також ступінь змитості верхнього гумусного шару, вміст гумусу;
- рельєф - форми земної поверхні та їх метричні показники, в першу чергу ухил схилів, розглядаються як головний критерій формування поверхневого стоку та водного переносу речовин;
- сучасний рослинний покрив і структура природокористування - рослинний покрив, завдяки закріпленню верхніх шарів ґрунту кореневою системою зменшує інтенсивність процесів стоку та змиву. Природна і культурна рослинність в лісостеповій зоні практично повністю запобігає поверхневому стоку на схилах з крутизною до 15-20° (Заславський, 1987). Однак слід звертати увагу на те, що вегетація багатьох сільськогосподарських культур часто запізнюється до сезону випадання зливових опадів, внаслідок чого ґрунти агроугідь мають високу чутливість до водної ерозії; [88]
- кліматичні умови - кількість та інтенсивність опадів, характеристики снігового покриву.

Оцінювання потенційної ерозійної небезпеки ґрунтується на різних методиках:

- бальна оцінка (Сильвестров, 1955, 1965; Константинов, 1987);
- методи математичного моделювання: математико-статистична модель (Лавровський и др., 1987), фізико-статистична модель (універсальне рівняння втрат ґрунту COAUSLE (Wishmeier, Smith, 1978); логіко-математична модель змиву ґрунту (Швебс, 1974; Світличний, 1995) та інші;
- теоретичні моделі ерозії: модель Мірцхулаві (1970), ерозійна модель Проекту прогнозу водної ерозії США WEPP (Nearing et al., 1989), Лімбурська модель ґрунтової ерозії LISEM (De Roo et al., 1994), Європейська модель ґрунтової ерозії EUROSEM (Morgan et al., 1994, 1998) та інші.

Наприклад, при розробленні Ландшафтної програми Черкаської області для визначення чутливості ґрунтів до водної ерозії використані методичні підходи визначення потенційної небезпеки для ґрунтів внаслідок водної ерозії за Capelle, L'iders, 1985. [103] Такий метод є коректним для досліджень масштабу 1:200 000 [104]. Визначення категорій чутливості ґрунтів (низька - середня - висока) ґрунтується на аналізі співвідношення кутів нахилу поверхні та гранулометричного складу верхніх горизонтів ґрунтів за допомогою матриці, що показує взаємозв'язок між факторами, які впливають на ерозійну небезпеку. Для наступних рівнів планування (в тому числі при розробці ландшафтних планів громад) доцільно застосовувати методи розрахунку Універсального рівняння втрат ґрунту, що дає можливість врахувати більшу кількість параметрів.

Хімічне забруднення ґрунтів - один із чинників, що безпосередньо визначає умови життєдіяльності як людини, так і рослинного й тваринного світу. Критерієм чутливості ґрунтів до хімічного забруднення є не так схильність до накопичення забруднювачів, як умови та форми їх знаходження, здатність до міграції - можливості утримання хімічних елементів у нерухомій (недоступній для рослин) формі, інтенсивності міграції в системі

«грунт - рослини», самоочищення, буферності ґрунтів, захищеності ґрунтових вод від забруднення. Оцінювання ґрунтується на аналізі геохімічних параметрів, що характеризують умови міграції хімічних елементів: гранулометричний склад, вміст гумусу, ємність катіонного обміну, рН, показники зволоженості (ступінь оглеєння), вміст макро- і мікроелементів.

При визначенні чутливості ґрунтів до хімічного забруднення розглядаються такі найбільш поширені забруднювальні речовини як важкі метали (свинець, мідь, цинк, кадмій) і пестициди та інші засоби захисту рослин. Визначається ступінь фіксації важких металів у верхніх гумусних горизонтах ґрунтів у нерухомих формах - необмінних формах, недоступних для рослин [104]. Чим вищий ступінь фіксації хімічного елементу у ґрунті, тим менша чутливість ґрунту до забруднення. Оцінка щодо важких металів може бути застосована і щодо радіоактивних елементів, оскільки геохімічні умови їхньої міграції схожі із важкими металами [89]. Основний критерій визначення чутливості ґрунтів до забруднення ґрунтів пестицидами і засобами захисту ґрунтів - іммобілізація елементів з міграційних потоків. Основа визначення ступеню чутливості - аналіз таких характеристик ґрунтів як кислотність, гранулометричний склад, ЄКО, вміст гумусу, водний режим ґрунту та біологічна активність, ступінь опідзолення та оглеєння ґрунтів.

Оцінювання значення ґрунтів

Значення ґрунтів для рослинництва. Згідно із законодавством України пріоритет у використанні земель належить сільському господарству. Виходячи з цього, одним з основних видів оцінювання ґрунтів є визначення їхнього значення для рослинництва. Для визначення категорій значення прийнятними є пов'язані між собою методики бонітування ґрунтів [90] і агроекологічної оцінки ґрунтів [91]. Бонітет ґрунту відображається в балах, які визначаються шляхом порівняння показників їх урожайності до еталона, який оцінюється в 100 балів. Бал бонітету визначається на підставі таких показників:

- запаси гумусу в шарі 0-100 см; за еталон прийнято показник 500 т/га, який оцінюється в 100 балів;
- запаси продуктивної вологи в шарі 0-100 см; еталон – 200 мм;
- вміст поживних речовин – рухливих з'єднань фосфору та калію; еталон: 260 мг/кг і 170 мг/мм відповідно – за методикою Кірсанова; 200 мг/кг і 200мг/мм відповідно – за Чириковим; 60 мг/кг і 400мг/мм відповідно – за Мачигиним.

Критеріями агроекологічної оцінки ґрунтів є співвідношення показників фізико-хімічних властивостей ґрунтів, відсутність або наявність проявів несприятливих процесів (ерозії, засолення, забруднення тощо), які впливають на родючість ґрунту. При наявності негативних ознак щодо певного ґрунтового виділу ступінь оцінки знижується.

Категорії оцінки представлені трьохступеневою шкалою: *високе значення* (найкращі землі дуже високої якості); *середнє значення* (землі середньої якості); *низьке значення* (землі низької якості та непридатні землі).

Іншими видами оцінювання значення ґрунтів, які виконуються під час розробки ландшафтних планів, є оцінювання здатності ґрунтів до накопичення вологи та визначення особливо цінних ґрунтів з позицій їх науково-культурного значення.

Оцінювання компонента «Види та біотопи». Для компонента «Види та біотопи» при ландшафтному плануванні основною цільовою функцією найчастіше визначається збереження біорізноманіття на території планування. Відповідно, основним завданням оцінювання значення видів та біотопів є виділення територій з різним рівнем біорізноманіття – високим, середнім та низьким. Основною інформацією, на підставі якої здійснюється таке виділення, є:

- дані про поширення в межах досліджуваної території біотопів різних типів (лісових, лучних, степових, агробіотопів тощо);
- конкретні характеристики певного типу біотопів, які дають уявлення про ступінь його біорізноманіття; наприклад, для лісових біотопів такими характеристиками є породний

склад лісонасаджень, їхнє походження, структурні особливості, густота лісового покриву тощо;

- дані про ареали поширення рідкісних видів флори та фауни.

При віднесенні біотопів до категорії високо-, середньо- чи малозначимих використовуються такі основні критерії:

- до біотопів з високим значенням відносять біотопи, де існуючі умови середовища близькі до тих умов, які існували б тут за відсутності впливу людини, і які характеризуються значним видовим різноманіттям, зокрема наявністю рідкісних, ендемічних, реліктових видів флори та фауни;

- до біотопів із середнім значенням відносять біотопи, де існуючі умови середовища зазнали певних змін, але вони залишаються сприятливими для зростання чи мешкання багатьох видів флори і фауни; приклади таких біотопів – монокультурні лісові масиви, лісосмуги чи культурні насадження;

- до біотопів з низьким значенням відносять біотопи, де існуючі умови середовища зазнали суттєвих змін, що спричинює значно бідніший рівень їхнього біорізноманіття порівняно з незміненими біотопами; прикладами таких біотопів є біотопи орних земель, біотопи в межах господарських об'єктів тощо.

Необхідно відзначити, що компонент «Види та біотопи», крім функції збереження біорізноманіття, виконує ще ряд інших важливих функцій, які можуть бути визначені як основні цільові функції ландшафтного планування (наприклад, захист від водної та вітрової ерозії, формування оптимальних мікрокліматичних умов, регулювання поверхневого стоку та ін.). Проте, згідно з принципами ландшафтного планування, ці функції розглядаються при оцінюванні інших природних компонентів (захист від водної та вітрової ерозії – при оцінюванні ґрунтів; формування оптимальних мікрокліматичних умов – при оцінюванні клімату; регулювання поверхневого стоку – при оцінюванні вод).

При оцінюванні чутливості видів та біотопів передусім доцільно оцінити їхню загальну стійкість. При цьому враховуються, зокрема, рівень біорізноманіття біотопів, ступінь порушеності їхнього природного стану, їхня структура, рівень фрагментованості, рівень відповідності наявних умов місцезростання біотопів оптимальним умовам їхнього місцезростання.

Відповідно рекомендується відносити:

- до біотопів з високою чутливістю – сильнофрагментовані біотопи; біотопи, в яких певні види можуть зникнути через відсутність умов повторного розселення; монокультурні біотопи; біотопи, умови місцезростання яких значно відрізняються від оптимальних;

- до біотопів із середньою чутливістю – біотопи, в яких склад і структура біоценозів відновлюються за допомогою мігрантів чи надходження насіннєвого матеріалу ззовні; ґрунтове середовище зберігається чи змінюється слідом за відновлювально-віковою суцесією біоценозів;

- до біотопів з низькою чутливістю – біотопи з близьким до природного видовим складом та структурою; біотопи з оптимальними умовами місцезростання; біотопи з незначними передумовами до прояву негативних наслідків антропогенного впливу.

Іншим напрямом оцінювання чутливості видів та біотопів є оцінювання відносно певного виду зовнішнього впливу на них. Зокрема, може оцінюватися чутливість видів та біотопів до виникнення лісових пожеж, вирубувань, випасання худоби, рекреаційної діяльності. Вибір конкретного виду впливу, стосовно якого проводиться оцінювання, залежить від специфіки території планування та його цілей.

Оцінювання компонента «Ландшафт». Для вітчизняного ландшафтознавства формулювання «компонент «Ландшафт» є незвичним і досить суперечливим. Проте очевидно, що у даному випадку йдеться про різне трактування поняття «ландшафт» в українському ландшафтознавстві та німецькому ландшафтному плануванні, методичні підходи якого впроваджуються в Україні. Як вже зазначалося, ландшафтне планування

розглядає ландшафт в широкому розумінні, його інтерпретація відрізняється залежно від виду оцінювання.

Ландшафтне планування займається не тільки природно-територіальними умовами, але і використанням території людиною, враховуючи при цьому різні погляди на ландшафт [92], що відповідає положенням Європейської ландшафтної конвенції Ради Європи. Стаття 1а Конвенції визначає ландшафт як «територію (в оригіналі *area* [105] – ареал, в офіційному перекладі – територія), чий оригінальний характер усвідомлюється людьми та є результатом дії та взаємодії природних факторів та/або людської діяльності» [93]. Перша частина цього визначення особливу увагу приділяє доступу до ландшафту через сприйняття людини, яка перебуває під впливом як індивідуальних, так і соціальних факторів. Ландшафт в цьому контексті можна розуміти як «об'єкт сприйняття». Друга частина підкреслює фізичну і просторову розмірність ландшафтів, яка визначається природними чинниками та діяльністю людини. Завдання ландшафтного планування – забезпечити охорону, догляд, розвиток і відновлення природи та ландшафту і таким чином сприяти досягненню природоохоронних цілей в цілому. Такими цілями є тривале збереження: 1) біологічного різноманіття; 2) продуктивності й функцій природного середовища, включаючи регенеративну здатність і можливості невиснажливого використання природних ресурсів; 3) різноманітності, своєрідності й краси, а також рекреаційної цінності природи та ландшафту.

Таким чином, оцінювання компонента «Ландшафт» має за мету отримати підґрунтя для розроблення рекомендацій та заходів щодо реалізації пункту 3 з переліку загальних природоохоронних цілей і здійснюється за такими напрямками [99]:

1. Ландшафт як середовище для відпочинку та туризму;

2. Ландшафт, що становить природний та культурно-історичний, краєзнавчий і науковий інтерес у зв'язку з наявністю різноманітних своєрідних та/або унікальних природних елементів або який є рідкісним для певної території.

Оцінювання ландшафтів як середовища для відпочинку ґрунтується на аналізі різних аспектів – природних компонентів та їхніх комплексів, матеріальних об'єктів та складових антропогенного походження, а також нематеріальних явищ, що існують у сприйнятті, традиціях, пам'яті людини. Йдеться не лише про відвідування об'єктів історико-культурної спадщини, а й перспективи розвитку відпочинку «на природі», зеленого туризму, планування прогулянкових маршрутів тощо. У даному випадку об'єктом оцінювання є краєвиди (нім. *Landschaftsbild*, рос. *облик ландшафта*), вигляд яких обумовлений впливом людської діяльності на природні ландшафти, краєвиди відображаються через поєднання різних типів землекористування, що накладаються на природні (передусім геоморфологічні) особливості території.

Критеріями оцінки значення ландшафтів для туризму і рекреації є їхня своєрідність і різноманітність, унікальність, атрактивність, естетичні властивості, різноплановість, історичне значення. Оцінка привабливості ландшафтів для туристично-рекреаційної діяльності ґрунтується на аналізі:

● **природних особливостей як передумови формування своєрідних краєвидів:**

– *ландшафтна своєрідність*. Як критерій своєрідності ландшафту може бути застосована їхня регіональна характеристика, яка показує належність до різних регіонально-типологічних комплексів природних умов;

– *ландшафтне різноманіття*, що виражається через внутрішню морфологічну структуру ландшафту;

– *геоморфологічні особливості*, головним чином, глибина та густота розчленування, крутизна схилів та інших показників, які характеризують рельєф. Ці показники характеризують різноманітність, різноплановість, естетичну привабливість краєвидів, огляд панорами, а також ступінь прохідності й доступності території, можливості транспортування відпочиваючих та створення інфраструктури, пов'язаної з рекреацією;

– *кліматичні умови*. Використовуються такі види оцінок як комфортність клімату для проживання людини, оцінка біокліматичних ресурсів та інші;

- **ступеню антропогенної трансформації природних ландшафтів** та збереженості природних або наближених до природних елементів. Збереженість природних елементів може визначатися за часткою площ під лісами, чагарниками, луками, болотами у ландшафтах;
- **вигляду сучасних ландшафтів – краєвидів**. При оцінюванні привабливості краєвидів враховується те, наскільки вони вирізняються різноплановістю і атрактивністю, красою, своєрідністю. Так, високе значення мають ті краєвиди, які поєднують у собі кілька різноманітних елементів, привабливих для рекреантів – чергування полів з лісами, великі лісові масиви і водні об'єкти. Ландшафти із значним антропогенним перетворенням – міста, села, великі простори під ріллею – оцінюються найнижче, вони привабливі для обмеженого кола рекреантів. Ареали концентрації об'єктів історико-культурної спадщини, у тому числі ландшафти, які пов'язані із важливими історичними подіями, особливо цінні з точки зору туристичної діяльності і можуть розглядатися як основа туристичного каркасу певної території.
- **туристичної інфраструктури** – транспортного сполучення, готелів, визначних пам'яток;
- **чинників, що можуть негативно впливати** на позитивне сприйняття ландшафтів щодо використання їх для відпочинку і туризму. Це наявність та розміщення промислових підприємств, автодороги та зони їхнього впливу через шумове та хімічне забруднення тощо.

Значення для науки, освіти та формування регіональної ідентичності. Оцінювання ландшафтів з позицій їхнього значення для науки, освіти та формування регіональної ідентичності здійснюється у контексті аналізу ландшафтного різноманіття і спрямоване на врахування якомога ширшого спектру особливостей ландшафту. У центрі уваги – геологічні, геоморфологічні, гідрологічні, педологічні характеристики ландшафту та різноманіття флори і фауни, які представляють особливу цінність для науки, досліджень та освіти, а також служать документом природознавства і краєзнавства певної території і, тим самим, є основою для формування регіональної ідентичності. Мотиви врахування названих елементів у якості цінних компонентів ландшафту аналогічні щодо аргументів захисту рослинного і тваринного світу: у основі лежить потреба зберегти різноманіття навколишнього середовища і незмінну природну спадщину для прийдешніх поколінь.

Критерії оцінювання значення [99]:

– *поширення та/або рідкісність*. Значення конкретного ландшафту для локального, регіонального або глобального рівня визначається перш за все за критерієм поширення або рідкісності, тобто статистично ідентифікована частота або площа певного утворення (грунти, геологічні породи або формації тощо) у порівнянні з іншими.

– *збереженість у природному стані*. Цей критерій більше підходить для оцінки ґрунтів або рослинних асоціацій: чим меншого навантаження зазнає компонент, тим більшою є ступінь його збереженості і більше підстав його охороняти. Критерій природності слід розглядати у поєднанні з критерієм рідкісності, оскільки часто рідкісний, наприклад, ґрунт, може перебувати під антропогенним тиском. Або навіть антропогенний вплив може бути вагомою причиною для охорони ґрунту, наприклад, для реградованих ґрунтів. З іншого боку, значимість поширених ґрунтів, що збережені у відносно природному стані (напр., сірі опідзолені під лісом) не є високою у контексті цього виду оцінювання. Отже, критерій природності має розглядатися залежно від конкретного ландшафту і виду антропогенного впливу, але, незалежно від цього, слід прагнути зберегти репрезентативні ландшафти, які не піддаються тиску.

Загрози та конфлікти природокористування

Згідно з традиційною в європейських (перш за все німецьких) методичних підходах схемою ландшафтного планування важливим його завданням на різних рівнях, зокрема на рівні територіальних громад, є дослідження ситуації, що склалася в природокористуванні конкретної території, зокрема виявлення множини конфліктів природокористування та визначення оптимальних шляхів їх вирішення. Особлива увага приділяється запобіганню потенційних конфліктів між природокористуванням та втратою природних властивостей ландшафтів унаслідок його деструктивного впливу. На цьому етапі зіставляються результати інвентаризації та оцінки складових природи і ландшафту у цілому з впливами існуючих або планованих видів використання. *Конфлікт природокористування* — ситуація, зумовлена такою діяльністю людей, яка призводить до порушення нормативно встановленого стану навколишнього середовища або режиму використання території або акваторії, заподіює шкоду певній галузі природокористування або перешкоджає її розвитку [96].

В їх основі таких конфліктів знаходяться численні об'єктивні та суб'єктивні чинники, які, загалом, формують два блоки протиріч: між природокористувачами і навколишнім природним середовищем; між окремими природокористувачами у контексті вибору пріоритетного напрямку природокористування.

Відповідно до специфіки конкретних природних умов, особливостей соціально-економічного розвитку, характеру природокористування, що мають місце в конкретній об'єднаній територіальній громад, можуть формуватися і специфічні, характерні лише для них конфлікти природокористування, або групи таких конфліктів. За основними критеріями прояву (часовим, тривалістю, гостротою, масштабами) конфлікти поділяються на наступні групи. За часом виникнення виділяють конфлікти:

- які виникли в минулому;
- які виникли в наші дні;
- потенційні.

Прикладом конфліктів, що виникли у минулому є конфлікти, що пов'язані зі створенням у минулому, насамперед у радянський час, на досліджуваній території підприємств, що мали значний негативний вплив на стан навколишнього природного середовища. Значна частина з них продовжує працювати і є істотним чинником екологічної стану території, значна частина з них входить до переліку екологічно небезпечних об'єктів. Іншим прикладом є конфлікти, пов'язані з радіоактивним забрудненням території внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Потужними є конфлікти, що виникли внаслідок спорудження великих водосховищ, зокрема на Дніпрі, наслідки і можливі варіанти вирішення яких досі не мають достатньої оцінки та обґрунтування. У цілому витоки більшості конфліктів зумовлені низькою ефективністю природокористування, нераціональною структурою земельного фонду, деградацією компонентів природи.

Прикладом конфліктів, що виникають у наші дні, є відсутність у поселеннях громади централізованих каналізаційних систем, що призводить до забруднення ґрунтових вод та самого ґрунту; будівництво у прибережних ділянках річок дачних і котеджних масивів; нерегульований туризм, полюванням, вилов риби та ін.

Потенційні конфлікти значною мірою пов'язані з можливою реалізацією планів будівництва об'єктів, що можуть спричинити значний вплив на навколишнє середовище та з виникненням аварійних ситуацій на наявних об'єктах. Також такі конфлікти можуть виникати між різними видами природокористування в межах територій, статус яких може змінитися при створенні і розширенні територій природно-заповідного фонду. У деяких випадках, за значної чутливості компонента природи, зміна характеру природокористування може призвести до деградації цієї складовою навколишнього природного середовища — знищення лісового покриву і розорювання чутливих до водної ерозії ґрунтів спричинить їх інтенсивну втрату.

За масштабами та мірою територіального прояву виділяють конфлікти таких рівнів:

- національного;
- регіонального;
- локального.

Прикладом потенційних конфліктів національного рівня є конфлікти, пов'язані з міжнародною економічною інтеграцією, яка може проявлятися і через негативні зміни у структурі виробництва: позначається, насамперед, на зміні структури виробництва в рослинництві і тваринництві, екологічні наслідки яких часто негативні або неоднозначні.

Регіональні і локальні конфлікти можуть бути пов'язані з високою загрозою розвитку ерозійних процесів, при домінуванні в структурі земельного фонду земель сільськогосподарського використання та високій частці ріллі; дефіцитом водних ресурсів, зокрема обумовленого природними чинниками; географічним положенням території, зокрема щодо центрів економічної активності; рівнем соціально-економічного розвитку регіону; демографічною ситуацією; рівнем забезпеченості території транспортною інфраструктурою; рівнем природоохоронної самосвідомості у населення; потенціалом природних рекреаційних і туристичних ресурсів; історико-культурним потенціалом території; станом розвитку територій та об'єктів природно-заповідного фонду тощо.

Також за тривалістю та періодичністю прояву конфлікти природокористування поділяють можна поділити на:

- постійні;
- сезонні;
- епізодичні.

До сезонних зокрема, належать конфлікти, в основі яких лежать протиріччя між природокористувачами та навколишнім середовищем, які виникають в літній сезон в зонах масового відпочинку та на територіях дачних масивів у зв'язку зі збільшенням кількості відпочиваючих, дачників, туристів та відповідного збільшення навантаження на навколишнє природне середовище. До цієї ж категорії відносяться і конфлікти, що виникають і в сезони весняних та осінніх перельотів птахів, нересту риби.

Результатом аналізу конфліктів окрім пояснювального тексту, є створення відповідної карти конфліктів природокористування, яка має інтегральний характер. На цій карті подається характеристика всіх територіально локалізованих конфліктів, які мають місце на території планування.

Однак, деякі конфлікти природокористування, які не мають яскраво вираженої територіальної локалізації або поширені по всій території, на карті не відображаються. Такі конфлікти також беруться до уваги. Це, наприклад, стосується досить численної групи конфліктів, зумовлених низьким рівнем соціально-економічного розвитку (зокрема, ряд потенційних конфліктів), конфліктів, пов'язаних із низьким рівнем екологічної свідомості населення, та ряду інших. Серед них одним з найгостріших є конфлікт, пов'язаний з нераціональною структурою використання сільськогосподарських земель у рослинництві, нераціональною структурою посівів та порушенням системи сівозмін. Важливим є вид конфліктів, який територіально прив'язаний до родовищ корисних копалин і стосується вибору пріоритетних напрямів природокористування: між гірничодобувною промисловістю та сільським господарством. Також прикладом таких конфліктів є конфлікти спричинені вибором пріоритетних напрямів використання земельного фонду в процесі його розподілу між: сільським господарством і промисловістю; сільським господарством і лісовим господарством; сільським господарством і будівництвом.

Приклад карти конфліктів та загроз подано на рис. 7.27 [95]. На зазначеній карті подано конфлікти природокористування та загрози для Степанецької об'єднаної територіальної громади Черкаського району Черкаської області. Їх тут згруповано за 2 основними групами: наявні та потенційні. Серед наявних конфліктів, що проявляються у межах Степанецької громади, але водночас є характерними і для Черкаського району та Черкаської області у цілому, варто окремо відзначити конфлікти, пов'язані із розорюванням

чутливих до проявів водної ерозії ґрунтів. Найбільш чітко ці конфлікти виражені у південній та південно-східній частині громади, де домінують лесові еродовані височини зі сприятливими для розвитку ерозійних процесів природними передумовами. Мають місце також менші за інтенсивністю прояву конфлікти цього ж типу — у межах схилів терасових лесових височин у центрально-східній частині громади. Зазначені конфлікти потребують особливої уваги у контексті збалансованого використання ґрунтових ресурсів, зокрема забезпечення збереження їхньої родючості. Водночас для території громади характерні і свої, специфічні конфлікти, які саме тут проявляються особливо яскраво. З-поміж них найгостріші конфлікти природокористування в Степанецькій громаді виникли у зв'язку з функціонуванням у її межах комплексів по вирощуванню птиці ПрАТ «Миронівська птахофабрика»: розташування майданчиків на найродючіших ґрунтах, депресійні лійки підземних вод у місцях інтенсивного водозабору, забруднення підземних вод біля забійного цеху, наявність неприємного запаху, додаткове транспортне навантаження на автодороги у зв'язку з перевезенням птиці, блокування можливостей розвитку рекреаційного і туристичного видів діяльності та обмеження перспектив розвитку рослинництва в регіоні, загроза виникнення надзвичайних ситуацій внаслідок аварій на очисних спорудах, потреба рекультивації земель після закриття виробничих майданчиків тощо. Через територію Степанецької громади проходить низка високовольтних ліній електропередач, що обумовлюють наявність електромагнітного забруднення у межах місць проходження, негативно впливають на привабливість ландшафту. Стосовно впливу автодоріг на прилеглі території: окремо слід відзначити автодорогу державного значення Р-09 (Миронівка-Канів), що проходить через північну частину громади через села Степанецьке та Степанці, обумовлює хімічне та шумове забруднення прилеглої до неї території. Значна частина чутливих до проявів водної ерозії ґрунтів знаходиться під лісовим та лучним покривом, що стримує розвиток ерозійних процесів, для цих територій притаманними є потенційні конфлікти, що можуть виникнути у разі знищення лісового покриву. У межах громади наявні ліси з найбільшою чутливістю до пожеж, що відносять до І класу пожежної безпеки (соснові лісонасадження) і потребують додаткових заходів протипожежної охорони, особливо в спекотну літню пору. Постійної уваги потребують об'єкти комплексів по вирощуванню птиці ПрАТ «Миронівська птахофабрика» у відношенні моніторингу їх належного функціонування. Також важливим у цьому контексті є магістральний газопровід Уренгой-Помари-Ужгород, що проходить через південно-східну частину громади.

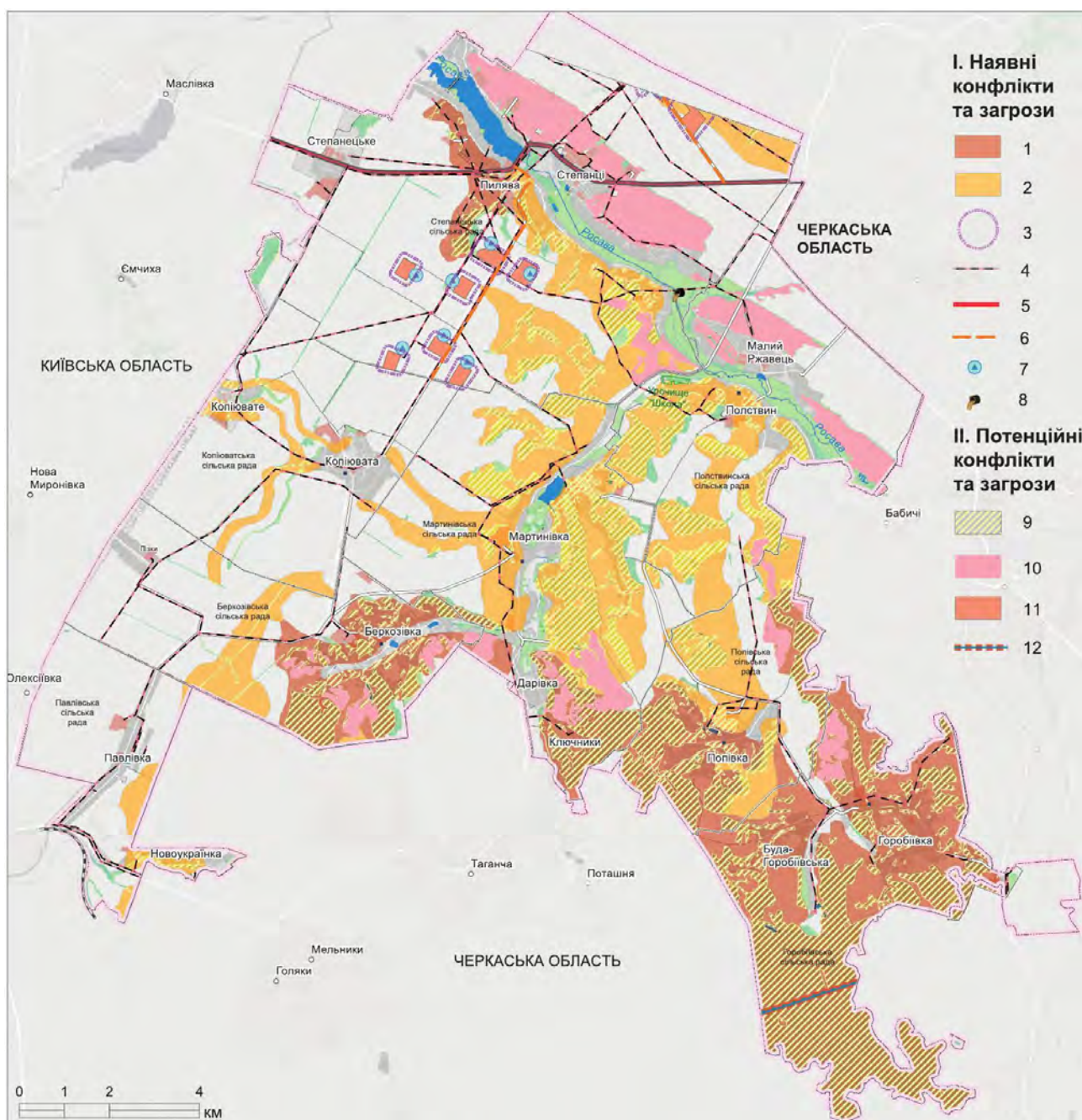

Рис. 7.27. **Степанецька територіальна громада. Конфлікти та загрози.** Легенда до рисунку: I. Наявні конфлікти та загрози: 1. Розорювання ґрунтів з високою чутливістю до водної ерозії. 2. Розорювання ґрунтів з середньою чутливістю до водної ерозії. 3. Наявність неприємного запаху. 4. Електромагнітне забруднення, зниження привабливості вигляду ландшафту під впливом ЛЕП. 5. Хімічне та шумове забруднення вздовж автомобільних доріг державного значення. 6. Додаткове навантаження на дороги (постійне перевезення птиці). 7. Інтенсивний забір артезіанських вод комплексами по вирощуванню птиці ПрАТ «Миронівська птахофабрика». 8. Скид стічних вод ПрАТ «Миронівська птахофабрика». II. Потенційні конфлікти та загрози: 9. Ґрунти з високою та середньою чутливістю до водної ерозії під природним рослинним покривом. 10. Ліси з найбільшою чутливістю до пожеж (клас пожежної безпеки I). 11. Об'єкти, що потребують особливої уваги (ПрАТ «Миронівська птахофабрика»).

«Миронівська птахофабрика»). 12. Загроза виникнення надзвичайних ситуацій внаслідок аварій на трубопроводах

Цілі та заходи з охорони довкілля та сталого природокористування

За досвідом інших країн, зокрема Німеччини, ландшафтне планування реалізується на декількох рівнях адміністративно-територіального поділу як ієрархічна система ландшафтних планів (табл. 7.28) [94]. В Україні законодавчо передбачене розроблення тільки ландшафтного плану для об'єднаної територіальної громади. Основна відмінність між ландшафтно-планувальними документами полягає у деталізації досліджень і конкретизації природоохоронних цілей. На рівні ландшафтного плану розробляються локальні природоохоронні цілі та відповідні ним заходи з охорони природи та догляду за ландшафтом, які мають бути «прив'язані» до конкретного території. Його масштаб - 1:5 000 - 1:25 000; такий діапазон зумовлений досить значними відмінностями у площі ОТГ, що сформовані в Україні. Масштаби 1:5 000 - 1:25 000 дають можливість задовольнити ці вимоги до створення ландшафтного плану. Оцінки, планувальні положення і приписи всіх рівнів доповнюють один одного, поєднуючись за принципом «обліку протитечій». При цьому стратегічні рекомендації (пропозиції «зверху») не тільки є орієнтирами для детальніших вказівок на нижніх рівнях планування, а й самі формуються під впливом пропозицій «знизу» [99].

Таблиця 7.28

Рівні та особливості ландшафтного планування

Рівень ландшафтного планування і назва основного документу – Концепції цілей і заходів	Адміністративно-територіальний рівень	Завдання	Базовий масштаб опрацювання вихідних даних та укладання карт	Адресати
Ландшафтна програма	Область великі міста	Стратегічне бачення природоохоронної діяльності, зонування території на пріоритетними цілями охорони і збереження природи	1:200 000 - 1:300 000	Обласні державні адміністрації і ради, у їх складі департаменти містобудування і архітектури; екології; адміністрації крупних об'єктів ПЗФ
Рамковий ландшафтний план	Район середні міста	Деталізує та уточнює загальні рекомендації і природоохоронні цілі, розробляє комплекс заходів	1:50 000 - 1:100 000	районні державні адміністрація і ради та їхні структурні підрозділи; керівники місцевих природоохоронних об'єктів

Ландшафтний план	Об'єднана територіальна громада; малі міста, райони у середніх і великих містах, селища міського типу, села	Розробляє локальні природоохоронні цілі. Представляє конкретні заходи з охорони природи та догляду за ландшафтом	1:5 000 - 1:25 000	органи місцевого самоврядування - сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи
------------------	---	--	-----------------------	---

Ландшафтний план – це узагальнююча назва комплексу документів, які складаються із інвентаризаційних і оціночних карт, карт конфліктів і природоохоронних цілей, пояснювальних текстів. Центральним документом серед всіх матеріалів є карта «Інтегральна концепція природоохоронних цілей», яка створюється на основі узагальнення результатів оцінювання ландшафтів, аналізу конфліктів та ризиків. Карта «Інтегральна концепція природоохоронних цілей» власне і є **ландшафтним планом** – системою запланованих цілей, намірів і заходів для забезпечення збалансованого еколого орієнтованого розвитку території.

Цілі – орієнтири, що вказують на найбільш оптимальний і бажаний стан ландшафтів території планування, мають просторову прив'язку. Визначення цілей у ландшафтному плануванні ґрунтується не лише на прямій реакції на проблеми і конфлікти, які виявлені у процесі аналізу й оцінювання ландшафтів, а й на пропозиціях і ідеях щодо підвищення цінності ландшафтів для людини, залучення до використання раніше недоступних або незатребуваних ресурсів (рис.7.29).

Ландшафтний план – план цілей та заходів з розвитку та збереження компонентів навколишнього природного середовища створюється на основі узагальнення результатів оцінювання ландшафтів, аналізу конфліктів та ризиків і містить інформацію про загальний план дій та пріоритетні напрями використання й розвитку для території планування, мають бути розроблені й представлені цілі захисту, догляду та розвитку природи та ландшафту.

Ландшафтний план містить інформацію про диференціацію (зонування) території за напрямками та пріоритетністю природоохоронних цілей охорони, збереження, розвитку або покращення стану компонентів навколишнього природного середовища, які визначаються на основі узагальнення результатів оцінювання ландшафтів, аналізу конфліктів та ризиків; а також відповідні таким цілям заходи, які необхідно впровадити для забезпечення досягнення визначених природоохоронних цілей.

Формулювати цілі доцільно з точки зору змісту дій – *підтримки, збереження, санації та розвитку ландшафтів* [99]. Такі означення і відповідне представлення в легенді спеціальної карти дає можливість експертам, службовцям та громадянам чітко розуміти запропоновані напрямки та пріоритети забезпечення збалансованого еколого орієнтованого використання території. Загальні принципи розроблення природоохоронних цілей такі:

- **«збереження»** приймається там, де ландшафти мають найвищу значимість і більш високу чутливість до навантажень;
- **«охорона»** – для особливо цінних ландшафтів передбачається відмова від використання і встановлення режиму, близького до заповідного;
- **«розвиток»** приймається на решті території, при цьому особлива увага приділяється оцінюванню ступеня чутливості до негативних впливів. Для розвитку існуючого та запланованого використання придатні ландшафти з високим ступенем стійкості, при цьому природокористування здійснюється відповідно до чинних законодавчих вимог;
- **«поліпшення / санація»** приймається на територіях з низьким значенням. Усі порушені в процесі використання природні комплекси рекомендується об'єднувати в одну зону з метою їхнього поліпшення і відновлення. Для територій, яким загрожує

небезпека незворотних змін, або для ландшафтів з низькою здатністю до самовідновлення рекомендується застосовувати спеціальні додаткові заходи.

У ході ландшафтного планування передбачається попереднє розроблення галузевих цілей для компонентів – поверхневих і підземних вод, клімату і повітря, ґрунтів, рослинного і тваринного світу, а також ландшафтів, - що спирається на результати оцінювання. Інтегральна концепція цілей ґрунтується на поєднанні (інтеграції) та зіставленні галузевих цілей. Мета інтегральної концепції цілей:

- виділити території, рекомендовані для збереження природного середовища та соціально-економічного розвитку;
- визначити території з найбільш гострими екологічними проблемами, де необхідно запропонувати та вжити особливі заходи для їх відновлення;
- уточнити напрями розвитку територій, конкретизувати базові структури цього розвитку.

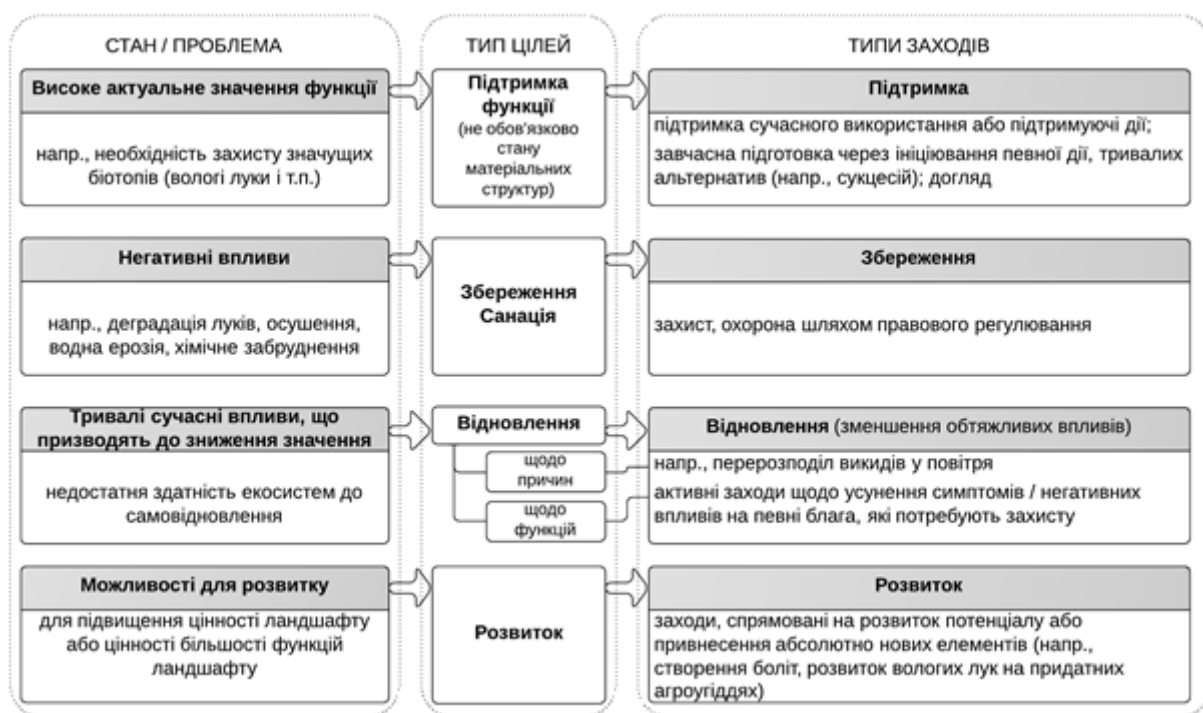

Рис. 7.29. Послідовність і критерії розроблення цілей і заходів у ландшафтному плануванні

При зведенні галузевих цілей для створення інтегральної концепції цілей і заходів незмінно постає питання пріоритетності. Адже для однієї й тієї ж території, виходячи з оцінювальних суджень про чутливість/значення компонентів, можуть бути рекомендовані різні цілі. У такому випадку слід зважати на додаткові фактори для прийняття рішень, пріоритети, задані рамковими цілями планування. Важливо враховувати соціально-економічну ситуацію та очікування громадськості. При виборі між декількома альтернативними цілями на одній території, цілі підтримки функцій з вищим значенням (наприклад, охорона біотопів із червонокнижними видами) мають перевагу над цілями розвитку з невизначеним результатом (наприклад, розвиток рекреаційного потенціалу ландшафту).

За допомогою заходів цілі операціоналізуються [106], тобто тлумачаться шляхом переліку конкретних дій, за допомогою яких цілі можуть бути досягнуті. Локалізація дій і заходів визначається картою цілей. Заходи можуть відрізнятися за сферами застосування [97]:

- загальні для всієї території – заходи, спрямовані на реалізацію концепції її розвитку; це може бути розробка правових норм як загального характеру, так і спрямованих на

забезпечення реалізації ландшафтного плану, пропозиції щодо раціоналізації функціональної структури управління територією і підтримка цієї структури, різні види діяльності, що стосуються всієї території в цілому;

- заходи щодо збереження існуючого стану (території з високим ступенем біорізноманіття та рідкісними видами) або використання (інтенсивне сільське господарство на високопродуктивних ґрунтах) окремих ділянок території планування. У концепції цілей – це зона «збереження» як за наявності, так і відсутності окремих видів використання;
- заходи щодо розвитку існуючого або пропонованого використання спрямовані, наприклад, на розвиток туризму або органічного землеробства;
- заходи щодо поліпшення діяльності для цілей збереження;
- заходи щодо поліпшення діяльності для цілей розвитку;
- основні дії для поліпшення соціальної сфери.

Визначені природоохоронні цілі й заходи важливі не тільки для конкретного ландшафтного плану, а й становлять значний інтерес для інших видів планування, зокрема просторового (територіального) як обов'язкова основа для розроблення еколого орієнтованих планів. Цілі є оціночною шкалою для контролю успішності заходів із охорони природи та управління ландшафтом. Також можуть бути використані під час виконання стратегічної екологічної оцінки.

Основні переваги ландшафтного плану для забезпечення розвитку громади.

На даний час ландшафтне планування (ЛП) лише набуває обрисів в житті українських громад. Водночас, в європейських країнах такі методичні підходи використовуються протягом багатьох років і показали свою ефективність і корисність не лише з точки зору досягнення природоохоронних цілей. Наявність ландшафтного плану створює для громади цілу низку передумов для ведення економічної діяльності та залучення інвестицій. На сьогодні відомим є факт суттєвих змін у принципах формування доданої вартості різних товарів та послуг. Йдеться про успішну конкуренцію таких видів діяльності, як органічне землеробство, зелений туризм, зелена енергетика з традиційними галузями сільського господарства та промисловість у соціально-економічному вимірі. Це підтверджується і акцентами Європейського зеленого курсу (European Green Deal), зокрема Стратегією «З лану до столу» (The Farm to Fork Strategy), забезпеченням декарбонізації енергетичної системи та підвищенням частки відновлюваних джерел енергії тощо. Для міських громад запровадження ландшафтного планування сприяє імплементації положень таких документів, як програми розвитку міст в рамках ООН-Хабітат, Лейпцигської хартії «Міста Європи на шляху сталого розвитку», в тому числі щодо забезпечення якості публічних просторів та міських культурних ландшафтів. Не викликає сумнівів важлива роль ЛП при виконанні міжнародних зобов'язань за такими конвенціями, як Конвенція ООН з біологічного різноманіття, Рамкова конвенція зі зміни клімату, Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням, Європейська ландшафтна конвенція, ратифікованими і в Україні.

Повертаючись до природоохоронної тематики зауважимо значимість ЛП при підготовці проєктів створення територій природно-заповідного фонду, збереженні біорізноманіття, адаптації до зміни клімату. Всі ці теми є наскрізними для виконання Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

При наявності добре опрацьованого розділу з ЛП або окремого плану, громада набуває важливу інформацію щодо стану та властивостей ґрунтів, якості водних ресурсів та атмосферного повітря, біологічного та ландшафтного різноманіття, вразливості цих компонентів середовища до існуючих та потенційних впливів, їх значимості при організації господарської діяльності.

У практичній площині така інформація є основою для прийняття управлінських рішень в сфері розвитку зеленого туризму, розміщення альтернативних джерел енергії, водоохоронного зонування, організації природоохоронних територій, заходів з адаптації до кліматичних змін, та, звичайно, здійснення стратегічної екологічної оцінки (СЕО). За досвідом німецьких експертів [107] внесок ландшафтного планування в процес здійснення СЕО стосується таких напрямів, як: формулювання конкретних цілей охорони навколишнього середовища, оцінка існуючого стану навколишнього середовища; оцінка і визначення очікуваних конфліктів (конфліктного потенціалу) між бажаним станом природи і ландшафту та планованими змінами землекористування; визначення необхідних природоохоронних заходів (заходи запобігання і компенсації) або формулювання відповідних рекомендацій на адресу галузевих відомств.

В цілому ЛП є важливим механізмом забезпечення сталого розвитку громади та досягнення на місцевому рівні Цілей 2030, визначених Указом Президента України, насамперед Цілей:

—2) подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства;

—3) забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці;

—6) забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією;

—7) забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх;

—11) забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;

—13) вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками;

—15) захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття.

Ландшафтний план є своєрідною зеленою дорожньою картою громади на шляху до комфорту та високих стандартів якості життя її мешканців.

Цільова концепція природоохоронних цілей і заходів

Цілі у Ландшафтному плані Степанецької ОТГ (Додаток 4) сформульовані з точки зору змісту дій - підтримки, збереження, санації та розвитку ландшафтів. Такі означення і відповідне представлення в легенді спеціальної карти дає можливість експертам, службовцям та громадянам чітко розуміти запропоновані напрямки та пріоритети забезпечення збалансованого еколого орієнтованого використання території.

Рамки для розроблення концепції задані перед початком робіт у співпраці із зацікавленими особами та за результатами опитування місцевого населення, попереднього аналізу соціально-економічних та природних умов території. Основні завдання розроблення ландшафтного плану Степанецької ОТГ такі:

- визначити території, рекомендовані для збереження природного середовища;
- уточнити напрями розвитку територій, конкретизувати базові структури цього розвитку, запропонувати заходи щодо еколого орієнтованого природокористування та соціально-економічного розвитку;
- визначити території з найбільш гострими екологічними проблемами, де необхідно запропонувати та вжити особливі заходи для їх відновлення;

Враховані також соціально-економічна ситуація та очікування громадськості. При виборі альтернативних цілей на одній і тій же території, цілі підтримки функцій з вищим

значенням (наприклад, охорона біотопів) мали перевагу над цілями розвитку з невизначеним результатом (наприклад, розвиток рекреаційного потенціалу ландшафту). Цілі охорони, збереження, розвитку або санації операціоналізовані за допомогою переліку конкретних дій або заходів, за допомогою яких цілі можуть бути досягнуті.

Головний документ «Ландшафтний план - Інтегральна концепція природоохоронних цілей».

Цілі «Охорони» спрямовані на найбільш цінні ландшафти в високому рівні біорізноманіття (об'єкт ПЗФ); ландшафти, які є цінними для забезпечення стабільного водного режиму, є чутливими до впливів, а також характеризуються надзвичайно високим рівнем біорізноманіття - заплави разом із водоймами.

Цілі «Збереження» спрямовані на ландшафти, які нині задіяні у господарстві або виконують підтримувальні функції (наприклад, запобігання ерозії, підтримка біорізноманіття тощо) відповідно до свого функціонального високого значення: рілля, ліси і лісосмуги, луки. Щодо них рекомендоване збереження поточного використання для підтримки їхніх функцій.

Цілі «Розвитку» визначені для ландшафтів, які мають значний потенціал до забезпечення певних потреб, але потребують впровадження заходів для зростання функціональної значимості. Наприклад, привабливі для відпочинку і туризму ландшафти слід забезпечити інфраструктурою, здійснити заходи для залучення і зацікавлення рекреантів. Доцільно опрацювати підходи для відновлення природного стану меліорованої заплави річки Росава на ділянці від с. Степанців до с. Полствина. З іншого боку, слід впровадити заходи із зростання частки лучної або лісової рослинності у чутливих до ерозії агроландшафтах; ліси із нетиповою рослинністю слід адаптувати до природних умов (наприклад, заміна акації на широколистяні види). Важливо забезпечити створення зелених насаджень обмеженого користування в санітарно-захисних зонах підприємств, особливо для запобігання поширення шуму та неприємних заходів.

Цілі «Санації» призначені для якнайскорішого вирішення актуальних екологічних проблем, зафіксованих на території громади. Досить значні площі ріллі уражені ерозією, подальше їх інтенсивне використання призведе до деградації ґрунтів на таких землях - для них пропонується заліснення. Актуальні проблеми - зсуви та підтоплення. Слід також забезпечити захист від викидів автотранспорту та шумового забруднення на ділянках автодоріг із найбільш інтенсивним трафіком.

8. Комунікування процесу розроблення комплексних планів, інших видів містобудівної документації на місцевому рівні

У 2020 році була прийнята Нова Лейпцизька Хартія. Одна з її ключових особливостей полягає у орієнтуванні розвитку міст на загальне благо (інклюзивні міста для всіх, public good).

Серед ключових принципів належного врядування для міст Хартія визначає:

- розвиток міста для суспільного блага - місцеві органи влади повинні діяти в інтересах добробуту громадян;
- інтегрований підхід - усі сфери міського життя повинні бути скоординованими в просторовому, секторальному та часовому вимірах;
- партисипація та спільнотворення - залучення громадян та усіх зацікавлених сторін забезпечує якість міського простору та є базою процесів локальної демократії;
- справедливе місто - місто, яке забезпечує рівні можливості та довілля для всіх мешканців, незалежно від гендеру, соціально-економічного статусу, віку чи походження.

За словами М. Кухлевської (Відділ політики розвитку міста, Федеральне міністерство внутрішніх справ, будівництва та батьківщини Німеччини): «Суспільне благо як ціль розвитку європейського міста стало центром нової Хартії. Адже саме збалансування

інтересів різних груп мешканців міст, так і різних сфер його життя приховує в собі водночас як конфлікти, так і найбільші потенціали”.

Її українські колеги поділяють цю точку зору, розповсюджуючи її на принципи функціонування територіальних громад, оскільки залучення мешканців громади до прийняття управлінських рішень на місцях є важливим аспектом реформи децентралізації. Генеральний директор Директорату з питань розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою Мінрегіону С. Шаршов вважає, що «представники громад мають залучатися до процесу прийняття важливих рішень, адже вони краще розуміються на проблематиці своєї громади. Таким чином, ініціативні жителі можуть формувати завдання для органів управління та організацій громадянського суспільства. У результаті це стимулює розвиток локальної демократії як важливої складової реформи децентралізації».

На це спрямована й Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 р. № 366-р. [51].

В цьому документі введені поняття, які вже давно використовуються в містобудівній діяльності:

безбар'єрність - загальний підхід до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер життєдіяльності;

доступність - забезпечення рівного доступу всім групам населення до фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів та послуг, як у міських, так і в сільських районах;

стала мобільність - організація переміщення людей, що знижує рівень впливу на навколишнє середовище і передбачає розвиток інтегрованої системи громадського транспорту, мережі пішохідних та велосипедних шляхів.

З урахуванням цих понять визначена мета Стратегії - створення безперешкодного середовища для всіх груп населення, забезпечення рівних можливостей кожній людині реалізовувати свої права, отримувати послуги на рівні з іншими шляхом інтегрування фізичної (доступ до об'єктів фізичного оточення), інформаційної (доступ до інформації), цифрової (доступ до публічних послуг), соціальної та громадянської (інклюзивне середовище як передумова для участі у всіх формах суспільного життя та громадської активності), економічної (можливості для працевлаштування, отримання фінансових та інших ресурсів для заняття підприємництвом чи самозайнятстю) та освітньої (доступ до освіти) безбар'єрності до всіх сфер державної політики.

Важливу роль у досягненні цієї мети відіграє містобудівна документація. Фізична безбар'єрність забезпечується шляхом реалізації детальних планів територій та проектною документації на будівництво об'єктів. А всі інші види безбар'єрності реалізуються при розробленні та впровадженні проектних рішень комплексного плану, генерального плану, детального плану території.

В першу чергу це стосується інформаційної, соціальної та громадянської безбар'єрності. Адже інформування та залучення мешканців і мешканок громади, представників та представниць місцевого бізнесу починається з процедури прийняття рішення про розроблення містобудівної документації (див. розділ 2) і далі триває постійно.

Комунікування передбачає двосторонній зв'язок, що забезпечує налагодження взаєморозуміння, коли влада не тільки чує, але й бере до уваги побажання, потреби та ідеї своїх виборців під час прийняття рішень. А отже комунікація переходить від ієрархічного типу, коли все вирішує одна чи дві особи, до демократичного, коли рішення формується спільно.

На підготовчому етапі розроблення містобудівної документації процес комунікування в трикутнику влада - бізнес - громада полягає у консолідації та балансуванні рішень щодо

напрямів розвитку територіальної громади, які здійснює робоча група з урахуванням побажань всіх зацікавлених сторін.

Рекомендується, щоб цей етап завершився створенням “партисипативного плану”, на якому будуть відображені всі побажання громади щодо перспективного використання території (рис. 8.1).

В подальшому це ляже в основу завдання на розроблення містобудівної документації і дозволить розробнику сформувати проектні пропозиції для досягнення цілей розвитку територіальної громади.

ПАРТИСИПАТИВНИЙ ПРОЕКТНИЙ ПЛАН
(Нижньодуванська ОТГ Луганської області,
пілотний проєкт USAID “Агросільрозвиток”)

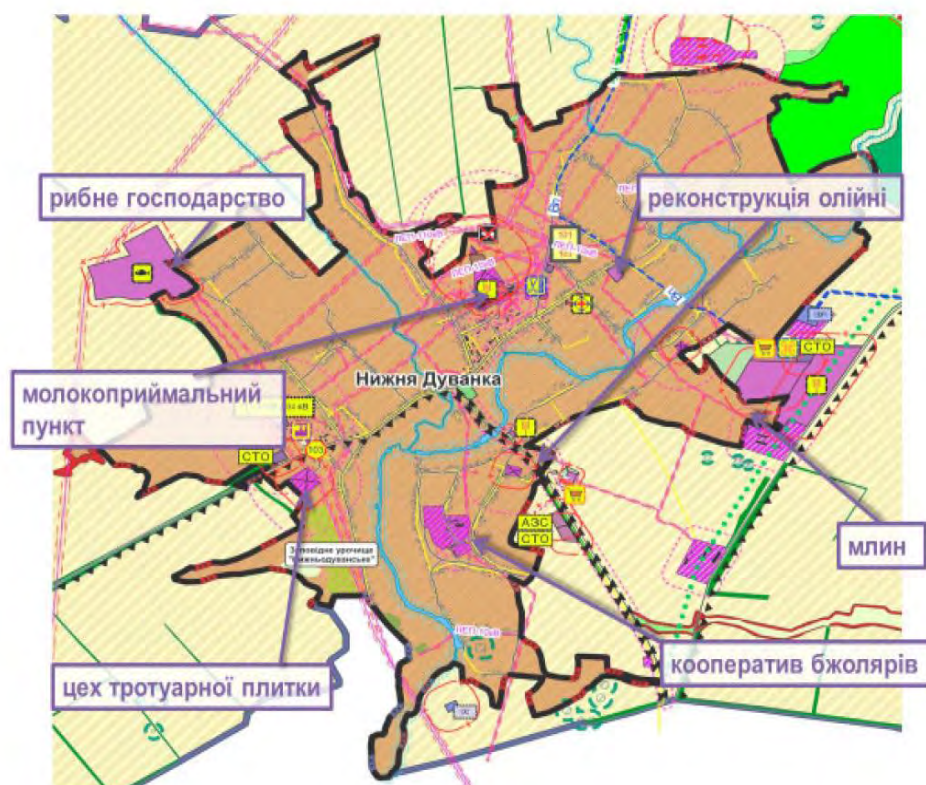

Рис. 8.1 Приклад партисипативного плану

Важливою складовою на основному етапі є обговорення з громадою і погодження ескізу проектних рішень, коли розробник, провівши просторовий аналіз та аналіз вихідних даних, пропонує проектні рішення, які відповідають завданню і спрямовані на досягнення індикаторів розвитку території, в тому числі варіанти вирішення спірних питань. Наприклад, перепрофілювання виробничої території на менш шкідливе виробництво із зменшенням розміру санітарно-захисної зони чи перенесення виробництва на іншу територію, де буде дотримано санітарно-захисну зону до житлової та громадської забудови. Завдання розробника - поінформувати громаду про економічні та екологічні наслідки кожного варіанту рішення, а також попередити про правові наслідки. Обговорення такої варіативності пропозицій дає змогу громаді самостійно зробити вибір того чи іншого рішення без авторитаризму розробника.

Крім того, на основному етапі в разі необхідності замовник містобудівної документації разом з розробником проводять наради та консультації для узгодження позицій

щодо державних та регіональних інтересів, інтересів суміжних територіальних громад. Таким чином відбувається інтеграція проектних рішень містобудівної документації регіонального та державного рівня з містобудівною документацією місцевого рівня, а також містобудівної документації місцевого рівня суміжних територіальних громад для віднаходження балансу між інтересами та планами держави із забезпеченням максимальної вигоди для громади та з мінімальним впливом на комфорт життя мешканців та мешканок.

Процедури стратегічної екологічної оцінки, яка також проводиться на основному етапі розроблення містобудівної документації, теж передбачають інформування та залучення до обговорення мешканців територіальної громади (див. розділ 9).

Завершальними кроками основного етапу розроблення містобудівної документації є громадське обговорення її проекту відповідно до вимог, передбачених в [39]; розгляд проекту архітектурно-містобудівною радою згідно з [39]; публікація відкоригованого проекту, протоколів громадського обговорення, засідання архітектурно-містобудівної ради, довідок щодо громадських слухань та консультацій з органами виконавчої влади та суміжних територіальних громад на веб-сайті сільської, селищної, міської ради та веб-сайті замовника. Таким чином реалізуються принципи інформаційної, соціальної та громадянської безбар'єрності.

Після затвердження проекту містобудівної документації, коли громада отримує дієвий інструмент управління розвитком своєї території, процес комунікування не завершується. Щоб забезпечити збалансований розвиток території, необхідно постійно відслідковувати зміни та оперативно реагувати на них. І це має робити не тільки місцева влада, але й мешканці та представники бізнесу. Для цього замовник містобудівної документації забезпечує доступ до її матеріалів шляхом:

- надання їх за запитом на інформацію;
- оприлюднення, у тому числі у формі відкритих даних, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних; офіційному веб-сайті Мінрегіону; веб-сайті сільської, селищної, міської ради та веб-сайті замовника (протягом п'яти робочих днів з дня її затвердження).

9. Рекомендації з проведення стратегічної екологічної оцінки

9.1 Значення екологічних оцінок для громади

Ставлення українського суспільства до питань охорони навколишнього середовища та дотримання пов'язаних з цим процедур завжди мало декілька вимірів. Перший з них – це природне бажання знаходитись в безпечному середовищі, споживати чисту воду та повітря, якісні продукти. Іншим є, на жаль, неготовність відмовитись від економічних вигадів на користь екологічних пріоритетів, закладений з радянських часів намір тотального освоєння та використання природних ресурсів. Слід також згадати про сумніви в якості та прозорості численних процедур в сфері управління довкіллям, що, до певної міри, неодноразово підтверджувались. Тож компроміси з екологією вже призвели до масштабного забруднення та деградації території практично в усіх регіонах України. Можливості співпраці з крупними іноземними інвесторами, відкриття ринку землі згодом лише погіршать ситуацію, а отже безсумнівно позначатись на стані здоров'я та тривалості життя населення.

Саме тому необхідною є увага до заходів не лише з оцінювання, контролю та моніторингу існуючих впливів на довкілля, а й процедури спрямовані на упередження негативних наслідків запланованої діяльності, здійснення яких дозволить уникати надмірного антропогенного тиску на територію громади. Такою процедурою, поширеною в глобальному масштабі є на сьогодні стратегічна екологічна оцінка (СЕО). На законодавчому рівні вона з'явилась в Україні лише у 2018 р., під впливом механізмів, закладених в Угоді про Асоціацію України з ЄС. В країнах ЄС ця оцінка проводиться починаючи з 2001 р., після

прийняття відповідної директиви. Метою цієї Директиви є забезпечити високий рівень захисту довкілля та сприяти інтеграції екологічних міркувань у підготовку та ухвалення планів і програм з метою сприяння сталому розвитку. Таким чином СЕО проводиться щодо планів і програм, які можуть мати значний вплив на навколишнє середовище.

Прийняття Закону про СЕО в Україні, вимоги щодо проведення СЕО містобудівної діяльності всіх рівнів, не означають автоматичного покращення або ж екологізації планів. Крім того, СЕО часто сприймається як обтяжлива додаткова процедура, що до того ж вимагає чималих коштів. На даний час у відкритому доступі вже знаходиться певна кількість Звітів про СЕО, підготовлених за досить формальним принципом. В них можна знайти лише загальний опис стану окремих компонентів довкілля, часто не зосереджений на конкретній ділянці, для якої розробляється план, констатацію відсутності впливу планувальних рішень на довкілля, поверхневий огляд природоохоронних цілей, визначених іншими документами державного планування в Україні, тощо. Такий підхід не лише не становить користі, а й дискредитує сутність СЕО, позбавляє місцеві спільноти прав на справедливе використання власної території.

Натомість, підготовка Звіту про СЕО компетентним розробником надає громаді можливість виключити цілу низку невдалих планувальних рішень, вчасно визначити масштаби впливу інвестиційних проєктів за певними напрямками, передбачити систему заходів для пом'якшення окремих впливів, а також визначити обов'язки інвестора перед населенням, спрямовані на компенсацію наслідків його діяльності. Особливо важливим тут є виявлення так званих кумулятивних впливів – тих, що ймовірно матимуть місце під впливом багатьох чинників та видів діяльності, як існуючих та і запланованих.

Контроль якості підготовлених звітів може здійснюватись на підставі низки критеріїв, що будуть запропоновані у цих методичних рекомендаціях. Представлені у наступних підрозділах підходи до здійснення оцінювання не є вичерпними. Водночас, доцільність їх застосування підтверджується і європейським досвідом, і ступенем адаптації до методик оцінки впливу на навколишнє середовище, розроблених протягом багатьох років українськими науковцями.

9.2 Законодавче підґрунтя для реалізації процедури СЕО в Україні

Незважаючи на здавалося б новизну процедури стратегічної екологічної оцінки дискусії щодо її запровадження розпочались в Україні досить давно. Після 2014 р., у зв'язку з підписанням Угоди про Асоціацію з ЄС, та у відповідності з Директивою 2001/42/ЄС, Протоколом про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (№562-VIII від 01.07.2015) [34] було підготовлено декілька проєктів Закону «Про стратегічну екологічну оцінку». Останній з них був прийнятий та набув чинності (Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», № 2354-VIII від 20.03.2018 [17]).

Прийняття Закону «Про СЕО» супроводжувалось змінами до низки законодавчих актів, зокрема Земельного кодексу України [], Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [1], Закону України «Про курорти» [13], Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [16]. Дещо згодом були прийняті Постанови Кабінету міністрів України щодо внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України, а також затверджено Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (Постанова КМУ від 16 грудня 2020 р. № 1272 [43]).

Відповідно до Закону «Про СЕО» [17] стратегічна екологічна оцінка – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення

заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає такі етапи як:

- визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- проведення громадського обговорення та консультацій у порядку, передбаченому статтями 12 та 13 цього Закону, транскордонних консультацій у порядку, передбаченому статтею 14 цього Закону;
- врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- інформування про затвердження документа державного планування;
- моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Структура заяви про визначення обсягу СЕО та звіту про СЕО, інформація про вимоги до організації громадських обговорень, консультації з органами державної влади, моніторингу, представлені в тексті Закону.

Зважаючи на потребу конкретизації положень Закону «Про СЕО» [17] для забезпечення його практичної імплементації були розроблені методичні рекомендації, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» (від 10 серпня 2018 року № 296 [98], із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства екології та природних ресурсів України від 29 грудня 2018 року N 465 [57], від 18 липня 2019 року N 260 []), а також критерії, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» (від 28 жовтня 2020 № 213) [59].

Крім цього, зважаючи на зростаючу актуальність проблематики, пов'язаної з наслідками зміни клімату Міністерство екології та природних ресурсів України розробило і поширило листом (від 03.03.2020 №26/1.4-3-5650) «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування»[79], де представлено Схему висвітлення кліматичних питань в документах державного планування та при виконанні стратегічної екологічної оцінки.

Містобудівна документація підлягає стратегічній екологічній оцінці в порядку, встановленому Законом України «Про СЕО» [17]. Розділ «Охорона навколишнього природного середовища», що розробляється у складі проекту містобудівної документації, одночасно є звітом про СЕО, який має відповідати вимогам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Стосовно планування територій на місцевому рівні, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» (від 17 червня 2020 року, № 711-IX) комплексний план просторового розвитку територій територіальних громад (Стаття 16) та генеральний план населеного пункту (Стаття 17) підлягають стратегічній екологічній оцінці. Також у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації» (від 1 вересня 2021 р. № 926) [39] звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту включено до складу містобудівної документації на місцевому рівні (стаття 69), а за результатами моніторингу наслідків виконання містобудівної документації відповідно до Закону України «Про СЕО» [17] можуть вноситись зміни до комплексного плану, генерального плану населеного пункту.

Відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [4] замовники містобудівної документації зобов'язані забезпечити оприлюднення проектів містобудівної документації на місцевому рівні, пояснювальної записки, розділу «Охорона навколишнього природного середовища» або звіту про стратегічну екологічну оцінку на своїх

офіційних веб-сайтах, а також вільний доступ до такої інформації громадськості. Пропозиції громадськості подаються у строк, визначений для проведення процедури громадського обговорення, який не може становити менше як 30 днів з дня оприлюднення проекту містобудівної документації на місцевому рівні. Подані пропозиції мають обов'язково розглядатись замовником та згадуватись у довідці про громадське обговорення разом з обґрунтованими рішеннями про їх врахування або відхилення.

9.3 Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та заява про СЕО

Перший крок здійснення стратегічної екологічної оцінки – визначення обсягу такої оцінки. На цьому етапі мають бути визначені обсяг необхідних досліджень для виконання стратегічної екологічної оцінки, методи екологічної оцінки, рівень деталізації інформації, що має бути основою для оцінки та включена до звіту про стратегічну екологічну оцінку. Визначення обсягу СЕО дозволяє сфокусувати звіт про СЕО на важливих питаннях охорони довкілля, у тому числі для здоров'я населення, для громадськості та заінтересованих сторін [98]. Для інформування громадськості про старт робіт, має бути опублікована Заява про обсяг СЕО (стаття 10) [17].

Зміст Заяви про обсяг СЕО встановлений законом і складається із таких розділів:

1) замовник;

Вказується замовник робіт із стратегічної екологічної оцінки.

2) вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;

Вказується щодо якого документа, наприклад Комплексний план просторового розвитку території територіальних громад, здійснюється стратегічна екологічна оцінка. Має бути представлений перелік основних цілей документа державного планування, по суті – перелік планувальних рішень. Визначається, з якими іншими документами державного планування пов'язаний ДДП, для якого розпочинається процедура стратегічної екологічної оцінки. Такими документами (за наявності) є актуальні Стратегії розвитку відповідної області, району; Стратегія розвитку громади; Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади; Схеми планування території області, Стратегії та концепції розвитку на державному рівні.

3) те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів);

Необхідно вказати заплановані у документі державного планування види діяльності або об'єкти, які підлягають процедурі Оцінки впливу на довкілля згідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» [27]. Має бути представлений короткий опис реалізації таких видів діяльності або об'єктів, їх характеристика, зокрема місцезнаходження, розмір, потужності або розміщення ресурсів.

4) ймовірні наслідки:

На основі переліку запланованих видів діяльності необхідно здійснити попередній аналіз ймовірних наслідків для довкілля у зв'язку із їх реалізацією та представити попередні висновки щодо наслідків. Визначається перелік основних екологічних проблем наявних на території планування. Тут задаються рамкові умови виконання стратегічної екологічної оцінки, що є важливим для дослідження і що є у центрі аналізу, те, що буде детально досліджено і представлено у Звіті про СЕО. Таким чином, визначаються напрямки і детальність аналізу вихідних природних умов території громади та її актуальний екологічний

стан для визначення наслідків для довкілля впровадження планувальних рішень документа державного планування.

а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

мають бути представлені ймовірні наслідки впровадження планувальних рішень у розрізі компонентів і складових довкілля: клімат включно із наслідками у зв'язку із змінами клімату; якість повітря, водне середовище (поверхневі і підземні води); земельні ресурси (вплив на вільні землі); ґрунти; біорізноманіття (рослинний і тваринний світ); ландшафти – вплив на естетичну привабливість і можливості для відпочинку. Вказується, чи можливі негативні наслідки для здоров'я населення у зв'язку із впровадженням планувальних рішень.

б) для територій з природоохоронним статусом;

За наявності слід вказати перелік об'єктів природно-заповідного фонду, які представлені на території громади. За їх наявності необхідно вказати, який характер впливу планувальних рішень на об'єкти ПЗФ.

в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

Якщо під час попередньої оцінки документа державного планування буде встановлено, що впровадження планувальних рішень спричинить певні наслідки для сусідніх країн, необхідно описати характер таких впливів і їхніх наслідків на компоненти навколишнього природного середовища та здоров'я населення.

5) виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено;

У цьому підрозділі слід вказати, які альтернативні сценарії рекомендується розглянути у Звіті про СЕО, соціальні і екологічні наслідки їхнього впровадження. Важливо відзначити, що обрані сценарії не обов'язково є взаємовиключними альтернативами; вибрані для аналізу сценарії часто є взаємодоповнюючими [98]. Щонайменше, може бути запропоновано розглянути так званий «Нуль»-сценарій – перспективи і напрямки розвитку території громади без затвердження і без впровадження проектного плану. Як альтернатива – оцінка ймовірних наслідків впровадження розробленого проектного плану. Це не вичерпний перелік альтернативних варіантів. Може бути запропоновано оцінити у рамках Звіту про СЕО ряд альтернатив, які пов'язуються із різними цілями і пріоритетами розвитку територіальних громад або у випадку різних варіантів просторового розміщення запланованих заходів (наприклад, різне положення проектних промислових підприємств, різні сценарії розміщення нових житлових кварталів тощо).

б) дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки;

Для виконання Звіту залучаються вихідні дані, отримані під час розроблення містобудівної документації, статистичні дані, Звіти про стан навколишнього природного середовища, відкриті літературні наукові джерела та інтернет-джерела. За необхідності слід передбачити проведення додаткових польових обстежень території, інструментальних або лабораторних досліджень. Це має бути визначено на основі аналізу ймовірних наслідків впливу проектних рішень (пункт 4 Заяви).

Розроблення СЕО спирається на ряд методичних підходів – експертних висновків, методи аналогій, порівняння, прогнозування, SWOT-аналіз, картографічні методи.

Основою робіт із розроблення звіту із СЕО, комплексного врахування особливостей природних умов, сучасного екологічного стану та планувальних рішень є геоінформаційні технології. Геоінформаційні методи застосовуються для спряженого і комплексного аналізу різнопланових геопросторових даних, у тому числі відкритих космічних знімків. Організація просторових даних у формі геоінформаційної системи дає можливість найбільш повно і комплексно враховувати всі можливі варіанти впливу проектних рішень на майбутній стан території планування.

7) заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

У цьому підрозділі Заяви про обсяг CEO вказується перелік заходів, які будуть детальніше розглянуті у Звіті про CEO для вирішення ймовірних екологічних проблем або для запобігання ним у процесі реалізації планувальних рішень.

8) пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку;

Пропонується орієнтовна структура звіту про стратегічну екологічну оцінку. У переважній більшості заяв структура звіту про стратегічну екологічну оцінку визначається згідно статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» [17].

9) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання.

Вказується назва органу, адреса та строки подання зауважень та пропозицій до Заяви. Тривалість громадського обговорення Заяви визначається замовником, але не може становити менше як 15 днів з дня її оприлюднення (стаття 10, пункт 5)[17].

9.4 Підготовка Звіту про CEO: підходи

Вихідні положення

У вступній частині Звіту про CEO доцільно відобразити концептуальне бачення CEO, у відповідності з національним законодавством України, а також основні напрями екологічної політики, зокрема і ті, реалізація яких відбувається у тісній взаємодії з іншими галузевими політиками. У загальних рисах представити інформацію про організацію робіт та підходи до проведення оцінки.

Як зазначалось вище, розділи Звіту про CEO мають відповідати структурі, визначеній у Законі України про стратегічну екологічну оцінку.

9.4.1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Відповідно до назви розділу, першочергова увага тут звертається на сутність та цілі плану, що є предметом оцінки. Йдеться про територію, розвиток якої передбачається в документі, основні завдання, спрямовані на реалізацію цілей. Зважаючи на потребу забезпечення комплексного розвитку території, особлива увага має бути приділена визначенню зв'язків плану (комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану тощо) з іншими ДДП.

При аналізі зв'язків варто дотримуватись ієрархічної послідовності, розглядаючи документи від національного до місцевого рівня.

Так, на національному рівні, на сьогодні необхідно брати до уваги:

- Указ Президента України № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [35];
- Закон України № 3059-III «Про Генеральну схему планування території України» [12];
- Постанову Кабінету Міністрів України № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» [44];
- Постанову Кабінету Міністрів України № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» [45];
- Закон України № 2697-VIII «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [14];
- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 430-р «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року» [48];
- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 605-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [49].

На регіональному рівні об'єктом уваги зазвичай є стратегії соціально-економічного розвитку та схеми планування території областей України. Крім того, можуть розглядатись окремі галузеві плани, цільові програми тощо.

Подібним є підхід на місцевому рівні, це мають бути розглянуті зв'язки запропонованого плану зі стратегією чи планом соціально-економічного розвитку, інші програми за умови їх наявності.

Графічна репрезентація матеріалу може бути здійснена у вигляді таблиці 9.4.1.1

**Зв'язок цілей плану принципів положенням інших документів
державного планування на всіх рівнях**

Таблиця 9.4.1.1

Документи державного планування	Цілі плану щодо якого здійснюється процедура СЕО				
	1	2	3	4	5
Національний рівень					
Стратегія	х	х		х	
Указ		х	х		
Розпорядження КМУ				х	х
Регіональний рівень					
Стратегія соціально-економічного розвитку	х		х	х	
Цільова програма		х			х
Місцевий рівень					
Стратегія розвитку громади			х		х
План соціально-економічного розвитку	х				х

9.4.2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Зміст розділу СЕО. У Розділі «Характеристика поточного стану довкілля ...» Звіту про стратегічну екологічну оцінку необхідно представити інформацію про територію планування:

- Особливості природних умов території, які є фоном для здійснення планованої діяльності і які впливають на характер прояву впливу планувальних рішень.

Рекомендується здійснювати аналіз території у розрізі компонентів і складових довкілля – кліматичні умови, якість повітря, поверхневі і підземні води, ґрунти, види флори і фауни та біотопи, ландшафти. Слід представити особливості сучасного стану компонентів, за такими критеріями як ступінь змінності у порівнянні із природним станом, рівень забруднення хімічними та органічними елементами повітря, водного середовища та ґрунтів. Рекомендується використання методів геоінформаційного картографування та

геоінформаційного аналізу для спряженого комплексного багатфакторного аналізу території планування. Результати аналізу слід організувати в ГІС для подальшого оцінювання планувальних рішень.

За основою при підготовці розділу доцільно використовувати результати виконання розділу Ландшафтне планування у складі Комплексного плану розвитку території громади або використовувати підходи ландшафтного планування при характеристиці компонентів довкілля. Оцінка значення та чутливості ландшафтів до властивих для території планування впливів і напрямків використання дають можливість визначити важливі для аналізу планувальних рішень характеристик.

- Характеристика здоров'я населення, де мають бути представлені провідні риси стану здоров'я за наявності вихідних даних – у прив'язці до екологічних проблем території планування.
- Прогнозна оцінка змін території планування за умов неприйняття документу державного планування. Слід представити прогностні висновки про те, яким чином буде змінюватись стан довкілля за збереження поточних тенденцій і ступеню впливу на навколишнє середовище. Для прогнозування тенденцій доцільно застосовувати методи аналогій, методи аналізу ключових показників за попередні роки із визначенням провідних факторів впливу (наприклад, кількість викидів по роках основних підприємств-забруднювачів, зміни у функціональному використанні території, зміни частки територій природно-заповідного фонду тощо).

Вихідні дані. Підґрунтям робіт із розроблення СЕО є збір вихідних даних природні умови: якість повітря і кліматичні умови, поверхневі та підземні води, ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ, загалом про ландшафти як комплексні утворення. Важливо також а також дані про сучасне землекористування та соціально-економічні особливості території. Загалом можна визначити такі джерела (Додаток):

- фондові картографічні та описові матеріали у різних відомствах і установах (департаменти або управління екології та природних ресурсів, лісгосподарські підприємства, басейнові управління водних ресурсів та інші);
- дані дистанційного зондування Землі, перш за все відкриті космічні знімки (Sentinel), лідарна та радарна зйомка, зйомка за допомогою БПЛА. За деталізацією такі матеріали коректно використовувати для планувальних робіт на рівні об'єднаних територіальних громад;
- актуальні матеріали топографічного знімання території, отримання яких є обов'язковою умовою початку робіт із розроблення просторового плану. Матеріали топозйомки зазвичай надаються у цифровому ГІС-форматі і придатні для оцінювання території.

Отримання кондиційних і детальних, таких що відповідають масштабу дослідження, вихідних даних досить проблематичне. Це стосується всіх без виключення позицій, за якими, згідно законодавства, необхідно виконати аналіз для отримання обґрунтованих висновків про актуальний стан довкілля та його ймовірні зміни. Це – і дані про природні умови та компоненти ландшафту, і екологічний стан компонентів (зокрема якість, ступінь і показники забруднення водойм, повітряного середовища та ґрунтів), і здоров'я населення.

Відкриті дані, що представлені у Статистичних збірниках, Звітах про стан навколишнього середовища, екологічних паспортах тощо переважно узагальнені на рівні адміністративних одиниць не нижче району або на рівні забруднювачів загалом для області, що не дає можливість аналізувати тенденції розвитку ситуації із прив'язкою до конкретних територій і населених пунктів, у тому числі і територіальних громад. Переважно відсутні у вільному доступі картографічні матеріали про регіональні екологічні мережі. Дані про межі територій природно-заповідного фонду представлені на Публічній кадастровій карті (ці дані постійно уточнюються і оновлюються).

Більшість вихідних матеріалів, зокрема картографічних матеріалів досі зберігаються у аналоговому (паперовому, скановані паперові) форматі і не придатні до сучасних вимог оперативного та ефективного управління ними. Комплексність планувальних завдань та зростання вимог щодо міждисциплінарного підходу при здійсненні стратегічної екологічної оцінки потребують певних технологічних інновацій. Одним із таких сучасних і інноваційних інструментів є географічні інформаційні системи (ГІС). ГІС-технології забезпечують підготовку, узгодження, організацію просторових даних для забезпечення можливостей подальшого використання для аналізу та оцінювання.

9.4.3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.

У цьому розділі Звіту про Стратегічну екологічну оцінку ДДП слід представити витяг інформації про території, які зазнають впливів через впровадження на них планувальних рішень.

У той час як у Розділі 2 йдеться про загальну характеристику поточного стану території, то у цьому розділі **слід виокремити характеристики** природних умов та екологічного стану для конкретних ділянок / ареалів, які ймовірно зазнають впливу у зв'язку із планованою діяльністю. Очевидно, планована діяльність не буде мати суцільного поширення на всю територію, змін зазнають конкретні, визначені проектним планом, ділянки. Вплив на довкілля таких проектних рішень, зокрема однотипних, відрізнятиметься залежно від конкретних локальних особливостей навіть у межах території громади. Детальність розроблення Комплексного плану, зокрема розділу Ландшафтне планування, дає можливість визначити локальні особливості у межах території громади.

Характеристика стану довкілля на територіях, які ймовірно зазнають впливу, може бути виконана за компонентним підходом, наслідуючи структуру загального аналізу території: кліматичні умови, якість повітря, поверхневі і підземні води, ґрунти, види флори і фауни та біотопи, ландшафти. Важливо представити не лише інвентаризаційну інформацію про названі компоненти довкілля, а й оціночні судження про компоненти, ступінь їхнього значення для забезпечення різних функцій (буферність щодо забруднювачів, підтримка біорізноманіття, запобігання змінам клімату та підтримка комфортності місцевих кліматичних умов, родючість ґрунтів тощо), а й чутливість до впливів (ерозійна небезпека, проникнення забруднювачів у ґрунтові води, водоутримуюча здатність території тощо).

Суттєво підвищується ефективність виконання цього розділу за наявності ГІС із організованими геоданими про природні умови та результати оцінювання (наприклад, за результатами розроблення Ландшафтного плану) та геопросторовими даними із планувальними рішеннями.

Геоінформаційні системи дають можливість виокремити та аналізувати планувальні рішення в (напів)автоматизованому режимі і оперативно отримувати візуалізовані результати оцінки. Необхідна умова – наявність заповнених атрибутивних даних про планувальні рішення і про характеристику компонентів довкілля для всіх без виключення просторових об'єктів. Технологічно аналіз у середовищі ГІС реалізується через накладання полігонів планувальних проектних рішень, вплив яких необхідно оцінити у рамках стратегічної екологічної оцінки, з наборами полігонів із характеристиками компонентів довкілля (рис. 9.4.3.1). Результатом застосування інструменту геообробки стає зведений полігональний клас просторових об'єктів із полігонами, які мають однотипний набір характеристик (атрибутів) для відповідного проектного рішення. Кожному планувальному рішення може відповідати як один набір однотипних характеристик компонентів довкілля, так і декілька полігонів із різними характеристиками (табл.1). Відповідний одному проектному рішення набору полігонів визначається за ідентифікатором, який успадковується із вихідного файлу «Планувальні рішення».

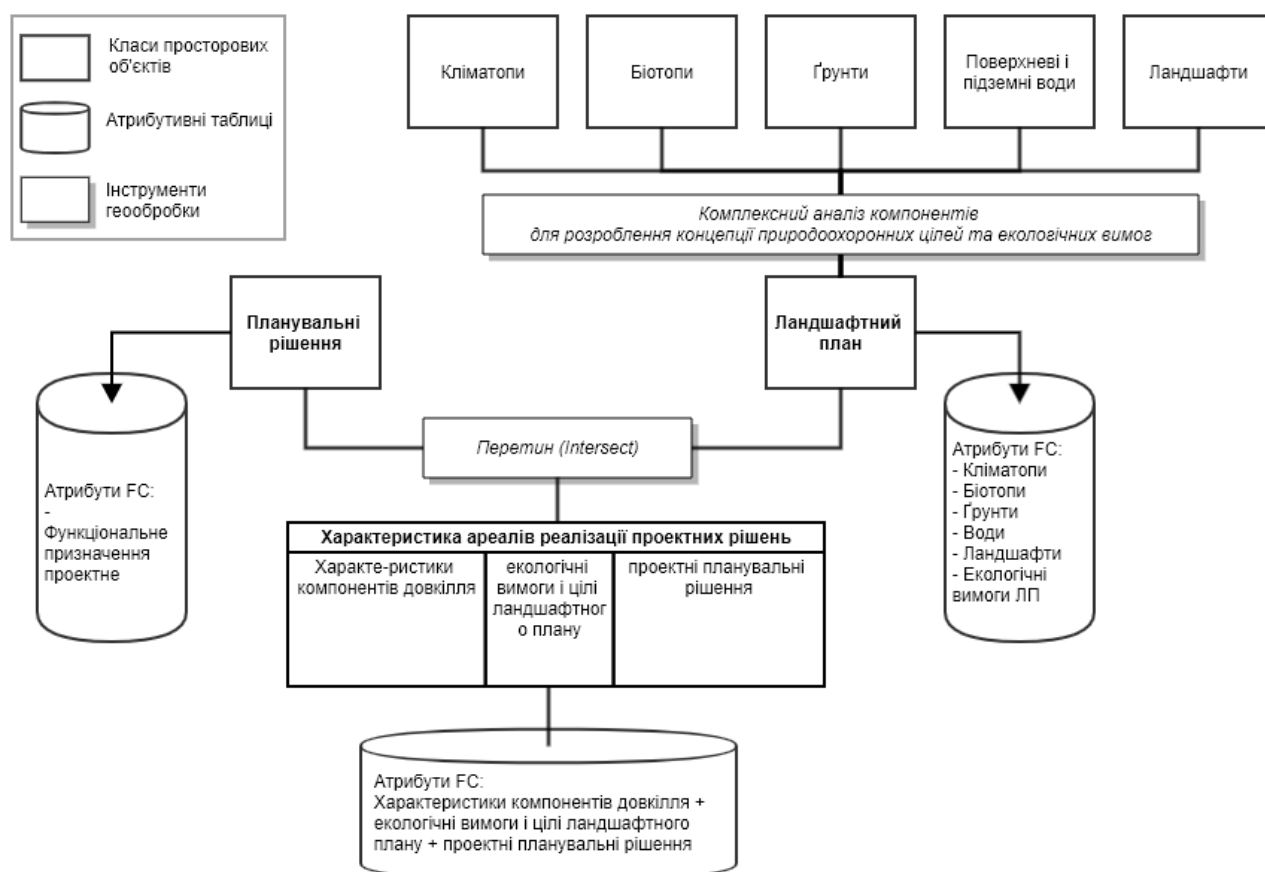

Рис. 9.4.3.1. Схема ГІС-аналізу для визначення характеристик стану довкілля на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Таблиця 9.4.3.1. **Приклад характеристики територій, які ймовірно зазнають впливу.** Таблиця, експортована із бази геоданих, із характеристиками природних умов і екологічних вимог, адаптована для аналізу ймовірних впливів на довкілля (приклад - КП Роганської територіальної громади Харківської області)

Планувальне рішення -Логістичний центр та майданчик для відстою транспорту
Ідентифікатор планувального рішення в базі геоданих і на карті - 9918

Таблиця 9.4.3.1

Сучасне використання / стан	БІОТОП			ҐРУНТИ			КЛІМАТОП	ЛАНДШАФТ	ЦІЛІ І ЕКОЛОГІЧНІ ВИМОГИ ЗГІДНО ЛАНДШАФТНОГО ПЛАНУ	ПЛОЩА фрагменту, га*
	Біотоп	Оцінка значення біотопів за критеріями репрезентативності та збереженості	Характеристика і природоохоронні вимоги для біотопу	Тип ґрунтів / Статус щодо особливо цінних ґрунтів / Ступінь значення ґрунту за родючістю	Характеристика і природоохоронні вимоги для ґрунтів	Характеристика і природоохоронні вимоги для ґрунтів у розрізі ерозійної небезпеки	Кліматоп / Характеристика і природоохоронні вимоги	Характеристика ландшафтів		
Луки	Трав'яні біотопи - Ксеромезофітні алювіальні луки	Високе	Наближені до природного стану біотопи, потребують підтримки	Чорноземні типові / Особливо цінні ґрунти загальнодержавного значення / Дуже високе	Нормативно особливо цінні ґрунти. Охорона. Вимагається особлива процедура зміни функціонального призначення	Ґрунти малочутливі до активної водної ерозії. Збереження поточного використання земель, збереження і розвитку лісосмуг або смуг лучно-степової рослинності	Відкритих просторів / Сильно виражений добовий цикл температури та вологості, відкритий вітровим потокам, продукування і свіжого / холодного повітря. Високе значення для підтримки комфортності	Ландшафт із домінуванням житлової і громадської малоповерхової забудови. Низька привабливість ландшафту	Підвищення комфортності середовища проживання через впровадження заходів для запобігання шумовому та хімічному забрудненню, підтримка та розвиток зелених зон	1,605
Пасовища	Трав'яні біотопи - Мезофітні і луки пасовищного використання	Високе	Підтримка стабільного стану біотопів, розвиток					Ландшафт із домінуванням сільського сподарських культур, відкриті, широкі простори, займають межиріччя. Низька привабливість ландшафту	Стале екологоорієнтоване сільськогосподарське використання ландшафтів із якісними ґрунтами, запобігання активації водної ерозії	0,158
Лісосмуги	Лісові біотопи - Антропогенні широколістяні ліси	Середнє	Потребують підтримки для наближення до властивих регіону рослинних угруповань					Ландшафт із домінуванням сільського сподарських культур, відкриті, широкі простори, займають межиріччя. Низька привабливість ландшафту	Стале екологоорієнтоване сільськогосподарське використання ландшафтів із якісними ґрунтами, запобігання активації водної ерозії	0,625

9.4.4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

У розділі необхідно визначити перелік екологічних проблем та ризики впливу на здоров'я населення, які пов'язані із видами і об'єктами запланованої діяльності у межах території громади. Слід проаналізувати перелік планувальних рішень і визначити, які впливи на довкілля характерні для таких видів діяльності. Структурування розділу доцільно виконувати за групами планувальних рішень (наприклад, за функціональними територіями чи інфраструктурними об'єктами), які характеризуються подібними впливами (табл.9.4.4.1).

За наявності на території планування природоохоронних територій (територій природно-заповідного фонду, Смарагдової мережі, водно-болотних угідь) необхідно вказати, чи очікується вплив на планувальних рішень на такі території і вказати характер такого впливу.

Табл. 9.4.4.1

Визначення екологічних проблем, які стосуються документа державного планування (Схема планування території Роменського району)

	Біотопи - руйнування, втрата біорізноманіття	Ґрунти			Ґрунтові води - потрапляння забруднюючих хімічних і органічних	Поверхневі води - замулення, забруднення	Повітря - шумове забруднення, Надходження забруднюючих речовин, електромагнітне забруднення
		Якість	Хімічне забруднення	Водна ерозія			
територія житлової забудови	+	-	+	-	+	+	-
територія громадської забудови	+	-	+	-	+	+	-
територія виробнича	+	-	+	-	+	+	+
територія комунальних об'єктів	+	-	+	-	+	+	-
територія транспортної інфраструктури	+	-	+	-	+	+	+
територія інженерної інфраструктури	+	-	+	-	+	+	-
Трансформаторні підстанції (зона впливу - 150 м)	-	-	-	-	-	-	+
територія рекреаційного призначення	+	-	-	-	-	-	-
територія кладовища	-	-	-	-	+	-	-

Території сільськогосподар ського використання	+	+	+	+	+	+	-
сміттєзвалища	+	+	-	+	-	-	+
автомагістралі (зона впливу - 100 м)	+	+	+	+	+	+	+

9.4.5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування

Згадуючи тезу «мислити глобально, діяти локально», слід зазначити, що саме місцевий рівень планування є ключовим і для реалізації міжнародних зобов'язань України в сфері охорони довкілля, і для збереження та відновлення екосистем та формування безпечного середовища існування в цілому. Тож, відпрацювання відповідних положень є обов'язковим при здійсненні СЕО.

Як і при аналізі взаємозв'язків плану з іншими документами державного планування доцільним є послідовне відпрацювання документів всіх рівнів - глобального, національного, регіонального, місцевого.

На глобальному рівні серед основних документів можна виокремити такі:

- «Трансформація нашого світу: Порядок денний сталого розвитку на 2030 рік» Резолюція ООН 70/1 від 25 вересня 2015 р.[86];
- Рамкова Конвенція ООН зі зміни клімату та Паризька Угода до РК ООН [72];
- Конвенція ООН про охорону біологічного різноманіття [73];
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як оселища водоплавних птахів[74] ;
- Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням [75];
- Європейська ландшафтна конвенція [76];
- Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані [77].

На національному рівні йдеться про екологічні цілі та цілі щодо охорони здоров'я визначені в таких документах, як:

- Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [35];
- «Земельний кодекс України» [1];
- «Водний кодекс України» [2];
- «Лісовий кодекс України» [3];
- Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»[14] ;
- Закон України «Про охорону навколишнього середовища»[19];
- Закон України «Про охорону атмосферного повітря»[20];
- Закон України «Про екологічну мережу України» [21];
- Закон України «Про охорону земель» [22];
- Закон України «Про тваринний світ» [23];
- Закон України «Про рослинний світ» [24];
- Закон України «Про природно-заповідний фонд України» [18];
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»[25];
- Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки[78].

Щодо документів регіонального рівні розглядаються насамперед екологічні та соціальні цілі стратегій соціально-економічного розвитку, відповідні обласні програми, які стосуються охорони та збереження навколишнього середовища та його окремих компонентів, здоров'я людини.

Серед документів місцевого рівні аналізуються стратегії розвитку міст та громад, інші наявні документи.

Для спрощеного сприйняття отриманої інформації під час представлення звіту громадськості та замовнику рекомендовано представляти графічні матеріали, де узагальнено основні висновки. Приклади таких таблиць наведено нижче.

Табл. 9.4.5.1

Відповідність планувальних рішень зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях

Назва документу, окремі цілі	Цілі та завдання, представлені в документі щодо якого здійснюється SEO					
	Клімат і атмосферне повітря	Поверхневі і підземні води	Ґрунти та земний покрив	Види флори і фауни, біотопи, ПЗФ	Ландшафти, культурна спадщина	Стан здоров'я населення
Глобальний рівень						
Конвенція 1	x					x
Конвенція 2			x			
Конвенція 3				x	x	
Національний рівень						
Стратегія		x				
Указ			x			
Розпорядження				x		
Регіональний рівень						
Стратегія	x				x	
Програма		x	x			
Місцевий рівень						
Стратегія			x			x
План		x			x	

9.4.6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.

Цей розділ є одним з ключових у звіті про СЕО. Оцінка ймовірних впливів на довкілля запланованих видів діяльності має забезпечити, серед іншого, аргументовану відповідь на комплекс питань, зокрема щодо:

- принципової можливості створення об'єкту в межах території, яку охоплює документ державного планування (якщо масштаби впливу проєктованого об'єкта на компоненти, що охороняються, перевищують можливі компенсаційні заходи, його спорудження недоцільне);
- оптимального розташування/локалізації об'єкта в межах території для забезпечення його мінімального негативного впливу на компоненти, що охороняються, з урахуванням територіальних відмінностей у стані і якості компонентів довкілля;
- розробки відповідних компенсаційних заходів для упередження можливих негативних впливів об'єкта на компоненти, що охороняються;
- у разі планування створення декількох/багатьох об'єктів одного функціонального призначення вибору оптимальних локацій їх розміщення;
- визначення можливої допустимої кількості об'єктів одного функціонального призначення для упередження їх негативного кумулятивного впливу на компоненти, що охороняються, та їх спорудження в найбільш оптимальних локаціях;
- визначення можливого кумулятивного впливу всіх планувальних рішень документа державного планування на компоненти, що охороняються.

Виходячи з цього при оцінці впливів на довкілля кожного об'єкта слід розглядати і оцінювати його потенційний вплив виходячи:

- З особливостей масштабів його можливого впливу, зумовленого його технологічними особливостями та потенційною небезпекою для компонентів довкілля та здоров'я населення, зокрема - для промислових підприємств - класу шкідливості залежно від складу й кількості шкідливих чинників та умов технологічного процесу, та, аналогічно для об'єктів іншого функціонального призначення. Слід оцінювати ймовірні суттєві аспекти впливу плану на компоненти, що охороняються, по кожному із зазначених компонентів.
- Можливого впливу об'єкта на компоненти, що охороняються в конкретній точці локалізації. Для цього мають використовуватись попередньо отримані і опрацьовані дані щодо оцінки компонентів навколишнього середовища та їх територіальних особливостей. Зокрема, мають бути враховані такі характеристики як значення ґрунту за родючістю, чутливості ґрунтових вод до забруднення, привабливість ландшафту, чутливість до рекреаційних навантажень, значення ландшафтів для рекреації, значення біотопів, наявність чи відсутність лісів та лісовкритих територій тощо.

Надалі здійснюється аналіз впливів, виходячи з їх основних типів, зокрема:

- За ознакою: позитивні та негативні
- За проявом у часі: коротко-, середньо-, довгострокові, постійні, тимчасові
- За генезисом і складністю: первинні, вторинні, кумулятивні, синергічні

Зазвичай оцінка проводиться в табличній формі, із зазначенням планувальних рішень за функціональним призначенням та компонентів навколишнього середовища, що наражатимуться на вплив. Підходи до репрезентації результатів в процесі експертного оцінювання можуть відрізнятись. Це стосується детальності: характеристики ландшафтів в межах певного функціонального призначення території, тестового опису та індексації впливів за їх типами, функцій компонентів навколишнього середовища, врахованих при оцінці, обраного діапазону балів. Нижче зупинимось на більш детальній характеристиці окремих підходів.

Загальний аналіз впливів можна здійснити у відповідності до підходу, представленого в таблиці 9.4.6.1. Слід брати до уваги, що визначення ступеню негативності впливу може різнитись залежно від природних особливостей території, виявлених або на етапі складання ландшафтного плану, або ж розділів Звіту про СЕО щодо характеристики стану довкілля. Так, вплив планувального рішення щодо створення рекреаційно- туристичних територій відносно ландшафтів із домінуванням сільськогосподарських культур буде менш вираженим, ніж для подібного рішення щодо ландшафтів із домінуванням лісової рослинності.

Табл. 9.4.6.1

Можливий вплив планувальних рішень, які може бути суттєвим для навколишнього середовища

Проектні рішення щодо функціонального призначення території	Компоненти середовища, що підлягають оцінці впливу					
	Клімат і атмосферне повітря	Поверхневі і підземні води	Ґрунти та земний покрив	Види флори і фауни, біотопи, ПЗФ	Ландшафт і, культурна спадщина	Стан здоров'я населення
Рекреаційно-туристичні території	0 ∞ II ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- II ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- I ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- I ∞ ⇒ ⇒ ⇒	0 I ∞ ⇒ ⇒ ⇒	++ ⇒ ⇒ ⇒ ∞
Території громадської забудови	0 ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- ∞ ⇒ ⇒ ⇒	0 ∞ ⇒ ⇒ ⇒	0 ∞ ⇒ ⇒ ⇒	0 ∞ ⇒ ⇒ ⇒
Території інженерно-комунальної забудови	- ∑ ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- ∑ ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- ∑ ∞ ⇒ ⇒ ⇒	- ∑ ∞ ⇒ ⇒ ⇒	0 ∑ ∞ ⇒ ⇒ ⇒ ⇒	0 ∑ ∞ ⇒ ⇒ ⇒ ⇒
.....						
Умовні позначення впливів	позитивні та негативні					
	++ суттєво позитивний + позитивний 0 нейтральний - негативний - - суттєво негативний					
	<i>коротко- ⇒ первинні I</i>	<i>середньо- ⇒⇒ вторинні II</i>	<i>довгострокові ⇒⇒⇒ кумулятивні ∑</i>	<i>постійні ∞ синергічні Ω</i>	<i>тимчасові ~</i>	

Також досить поширеною є практика надання короткого опису впливу, в таблиці, або ж у тестовій формі. Опис може стосуватись лише констатації суті очікуваного впливу (зміни ландшафту, створення місць відпочинку, викиди пилу тощо), або ж бути більш детальним (таблиця 9.4.6.2)

Оцінка наслідків для довкілля: житлова забудова

ЧИННИК ВПЛИВУ	Житлова забудова	
ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ:		
КОМПОНЕНТ	Наслідки первинного впливу	Наслідки вторинного впливу у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі
Клімат і атмосферне повітря	Збільшення викидів та шумового забруднення у процесі будівництва	Викиди парникових газів, перегрівання поверхні, світлове забруднення
Підземні і поверхневі води	Інфільтрація забруднювачів під час будівництва у зв'язку із порушенням ґрунтового покриву та руйнування усталених природніх геохімічних бар'єрів	хімічне і органічне забруднення
Види флори і фауни, біотопи, ПЗФ	Незначна втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ	Покращення ситуації через зростання рівня озеленення садиб у середньо- і довгостроковій перспективі
Ландшафт	Антропогенізація ландшафту – заміна городів на забудову	-
Ґрунти та земельний покрив	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву Втрата вільних земель	хімічне і органічне забруднення через утворення побутових відходів і стоків (при відсутності каналізації)
Оцінка кумулятивного і синергічного впливу на навколишнє середовище	Значною мірою буде трансформовано ґрунтовий покрив на місці зведення будинків та облаштування обійсть. Види тваринного світу, характерні для сільськогосподарських угідь (або городів) будуть витіснені на суміжні ділянки. Ймовірне зростання забруднення ґрунтів через утворення побутових стоків, але тільки за умов відсутності каналізації. Вилучення вільних земель із одночасним зніманням верхнього шару ґрунтового покриву. Ймовірне зростання хімічного та органічного забруднення при відсутності каналізації. Посилення теплового острова через домінування штучних поверхонь. У середньо- і довгостроковій перспективі стабілізація екологічної ситуації та покращення стану, зокрема мікроклімату за умов розвитку зелених насаджень, дотримання правил благоустрою, належного функціонування каналізаційної системи.	

Ще один аспект, вартий уваги стосується більш детальний розгляд впливів в розрізі окремих компонентів. Наприклад, різні види економічної діяльності можуть призводити до посилення процесів ерозії ґрунтів, їх забруднення, або ж повної втрати як вільного ресурсу. Подібною є ситуація щодо ресурсів підземних вод, де йдеться як про втрату окремих параметрів їх якості, так і вичерпання запасів. Приклад такої оцінки наведено в Додатку 4. **Оцінка впливів планувальних об'єктів документу державного планування на компоненти, що охороняються.**

Додаткові можливості для візуалізації наслідків планувальних рішень створює метод бальних оцінок позитивних та негативних впливів. Його застосування дозволяє визначити як сумарний вплив планувальних рішень на окремі компоненти довкілля та їх функції, так і побачити ступінь впливу проектних рішень за територіями різного функціонального призначення (таблиця 9.4.6.3).

В окремих країнах ЄС при здійсненні планування на місцевому рівні застосовують паспорти запланованих об'єктів, де коротко описуються екологічні характеристики та оцінюється їх дія на навколишнє середовище. Значущість, функції і потенціал території переносяться на конкретну ділянку і оцінюються з урахуванням їх особливих властивостей. В паспорті визначається місце розташування певного об'єкту, фрагменту забудови, його площа, віддаленість чи близькість до територій, що охороняються, сучасне використання, вимоги затверджених планувальних документів (за наявності), детальна характеристика ймовірних змін стану навколишнього середовища у разі реалізації плану, інтегральна оцінка, прогноз стану навколишнього середовища у випадку не реалізації плану, пропозиції щодо компенсаційних заходів.

Табл.9.4.6.3

Сумарна оцінка впливу на компоненти, що охороняються

Проектні рішення за функціональним призначенням	Компоненти, що охороняються та напрями впливу													
	Стан здоров'я населення	Очікувана тривалість життя	Захворюваність	Атмосферне повітря/парникові гази/хімічне забруднення	Повітряний басейн/шумове забруднення	Земельні ресурси/утворення відходів	Ґрунти/хімічне забруднення	Ґрунти /водоутримуюча функція	Поверхневі і підземні водні ресурси/хімічне забруднення	Види і біотопи/виснаження	Рекреаційно-туристичні ресурси	Лісові площі/забруднення, вирубки	Історико-культурні пам'ятники	Всього, сумарний бал
території житлової садибної забудови	1	0	1	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	-5
рекреаційно-туристичні території	1	0	1	0	-1	-1	-1	0	-1	-1	0	0	0	-3
території громадської забудови	0	0	0	0	0	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0	-4
території логістичних центрів, складів та баз	0	0	0	-1	-1	-1	-1	-2	-1	-1	0	0	0	-8
території інженерно-комунальної забудови	0	0	0	-1	-1	0	-1	-1	-1	0	0	0	0	-5
.....														
Разом	3	0	3	-6	-5	-9	-10	-12	-9	-6	-4	0	0	-55

9.4.7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

З метою забезпечення охорони навколишнього середовища у контексті пом'якшення потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення й

запобігання виникненню гострих екологічних проблем, можливих унаслідок реалізації містобудівної документації у межах територіальних громад необхідною є реалізація системи комплексних заходів різного змісту. Такий комплекс заходів повинен здійснюватися відповідно до чинного законодавства України, відповідати засадам державної екологічної політики, визначених Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [14] та Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року [50], узгоджуватися із заходами, передбаченими державними, обласними, районними та місцевими цільовими програмами щодо охорони довкілля.

У таблиці 9.4.7.1 наведено приклади заходів, що стосуються різних складових довкілля та чинників, що впливають на їхній екологічний стан у межах територіальної громади. [82]

Табл. 9.4.7.1.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного значення (ДДП)

Напрями заходів	Зміст заходів
Щодо охорони атмосферного повітря	Проведення реконструкції комунальних систем та об'єктів тепло- і водопостачання шляхом впровадження новітніх енергоефективних технологій з енергозбереження. Здійснення постійного моніторингу за джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Дотримання та облаштування нормативних санітарно-захисних зон. Екологізація транспортної інфраструктури шляхом підвищення якості дорожнього полотна транспортних магістралей громади та створення мережі велосипедних доріжок. Розроблення спеціальних заходів щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
Щодо охорони поверхневих і підземних вод території	Розроблення робочого проєкту та будівництво мережі зливової каналізації та будівництво нових очисних споруд. Розширення системи централізованого комунального водопостачання, забезпечення усіх населених пунктів громади якісною питною водою. Впровадження комплексу заходів щодо екологізації водогосподарського комплексу, передбачених Загальнодержавною програмою розвитку водного господарства України. Впровадження водозберігаючих технологій, скорочення питомих витрат води на одиницю продукції, модернізація діючих та будівництво нових систем зворотного і повторного водопостачання, створення замкнутих систем водокористування.

	Розроблення та затвердження у встановленому законодавством порядку проекту зон санітарної охорони джерел водопостачання з визначенням меж усіх поясів зони санітарної охорони. Модернізація існуючих каналізаційних очисних споруд, реконструкція або заміна зношеного технологічного обладнання, удосконалення технології та підвищення ефективності головних стадій очистки стічних вод, Впровадження сучасних систем знезараження очищених стічних вод, а також будівництво каналізаційних очисних споруд з застосуванням новітніх технологій очистки стічних вод. Екологічне оздоровлення водних об'єктів з їх розчищенням, визначенням та упорядкуванням прирічкових захисних смуг. Здійснення постійного моніторингу за джерелами викидів забруднюючих речовин у водні об'єкти.
Щодо охорони ґрунтів	Здійснення заходів по боротьбі з ерозією ґрунтів, відновленню родючості та ефективному використанню еродованих земель. Проведення моніторингу стану ґрунтового покриву території. Здійснення комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території. Зберігання родючого шару ґрунтів, що зазнали переміщення при різних видах господарських робіт, та його подальше використання для ландшафтного благоустрою території та організації тепличних і оранжерейних господарств на завезеному ґрунті.
Щодо поводження з відходами	Виявлення та ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ з подальшою рекультивацією та відновленням порушених земель. Поетапне впровадження системи роздільного збору побутових відходів із наступним використанням частини їх компонентів, як вторинної сировини для продовження терміну експлуатації існуючої вільної площі полігонів ТПВ, зменшення кількості ТПВ, що транспортуються і захоронюються. Впровадження програми підтримки підприємництва, яке працює з утилізацією вторсировини.
Щодо фізичних факторів впливу на навколишнє середовище (шум та електромагнітне випромінювання)	Створення придорожніх охоронних зелених насаджень та санітарно-захисних зон. Застосування конструктивних шумозахисних заходів для першої лінії забудови (шумозахисні екрани, шумозахисні віконні блоки, шумопоглинаючі облицювальні матеріали).

	Дотримання параметрів охоронних зон (ЛЕП, ТП) та режимів ведення господарської діяльності в них.
Ландшафтно-планувальні заходи, збереження біорізноманіття	Розвиток та збереження зелених насаджень загального користування: створення парків та локальних зелених зон у місцях нового житлового будівництва та на вільних територіях у межах сформованої забудови. Формування безперервної зеленої стільникової системи прибудинкових територій житлових мікрорайонів задля захисту та покращення санітарно-гігієнічного стану житлових територій. Дотримання нормативів озеленення закладів соціально-культурного обслуговування під час будівництва нових об'єктів та реконструкція існуючих територій з метою доведення рівня озеленення до нормативних показників; Створення та підтримка зелених насаджень спеціального призначення: розвиток мережі озелених зон уздовж вулиць з урахуванням історичних особливостей забудови та рівнів інтенсивності автомобільного руху. Організація та благоустрій системи природно-пізнавальних маршрутів як у межах території населених пунктів так і на суміжних територіях у межах громади. Організація локальної екологічної мережі за рахунок зелених насаджень, гідрографічної мережі з її прибережними захисними смугами, тощо як джерела відновлення і збереження екологічного балансу території у контексті забезпечення сталого розвитку території громади. Створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
Заходи адміністративного характеру	Розвиток системи моніторингу якості складових довкілля в сільбищній зоні населеного пункту, з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон. Дотримання порядку, визначеного чинним законодавством України, під час вилучення/ переведення земель сільськогосподарського призначення, до інших видів цільового призначення згідно містобудівної документації. Контроль послідовності реалізації рішень Комплексного плану щодо попереднього скорочення параметрів санітарно-захисних зон виробничих та комунальних територій. Пошук ресурсів фінансування для інвестування в природоохоронні заходи.

	Посилення контролю за дотриманням екологічних вимог під час будівництва нових та реконструкції існуючих промислових, транспортних підприємств, об'єктів виробничо-комунального призначення.
--	---

Окрему увагу варто приділити адаптації територіальних громад до змін клімату [50]. Важливе значення у цьому контексті мають заходи щодо впровадження сучасних енерго- та ресурсозберігаючих технологій в усіх сферах діяльності громади, зменшення викидів парникових газів.

9.4.8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися.

Альтернативи мають бути визначені у Заяві про обсяг СЕО і проаналізовані у рамках Звіту про СЕО. Як альтернативні можуть бути визначені такі сценарії:

Альтернатива 1: «нульовий сценарій» за якого не розробляється та не затверджується документ державного планування. По суті це продовження розвитку території на тих умов, які склалися, як продовження поточних (в тому числі несприятливих) екологічних тенденцій. Характеристика прогнозного розвитку за умов нерозроблення ДДП згідно типової структури звіту про СЕО вказується у розділі 2.

Альтернатива 2: Загальний прогноз розвитку території за умов розроблення містобудівної документації і її затвердження. У цьому випадку слід представити відомості про розвиток території у зв'язку із впровадженням планувальних рішень з урахуванням їхнього впливу (позитивного або негативного) на стан довкілля. Основою характеристики альтернативи є висновки щодо ймовірних впливів на довкілля, які представляються у розділі 6.

Альтернатива 3: Розроблення декількох галузевих секторальних стратегій (у сфері транспорту, охорони навколишнього природного середовища, інноваційній сфері) розвитку території

Комплексні завдання, поставлені перед плануванням території громади, – прогнозування просторового розвитку, забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій, взаємоузгодження регіональних та місцевих інтересів, закладення основ для розроблення стратегічних, прогнозних і програмних документів – обумовлюють необхідність застосування комплексних досліджень усього різноманіття умов та ресурсів території, зовнішніх можливостей та загроз для її розвитку.

Реалізація концепції сталого розвитку при здійсненні просторового планування вимагає забезпечення узгодження економічно обґрунтованих архітектурних та інженерних планувальних рішень (зокрема, щодо розвитку транспортної інфраструктури) із природними умовами, виконання порівняльної одночасної оцінки придатності ландшафтів території для різних видів використання або вилучення з господарського використання на основі виявлення комплексного природного потенціалу; проведення досліджень відповідності сучасного напрямку використання структури ландшафтів та здійснення вибору оптимального варіанту їх використання відповідно до соціально-економічних завдань і природоохоронного потенціалу.

Такий підхід передбачає виконання саме комплексного дослідження, що має відображати можливість просторової диференціації функцій території залежно від її структури та природоохоронної цінності, особливостей сучасного використання, ступеня збереженості або деградації природних ландшафтів, можливості їх відновлення, а також з огляду на економічну доцільність та потенційну інвестиційну привабливість.

Обрання Альтернативи 3 безумовно сприяло б вирішенню окремих галузевих проблем, але значно зменшило кумулятивний ефект, який створює розробка цілісного планувального документу, наприклад Комплексного плану розвитку території громади.

Альтернатива 4: Порівняння варіантів окремих рішень ДДП. При цьому у процесі стратегічної екологічної оцінки аналізуються окремі рішення щодо відповідності дотримання екологічних вимог і обирається найбільш безпечне рішення, яке чинить найменший вплив на довкілля.

Такі альтернативи можуть розглядатися щодо розміщення ділянок для нової житлової забудови, виробничих територій, прокладання автодоріг, створення озелених територій загального користування. В процесі розроблення ДДП розглядаються деякі принципові пропозиції щодо функціонального використання територій з метою можливої їх інтеграції до проекту у якості проектних рішень. При цьому опрацьовуються можливі ризики для довкілля, а також досліджуються позитивні ефекти за умов впровадження таких пропозицій, виконується обґрунтування вибору виправданих альтернатив окремих проектних рішень.

Як приклад, можуть бути проаналізовані три гіпотетичні варіанти прокладання автодороги національного значення (рисунок 9.4.8.1) (На прикладі Звіту про СЕО СПТ Роменського району). Аналіз виконаний у середовищі ГІС, основою були результати ландшафтно-планувальних робіт. До геоінформаційного аналізу трьох варіантів залучені результати оцінювання біотопів і рівня біорізноманіття, цінності ґрунтів, чутливості ґрунтів і ґрунтових вод до забруднення важкими металами і нафтопродуктами. Тобто ті види оцінок, які діагностують вплив прокладання і експлуатації автодороги на довкілля. Також визначена кількість житлових будинків, які потрапляють у зону шумового і хімічного забруднення від автотранспорту. На рисунку 1 представлено просторове накладання альтернативних варіантів прокладання автомобільної дороги із різними класами просторових об'єктів, які містять атрибути оціночних класів компонентів довкілля. На рисунку 4 на графіках представлені приклади аналізу впливу альтернативних варіантів прокладання автодороги, що ґрунтується на порівнянні площ цінних або чутливих ділянок, а також кількості будинків, які потрапляють у зону прокладання і впливу.

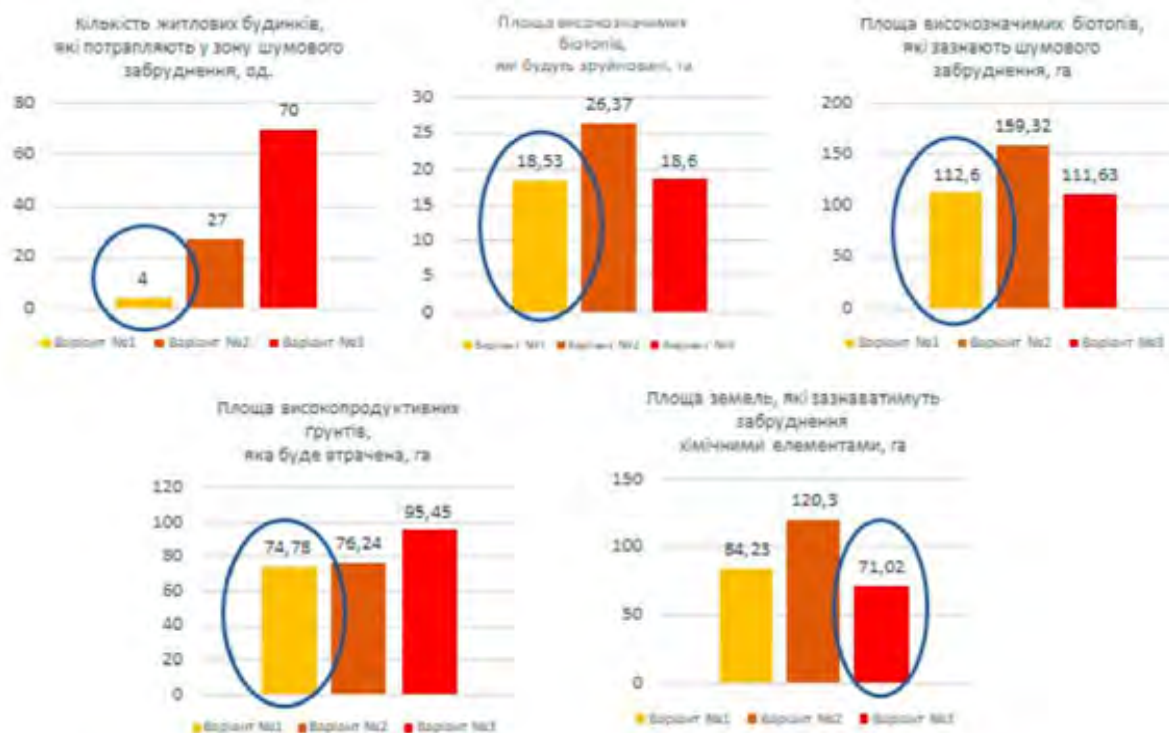

Рис. 9.4.8.1. Порівняння наслідків впливу альтернатив прокладання автомобільної дороги на компоненти довкілля та здоров'я населення на основі результатів ГІС-аналізу оціночних шарів - класів просторових об'єктів

Із трьох альтернативних варіантів прокладання автодороги Варіант №1 є найбільш відповідним екологічним вимогам, найменше шкодить довкіллю і здоров'ю населення.

9.4.9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Процес стратегічного екологічного оцінювання документа державного планування не завершується із складанням звіту про СЕО та затвердженням вказаного документа державного планування. Адже передбачити всі можливі негативні наслідки впровадження документа державного планування тільки на етапі його розробки, як правило, неможливо. У зв'язку з цим процедура стратегічного екологічного оцінювання передбачає здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля і для здоров'я населення протягом всього часу дії відповідного документа і протягом одного року після закінчення його дії.

Згідно із Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (стаття 17) [17] здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, покладається на замовника відповідного документа державного планування (в межах його компетенції). Замовник має один раз на рік оприлюднювати результати вказаного моніторингу на офіційному сайті в мережі Інтернет. У разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, замовник зобов'язаний вжити заходів для їх усунення. Таким чином, процедура моніторингу наслідків виконання документа державного планування передбачає не лише спостереження за виникненням можливих негативних наслідків для довкілля, а й, у разі необхідності, здійснення необхідних заходів щодо усунення таких негативних наслідків.

Заходи, які мають здійснюватися з метою моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля визначаються під час складання звіту про стратегічну екологічну оцінку і прописуються в окремому розділі звіту про СЕО. Вимоги до організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля визначаються Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (далі – Порядок), який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272. [43]

Згідно з вказаним Порядком, для здійснення моніторингу замовник документа державного планування розробляє заходи з урахуванням результатів громадського обговорення, консультацій з органами виконавчої влади у процесі проведення стратегічної екологічної оцінки і транскордонних консультацій (у разі їх проведення). Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсацію негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;
- виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Згідно пункту 5 Порядку, з метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;

- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх визначати;
- періодичність визначення показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Конкретний перелік кількісних та якісних показників моніторингу та цільових їх значень залежить від специфіки кожного окремого документа державного планування. Прикладами таких показників можуть бути обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел; вміст в атмосферному повітрі різних забруднюючих речовин; обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти; обсяги утворення твердих побутових відходів на території громади; рівень захворюваності населення громади на різні хвороби тощо.

Згідно Порядку (пункт 7), замовник протягом п'яти робочих днів з дня затвердження документа державного планування розміщує на власному офіційному веб-сайті заходи, передбачені для здійснення моніторингу, і письмово повідомляє про це Міндовкілля.

З метою забезпечення здійснення моніторингу замовник своїм рішенням може утворювати групи експертів, відповідальні за здійснення моніторингу (моніторингові групи), визначати їх склад та порядок роботи.

Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля також передбачає, що у разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, замовник має вжити заходи для їх усунення, а також подає органу державної влади або органу місцевого самоврядування, який затвердив документ державного планування, пропозиції щодо внесення змін до такого документа з метою усунення негативних наслідків. У такому разі зміни, що вносяться до документа державного планування, підлягають стратегічній екологічній оцінці.

9.4.10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Для більшості українських громад планувальні рішення, що представляються в проектах документів державного планування не передбачають виникнення транскордонних наслідків, а отже їх опису.

У разі наявності таких наслідків, правила процедури оцінки впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті викладені в Конвенції Еспо про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Конвенцію ратифіковано Законом України № 534-XIV (534-14) від 19.03.99. Потенційний транскордонний вплив діяльності в першу чергу залежить від:

- локалізації запланованих проектів та видів діяльності;
- галузевих особливостей запланованих проектів, планувальних намірів;

- масштабів впливу на різних етапах реалізації.

Безпосередня оцінка наслідків здійснюється у відповідності з методичними підходами, що представлені в підрозділі щодо опису наслідків для довкілля.

9.4.11 Резюме нетехнічного характеру

Звіт про CEO містить значну частину інформації, сприйняття якої потребує певного рівня фахової підготовки, базових знань у сфері містобудування, екології тощо. Метою резюме є донесення змісту проведених досліджень у формі, лаконічній та доступній широкій громадськості. Тут відображаються основні висновки за кожним з розділів, представлених у звіті.

9.5 Забезпечення взаємодії та залучення зацікавлених сторін.

Складність процесів, що відбуваються у сучасному суспільстві, різноманіття соціальних, культурних, побутових паттернів, наукових методик та управлінських практик суттєво змінюють роль і зміст соціальної комунікації. Ці зміни перетворюють ніби то другорядний етап узгодження на першочерговий захід, без якого в розвинених країнах уявити просторове планування і управління на даний час неможливо.

Так само неможливо представити поза механізмами громадянського суспільства і CEO, якість здійснення якої формується у безпосередній взаємодії замовників, експертів та всіх зацікавлених сторін - органів державної влади, неурядових організацій, населення, інвесторів. У європейській практиці поширеним є досвід участі у робочих зустрічах з узгодження планувальних рішень фахівців з медіації, підготовка яких дозволяє врахувати інтереси всіх сторін, знайти оптимальний баланс, виявити справжні мотиви потенційної конфронтації, усунути суперечності і конфлікти. Більш детально ознайомитись з принципами і методиками медіації, що мають широке поле для впровадження в Україні, можливо на основі численних публікацій, таких, як наприклад «Mediation in planning. Short guide» [110] та інші [108].

Закон про CEO [17] визначає суб'єктів стратегічної екологічної оцінки та їх повноваження, Статтями 12 та 13 передбачає порядок проведення громадського обговорення та консультацій. Відповідно до Закону участь громадськості передбачена як на етапі Заяви про CEO, коли громадське обговорення може тривати не менше 15 днів з дня її оприлюднення, так і після оприлюднення проєкту документу державного планування та звіту про CEO. Зміст відповідного повідомлення також визначено в Законі. Довідки щодо проведеного громадського обговорення та консультацій відображає суть висловлених зауважень, ступінь їх врахування та аргументи щодо відхилення.

Громадам, залученим у програми міжнародної допомоги, у взаємодію з організаціями глобального рівня, зокрема, у проєкти Світового банку, доцільно приділяти більше уваги співпраці зі стейкхолдерами, забезпечуючи їх максимальне залучення. Одним з механізмів, передбачених у такій ситуації є План взаємодії із зацікавленими сторонами (ПВЗС), який визначає відповідні зацікавлені сторони, питання, з якими робоча група розробника Звіту про CEO, буде проводити консультації, типи участі. Він розробляється відповідно до вимог так званої Екологічної та соціальної рамки Світового Банку на засадах інклюзивності. В документі відзначається, що взаємодія із зацікавленими сторонами – це безперервний і повторюваний процес, в рамках якого визначається коло осіб, яких стосуються рішення та дії замовника, а також інших осіб, зацікавлених у реалізації проєкту та результатах прийнятих рішень, з метою встановлення зв'язків та сприяння налагодженню діалогу. При цьому враховуються потреби різних груп та осіб, зокрема, незахищених або вразливих, зв'язку з комунікацією та доступом, а також розглядаються можливі проблеми у цій галузі. Взаємодія має бути налагоджена на максимально ранньому етапі підготовки проєкту, оскільки

своєчасна ідентифікація зачеплених та зацікавлених осіб та консультації з ними дозволяють враховувати думки та побоювання зацікавлених сторін у ході розробки та реалізації проекту та експлуатації проектних об'єктів.

Зважаючи на відносну новизну процедури СЕО для українських громад, в таблиці 9.5.1 представлено основні питання, відповідь на які дозволяє громадськості та замовнику визначити якість звіту про СЕО.

Таблиця 9.5.1

Перевірка якості звіту: основні питання

1	В звіті детально проаналізовано зв'язок представленого проекту плану з іншими документами державного планування, насамперед в екологічній сфері	▲
2	При підготовці звіту використано широкий набір вихідних даних та джерел інформації	▲
3	У звіті представлено ґрунтовну покомпонентну характеристику стану довкілля, зокрема на територіях, які ймовірно зазнають впливу	▲
4	Оцінки стану компонентів довкілля та ймовірних впливів здійсненні за допомогою ГІС	▲
5	Детально проаналізовані всі типи ймовірних впливів, з урахуванням особливостей компонентів навколишнього середовища, їхніх функцій та проектних рішень щодо них	▲
6	Запропоновано системний та реалістичний погляд на заходи, що мають бути вжиті для пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	▲
7	Розглянуто декілька альтернатив планувальних рішень	▲
8	Відповідно до законодавства України визначено заходи з моніторингу реалізації плану, обґрунтовано відповідну систему індикаторів	▲
9	Чітко дотримана процедура взаємодії з громадськістю, зауваження взяті до уваги або відхилені з належним обґрунтуванням	▲

Непрямими критеріями є також вартість робіт, що відповідає вимогам ринку, та фаховий склад команди розробників, досвід попередніх робіт, очевидна обізнаність з питань управління навколишнім середовищем, сталого розвитку.

10. Особливі вимоги до процедури розроблення комплексних планів для територіальних громад, які отримали субвенцію в рамках реалізації Програми прискорення приватних інвестицій у сільське господарство

Постановою КМУ від 28.07.2021 № 853 [47] визначений порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад.

Розмір субвенції визначається за формулою:

$$V_{\text{Гр.і}} = 3,19 \text{ тис.грн./кв.км} \times P_i$$

Умовами надання субвенції є:

1) прийняття відповідною сільською, селищною, міською радою або військово-цивільною адміністрацією населеного пункту в разі її утворення рішення щодо розроблення комплексного плану;

2) затвердження у встановленому порядку завдання на розроблення комплексного плану;

3) наявність актуалізованої картографічної основи в цифровій формі у державній геодезичній системі координат УСК-2000 для розроблення комплексного плану згідно із завданням на його розроблення;

4) співфінансування з місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством, послуг з розроблення комплексного плану в обсязі, що перевищує граничний розмір субвенції;

5) забезпечення фінансування послуг з експертизи комплексного плану за рахунок коштів місцевого бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством.

Субвенція не надається бюджетам міських територіальних громад, адміністративним центром яких є населений пункт, що одночасно є обласним центром.

Таким чином, територіальні громади, які претендують на отримання субвенції, повинні відповідати вищенаведеним критеріям, зокрема, мати картографічну основу, створену відповідно до вимог, наведених в розділі 3.1.

Розроблення комплексних планів для таких територіальних громад, крім процедур, передбачених в постанові КМУ № 926 [39], повинно додатково враховувати рекомендації Світового банку (“Рекомендації щодо підготовки стратегічної екологічної та соціальної оцінки проєктів комплексного плану просторового розвитку територій” [83], СЭС1 «Оценка и управление социально-экологическими рисками и воздействиями» [84], СЭС10 «Взаимодействие с заинтересованными сторонами и раскрытие информации» [85]).

11. Застосування геоінформаційних технологій та формування електронного документа

Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” [16] визначив, що містобудівна документація розробляється в цифровій формі як набори профільних геопросторових даних. Тому застосування геоінформаційних технологій є обов’язковою умовою її розроблення. Переваги цієї технології полягають у можливості автоматизувати значну кількість елементів проєктування. В першу чергу це здійснення атрибутивного та просторового аналізу.

До *атрибутивного (непросторового) аналізу* належать операції пошуку та відображення за атрибутами, пошук карт та їх візуалізація, класифікація атрибутивних даних, картографічні виміри (напрямок, площа), робота зі статистичними даними.

До *просторового аналізу* можна віднести операції оверлею (накладання), буферизацію (аналіз близькості), мережевий аналіз, прогнозування, інтерполяцію, об'єднання об'єктів та інші.

Аналіз даних за допомогою ГІС має дві стратегічні цілі:

- бачити цілісну картину;
- керувати місцеположенням об'єктів.

Перша стратегічна ціль дозволяє проєктанту за допомогою засобів ГІС виявляти системні феномени як в географічному вигляді, так і у соціумі.

Друга стратегічна ціль реалізує вибір певного методу ГІС-аналізу та його реалізацію для задач управління громадою, аналізу сусідства природних та антропогенних факторів довкілля, тощо.

Обидві стратегічні цілі досягаються через вирішення наступної низки завдань ГІС-аналізу:

- аналіз місцеположення об'єктів;
- аналіз розподілу показників числових атрибутів об'єктів;
- побудова карт щільності явищ;
- пошук об'єктів всередині досліджуваної області;
- аналіз найближчого сусідства;
- картування змін;
- визначення потрібних просторових атрибутів об'єктів;
- розподіл об'єктів по категоріям;
- пошук та опис закономірностей розподілу просторових та атрибутивних даних;
- побудова бази геоданих;
- візуалізація результатів.

Прикладом здійснення обох видів ГІС-аналізу є пошук території для розміщення проєктної бази відпочинку. Умови вибору відповідної земельної ділянки наступні: ця земельна ділянка повинна належати до земель запасу (атрибутивні дані), має бути площею від 1 до 5 гектарів (атрибутивні дані), розташована в межах 100 метрів від водного об'єкту та лісу (буферна відстань), не знаходитись в межах санітарно-захисних та охоронних зон (оверлей). Аналіз виконаний на прикладі території Черкаської територіальної громади Донецької області. Програмне середовище - ArcGIS Desktop.

На рис. 11.1 показано загальну схему Черкаської громади.

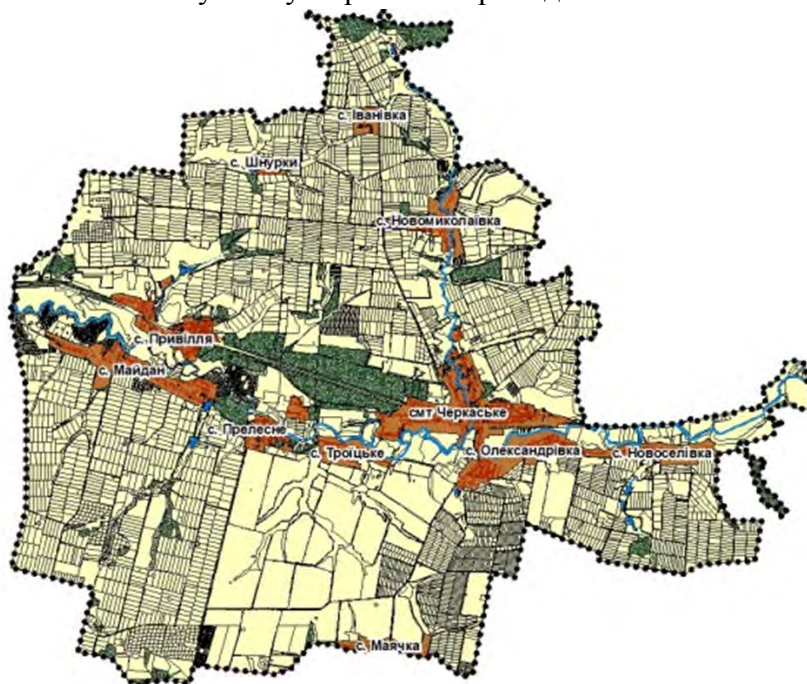

Рис. 11.1 Схема існуючого використання території Черкаської громади

На рис. 11.2 жовтим кольором відображені тільки ті земельні ділянки, які відібрані за результатами аналізу як землі запасу.

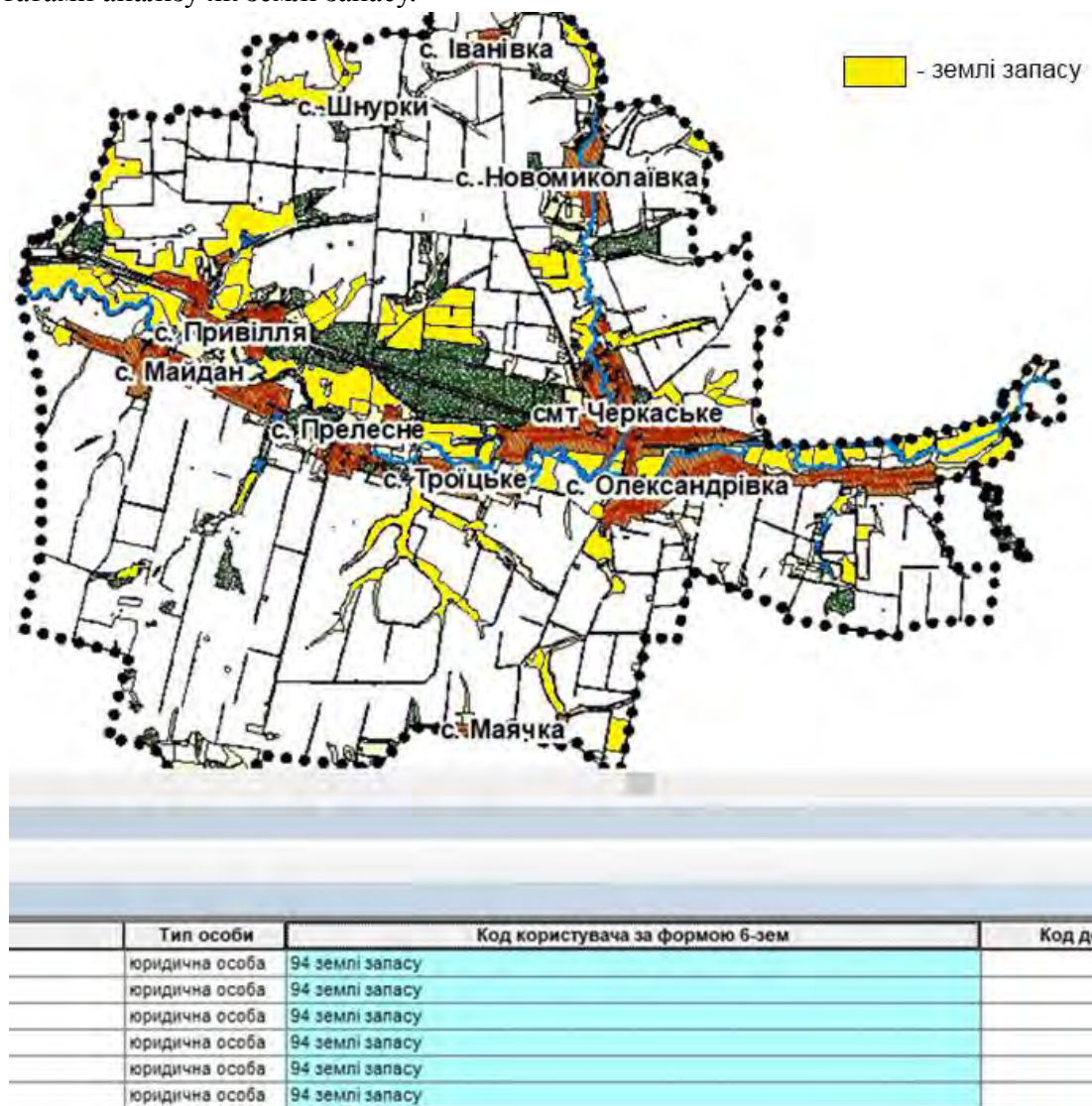

Рис. 11.2 Землі запасу на території Черкаської громади

На рис. 11.3 рожевим позначено всі зони обмежень, територію яких на підставі аналізу було виключено із вибірки земель запасу.

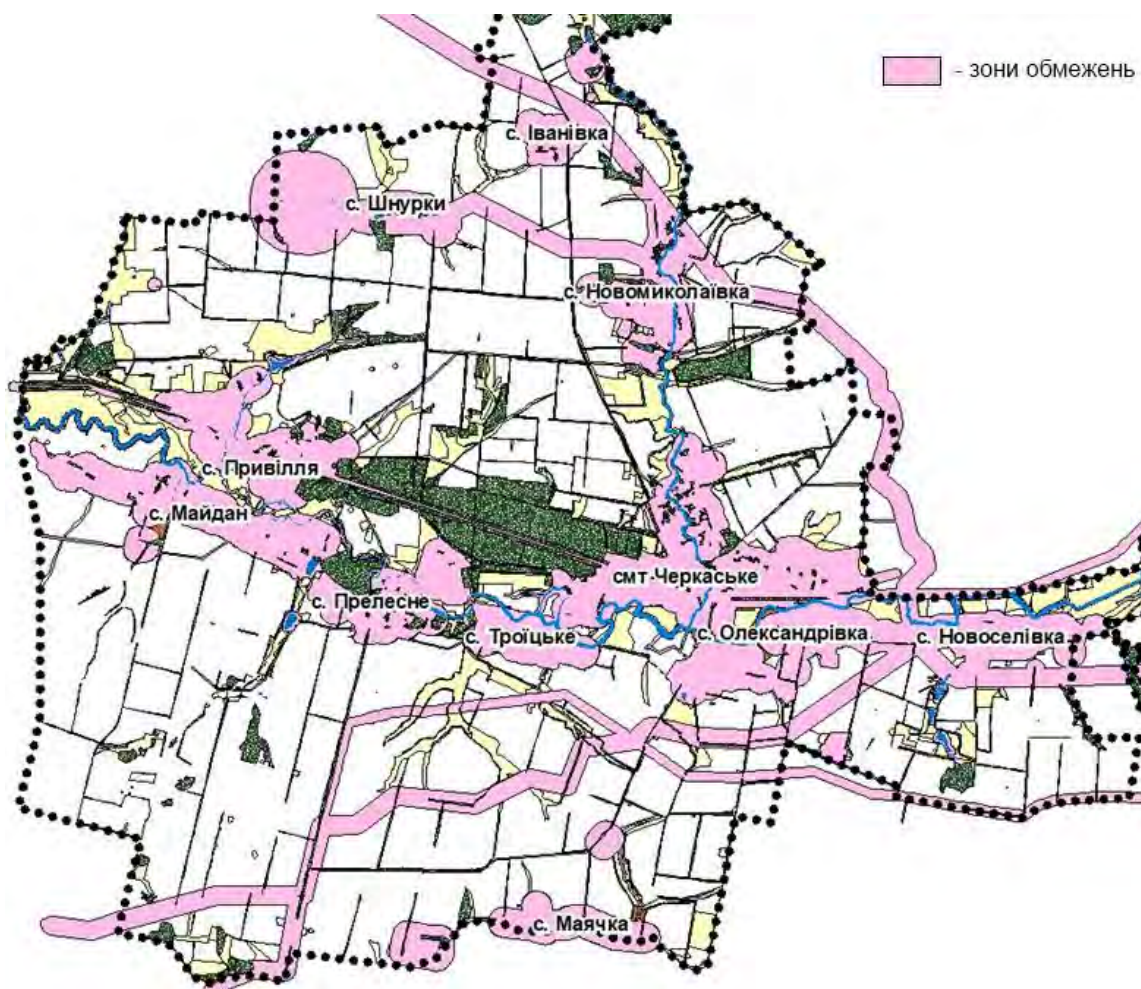

Рис. 11.3 Зони обмежень на території Черкаської громади

На рис. 11.4 наведено результати вибору з ділянок, що залишилися після попереднього аналізу, тих, які розташовані в межах 100 метрів від водних об'єктів і лісу та мають площу від 1 до 5 гектарів.

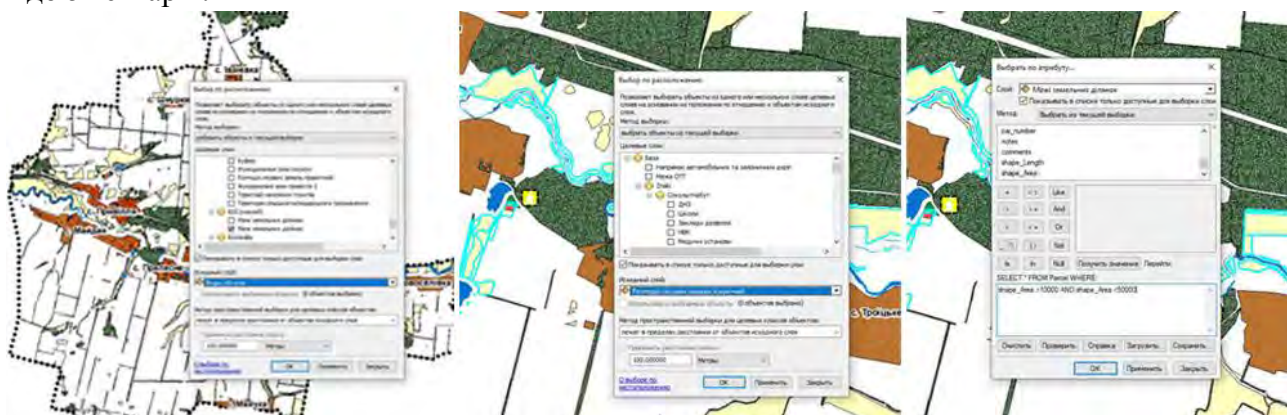

Рис. 11.4 Процедури вибору ділянок за обраними критеріями

В результаті було отримано дві земельні ділянки, які відповідають вимогам та які можемо рекомендувати для розміщення бази відпочинку (рис. 11.5).

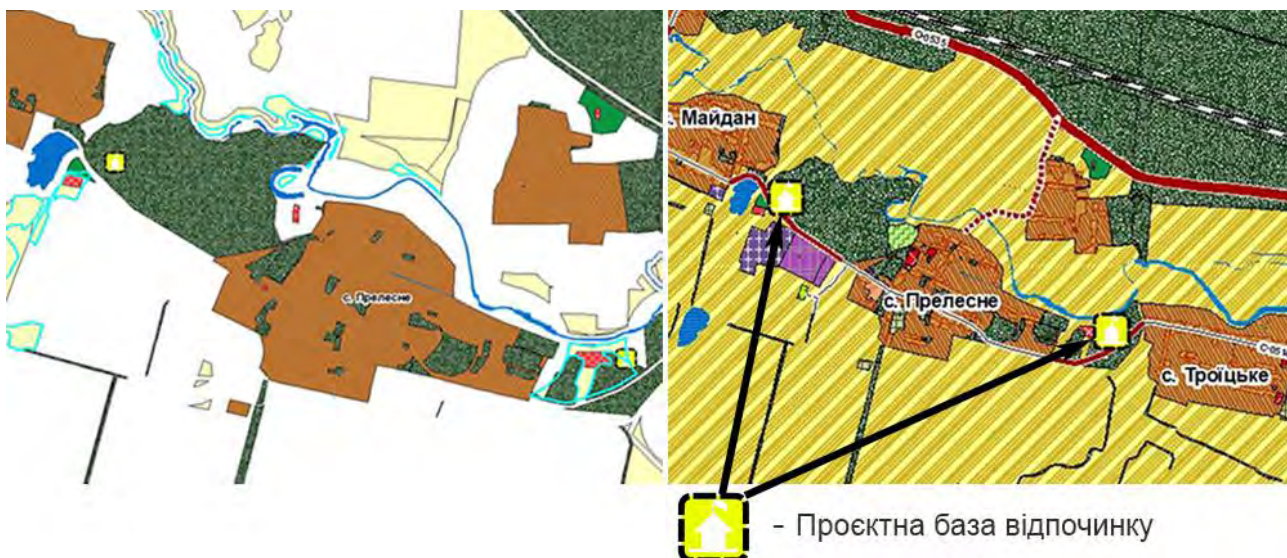

Рис. 11.5 Обрані ділянки для розміщення бази відпочинку

Формування електронного документа

Готовий проект комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади чи іншого виду містобудівної документації на місцевому рівні передається замовнику у вигляді електронного документа.

Формат електронного документа визначається постановою Кабінету Міністрів України № 632 від 9 червня 2021 року «Про визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території» [40] та має вигляд набору файлів наступних форматів:

- баз геоданих, що передаються у форматі File Geodatabase (GDB) або JavaScript Object Notation (GeoJSON) та у яких міститься повний набір просторових даних та метаданих документації (База геоданих містобудівної документації на місцевому рівні) згідно із структурою, що визначається Міністерством розвитку громад та територій;
- eXtensible Markup Language (XML), у яких міститься набір відомостей, які відповідно до законодавства підлягають внесенню до Державного земельного кадастру, вимоги до змісту, структури і технічних характеристик якого встановлені Порядком ведення Державного земельного кадастру, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. №1051 [36];
- Adobe Portable Document Format (PDF), у яких містяться текстові, табличні та графічні матеріали документації.

Пакети файлів створюються у форматі архівів Lempel Ziv Welch (ZIP).

Структура бази геоданих комплексного плану, генерального плану та детального плану затверджена наказом Міністерства розвитку громад та територій України «Про затвердження структури Баз геоданих містобудівної документації на місцевому рівні». Ця база геоданих складається з 16 наборів класів просторових об'єктів (наборів тематичних шарів), які містять просторову інформацію про об'єкти разом із відповідною атрибутивною інформацією:

- Planning_elements - Планувальні елементи. Це набір класів просторових об'єктів, який містить інформацію про території громад, населених пунктів, функціональне призначення територій, тощо;
- Landuse - Використання земель, містить класи елементів з інформацією про землекористування;

- Restrictions - Обмеження. Тут знаходяться класи елементів, що містять інформацію про обмеження в використанні земель. Наприклад: території в червоних лініях, санітарно-захисні зони;
- Structures - Будівлі та споруди. Містить інформацію про житлові, громадські будівлі, функціональні майданчики, тощо;
- Transport_networks - Транспортні мережі, включає шари автомобільних доріг, залізниць, тощо;
- Engineering_networks - Інженерні мережі. Цей набір класів просторових об'єктів містить шари, що відповідають лініям електропередачі, трубопроводам і інші подібні;
- Inf_social_objects - Об'єкти соціальної інфраструктури. Містить точкові позначення адміністративних, освітніх закладів, закладів охорони здоров'я, спортивні об'єкти, тощо;
- Inf_tourism_objects - Об'єкти туристичної інфраструктури. Містить класи просторових об'єктів, які позначають готелі, санаторно-курортні комплекси, об'єкти спортивного рибальства, пляжі, а також напрямки туристичних маршрутів;
- Inf_community_facilities - Об'єкти комунальної інфраструктури, містить точкові позначення житлово-експлуатаційних підрозділів, кладовищ, пожежно-рятувальних підрозділів та інші.;
- Inf_enterprise_objects - Об'єкти виробничої інфраструктури. Тут містяться точкові позначки промислових, інноваційно-виробничих об'єктів, рослинницькі, тваринницькі, рибницькі підприємства, тощо;
- Inf_transport_objects - Об'єкти транспортної інфраструктури. Містить інформацію про об'єкти транспортних мереж. Наприклад: залізничні вокзали, автозаправні станції, точкові позначки мостів, тощо;
- Inf_engineering_objects - Об'єкти інженерної інфраструктури. Тут містяться шари, що позначають об'єкти інженерних мереж на лініях електропередачі (трансформаторні підстанції), газопроводах (газорозподільні станції), нафтопроводах, та інші;
- Environment - Навколишнє середовище. Тут міститься інформація про рельєф (горизонталі), місцезнаходження родовищ корисних копалин. Також тут знаходяться шари з інформацією про забруднення територій, основних забруднювачів, ареали поширення деградованих та аерованих ґрунтів, тощо;
- Engineering_preparation - Інженерна підготовка території. Містить класи просторових об'єктів, в які вноситься інформація про сприятливі та несприятливі явища природного та техногенного характеру, а також інформацію про заходи боротьби з ними;
- Historical_cultural - Історико-культурний план. Містить шари, що відповідають історико-архітектурному опорному плану, наприклад історичні будівлі, оглядові точки та інші;
- Civil_protection - Цивільний захист. Тут знаходяться класи просторових об'єктів, що позначають фактори природної та техногенної небезпеки та заходи боротьби з ними.

Шаблон бази даних також містить перелік стандартних значень атрибутів (доменних значень). Цей перелік містить 3453 значення. Для прикладу можна навести перелік значень атрибуту `hromada_type` - Тип громади, який може мати одне з трьох значень: “міська”, “селищна” або “сільська”.

Також у шаблоні є перелік із 626 класів атрибутивних відношень між об'єктами у наборах класів просторових об'єктів. Ці класи відношень показують, наприклад, зв'язок певного промислового підприємства та санітарно-захисної зони від нього. Для ідентифікації конкретного об'єкта при створенні відношення використовується унікальний ідентифікатор

об'єкта GUID. Цей ідентифікатор є унікальним для кожного об'єкта в базі даних та генерується автоматично при створенні кожного об'єкта.

База даних містить перелік правил топології, тобто розміщення об'єктів один відносно одного. Цей перелік налічує 114 пунктів. Прикладом такого правила топології є: територія населеного пункту не може виходити за територію громади. Якщо ж територія населеного пункту виходить за межі громади, то така топологія є помилковою і у програмному сериодовищі ArcGIS Desktop буде підсвічена спеціальним кольором, що має привернути увагу проєктанта, і, відповідно, призведе до усунення даної помилки.

Також у шаблоні наведено перелік таблиць, в які заносяться метадані проєкта: де, коли, хто розробив містобудівну документацію тощо.

Накладання кваліфікованого цифрового підпису на містобудівну документацію

Після створення архіву із містобудівною документацією на нього накладається кваліфікований цифровий підпис відповідальних осіб (сертифікований ГАП, сертифікований інженер-землевпорядник). Для виконання цієї вимоги пропонується використовувати сервіс “Дія.Підписання документів”, що знаходиться за адресою <https://sign.diia.gov.ua/>. Загальний вигляд наведено на рис. 11.6.

Рис. 11.6. Загальний вигляд сторінки “Дія.Підписання документів”

Відповідальні особи за допомогою своїх цифрових підписів у вигляді файлового (у вигляді спеціального файлу) чи апаратного ключа (у вигляді USB-носія, гнучкого диска, ID-картки, тощо) підписують створений пакет документів у форматі ZIP-архіву та передають його замовнику у вигляді підписаного файлу формату P7S. Для цього потрібно виконати наступні кроки:

1. Перейти на сайт “Дія.Підписання документів” за адресою <https://sign.diia.gov.ua/>

[← На головну](#)

Підписання документа

Крок 1 із 3

Файловий ключ

Апаратний ключ

Перетягніть сюди файл ключа або
оберіть його зі свого носія

Підтримуються формати: .jks, .pfx, .pk8, .zs2, .dat

 Пароль

Зчитати ключ

Підписання документа

Електронний підпис має вигляд окремого файлу або зберігається на захищеному носії. Також він може бути записаний на ID-картку.

Система автоматично перевіряє ваш електронний підпис та статус сертифікату за інформацією від акредитованого центру сертифікації ключів, що і дозволяє вас ідентифікувати.

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

☒ [Перевірити підпис](#)

Дія

djia.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

2. Авторизуватись за допомогою цифрового підпису.

[← На головну](#)

Підписання документа

Крок 2 із 3

Оберіть файл, який необхідно підписати

Все безпечно: ваш файл залишиться на вашому пристрої та не буде нікуди переданий в процесі підписання

Перетягніть сюди файл або оберіть його
на своєму носії

Будь-який файл розміром до 50 МБайт

Назад

Продовжити

Підписання документа

Електронний підпис має вигляд окремого файлу або зберігається на захищеному носії. Також він може бути записаний на ID-картку.

Система автоматично перевіряє ваш електронний підпис та статус сертифікату за інформацією від акредитованого центру сертифікації ключів, що і дозволяє вас ідентифікувати.

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

☒ [Перевірити підпис](#)

Дія

djia.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

3. Обрати файл, який потрібно підписати.

Підписання документа

Крок 3 із 3

Все готово до підписання!

В результаті накладання підпису ви отримаєте p7s-файл з повними даними для перевірки його онлайн

Буде сформований файл у форматі CAdES-X-Long, за алгоритмом DSTU-4145

Файл для підписання

 Hromada.gdb.zip

Ірина

Організація

Посада

Начальник відділу

РНОКПП

ЄДРПОУ

Детальніше ▾

Назад

Підписати файл

Підписання документа

Електронний підпис має вигляд окремого файлу або зберігається на захищеному носії. Також він може бути записаний на ID-картку.

Система автоматично перевіряє ваш електронний підпис та статус сертифікату за інформацією від акредитованого центру сертифікації ключів, що і дозволяє вас ідентифікувати.

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

 [Перевірити підпис](#)

Дія

dii.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

4. Зберегти підписаний файл з допомогою кнопки “Зберегти файл”, якщо це не відбулось автоматично.

На головну

Дія

Підписання документа

Файл успішно підписано

Зберігання підписаного файла

Ми не вносили змін в оригінальний файл на вашому пристрої, а створили новий. Тому вам обов'язково потрібно його зберегти

Hromada.gdb.zip.p7s

Зберігання мало розпочатися автоматично, але якщо цього не сталося, то натисніть на кнопку:

Зберегти файл

Завантажити квитанцію

Переглянути накладені підписи ▾

Нам ще потрібна хвилинка вашої уваги

Ми прагнемо покращувати якість електронного сервісу. Пройдіть, будь ласка, [коротке опитування](#) і допоможіть нам бути зручними

Як перевірити підписи?

Перевірити підписи на файлі можна на нашому сервісі перевірки підписів за [посиланням](#)

На початок

Підписання документа

Електронний підпис має вигляд окремого файлу або зберігається на захищеному носії. Також він може бути записаний на ID-картку.

Система автоматично перевіряє ваш електронний підпис та статус сертифікату за інформацією від акредитованого центру сертифікації ключів, що і дозволяє вас ідентифікувати.

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

☒ [Перевірити підпис](#)

Дія

djia.gov.ua

2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

Оскільки на пакет файлів потрібно накласти кілька підписів, то після накладання на архів з документацією першого підпису потрібно виконати наступні кроки:

1. Передати підписаний файл P7S наступному підписанту.
2. Авторизуватись за допомогою цифрового підпису.
3. Завантажити підписаний файл на портал Дія.Підписання документів.

[← На головну](#)

Підписання документа

Крок 2 | з 3

Цей файл вже має накладені підписи

Але ви все одно можете накласти свій підпис

Підписаний файл

Завантажте та прогляньте оригінальний файл на який було накладено підпис

Hromada.gdb.zip

Зберегти файл

Накладені підписи

	Ірина
Організація	
Посада	
Начальник відділу	
Час підпису, підтверджений центром сертифікації	
4 листопада 2021 р., 11:01	
РНОКПП	ЕДРПОУ
Детальніше ▾	

Назад

Продовжити

Підписання документа

Електронний підпис має вигляд окремого файлу або зберігається на захищеному носії. Також він може бути записаний на ID-картку.

Система автоматично перевіряє ваш електронний підпис та статус сертифікату за інформацією від акредитованого центру сертифікації ключів, що і дозволяє вас ідентифікувати.

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

☒ [Перевірити підпис](#)

Дія

dija.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

- Щоб ознайомитись з вмістом документа, потрібно натиснути кнопку “Зберегти файл”
- Для підписання документу натиснути кнопку “Продовжити” та “Підписати файл”.

[← На головну](#)

Дія

Підписання документа

Крок 3 із 3

Все готово до підписання!

Підпис буде накладено на існуючі. В результаті ви отримаєте p7s-файл з повними даними для перевірки його онлайн

Буде сформований файл у форматі CAdES-X-Long, за алгоритмом DSTU-4145

Файл для підписання

Hromada.gdb.zip.p7s

	ОЛЕКСАНДР
Організація	
Посада	
ГОЛОВА	
РНОКПП	ЄДРПОУ
	Детальніше ▾

	Ірина
Організація	
Посада	
Начальник відділу	
Час підпису, підтверджений центром сертифікації	
4 листопада 2021 р., 11:01	
РНОКПП	ЄДРПОУ
	Детальніше ▾

Назад

Підписати файл

Підписання документа

Електронний підпис має вигляд окремого файлу або зберігається на захищеному носії. Також він може бути записаний на ID-картку.

Система автоматично перевіряє ваш електронний підпис та статус сертифікату за інформацією від акредитованого центру сертифікації ключів, що і дозволяє вас ідентифікувати.

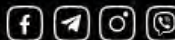
Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

☒ [Перевірити підпис](#)

Дія

diiia.gov.ua
2021. Всі права захищені.

слідкуй за нами тут:

6. Підписати

Перевірка підпису на документі

Цей файл має накладені підписи

Все добре - ми перевірили!

Підписаний файл

Завантажте та прогляньте оригінальний файл на який було накладено підпис

 Hromada.gdb.zip

Зберегти файл

Завантажити квитанцію

Накладені підписи

	ОЛЕКСАНДР
Організація	
Посада	
ГОЛОВА	
Час підпису, підтверджений центром сертифікації	
4 листопада 2021 р., 11:08	
РНОКПП	ЄДРПОУ
Детальніше ▾	

	Ірина
Організація	
Посада	
Начальник відділу	
Час підпису, підтверджений центром сертифікації	
4 листопада 2021 р., 11:01	
РНОКПП	ЄДРПОУ
Детальніше ▾	

На початок

Перевірка підпису

Сервіс створення кваліфікованого електронного підпису або печатки — швидкий та зручний спосіб отримання юридично значущого електронного документа. Для перевірки достатньо лише обрати файл, що містить підпис

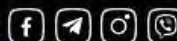
Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

 [Підписати документ](#)

diia.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

Цей алгоритм виконується стільки разів, скільки підписів потрібно накласти. В результаті отримуємо архів з проектом у форматі P7S, який містить усі потрібні підписи.

Замовник за допомогою того ж сервісу “Дія.Підписання документів” <https://sign.diia.gov.ua/verify> може перевірити, ким було підписано містобудівну документацію. Для цього потрібно виконати наступні кроки:

1. Перейти на сторінку <https://sign.diia.gov.ua/verify>

[← На головну](#)

Перевірка підпису на документі

Оберіть підписаний документ, який потрібно перевірити

Для перевірки приймаються файли формату p7s. Все безпечно: ваш файл залишається на вашому пристрої та не буде нікуди переданий в процесі перевірки. Система перевірить, чи є на ньому кваліфікований електронний підпис.

Перетягніть сюди файл або оберіть його на своєму носіїві

Будь-який файл розміром до 50 Мбайт

Перевірити

Перевірка підпису

Сервіс створення кваліфікованого електронного підпису або печатки — швидкий та зручний спосіб отримання юридично значущого електронного документа. Для перевірки достатньо лише обрати файл, що містить підпис

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

[Підписати документ](#)

diia.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

2. Обрати підписаний файл P7S, який потрібно перевірити

[← На головну](#)

Перевірка підпису на документі

Оберіть підписаний документ, який потрібно перевірити

Для перевірки приймаються файли формату p7s. Все безпечно: ваш файл залишається на вашому пристрої та не буде нікуди переданий в процесі перевірки. Система перевірить, чи є на ньому кваліфікований електронний підпис.

Файл:

Hromada.gdb.zip.p7s

[Обрати інший файл](#)

Перевірити

Перевірка підпису

Сервіс створення кваліфікованого електронного підпису або печатки — швидкий та зручний спосіб отримання юридично значущого електронного документа. Для перевірки достатньо лише обрати файл, що містить підпис

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

[Підписати документ](#)

diia.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

3. Отримати результат з інформацією про підписанта та можливістю завантажити файл для перегляду вмісту

[← На головну](#)

Дія

Перевірка підпису на документі

Цей файл має накладені підписи

Все добре - ми перевірили!

Підписаний файл

Завантажте та прогляньте оригінальний файл на який було накладено підпис

 hromada.gdb.zip

Зберегти файл

Завантажити квитанцію

Накладені підписи

Ірина

Організація

Посада

Начальник відділу

Час підпису, підтверджений центром сертифікації

4 листопада 2021 р., 11:01

РНОКПП ЄДРПОУ

Детальніше ▾

На початок

Перевірка підпису

Сервіс створення кваліфікованого електронного підпису або печатки – швидкий та зручний спосіб отримання юридично значущого електронного документа. Для перевірки достатньо лише обрати файл, що містить підпис

Інформація, що міститься у файлах користувача, оброблюється в браузері та не передається на сервер

 [Підписати документ](#)

Дія

dii.gov.ua
2021. Всі права захищені.

Слідкуй за нами тут:

При внесенні будь-яких змін в містобудівну документацію електронний цифровий підпис стає недійсним, що забезпечує контроль автентичності цієї документації.

ДОДАТКИ

Додаток 1

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПИБ)

тел. _____

ДОВІДКА

Характеристика змін адміністративно-територіального устрою

TI

на 01.01.20__ г.

[illegible]

Підпис

Дата " _____ " _____ 20__ г.

E-mail:

Довідки за тел. _____

Потрібно написати загальну площу території ТГ та площу територій населених пунктів на сьогоднішній день (якщо змінювалась, вказати динаміку)

Д О В І Д К А
Динаміка змін у структурі земельного фонду
_____ громади

№	Функціональне використання земель	Площа на 1 січня, _____ га*				
		20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.
1	2	3	4	5	6	7
1	сільськогосподарські землі					
2	землі житлової забудови					
3	землі громадської забудови					
4	землі промисловості					
5	землі транспорту та зв'язку					
6	землі технічної інфраструктури					
7	землі оборони					
8	землі лісогосподарського призначення					
9	землі водного фонду					
10	землі іншого призначення					
з усіх земель	землі природоохоронного призначення					
	землі оздоровчого призначення					
	землі рекреаційного призначення					
	землі історико-культурного призначення					
Всього по громаді:						

Підпис
 Дата “ _____ ” _____ 20__р.

E-mail: _____
 Довідки за тел. _____

(назва організації, яка надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А
Стан розвитку соціальної інфраструктури*
(станом на 01.01 20__ р.)

(назва населеного пункту)

ЗАПОВНЮЄТЬСЯ НА КОЖЕН НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ!

Табл. 1

Назва об'єкту	Од. виміру	Значення показника
Житловий фонд, всього:	тис. кв. м	
у т.ч.		
- багатоквартирний:	тис. кв. м	
- садибний:	тис. кв. м	
кількість будинків/квартир	одиниць	
з них пустуючих (покинутих)	одиниць	
з них придатних для проживання	одиниць	

Табл. 2

Назва об'єкту	На скільки місць розра- хована	Скільки дітей відвідує	Назва населеного пункту, де розташована установа	Скільки дітей підвозиться і з яких населених пунктів	Рік побу- дови	Технічний стан будівлі (хороший, задовільн., аварійний)
Дитяча дошкільна установа:						
(вказати назву, якщо це дитячий садок, або вказати, що це дошкільна група при НВК)						

Табл. 3

Школа:	На скільки місць розрахована	Скільки дітей навчається	Назва населеного пункту, де розташований заклад	Скільки дітей підвозиться і з яких населених пунктів	Рік побудови, типовий проект чи ні	Технічний стан будівлі (хороший, задовільний, аварійний)
I ступеню						
I-II ступеню						
I-III ступеню						

Табл.4

Назва об'єкту	за проектом	по факту
Інші середні навчальні заклади:	місць	учнів
- Гімназія - Ліцей - Школа-інтернат - Спеціальний навчальний заклад для дітей з фізичними або розумовими вадами, дитячий будинок - Міжшкільний навчально-виробничий комбінат		
Вищі навчальні заклади:	місць	студентів
- I рівня (технікум, училище) - II рівня (коледж) - III рівня (інститут) - IV рівня (інститут, консерваторія, академія, університет)		
Позашкільні установи:	місць	скільки дітей відвідує
- палац (будинки) школярів - школа мистецтв - музична школа - художня школа - хореографічна школа - станція юних натуралістів - станція юних туристів - дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ) - інші		

Табл. 5

Назва об'єкту	Од. виміру	Значення показника	Які населені пункти обслуговує
Лікарня	ліжок		
Станція невідкладної медичної допомоги	автомобілів		
Поліклініка	відвідувань за зміну		
Медична амбулаторія	відвідувань за зміну		
ФАП, ФП (Пункт здоров'я)	од.	(вказати об'єкт)	
Заклад дозвілля:			
- Будинок культури	місць		
- клуб	місць		
- Центр культури та дозвілля	місць		
- Об'єкт дозвілєвої роботи (ОДР)	місць		
- дискотека	кв. м.		
- інші (вказати тип)			
Бібліотека	тис. книг; кількість читачів		
Пожежне депо: (державне, місцеве, добровільне, об'єктове – підкреслити)	кількість автомашин		

Табл. 6

Назва об'єкту	Од. виміру	Значення показника
аптека:	одиниць	
аптечний пункт:	одиниць	
Заклад соціального захисту населення (будинки-інтернат для осіб літнього віку, ветеранів війни та праці)	місць	
Адміністративний будинок (РДА, міськрада, селищна рада, сільрада...)	роб. місць	
Відділення зв'язку (пошта)	од.	
Видовищний заклад:		
- кінотеатр	місць	
- театр	місць	
- концертний зал	місць	

- цирк - казино, ігорний будинок	місць місць	
Музей	назва	кв. м.
Магазини:	кількість	кв. м торг. площі
- продовольчих товарів - непродовольчих товарів - змішаної торгівлі - спеціалізовані - універмаг - Торгівельний центр - Критий ринок		
Підприємства громадського харчування (ресторан, кафе, їдальня, бар та ін. – підкреслити)	назва	місць
Підприємства побутового обслуговування:		
- будинок побуту	роб. місць	
- комплексний приймальний пункт	роб. місць	
- пральня	кг білизни за зміну	
- хімчистка	кг речей за зміну	
- лазня	місць	
Готель	назва	місць

Табл. 7

Назва об'єкту	Од. виміру	Значення показника	Підпорядкування
Спортивна зала чи інша закрита споруда для заняття спортом	кв.м площі підлоги		у чиему підпорядкуванні перебуває: (школа, громада, міськрада, сільська чи селищна рада):

Футбольне поле	од.		
Спорт. майданчик	од.		
Басейн	кв.м дзеркала води		

Табл. 8

Тип об'єкту	Назва об'єкту	На скільки місць розрахований	Підпорядкування
Стадіон: площа, га			
Будинок (база) відпочинку, дитячий табір, пансіонат тощо			
Санаторій			

Підпис
Дата "____" _____ 20__ р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Динаміка демографічного розвитку

по с. _____ ТГ**

Рік (на 01.01.20__)	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.
Всього населення, осіб					
В т.ч.:					
чоловіків					
Жінок					
Віком:					
0-5 років					
6-18 років					
19-60 років					
пенсійного віку (понад 60 років)					
Загальний приріст.(+) чи зменшення (-)					
В тому числі:					
Природний					
Механічний					

** Потрібно заповнювати по кожному населеному пункту.

Підпис

Дата “ _____ ” _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А

Рівень освіти економічно активного населення
_____ громади на 01.01.20__р.

Назва населених пунктів	Кількість, осіб								
	З вищою освітою			З середньою спец. освітою			З загальною середньою освітою		
	Всього	Чоловіків	Жінок	Всього	Чоловіків	Жінок	Всього	Чоловіків	Жінок
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Всього по громаді									

Підпис
Дата "____" _____ 20__р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А

Зайнятість населення по галузях господарства
ТГ
на 01.01.20__р.

№	Назва населених пунктів	Зайнятість, осіб											
		Промисловість					Сільське господарство		Сфера обслуговування				
		Машинно-будування	Будматеріалів	Лісова та деревообробна	Харчова	Інші галузі (вказати)	Сільське господарство	Фермерські господарства	Освіта	Медицина	Торгівля	Транспорт	Інші галузі (вказати)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Всього по громаді													

Підпис
Дата "____" _____ 20__р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика промислових підприємств _____ ТГ
на 01.01.20__ р.

Назва підприємства	Місце знаходження (фактична адреса / кадастровий номер земельної ділянки)	Клас шкідливості	Вид діяльності	Назва продукції	Кількість робочих місць, осіб	Площа, га	Пропозиції на перспективу
1	2	3	4	5	6	7	8

Підпис
Дата “_____” _____ 20__ р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика сільськогосподарських підприємств _____ ТГ
на 01.01.20__ р.

Назва підприємства	Місцезнаходження (фактична адреса/ кадастровий номер земельної ділянки)	Вид діяльності (тварини/птиця)	Максимальна потужність, голів (тварин/птиць)	Фактичне поголів'я, голів	Назва продукції	Кількість робочих місць, осіб	Площа, га
1	2	3	4	5	6	7	8

Підпис
Дата “_____” _____ 20__ р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПШБ)

тел. _____

ДОВІДКА

Перелік потенційних інвестицій

(заявок на будівництво житла, виробничих об'єктів тощо)

ПО _____ ТГ

на 01.01.20__ г.

[illegible]

Підпис

Дата "_____" 20__ г.

E-mail: _____

Довідки за тел.

_____ (назва організації, що надала дані)

_____ (посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А
Динаміка соціально-економічного розвитку
 по _____ ОТГ

Об'єкти будівництва	Обсяги будівництва в натур. показниках				
	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.
1	2	3	4	5	6
Житлові будинки (всього/за рахунок бюджету)					
Дошкільні заклади					
Загальноосвітні школи					
Середні спеціалізовані навчальні заклади					
Позашкільні заклади					
Лікувально-профілактичні заклади					
Заклади відпочинку та туризму					
Заклади соціального захисту					
Фізкультурно-оздоровчі та спортивні заклади					
Культурно-освітні установи					
Видовищні установи					
Підприємства роздрібної торгівлі					
Підприємства громадського харчування					
Підприємства побутового обслуговування					
Комунальні підприємства					
Органи управління і зв'язку					
Пожежні депо					
Готелі					

(назва населеного пункту)

Об'єкти будівництва	Обсяги будівництва в натур. показниках				
	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.
1	2	3	4	5	6
Житлові будинки (всього/за рахунок бюджету)					
Дошкільні заклади					
Загальноосвітні школи					
Середні спеціалізовані навчальні заклади					
Позашкільні заклади					
Лікувально-профілактичні заклади					
Заклади відпочинку та туризму					
Заклади соціального захисту					
Фізкультурно-оздоровчі та спортивні заклади					
Культурно-освітні установи					
Видовищні установи					
Підприємства роздрібної торгівлі					
Підприємства громадського харчування					
Підприємства побутового обслуговування					
Комунальні підприємства					
Органи управління і зв'язку					
Пожежні депо					
Готелі					

Підпис
Дата "____" _____ 20__р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А
Характеристика системи водопостачання
ТГ

на 01.01.20 ____ р.

Назва міст, селищ, місцевих рад	Наявність централізованої системи водопостачання	Рівень забезпечення централізованим водопостачанням, %		Тип джерела (поверхневий водоток, артезиальні, шахтні колодязі тощо)	Кількість джерел,			Водовідбір, куб.м на добу	Якісна характеристика води (відповідність санітарним нормам)	Технічний стан водопровідних мереж та споруд (% зносу основних фондів)	Відпущено води, тис м³		
		Житлового фонду	Об'єктів соціальної сфери		що експлуатуються	Резервних	що підлягають ліквідації				Населенню	Комунально-побутові потреби	Виробництво
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Всього по громаді:													

Відомчі пропозиції щодо перспектив розвитку системи водопостачання:

Підпис
Дата “ ____ ” _____ 20 ____ р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А
Характеристика системи водовідведення
ТГ

на 01.01.20 ____ р.

Назва міст, місцевих рад	Наявність централізованої системи каналізації	Рівень забезпечення централізованою каналізацією, %		Місце розташування очисних споруд	Тип очисних споруд	Кількість стоків, куб.м на добу	Місце скидання очищених стічних вод	Кількість стоків, що надходять на оборотне водопостачання, куб.м на добу	Технічний стан каналізаційних мереж і споруд (% зносу основних фондів)
		Житлового фонду	Об'єктів соціальної сфери						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Всього по громаді									

Загальний обсяг стічних вод від:
• населених пунктів району - _____ куб.м на добу;
• підприємств та організацій району - _____ куб.м на добу

Відомчі пропозиції щодо перспектив розвитку системи водовідведення:

Підпис
Дата “ ____ ” _____ 20 ____ р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

_____ (назва організації, що надала дані)

_____ (посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика системи теплопостачання

ТГ

на 01.01.20__р.

Протяжність тепломереж в межах громади, км: _____

Кількість котелень, од.: _____

Загальна потужність котелень, Гкал/год.: _____

Назва міст, селищ, місцевих рад	Наявність централізованої системи теплопостачання	Рівень забезпечення централізованим теплопостачанням, %		Джерела теплопостачання та їх потужність	Технічний стан теплових мереж та споруд (% зносу основних фондів)	Вироблено теплової енергії за рік-всього, тис. Гкал	Одержано теплової енергії зі сторони, тис. Гкал	Відпущено теплової енергії-всього, тис. Гкал	Відпущено теплової енергії своїм споживачам, тис. Гкал		
		Житлового фонду	Об'єктів соціальної сфери						Населенню	Комунально-побутові потреби	Виробництво
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Всього по громаді											

Відомчі пропозиції щодо перспектив розвитку системи теплопостачання:

Підпис

Дата "____" _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

1

_____ (назва організації, що надала дані)

_____ (посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика системи електропостачання

ТГ

на 01.01.20__р.

Назва місцевих рад, населених пунктів	Кількість трансформаторів	Загальна потужність трансформаторів, (кВА)	Джерело електропостачання	Всього спожито електроенергії		
				населенням	На комунально-побутові потреби	промисловістю
1	2	3	4	5	6	7
Всього по громаді						

Графічні матеріали проходження ЛЕП 330, 110, 35 кВ

Підпис

Дата "____" _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика трубопровідного транспорту

ТГ

на 01.01.20__р.

Назва трубопроводу	Протяжність в межах громади, км	Призначення	Тиск	Діаметр, мм	Охоронна зона, м
1	2	3	4	5	5

Відомчі пропозиції щодо перспектив розвитку мережі трубопровідного транспорту:

Картографічні матеріали проходження магістральних газопроводів, газопроводів високого та середнього тиску та інших продуктопроводів.

Підпис

Дата “ ____ ” _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика автомобільних доріг

ТГ

на 01.01.20__р.

Назва дороги	Протяжність в межах району, км	Значення	Категорія	Тип покриття	Середньодобова інтенсивність руху
1	2	3	4	5	6
Інформація надається за листами в Службу автомобільних доріг області та РДА					

Перелік населених пунктів, які мають зупинки міжміського автобусного сполучення:

Перелік населених пунктів, які не мають під'їзних автомобільних доріг з твердим покриттям:

Відомчі пропозиції щодо перспектив розвитку мережі автомобільних доріг:

Вантажні перевезення автомобільним транспортом по _____
району за 20..... р.

Пасажирські перевезення автомобільним транспортом по _____
району за 20.... р.

Підпис
Дата “_____” _____ 20__р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Структура парку автотранспорту

_____ громади
на 01.01.20__ р.

Кількість автотранспортних засобів та форма їх власності, од.

№	Види транспорту	Власність			Разом
		Приватна	Комунальна	Державна	
По _____ громаді , всього					
1	Вантажні				
2	Легкові				
3	Автобуси та мікроавтобуси				
4	Мотоцикли				
	Всього				
В т.ч. по центральному нас.пункту громади					
1	Вантажні				
2	Легкові				
3	Автобуси та мікроавтобуси				
4	Мотоцикли				
	Всього				

Підпис
Дата “_____” _____ 20__ р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика роботи автостанції
_____ громади (при наявності)
на 01.01.20__ р.

- 1. Найменування
- 2. Місце розташування, площа території
- 3. Клас автостанції
- 4. Вид сполучень (приміське, міжміське)
- 5. Кількість платформ (для відправлення та прибуття)
- 6. Середньодобова кількість відправлених пасажирів (з урахуванням пільгових категорій)
- 7. Технічний стан будівлі (задовільний, потребує реконструкції тощо).

Характеристика маршрутів									
№ маршруту	Найменування маршруту (кінцевих пунктів)	Траса слідування (найменування зупинок)	Довжина маршруту, км		Кількість оборотних рейсів за добу (розклад руху)	Тривалість оборотного рейсу, хвил.	Рухомий склад на маршруті		Перевізник
			в прямому напрямку	в зворотньому напрямку			тип	кількість	

Підпис _____ Дата “__” _____ 20__ р.

Підпис _____ Дата “__” _____ 20__ р.

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)
тел. _____

Д О В І Д К А
Характеристика автобусних маршрутів
_____ громади
на 01.01.20__ р.

№ маршруту	Найменування маршруту (кінцевих пунктів)	Траса слідування (найменування зупинок)	Довжина маршруту, км		Кількість оборотних рейсів за добу (розклад руху)	Тривалість оборотного рейсу, хвил.	Рухомий склад на маршруті		Перевізник
			в прямому напрямку	в зворотньому напрямку			тип	кількість	

Підпис _____ Дата “__” _____ 20__ р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

_____ (назва організації, що надала дані)

_____ (посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика залізничного транспорту

_____ громади

на 01.01.20____ р.

1. Характеристика залізничних ліній

Назва магістралі, найменування ділянок	Протяжність в межах громади, км	Колійність	Наявність електрифікації	Розміри руху поїздів, пар/добу		
				вантажних	пасажирських	приміських
1	2	3	4			
		Одноколійна	+			
		Двоколійна	-			

2. Перелік та протяжність під'їзних колій (км, в межах громади)

3. Перелік залізничних станцій та зупиночних платформ

4. Характеристика залізничних станцій (при наявності)

Назва станцій	Значення (пасажир- ська, ван- тажна, сор- тувальна дільнична проміжна тощо)	Клас	Вантажні перевезення тис.т за 20..... рік		Пасажирські перевезення					
					обсяг відправленого пасажиропотоку тис.чол. за 20..... р.		розміри руху поїздів, пар/добу			
			наван- тажено	виван- тажено	далеке	приміське	пас. транзитні	приміські кінцеві	приміські транзитні	регіональ- ні
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
.....										
...										

5. Відомчі пропозиції щодо перспектив розвитку мережі залізничних доріг:

Підпис

Довідки за телефоном _____

Дата "____" _____ 20__ р.

E-mail: _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Повітряний транспорт

_____ громади
на 01.01.20__р.

№	Місце розташування	Тип аеродрому (види польотів)	Назва, балансоутримувач	Стан
1				
2				
3				
4				
5				

Підпис
Дата “_____” _____ 20__р.

E-mail: _____
Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика мінерально-сировинних ресурсів

_____ громади на 01.01.20__ р.

Родовище	Вид корисних копалин	Місце розташування	Запаси, млн. т	Обсяги видобутку, тис.т/рік	Можливості приросту	Пропозиції щодо подальшого використання
1	2	3	4	5	6	7

Підпис
Дата "____" _____ 20__ р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

1

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Характеристика територій курортного, оздоровчого, рекреаційного призначення

_____ громади на 01.01.20__ р.

Назва (вид) закладу	Місце розташування	Площа, га	Перелік властивостей, що визначають цінність територій	Профіль	Сучасний рівень використання, тис.чол.	Потенційна смість, тис.чол.	Пропозиції та умови подальшого використання
<i>Існуючі курорти</i>							
<i>Курорти пропонувані до створення</i>							
<i>Існуючі лікувально-оздоровчі території</i>							
<i>Лікувально-оздоровчі території пропонувані до створення</i>							
<i>Існуючі землі рекреаційного призначення</i>							
<i>Землі рекреаційного призначення пропонувані до створення</i>							

Підпис
Дата "____" _____ 20__ р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Характеристика туристичної інфраструктури
_____ **ТГ**

1. Перелік та характеристика туристичних об'єктів, їх місце розташування.
2. Перелік та опис туристичних маршрутів, що проходять по території громади (в тому числі тих, які передбачається організувати).
3. Наявність об'єктів розміщення туристів (готелі, туристичні комплекси, кемпінги, мотелі, пансіонати тощо).

Підпис

Дата "_____" _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Поводження з твердими побутовими відходами

1. Наявність санітарних схем очищення населених пунктів територіальної громади (перелік охоплених схемою населених пунктів, організація збору відходів, місце видалення відходів (полігон/сміттєзвалище).
2. Дані стосовно спеціалізованого підприємства, яке здійснює збір та вивіз твердих побутових відходів.
3. Характеристика сміттєвозного парку, контейнерного господарства.
4. Обсяги утворених побутових відходів за останні 5 років.
5. Стан впровадження роздільного збору твердих побутових відходів.
6. Обсяги зібраної вторинної сировини (папір, скло, пластик і т.д.) за попередній рік.
7. Характеристика та стан існуючих полігонів/сміттєзвалищ (копії титульної сторінки та I, II, III, VI, IX розділів паспорту МВВ).
8. Пропозиції територіальної громади щодо створення потужностей з переробки ТПВ (тип об'єкту, місце розташування).
9. Наявність не придатних до використання пестицидів на території громади, їх обсяги та місце розташування.

Підпис

Дата "_____" _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Д О В І Д К А

Охорона та використання водних ресурсів

1. Перелік водних об'єктів (річки, озера, ставки тощо) на території громади.
2. Наявність затверджених проектів водоохоронних зон і прибережних захисних смуг водних об'єктів, їх межі та розміри;
3. План заходів, пов'язаних з попередженням шкідливої дії вод і ліквідацією її наслідків, включаючи протипаводковий захист населених пунктів та земель.
4. Програма заходів із запобігання забрудненню поверхневих і підземних вод.
5. Програма заходів з раціонального використання водних ресурсів.

Підпис

Дата "_____" _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Перелік розробленої містобудівної документації

Назва населеного пункту	Назва містобудівної документації	Рік затвердження
1	2	3

Підпис
Дата “_____” _____ 20__р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

(назва організації, що надала дані)

(посада, ПІБ)

тел. _____

Перелік необхідних вихідних даних для здійснення стратегічної екологічної оцінки:

1. Результати лабораторних досліджень стану питної води та фактичного рівня забруднення атмосферного повітря, поверхневих вод, ґрунтів на території громади.

2. Локальна екологічна мережа (у випадку її розроблення).

3. Наявність в межах громади територій, зарезервованих для подальшого створення об'єктів природно-заповідного фонду.

3. Загальна характеристика рослинного світу на території громади. Перелік видів рослин, що підлягають особливій охороні, їх місце зростання.

4. Загальна характеристика тваринного світу на території громади. Перелік видів тварин, що охороняються, ареал проживання.

5. Місцеві природоохоронні стратегії і програми, наприклад:

- охорона навколишнього природного середовища
- запобігання забрудненню поверхневих і підземних вод
- раціональне використання водних ресурсів
- поводження з відходами
- покращення якості питної води
- зменшення забруднення атмосферного повітря
- відновлення якості ґрунтів
- збереження біорізноманіття
- та інші

Підпис

Дата " _____ " _____ 20__ р.

E-mail: _____

Довідки за тел. _____

Додаток 2

Міністерство освіти України
Відділ освіти
райдержадміністрації
області

«__» _____ 2021 р.

Д О В І Д К А видана «XXXXXXXXXX»

про стан і розвиток дитячих дошкільних установ та загальноосвітніх шкіл
на території села _____, _____ територіальної громади _____ району
області

Загальноосвітні школи

Назва	Тип школи	Міст- кість будівлі	Кіль- кість учнів	Які насе- льні пункти обслуговує	Стан будівлі	Пропозиції на перспективу
с. _____						

Дитячі дошкільні установи

Назва	Місткість будівлі	Кількість дітей	Стан будівлі	Пропозиції на перспективу
с. _____				

Начальник відділу освіти

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Д О В І Д К А

видана «XXXXXXXXXX» про стан і розвиток
мережі закладів охорони здоров'я с. _____

Сучасний стан			Площа		Пропозиції на перспективу
Тип закладу	Місткість	Стан будівлі	ділянки	закладу	
Поліклініка					
ФАП					
Амбулаторія					
Аптека					

Стационарне медичне обслуговування населення в _____

Головний лікар

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Міністерство
транспорту та зв'язку України
Служба автомобільних доріг
у _____ області
«__» _____ 2021 р.

Д О В І Д К А

видає «XXXXXXXXXXXX» про те, що по території села _____
_____ територіальної громади _____ району _____ області
проходять такі дороги:

Назва дороги	Значення	Технічна категорія

Начальник

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Міністерство
енергетики та вугільної
промисловості України
_____ район електромереж
«__» _____ 2021 р.

Д О В І Д К А

видає «XXXXXXXXXXXX» про електропостачання села _____, _____ територіальної
громади _____ району _____ області.

Електропостачання села _____ здійснюється від _____

В селі існує _____ трансформаторних підстанцій загальною потужністю _____ кВт, в тому
числі резерв _____ кВт.

На перспективу електропостачання села _____ передбачити від _____

Начальник експлуатаційної ділянки
_____ РЕМ

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Центр електрозв'язку

обласної філії
ВАТ «Укртелеком»

«__» _____ 2021 р.

Д О В І Д К А

видана «XXXXXXX» про те, що на території села _____, _____ територіальної громади
району _____ області встановлено _____ телефонів.

Розподільні мережі повітряні, кабельні. З'єднувальні лінії АТС підключені до центральної вузлової
АТС в _____ кабелем _____ ущільненим апаратурою

На території _____ територіальної громади встановлено _____ радіоточок, що
підключені до радіовузла типу _____ потужністю _____ кВт,
встановленого в _____

Начальник
центру електрозв'язку

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Д О В І Д К А

видана «XXXXXXXXXX»
про населення с. _____

ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗА ОСТАННІ РОКИ,
ЩО ЧИСЛИТЬСЯ СТАНОМ НА 1 січня.

Населений пункт	2015	2016	2017	2018	2019	2021	Кількість дворів у 2021 р.
с. _____							

ВІКОВА СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ
на 01.01.2021 р.

Населений пункт	Вікові групи				
	0-6	7-15	16-54 (55-60)	Старші 55-60	Разом
с. _____					

Голова громади/староста

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Д О В І Д К А

видає «XXXXXXXXXX» про те, що на території
села _____ територіальної громади _____ району _____ області
опалення громадських та виробничих споруд здійснюється від:

Пор. №	Назва споруди	Адреса споруди	Джерела опалення			Місце розташуван ня	Тип та кількість розташован ого обладнання	Приміт ки
			Тверде паливо	Природний газ	Електрика			

Голова громади/староста

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Трудові ресурси с. _____

	Показники	Всього на території сільської ради
Н	Всього населення	
Т	Всього працездатного населення	
А1	Зайнятих в сільському господарстві	
п	Непрацездатних інвалідів в працездатному віці	
в	Що навчаються з відривом від виробництва	
а	Зайнятих в особистому господарстві	
Б	Працездатних, зайнятих у сфері обслуговування	
А2	На підприємствах, розташованих в межах населених пунктів	
А3	На підприємствах, розташованих за межами населених пунктів	
Т	Чисельність пенсіонерів, що працюють	

Голова громади/староста

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Філія
експлуатації газового
господарства

району
«___» _____ 2021 р.

Д О В І Д К А

видана «XXXXXXX» про те, що на території села _____, _____ територіальної громади
району _____ області існують такі джерела газопостачання:

1. ГРС _____
Назва ГРС зниження тиску (як приклад із 12/ 6 кгс/см²) та місце її розташування
2. ГТРП _____
зниження тиску (як приклад із 6/ 3 кгс/см²) та місце її розташування *Номер ГТРП,*
3. а. ШРП _____
Номер ШРП, зниження тиску (як приклад із 6/ 3 кгс/см²) місце розташування
3. б. ШРП _____
Номер ШРП, зниження тиску (як приклад із 6/ 0.03 кгс/см²) місце розташування
3. в. ШРП _____
Номер ШРП, зниження тиску (як приклад із 3/ 0.03 кгс/см²) місце розташування
4. Існуючі газопроводи високого тиску I категорії (Ррозрахункове ≤ 12 кгс/см²)

_____ *Довжина газопроводу, діаметр та по яких вулицях або дорогах прокладено*

5. Існуючі газопроводи високого тиску II категорії (Ррозрахункове ≤ 6 кгс/см²)

_____ *Довжина газопроводу, діаметр та по яких вулицях або дорогах прокладено*

6. Існуючі газопроводи середнього тиску (Ррозрахункове ≤ 3 кгс/см²)

_____ *Довжина газопроводу, діаметр та по яких вулицях або дорогах прокладено*

7. Існуючі газопроводи низького тиску (Р=0,03 кгс/см²)

_____ *Довжина газопроводу, діаметр та по яких вулицях або дорогах прокладено*

8. Пункт обміну газобалонів знаходиться в _____

Містобудівною документацією передбачити газопостачання споживачів в межах:

1. Існуючої забудови _____
(як приклад від існуючих газопроводів)
2. Проектної забудови _____

(як приклад від проектних газопроводів)

Начальник районного
газового господарства

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Виконавець
Номер телефону

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Д О В І Д К А

видана «XXXXXXXXXX» про стан закладів культурно-побутового обслуговування
села _____, територіальної громади _____ району _____ області

Назва об'єкту	Одиниця виміру	Значення показника	Кількість роб. місць, од.	Які населені пункти обслуговує	Стан будівлі	Площа ділянки	Пропозиції на перспективу
1	2	3	4	5	6	7	8
Загальноосвітня школа (вказати ступінь)	місць						
	кількість учнів						
Школа мистецтв	місць						
Будинок дитячої творчості	кількість учнів						
Дитячі дошкільні установи	місць						
	кількість дітей						
Будинок сільради	роб. місць						
Відділок зв'язку	м ²						
Станція швидкої медичної допомоги	автомобілів						
Будинок культури	місць						
Бібліотека	тис. книг						
Музей	м ²						
Спортзал	м ² площі підлоги						
Стадіон	га						
База відпочинку	місць						
Магазини:							
- продовольчих товарів	м ² торг. площі						
- непродовольчих товарів	м ² торг. площі						
Підприємства громадського харчування	місць						
Підприємства побутового обслуговування:							
- будинок побуту	роб. місць						
- пральні	кг речей за зміну						
- хімчистки	кг речей за зміну						
- лазні	місць						
Культові споруди	кв. м						
Пожежне депо	автомашин						
Готелі	місць						
Будівельна база	об'єктів						

Голова громади/староста

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Анкета

На підприємство
розташоване в селі _____, _____ територіальної громади _____ району _____ області

Назва підприємства _____ тел. _____
Основний вид діяльності _____
Допоміжний вид діяльності _____
Назва підприємства _____ тел. _____
Основний вид діяльності _____
Допоміжний вид діяльності _____

Основні показники

Номер по- порядку	Показники	Одиниці виміру	Кількість		Примітки
			Існуючий стан	Перспектива	
1	Кількість працюючих	Осіб			
	Площа території підприємства	га			
2	Кількість ВРХ (або іншої худоби)	гол.			
3	Об'єми виробництва				
4	Клас за санітарною класифікацією				
5	Кількість відходів - в т. ч. шкідливих	т т			
6	Водоспоживання	м ³ /добу			
7	Водовідведення	м ³ /добу			
8	Потреба в енергоносіях: а) електроенергія - витрати електроенергії - потужність б) споживання теплової енергії: - опалення - гаряче водопостачання - вентиляція в) споживання газу	кВт.год./добу кВт Гкал/рік Гкал/год. Гкал/год. м ³ /год. м ³ /рік			

Керівник підприємства

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

Додаток 3

Зразок листа замовлення

№ _____ Від _____

Директору
«XXXXXXXXXXXX»
Іванову О.П.
вул. Святошинська 15А,
с. _____
_____ район,

XXXXXXXX територіальна громада просить Вас розробити детальний план території в
с. _____, _____ району _____ області для розміщення
_____.

Голова громади

_____ (ім'я, прізвище)
(Підпис)

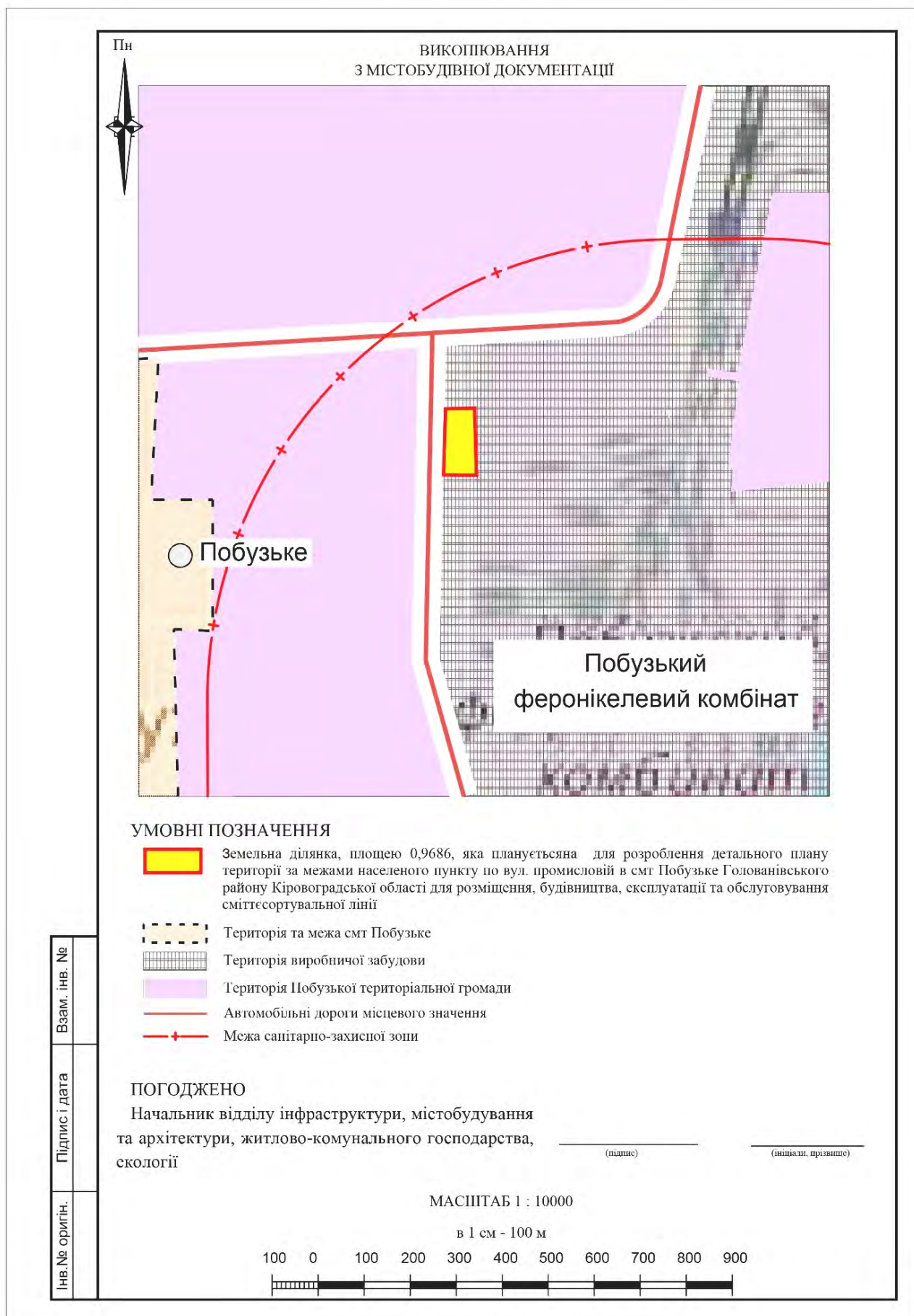

Рис.3.1. Графічний матеріал з відображенням території розроблення детального плану

Додаток 4**ДОДАТОК № 4**

до тендерної документації

*ПРОЕКТ***ДОГОВІР №**

« » _____ 202__ р.

_____ в особі _____, що діє на підставі _____, надалі - ЗАМОВНИК, з однієї сторони,

та _____, в особі _____, що діє на підставі _____, що іменується в подальшому - ВИКОНАВЕЦЬ, з другої сторони, в подальшому разом іменуються -Сторони, уклали цей ДОГОВІР про наступне:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Виконавець зобов'язується виконати роботи: “ Розроблення комплексного плану просторового розвитку території _____ територіальної громади _____ району _____ області» (далі - роботи), а Замовник - прийняти їх і оплатити.

1.2. Код ДК 021:2015:71410000-5 - Послуги у сфері містобудування

1.3. Кількість (об'єм) виконаних робіт може бути зменшена залежно від реального фінансування видатків.

1.3. Виконавець зобов'язаний виконати передбачені цим Договором роботи якісно. Якість робіт повинна відповідати вимогам, встановленим діючим законодавством, ДБН, ДСТУ тощо.

1.4. Роботи виконуються згідно з державними будівельними нормами, правилами, завданням на розроблення містобудівної документації, вихідними даними.

2. ЯКІСТЬ РОБІТ

2.1. Виконавець повинен виконати роботи, якість яких відповідає умовам, встановленим чинним законодавством України до цієї категорії робіт та завданню на розроблення містобудівної документації.

2.2. Замовник має право відмовитися від прийняття робіт, які не відповідають за якістю умовам Договору. Виконавець зобов'язаний усунути недоліки при виконанні робіт відповідно до зауважень Замовника. Всі витрати, пов'язані із усуненням зауважень до виконання робіт, несе Виконавець.

2.3. У разі виконання робіт неналежним чином або виявлення недоліків Виконавець зобов'язується за свій рахунок усунути недоліки.

3. ЦІНА ДОГОВОРУ

3.1. Ціна цього Договору становить _____ (цифрами та прописом) грн. (зазначається при укладанні договору за результатами аукціону), в т.ч. ПДВ* (без ПДВ) _____ (_____) грн. (зазначається при укладанні договору за результатами аукціону)

3.2. Фінансування оплати за цим Договором здійснюється за рахунок місцевого бюджету

3.2. Протокол погодження договірної ціни (Додаток 2) є невід'ємною частиною Договору.

3.3. Ціна цього Договору включає: вартість Робіт; всі податки, збори та інші обов'язкові платежі, витрати на відрядження тощо.

3.4. Зазначена вище ціна договору є кінцевою (незмінною) і не підлягає коригуванню, крім випадків, визначених цим Договором.

3.5. Сума, визначена у Договорі, може бути зменшена за взаємною згодою Сторін або в залежності від реального фінансування видатків.

4. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ОПЛАТИ ТА ПРИЙОМУ І

ПЕРЕДАЧІ ВИКОНАНИХ РОБІТ

4.1. Оплата робіт за цим Договором здійснюється в національній валюті України в безготівковій формі на підставі підписаних Сторонами актів приймання-передачі виконаних робіт (далі – Акт) згідно Календарного плану (Додаток 3), шляхом перерахування коштів Замовником на розрахунковий рахунок Виконавця. Датою виконання зобов'язань з оплати за виконання роботи є дата перерахування коштів з рахунку Замовника на рахунок Виконавця. Попередня оплата не передбачена.

4.2. Оплата виконаних робіт здійснюється за фактом їх надання після підписання сторонами відповідного акта прийому-передачі виконаних робіт щодо кожного етапу окремо або щодо робіт в цілому згідно з календарним планом протягом 5 (п'яти) банківських днів з дня його підписання.

4.3. Після виконання чергового етапу або виконання робіт в цілому, Виконавець не пізніше 5 (п'яти) робочих днів з моменту закінчення виконання таких робіт складає та направляє Замовнику два примірники Акта, скріплені підписом та печаткою Виконавця.

4.4. Замовник зобов'язаний протягом 5 (п'яти) робочих днів з моменту отримання Акта розглянути, підписати, скріпити печаткою примірники Акта та направити один примірник Виконавцю або направити письмову мотивовану відмову від його підписання.

4.5. Фінансування/оплата виконаних робіт Замовником у 2021 році здійснюється у межах 300 000,00 грн.

4.6. Фінансування/оплата виконаних робіт Замовником у межах _____ грн. здійснюється у 202_____ роках за умови наявності коштів на рахунку Замовника. У випадку відсутності коштів на рахунку Замовника, Замовник письмово попереджає Виконавця про

відсутність коштів для подальшої оплати виконуваних робіт і Виконавець має право призупинити виконання робіт, письмово повідомивши про це Замовника. Поновлення виконання призупинених робіт здійснюється на підставі письмового повідомлення Замовника про наявність коштів для оплати.

4.7. Виконавець повинен за власний рахунок ліквідувати недоробки та дефекти, які виникли з його вини та виявлені в ході приймання робіт Замовником або державними чи іншими органами, уповноваженими перевіряти та затверджувати роботи, що є предметом даного Договору, але в межах предмету Договору та завдання на розроблення містобудівної документації. Державна експертиза містобудівної документації здійснюється Замовником.

4.8. У випадку необґрунтованої затримки Замовником підписання Акта більше ніж на 5 (п'ять) робочих днів, роботи вважаються виконаними та прийнятими Замовником, а Акт підписаним.

4. СТРОК ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБІТ

5.1. Строк (термін) надання послуг: до « » _____ 202____ року, відповідно до календарного плану.

5.2. Виконавець виконує Роботи згідно з вимогами завдання на розроблення містобудівної документації, календарного плану, нормативно-технічних документів у галузі містобудування та архітектури.

5.3. Сторони домовилися, що результат виконаних Робіт за цим Договором виготовляється та передається Виконавцем Замовнику у друкованому вигляді (на паперових носіях) в кількості 5 кольорових примірників та в електронному вигляді (електронних носіях в форматі архіву ZIP, який містить геопросторові дані у вигляді файлової бази геоданих у форматі "____" з файлами тематичних карт у форматі "____" та текстові і графічні матеріали у форматі "PDF", відповідно до постанови КМУ № 632 від 09.06.2021).

5.4. У разі дострокового виконання робіт Замовник має право, але не зобов'язаний, достроково прийняти та оплатити роботи за фактично здійсненими витратами, у межах суми, передбаченої пунктом 3.1 цього Договору та на підставі Акта.

5.5. Протягом 10 календарних днів з моменту отримання Виконавцем повідомлення про дострокове розірвання договору Сторони складають акт звірки, в якому відображається обсяг та вартість фактично виконаних робіт. Після складання акта звірки Виконавець за Актом, що оформлюється за підписом обох сторін, передає Замовнику результати виконаних робіт, що були фактично ним виконані та зазначені в акті звірки. В такому випадку Замовник здійснює оплату фактично наданих та переданих Виконавцем робіт протягом 30 (тридцяти) календарних днів з дня підписання Сторонами такого Акта.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

6.1. Замовник зобов'язаний:

6.1.1. Надавати вихідні дані, необхідні для виконання робіт у порядку, передбаченому постановою КМУ №926 від 01.09.2021 р.

6.1.2. Своєчасно та в повному обсязі сплачувати за виконанні роботи.

6.1.3. Приймати виконання роботи в порядку та на умовах, визначених цим Договором.

6.2. Замовник має право:

6.2.1. Контролювати виконання робіт за цим Договором.

6.2.2. Зменшувати обсяг закупівлі та загальну вартість цього Договору залежно від реального фінансування видатків. У такому разі Сторони у письмовій формі вносять відповідні зміни до цього Договору.

6.2.3. Повернути документи Виконавцю без здійснення оплати в разі неналежного оформлення документів (відсутність печатки, підписів тощо).

6.2.4. Розірвати Договір в будь-який час до закінчення виконання робіт, оплативши Виконавцю виконану частину робіт.

6.2.5. Ініціювати внесення змін у Договір, вимагати його розірвання та відшкодування збитків за наявності порушень Виконавцем умов Договору.

6.2.6. Вимагати відшкодування завданих йому збитків, зумовлених порушенням Договору, якщо Договором або законом не передбачено інше.

6.3. Виконавець зобов'язаний:

6.3.1. В обумовлений Договором строк виконати роботи і передати Замовнику їх результати.

6.3.2. Забезпечити якість робіт відповідно до вимог Договору та чинного законодавства України.

6.3.3. У разі залучення до виконання умов цього Договору третіх осіб та/або окремих фахівців нести відповідальність за роботи, які вони виконали. Питання оплати робіт третіх осіб та/або окремих фахівців вирішується Виконавцем самостійно, без залучення Замовника.

6.3.4. Брати участь у розгляді пропозицій громадськості при проведенні громадських слухань проекту містобудівної документації, та на підставі письмового звернення Замовника скоригувати проект містобудівної документації, враховуючи обґрунтовані пропозиції громадських слухань.

6.3.5. Брати участь в отриманні погоджувальних висновків щодо містобудівної документації.

6.3.6. Брати участь у засіданні відповідної архітектурно-містобудівної ради по розгляду й обговоренню проекту містобудівної документації.

6.3.7. Опрацювати результати розгляду відповідною архітектурно-містобудівною радою проекту містобудівної документації та врахувати зазначені в протоколі обґрунтовані пропозиції ради, доопрацювати проект містобудівної документації.

6.3.8. Не передавати без згоди Замовника проект містобудівної документації іншим особам.

6.3.9. Мати необхідні дозволи, ліцензії та сертифікати, необхідні для виконання цього Договору.

6.4. Виконавець має право:

6.4.1. Отримати оплату за виконанні роботи в порядку та на умовах, визначених цим Договором.

6.4.2. Достроково виконати роботи за письмовим погодженням Замовника.

6.4.3. Ініціювати внесення змін у Договір.

6.4.4. Не приступати до виконання Робіт (або певної частини кожного етапу надання Робіт) у випадку ненадання Замовником повного комплексу вихідних даних та/або відсутності оплати попереднього етапу або його частини.

6.5. Сторони також мають інші права та обов'язки передбачені діючим законодавством та цим Договором.

7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

7.1. У разі невиконання або неналежного виконання своїх зобов'язань за Договором Сторони несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством та цим Договором.

7.2. Виконавець несе відповідальність за невиконання зобов'язань відносно дотримання термінів виконання робіт та їх якості відповідно до цього Договору.

7.3. Виплата винною стороною передбачених цим Договором штрафних санкцій не звільняє сторони від обов'язку виконати свої зобов'язання за Договором.

7.4. При відсутності бюджетних коштів на рахунку Замовника штрафні санкції до Замовника не застосовуються.

7.5. Сторони не відповідають за невиконання умов Договору, якщо це спричинено дією обставин непереборної сили. Факт дії обставин непереборної сили підтверджується відповідними документами.

8. ОБСТАВИНИ НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

8.1. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим Договором у разі виникнення обставин непереборної сили, які не існували під час укладання Договору та виникли поза волею Сторін (аварія, катастрофа, стихійне лихо, епідемія, епізоотія, війна тощо).

8.2. Сторона, що не може виконувати зобов'язання за цим Договором унаслідок дії обставин непереборної сили, повинна не пізніше ніж протягом 10 календарних днів з моменту їх виникнення повідомити про це іншу Сторону у письмовій формі.

8.3. Доказом виникнення обставин непереборної сили та строку їх дії є відповідні документи, які видаються Торгово-промисловою палатою України.

8.4. У разі коли строк дії обставин непереборної сили продовжується більше ніж 30 календарних днів, кожна із Сторін в установленому порядку має право розірвати цей Договір.

9. ПОРЯДОК ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

9.1. Усі спори та розбіжності, що можуть виникнути між Сторонами щодо умов цього Договору або в зв'язку з ним (при його укладенні, виконанні, зміні, розірванні, припиненні, визнанні неукладеним, визнанні недійсним, тлумаченні і т. ін.), вирішуються шляхом переговорів між Сторонами.

9.2. Якщо відповідний спір (розбіжність) між сторонами неможливо вирішити шляхом переговорів, то такий спір (розбіжність) вирішується в судовому порядку за встановленою підвідомчістю та підсудністю такого спору відповідно до чинного в Україні законодавства.

10. СТРОК ДІЇ ДОГОВОРУ

10.1. Цей Договір набирає чинності з моменту його підписання і діє до “ “_____.202_ року, але в будь-якому випадку до повного виконання Сторонами своїх зобов'язань.

10.2. Роботи виконуються та передаються Замовнику поетапно, згідно з Календарним планом.

11. ГАРАНТІЇ

11.1. Виконавець повинен забезпечити наявність ліцензій, дозволів, сертифікатів тощо, які необхідні для виконання цього Договором, та самостійно відповідає за усі наслідки, які можуть виникнути у разі їх відсутності при виконанні цього Договору.

11.2. Виконавець гарантує застосування необхідних заходів із захисту довкілля під час виконання цього Договору.

11.3. Сторони засвідчують та гарантують, що кожна з них має достатньо прав та повноважень, які необхідні для підписання дійсного Договору, що Договір не носить характеру фіктивного та удаваного правочину, а вартість робіт відповідає їх дійсним намірам.

12. АВТОРСЬКЕ ПРАВО

12.1. Виконанні роботи Виконавця є авторським твором.

12.1.1. Особисті немайнові права, пов'язані з розробкою документації, залишаються за Виконавцем.

12.1.2. Разом із передачею Виконавцем документації з результатами виконаних робіт до Замовника переходять майнові права на авторський твір. Отримана документація є власністю Замовника.

12.1.3. Після передачі майнових прав на авторський твір Замовнику Виконавець втрачає право, без письмової згоди Замовника, передавати будь-які матеріали робіт, що складають

предмет цього Договору, третім особам, крім випадків, передбачених чинним законодавством України.

12.1.4. Після передачі майнових прав на авторський твір Замовнику Виконавцеві як авторові залишається право на публікацію/висвітлення (у виданнях та інших джерелах подання інформації, в т.ч. рекламі, презентаційних матеріалах з використанням частин розробленої документації, зазначення інформації про виконану роботу за цим Договором як про досвід), інформації про розроблену за даним Договором містобудівну документацію та результати виконання робіт на її підставі.

12.2. За Виконавцем зберігаються наступні права: право на виконання додаткових робіт та інших послуг, пов'язаних із зміною авторського твору.

13. ІНШІ УМОВИ

13.1. Договір може бути розірвано відповідно до ст. 651 ЦК України у порядку, передбаченому ст. 188 ГК України. У разі одностороннього розірвання Договору в зв'язку з невиконанням Виконавцем своїх зобов'язань за даним Договором, Замовник письмово попереджає Виконавця не пізніше, ніж за 15 календарних днів до дати розірвання.

13.2. У випадку ліквідації, злиття, реорганізації, зміни організаційно-правової форми чи форми власності або складу керівництва будь-якої із Сторін, права та обов'язки за даним Договором залишаються незмінними і переходять до правонаступника Сторони, щодо якої відбулися зміни, з обов'язковим письмовим повідомленням іншої Сторони (не пізніше, ніж через 10 робочих днів з моменту, коли такі зміни відбулися) та оформленням відповідних змін до Договору.

13.3. У всьому, що не передбачено даним Договором, Сторони керуються чинним законодавством України.

13.4. Жодна із Сторін не має права передавати права та обов'язки з цього Договору іншим особам без письмової згоди на це іншої Сторони.

13.5. Зміни або доповнення до цього Договору допускаються за взаємною згодою Сторін.

13.6. Зміни і доповнення до цього Договору та тексти його додатків вважаються дійсними лише в тому випадку, якщо вони вчинені у письмовій формі, підписані уповноваженими представниками обох Сторін та скріплені печатками (за наявності).

13.7. На цей Договір поширюються положення частини 5 статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі», відповідно до якої істотні умови Договору про закупівлю не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань Сторонами в повному обсязі, крім випадків:

1) зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків Покупця. Сторони можуть внести зміни до договору у разі зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків Покупця, в такому випадку ціна договору зменшується в залежності від зміни таких обсягів;

2) збільшення ціни за одиницю товару до 10 відсотків пропорційно збільшенню ціни такого товару на ринку у разі коливання ціни такого товару на ринку за умови, що така зміна

не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю, - не частіше ніж один раз на 90 днів з моменту підписання договору про закупівлю;

3) покращення якості предмета закупівлі за умови, що таке покращення не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі. Сторони можуть внести зміни до договору у випадку покращення якості предмета договору за умови, що така зміна не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі, до зміни предмета договору та відповідає тендерній документації в частині встановлення вимог та функціональних характеристик до предмета закупівлі і є покращенням його якості;

4) продовження строку дії договору про закупівлю та строку виконання зобов'язань щодо передачі товару, виконання робіт, надання послуг у разі виникнення документально підтверджених об'єктивних обставин, що спричинили таке продовження, у тому числі обставин непереборної сили, затримки фінансування витрат замовника, за умови що такі зміни не призведуть до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю;

5) погодження зміни ціни в договорі про закупівлю в бік зменшення (без зміни кількості (обсягу) та якості товарів, робіт і послуг), у тому числі у разі коливання ціни товару на ринку;

6) зміни ціни в договорі про закупівлю у зв'язку зі зміною ставок податків і зборів та/або зміною умов щодо надання пільг з оподаткування - пропорційно до зміни таких ставок та/або пільг з оподаткування;

7) зміни встановленого згідно із законодавством органами державної статистики індексу споживчих цін, зміни курсу іноземної валюти, зміни біржових котирувань або показників Platts, ARGUS регульованих цін (тарифів) і нормативів, що застосовуються в договорі про закупівлю, у разі встановлення в договорі про закупівлю порядку зміни ціни;

8) зміни умов у зв'язку із застосуванням положень частини 6 статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі». Дія договору про закупівлю може бути продовжена на строк, достатній для проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі на початку наступного року в обсязі, що не перевищує 20 відсотків суми, визначеної в початковому договорі про закупівлю, укладеному в попередньому році, якщо видатки на досягнення цієї цілі затверджено в установленому порядку.

13.8. Інші зміни, що не стосуються істотних (основних) умов договору та не передбачені ч.5 ст. 41 Закону України «Про публічні закупівлі», вносяться відповідно до ЦКУ та ГКУ, шляхом укладання додаткової угоди.

13.9. Сторони визначили такі електронні адреси для документообігу за Договором:

від Замовника: _____

від Виконавця: _____.

У разі зміни цих електронних адрес Сторони зобов'язуються інформувати одна одну листами протягом 5 робочих днів з моменту їх зміни.

13.10. Сторони несуть повну відповідальність за правильність вказаних ними у цьому Договорі реквізитів та зобов'язуються своєчасно, протягом 5 робочих днів з моменту їх змін, повідомляти у письмовій формі іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення нести ризик настання пов'язаних із ним несприятливих наслідків.

13.11. Цей Договір складено українською мовою у двох автентичних примірниках, по одному для кожної Сторони, при цьому кожний примірник має однакову юридичну силу.

13.12. Замовник є органом місцевого самоврядування та має статус неприбуткової організації, Виконавець має статус _____.

13.13. Усі додатки до цього Договору є його невід'ємними частинами.

14. ДОДАТКИ ДО ДОГОВОРУ

15.1. На момент підписання цього Договору його невід'ємними частинами є наступні додатки:

- Завдання на розроблення містобудівної документації (Додаток 1);
- Протокол погодження договірної ціни (Додаток 2);
- Календарний план (Додаток 3).

15. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ ТА БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ СТОРІН

ЗАМОВНИК

ВИКОНАВЕЦЬ

--	--

Додаток 2
до Договору № _____
від «__» _____ 202__ року

ПРОТОКОЛ погодження договірної ціни

Замовник: _____, в особі
сільського голови _____,
що діє на підставі Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», з однієї сторони,
і
Виконавець: _____, що діє на підставі _____ з другої сторони,
засвідчують, що Сторонами досягнуто згоди про розмір договірної ціни на
Розроблення комплексного плану просторового розвитку території _____
територіальної громади _____ району _____ області» (далі - роботи).
Договірна ціна становить _____.

Від замовника:

Від Виконавця:

Додаток 3
до Договору № _____
від «__» _____ 202__ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Характеристика виду робіт	Терміни виконання (календарних днів)	Вартість, грн.

Від замовника:

Від Виконавця:

**УКРАЇНА
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ**

**СТЕПАНЕЦЬКА
ОБ'ЄДНАНА
ТЕРИТОРІАЛЬНА
ГРОМАДА**

**ЛАНДШАФТНИЙ ПЛАН -
ІНТЕГРАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ
ПРИРОДООХОРОННИХ
ЦІЛЕЙ І ЗАХОДІВ**

Масштаб 1:90000

ОХОРОНА	ЗБЕРЕЖЕННЯ	РОЗВИТОК	САНАЦІЯ
1.1. Охорона природно-заповідного фонду	2.1. Збереження екзистивного використання - ліси	3.1. Розвиток і відновлення природних біотопів у агроландшафтах	4.1. Саніація ґрунтів, пошкоджених ерозійними процесами
1.2. Охорона водно-болотних угідь	2.2. Збереження інтенсивного землеробства	3.2. Розвиток лісових ландшафтів	4.2. Поліпшення стану ландшафтів, що зазнають негативного впливу
1.3. Охорона і підтримка водних об'єктів	2.3. Фруктові сади	3.3. Створення зелених насаджень у санітарних зонах виробничих територій	4.3. Подолання негативних наслідків і запобігання утворенню зсувів
1.4. Підтримка природного стану заплавл	2.4. Збереження землеробства з особливим увагою щодо підтримки лісоосу і лісонасаджень	3.4. Розвиток рекреаційного потенціалу	4.4. Подолання негативних наслідків і запобігання підтопленню
	2.5. Збереження і підтримка високого рівня біорізноманіття та образу сільських ландшафтів	3.5. Розвиток меліорованих заплавл	

УКРАЇНА, ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ
**СТЕПАНЕЦЬКА
ОБ'ЄДНАНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА**
ЛАНДШАФТНИЙ ПЛАН

КАРТА № 1 КАРТА № 20

НАЗВА: ЛАНДШАФТНИЙ ПЛАН - ІНТЕГРАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ЦІЛЕЙ І ЗАХОДІВ

Масштаб 1:90000

Таблиця 5.1.

Ландшафтний план - Інтегральна концепція природоохоронних цілей і заходів Степанецької ОТГ

№	Ціль	Опис цілі	Ландшафт	Заходи
1. Охорона і підтримка цінних ландшафтів				
1.1.	Охорона природно-заповідного фону	Територія природно-заповідного фонду. Особливі умови природокористування згідно законодавства та статуту	Урочище «Школа»	Забезпечення природоохоронного режиму, визначеного законодавством
1.2.	Охорона водно-болотних угідь	Охорона цінних ландшафтних комплексів водно-болотних угідь, які мають високий рівень видового біорізноманіття, високоефективні для підтримки збалансованого водного режиму ландшафтів. Території потенційні для заповідання. Підлягають охороні згідно Рамсарської конвенції	Болотні ландшафти у заплавах річок Росава і Мартинка	Забезпечення охорони природних комплексів, підвищення охоронного статусу шляхом включення у склад ПЗФ
1.3.	Охорона і підтримка водних об'єктів	Забезпечення охорони і збереження водних об'єктів. Захист від забруднення зливом з полів, запобігання замуленню, засміченню тощо	Річки Росава і Мартинка, ставки та прибережна зона	Забезпечення встановлення водоохоронних зон та їх дотримання. Підтримка захисних зелених насаджень або їх створення у прибережних смугах. Очищення водоєм.
1.4.	Охорона і підтримка природного стану заплав	Підтримка збалансованого стану лучно-болотних ландшафтів заплав річок, які збережені в природному стані	Лучно-болотні ландшафти заплав річок Росава і Мартинка	помірне традиційне використання під сіножаті та пасовища з метою підтримки високого рівня біорізноманіття і запобігання захопленню чагарниками. Підтримка заплавних лісів, недопущення розорювання та забудови, усунення і недопущення забруднення побутовими відходами та скидів неочищених вод. Відмова від регулювання берегів та інженерного облаштування водотоків у природних руслах;
2. Збереження сучасного використання				
№	Ціль	Опис цілі	Ландшафт	Заходи
2.1.	Збереження екстенсивного використання • лісів • лісосмуг • лучно-степові ландшафти	Ощадне і збалансоване екстенсивне використання лісів і лук - поліфункціональних ландшафтів з високим рівнем ландшафтного та біорізноманіття. Пріоритет традиційному використанню	Ліси і суходольні луки	сінокосят без залучення техніки, недопущення суцільних рубок у лісах, дотримання нормативно-правових актів з ведення лісового господарства (ст. 36 Лісового кодексу України), сінокосят, невиснажливий випас худоби. Екотуризм. Протипожежні заходи
2.2.	Збереження інтенсивного землеробства	Високопродуктивні агроландшафти із родючими ґрунтами, малочутливими до водної ерозії та хімічного забруднення	Типові для регіону ландшафти межиріччя річок із високопродуктивними ґрунтами	дотримання сівозмін та нормативів внесення мінеральних та органічних добрив; збереження і догляд за лісосмугами.

2.3.	Збереження фруктових садів	Збереження і підтримка фруктових садів, які розміщені переважно поблизу населених пунктів. Є важливим чинником підтримки біорізноманіття, естетичної привабливості сільського ландшафту, підтримки комфортного мікроклімату. Привабливі для відпочинку і місцевого бізнесу	Фруктові сади	Догляд за станом садів, благоустрій, санація за потреби
2.4.	Збереження землеробства з особливою увагою	Агроландшафти із родючими ґрунтами, чутливими до водної і вітрової ерозії - найбільш продуктивні	Типові для регіону ландшафти схилів межирічних рівнин із	дотримання сівозміни та нормативів внесення

№	Ціль	Опис цілі	Ландшафт	Заходи
	щодо підтримки лісосмуг і лісонасаджень	і цінні землі, залучені у сільське господарство	високопродуктивними ґрунтами	мінеральних та органічних добрив; підтримка лісосмуг, створення нових лісосмуг, ділянок луків і гаїв
2.5.	Збереження і підтримка високого рівня біорізноманіття та образу сільських ландшафтів	Особлива увага до видового багатства і різноманіття рослинності у межах населених пунктів, які сприяють комфортності мікроклімату та формують привабливий образ ландшафту	Сільські селитебні ландшафти із низькоповерховою забудовою і високим рівнем біорізноманіття	дотримання вимог благоустрою; контроль за вирубуванням дерев, сприяння новим насадженням. Розвиток сільського зеленого туризму.
3. Розвиток ландшафтів для посилення значимих функцій із збереженням сучасного типу використання території				
№	Ціль	Опис цілі	Ландшафт	Заходи
3.1.	Розвиток і відновлення природних біотопів у агроландшафтах	Розвиток лісових і лучних на місці агроландшафтів із ґрунтами, високочутливими до проявів ерозії. Посилення мозаїчності агроугідь для запобігання деградації земель	Агроландшафти із ґрунтами низької якості, а також із виснаженими і деградованими ґрунтами, високочутливими до водної і вітрової ерозії	екстенсивне землекористування; пріоритет і сприяння відновленню типових біотопів - степових і лісових - на найбільш чутливих або на порушених ділянках
3.2.	Розвиток лісових ландшафтів	Підвищення рівня біорізноманіття монокультурних штучних лісів. Подолання фрагментації дрібних залісених ділянок для формування стійких і збалансованих лісових екосистем	Ліси штучного походження із низьким рівнем біорізноманіття через домінування однієї породи, фрагментовані лісові насадження у межах агроландшафтів	розширення площ дрібних лісів; видове урізноманітнення монокультурних насаджень.
3.3.	Трансформація санітарних зон виробничих територій	Створення зелених поясів довкола виробничих територій для запобігання шумовому забрудненню, поширенню неприємних запахів, підтримки якості образу	Санітарно-захисні зони виробничих територій	насищення санітарних зон різноманітною рослинністю (дерева, чагарники, трав'яна рослинність)
3.4.	Розвиток рекреаційного потенціалу	Залучення цінних для рекреації і відпочинку ландшафтів для створення рекреаційних територій. Розвиток ідей для зеленого туризму	Лісові та заплавні ландшафти долини Росави, лісовий ландшафт у південній частині ОТГ	Створення агросадіб, розвиток інфраструктури, облаштування місць для відпочинку

3.5.	Розвиток меліорованих заплавних ландшафтів	Заплави річок, які піддавалися осушувальним меліораціям. Відновлення природного стану заплав та нормалізація водообміну у їхніх межах	Частина заплави річки Росава із трансформованим руслом	припинення використання земель під рілля з метою залуження цих ділянок, відновлення боліт; сінокосіння та помірне випасання худоби, підтримка залісених ділянок, усунення і недопущення забруднення побутовими відходами та скидів неочищених вод
4. Санація / поліпшення стану ландшафтів				
№	Ціль	Опис цілі	Ландшафт	Заходи
4.1.	Санація ґрунтів, пошкоджених ерозійними процесами	Покращення стану ґрунтів, які деградовані внаслідок інтенсивного використання під рілля	Агроландшафти із ґрунтами, що деградовані через водну ерозію	пріоритетне заліснення ділянок із порушеними землями, залуження
4.2.	Поліпшення стану ландшафтів, що зазнають шкідливого техногенного тиску	Запобігання та усунення наслідків забруднення ландшафтів, особливо у межах населених пунктів та цінних біотопів, хімічними речовинами, шумовому забрудненню	Зони впливу (до 100 м) • Автодоріг • Скиди використаних вод	створення фітобар'єрів - захисних насаджень для перешкоджання поширення хімічних забруднювачів та зниження шумового забруднення; моніторинг рівня забруднення; вилучення земель із використання при встановленні перевищень ГДК
4.3.	Подолання негативних наслідків та запобігання конфліктам, зумовлених деструктивними процесами природноантропогенного походження	Здійснення дій, спрямованих на усунення наслідків або запобігання активації негативних процесів природно- антропогенного походження: зсуви, підтоплення	Місця утворення зсувів	укріплення схилів, заліснення
4.4.	запобігання конфліктам, зумовлених деструктивними процесами природноантропогенного походження		Території, що піддаються підтопленню	Догляд за станом заплав для недопущення заростання їх чагарниками та захарашення; підтримка функціонування

№	Ціль	Опис цілі	Ландшафт	Заходи
	процесами природноантропогенного походження			природних тимчасових водотоків, створення ставків та копанок для регулювання водного режиму

Таблиця 5.2

**Оцінка впливів планувальних об'єктів документу державного планування
на компоненти, що охороняються**

Компонент для оцінювання	№	Впливи, які оцінюються	Негативний вплив			Покращення ситуації
			Так	Ймовірно	±	
Населення та здоров'я населення	1	Стан здоров'я населення			•	✓
	2	Очікувана тривалість життя			•	
	3	Захворюваність			•	✓
	4	Якість життя населення			•	✓
	5	Екологічні умови проживання населення			•	
Клімат та повітря	6	Клімат/ збільшення викидів парникових газів			•	
	7	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		•		
	8	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		•		
	9	Погіршення якості атмосферного повітря			•	
	10	Поява джерел неприємних запахів			•	
	11	Повітряний басейн/шумове забруднення			•	
	12	Зміни повітряних потоків, вологості, температури повітря			•	
Водні ресурси/поверхневі та підземні води	13	Збільшення абсолютних обсягів водоспоживання		•		
	14	Збільшення рівня водоемності ВРП (Валового регіонального продукту)			•	
	15	Збільшення загальних обсягів скидання стічних вод у водні об'єкти		•		
	16	Збільшення обсягів скидання промислових забруднених стічних вод без очищення, в т.ч. - шахтних та кар'єрних вод		•		
	17	Збільшення обсягів скидання побутових стічних вод		•		
	18	Хімічне забруднення поверхневих вод		•		
	19	Хімічне забруднення підземних вод		•		
	20	Погіршення якості поверхневих вод		•		

	21	Виснаження поверхневих вод, погіршення гідрологічного режиму водотоків (особливо малих та середніх річок) та водойм		•		
	22	Виснаження підземних вод		•		
	23	Виникнення/загострення конфліктів водокористування (проблеми розподілу водних ресурсів для забезпечення потреб населення, промислового та сільськогосподарського виробництва тощо)		•		
	24	Збільшення навантаження на системи водовідведення та водоочистки, погіршення якості очистки стічних вод		•		

Компонент для оцінювання	№	Впливи, які оцінюються	Негативний вплив			Покращення ситуації
			со н		±	
				Ймовірно		
	25	Збільшення ризиків і загроз паводків, підтоплення тощо		•		
Земельні ресурси, ґрунти	26	Збільшення землеємності ВРП		•		
	27	Втрата/забудова особливо цінних сільськогосподарських угідь	•			
	28	Збільшення частки сільськогосподарських земель			•	✓
	29	Збільшення в структурі сільгоспугідь частки ріллі			•	✓
	30	Збільшення в структурі посівів частки ґрунтовиснажуючих культур			•	✓
	31	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		•		
	32	посилення вітрової ерозії ґрунтів			•	
	33	Посилення водної ерозії ґрунтів			•	
	34	Зменшення водоутримуючої функції ґрунтів	•			
	35	збільшення частки антропогенно порушених земель		•		
	36	збільшення частки забудованих земель	•			

	37	Збільшення частки земель під дорогами	•			
	38	Зменшення лісистості території			•	
	39	Зменшення частки екостабілізуючих угідь	•			
	40	Поява додаткових конфліктів землекористування			•	
	41	Поява конфліктів землекористування по лінії державних інтересів та інтересів громади			•	
	42	Хімічне забруднення ґрунтів побутовими відходами	•			
	43	Хімічне забруднення ґрунтів промисловими відходами			•	
	44	Радіаційне забруднення території			•	
	45	Зміна морфологічних та топографічних параметрів рельєфу	•			
	46	Зміна сейсмічних параметрів території/збільшення сейсмічності			•	
	47	Поява таких загроз, як зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			•	
Біорізноманіття / Види та біотопи	48	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або в межах їх території тощо)			•	
	49	Виснаження та зменшення видового біорізноманіття флори			•	
	50	Виснаження та зменшення видового біорізноманіття фауни			•	
	51	Негативний вплив та зменшення площ ареалів видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги			•	
	52	Погіршення якості та умов проживання в межах оселищ видів диких тварин			•	
	53	Зменшення лісових площ			•	
	54	Забруднення лісових площ	•			
	55	Зменшення потенціалу екосистемних послуг території, в.т.ч. її лісопродуктового потенціалу	•			

Компонент для оцінювання	№	Впливи, які оцінюються	Негативний вплив			Покращення ситуації
			со н	Ймовірно	±	
Ландшафти	56	Зменшення частки природних ландшафтів		•		
	57	Зменшення естетичної привабливості ландшафтів			•	
	58	Зменшення історико-культурного потенціалу ландшафту			•	
	59	Зменшення потенціалу використання ландшафтів для відпочинку і туризму			•	
	60	Збільшення (в т.ч. - понаднормативне) туристичного навантаження на ландшафти		•		
Кумулятивний вплив населення на довкілля	61	Суттєве збільшення загального антропогенного навантаження на територію		•		
	62	Загальне погіршення екологічної ситуації в межах території громади чи її окремих локальних одиниць			•	
	63	Надмірні/понаднормативні масштаби використання інтегрального природно-ресурсного потенціалу території громади та його окремих компонентів			•	
	64	Нераціональне використання інтегрального природно-ресурсного потенціалу регіону та його окремих компонентів			•	✓
	65	Загальне збільшення природоємності виробництва			•	✓
	66	Виснаження інтегрального природно-ресурсного потенціалу території громади та його окремих компонентів в коротко-, середньо-, та довготривалій перспективі			•	
	67	Поява нових, загострення існуючих конфліктів природокористування			•	

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

2. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
4. Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
5. Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII «Про основи містобудування» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>
6. Закону України від 27.05.2021 № 711-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>
7. Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV «Про архітектурну діяльність» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>
8. Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI «Про Державний земельний кадастр» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
9. Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
10. Закон України від 15.07.2021 № 1657-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури приєднання до електричних мереж» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1657-20#Text>
11. Закон України від 10.11.2021 № 922-VIII «Про публічні закупівлі» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
12. Закон України від 07.02.2002 № 3059-III «Про Генеральну схему планування території України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text>
13. Закон України від 05.10.2000 № 2026-III «Про курорти» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>
14. Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
15. Закон України від 23.12.1998 № 353-XIV «Про топографо-геодезичну та картографічну діяльність» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text>
16. Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
17. Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII «Про стратегічну екологічну оцінку» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
18. Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII «Про природно-заповідний фонд України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
19. Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII «Про охорону навколишнього природного середовища» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
20. Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII «Про охорону атмосферного повітря» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
21. Закон України від 24.06.2004 № 1864-IV «Про екологічну мережу України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
22. Закон України від 19.06.2003 № 962-IV «Про охорону земель» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
23. Закон України від 13.12.2001 № 2894-III «Про тваринний світ» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

24. Закон України від 09.04.1999 № 591-XIV «Про рослинний світ» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
25. Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
26. Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
27. Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII «Про оцінку впливу на довкілля» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
28. Закон України від 13.04.2020 № 554-IX «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text>
29. Законом України "Про доступ до публічної інформації" від 13.01.2011 № 2939-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
30. Закону України «Про електронні комунікації» від 16.12.2020 № 1089-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>
31. Закон України від 31.12.2017 р. № 2206-VIII «Про підвищення доступності та якості медичного о затвердження Порядку формування спроможних мереж надання первинної медичної допомобслуговування у сільській місцевості» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2206-19#Text>
32. Закон України від 10.01.2002 № 2918-III «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text>
33. Закон України від 02.06.2005 № 2633-IV «Про тепlopостачання» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2633-15#Text>
34. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті ратифіковано Законом від 01.07.2015 №562-VIII - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text
35. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
36. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051 «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>
37. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 № 532 «Про затвердження Порядку функціонування національної інфраструктури геопросторових даних» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532-2021-%D0%BF#Text>
38. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.2021 № 548-2011-п “Про затвердження Порядку проведення експертизи містобудівної документації” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-2011-%D0%BF#Text>
39. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-%D0%BF#Text>
40. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 632 «Про визначення формату електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, генерального плану населеного пункту, детального плану території» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2021-%D0%BF#Text>
41. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 № 654 «Про затвердження Класифікації обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватися комплексним планом просторового розвитку території» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2021-%D0%BF#Text>

42. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 № 821 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2021-%D0%BF#Text>
43. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 “Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров’я населення” - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1272-2020-%D0%BF#Text>
44. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695-2020-п «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
45. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179-2021-п «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF/ed20210316#Text>
46. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 № 1747 «Про затвердження Правил охорони магістральних трубопроводів» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1747-2002-%D0%BF#Text>
47. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 р. № 853 “Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад ” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/853-2021-%D0%BF#Text>
48. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>
49. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 605-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#Text>
50. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р «Про схвалення екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року» - <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-ekologichno-a1363r>
51. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року » - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
52. Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 06.02.2018 р. № 178/24 «Проги» http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE31667.html
53. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів від 14.01.2019 р. № 6 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0125-19#Text>
54. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12. 2017 р. № 316 [Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316-2017-%D1%80#Text)
55. Проект наказу Міністерства розвитку громад та територій України «Про затвердження Порядку формування концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади» <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadski-styu/proekt-nakazu-minregionu-pro-zatverdzhennya-poryadku-formuvannya-konczepczyi-i-integrovanogo-rozvytku-terytoriyi-terytorialnoyi-gromady/>
56. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10 серпня 2018 року № 296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» - <https://ips.ligazakon.net/document/FN045244>

57. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.12.2018 № 465 “Про внесення змін до методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування”
<https://www.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%D0%9C%D1%96%D0%BD%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%E2%84%96465.pdf>
58. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 18.07.2019 № 260 “Про внесення змін до методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування”
https://www.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/nakaz_260.pdf
59. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213 «Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0009-21#Text>
60. Національний стандарт ДСТУ ISO 19112:2017 (ISO 19112:2003, IDT) “Географічна інформація. Просторова прив'язка за географічними ідентифікаторами”
http://online.budstandart.com.ua/catalog/doc-page?id_doc=72725
61. ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 «Будівельна кліматологія»
<https://finance.smr.gov.ua/files/%D0%95%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F/dstu-n-b-v11-27-2010-budivelna-klimatologiya.pdf>
62. ДБН Б.2.2-3:2012 Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту
<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/23.1.-DBN-B.2.2-32012.-Sklad-ta-zmist-istoriko-arhitekt.pdf>
63. ДБН Б.2.2-5-2011 Благоустрій територій -
<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/24.1.-DBN-B.2.2-52011.-Planuvannya-ta-zabudova-mist-sel.pdf>
64. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій -
<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/B2212-IB.pdf>
65. ДБН В.2.5-74:2013 Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування
<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/101.1.-DBN-V.2.5-742013.-Vodopostachannya.-Zovnishni-merezhi.pdf>
66. ДБН В.2.5-75:2013 Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування
<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/102.1.-DBN-V.2.5-752013.-Kanalizatsiya.-Zovnishni-merezhi-ta.pdf>
67. ДБН В.2.5-20:2018 Газопостачання
<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/V2520-20181.pdf>
68. ДБН В.2.5-23:2010 «Проектування електрообладнання об'єктів цивільного призначення» <http://kbu.org.ua/assets/app/documents/dbn2/92.1.pdf>
69. ДБН «Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні» (проект)
70. ДСН 239-96 «Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0488-96#n13>
71. Настанова «Розробка та виконання плану сталої міської мобільності», розроблено у складі фінансової програми Європейського Союзу «Розумна енергетика Європи», 2014 рік.
72. Рамкова Конвенція ООН зі зміни клімату та Паризька Угода до РК ООН
https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/climate_framework_conv.shtml
73. Конвенція ООН про охорону біологічного різноманіття
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_030#Text

74. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як оселища водоплавних птахів https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_031#Text
75. Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням <https://mepr.gov.ua/content/konvenciya-oon-pro-borotbu-z-opustelyuvannyam-u-tih-krainah-shcho-poterpayut-vid-seryoznoi-posuhi-taabo-opustelyuvannya.html>
76. Європейська ландшафтна конвенція http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU00247.html
77. Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_223#Text
78. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
79. Лист Міністерство екології та природних ресурсів України від 03.03.2020 №26/1.4-3-5650 «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування»
80. Аналітичний звіт «Про результати базового дослідження ситуації у сфері сталої міської мобільності в об'єднаних територіальних громадах України» U-LEAD WITH EUROPE, Київ, 2019 рік.
81. План мобільності 2020-2030. Бердянська міська об'єднана територіальна громада.
82. Стратегічна екологічна оцінка (розділ «Охорона навколишнього природного середовища») містобудівної документації на місцевому рівні у Пісочинській територіальній громаді Харківського району Харківської області. Договір № БЮ-ГО/09 (підряду). Київ, 2021.
83. Рекомендації щодо підготовки стратегічної екологічної та соціальної оцінки проєктів комплексного плану просторового розвитку території (проєкт)
84. СЭС1 «Оценка и управление социально-экологическими рисками и воздействиями». Методические рекомендации для заемщиков. Мировой банк, 2018 <https://documents1.worldbank.org/curated/en/680911548277262580/pdf/ESF-Guidance-Note-1-Assessment-and-Management-of-Environmental-and-Social-Risks-and-Impacts-Russian.pdf>
85. СЭС10 «Взаимодействие с заинтересованными сторонами и раскрытие информации». Методические рекомендации для заемщиков. Мировой банк, 2018 <https://documents1.worldbank.org/curated/en/210111548277176489/ESF-Guidance-Note-10-Stakeholder-Engagement-and-Information-Disclosure-Russian.pdf>
86. «Трансформація нашого світу: Порядок денний сталого розвитку на 2030 рік» Резолюція ООН 70/1 від 25.09.2015 р. <https://ips.ligazakon.net/document/MU15167>
87. Світличний О.О., Чорний С.Г. Основи ерозієзнавства: Підручник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 266 с.
88. Сучасна динаміка рельєфу України / [Палієнко В.П., Матошко А.В., Барцевський М.Є. та ін.] . – К.: Наукова думка, 2005. – 268 с.
89. Малишева Л. Л. Геохімія ландшафтів / Малишева Л. Л. - К.: Либідь, 2000. – 472 с.
90. Методические рекомендации по проведению бонитировки почв. – К.: УААН, 1993. – 96с.
91. Еколого-агрохімічна паспортизація полів та земельних ділянок. Керівний нормативний документ / [заред. акад. О.О.Созінова]. – К.: Аграрна наука, 1996.
92. Хайланд Ш., Май А. Ландшафтное планирование в Германии – инструмент упреждения экологических проблем территории // Укр. геогр. журн. – 2009. - № 4. – С. 3-10.
93. Європейська ландшафтна конвенція [Електроний ресурс] // Сайт «Ліга-закон». Режим доступу http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU00247.html.
94. Ландшафтне планування в Україні / Л.Г.Руденко, Є.О.Маруняк, О.Г.Голубцов та ін.; під ред. Л.Г.Руденка. – К.: Реферат, 2014. – 144 с.

95. Інтеграція екологічних вимог в просторові плани громад (методичні настанови) / Г.В.Айлікова, О.Г.Голубцов, Т.В.Криштоп, С.А.Лісовський, Є.О.Маруняк, Ю.М.Палеха, Л.Г.Руденко, Ю.М.Фаріон, В.М.Чехній, Л.О.Чижевська, А.Май, Ш.Хайланд, К.Якобі / Під ред. Л.Г.Руденка. Київ: Інститут географії НАН України, 2020. – 168 с.
96. Ландшафтне планування в Україні / Л. Г. Руденко, Є. О. Маруняк, О. Г. Голубцов та ін.; під ред. Л. Г. Руденка. — К. : Реферат, 2014. — 144 с.
97. Руководство по ландшафтному планированию. - М.: Гос. Центр экол. программ. - Т. II. Методические рекомендации по ландшафтному планированию. - 2001. - 73 с.
98. Практичний посібник для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»
https://mepr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf
99. Landschaftsplanung / [mit Beitr. von: Claus Bittner]. Christina von Haaren (Hrsg.). – Stuttgart: UTB, Ulmer, 2004. – 527 S.
100. Heiland, S.: Landschaftsplanung. In: Henckel, D. et al. (Hrsg.): Planen – Bauen – Umwelt. Ein Handbuch. Wiesbaden. 2010. S. 294-300.
101. HERBERT, MATTHIAS; WILKE, TORSTEN 2003: Stand und Perspektiven der Landschaftsplanung in Deutschland. V. Landschaftsplanung vor neuen Herausforderungen. In: Natur und Landschaft, 78. Jg., H. 2. S. 64–71.
102. Auhagen, A.; Ermer, K.; Mohrmann, R. (Hrsg.) (2002): Landschaftsplanung in der Praxis. Stuttgart.
103. CAPELLE, A. & L?DERS, R. (1985): Die potentielle Erosionsgefährdung der B?den in Niedersachsen. - Göttinger Bodenkundl. Ber.. 83: 107-127.
104. Methodendokumentation «Bodenkunde»: Auswertungsmethoden zur Beurteilung der Empfindlichkeit und Belastbarkeit von B?den. 2.Auflage. / Geologisches Jahressbuch. Sonderhefte: ReiheG, Heft SG1 – Ad-hoc-AG Boden- Koordination: Volker Hennings. Verlag Schweizerbart, Stuttgart, 2000.
105. European Landscape Convention.Florence, 20.X.2000 [Електронийресурс] // Сайт “Council of Europe”. Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/176.htm>
106. Riedel, W., Lange, H. (Hrsg.) (2002): Landschaftsplanung. Heidelberg, Berlin, NewYork.
107. H a a r e n , C. v.; S c h o l l e s , F.; O t t , S.; M y r z i k , A.; W u l f e r t , K. (2004): Strategische Umweltprüfung und Landschaftsplanung. Abschlussbericht zum F+E-Vorhaben 802 82 130 des Bundesamtes für Naturschutz. Hannover
108. Benjamin, R. (2003) On being fussy about values in mediation: Consider the Hedgehog and the Fox, www.mediate.com/articles/benjamin3.cfm 25 June 2003.
109. Folberg, J. and Taylor, A. (1984) Mediation. A Comprehensive Guide to Resolving Conflicts Without Litigation, Jossey Bass, San Francisco, USA
110. <http://www.atlasplanning.com/lib/liDownload/660/Mediation%20in%20Planning%20A%20Short%20Guide.pdf?CFID=12548582&CFTOKEN=35672864>
111. Jessel & Tobias , 2002; Kaule, 1991, McHarg, 1992; von Haaren, 2004, Steinitz, 2010